

Valsts iestāžu kā inovāciju pieprasītāju lomas stiprināšana, izmantojot publisko iepirkumu

Rekomendāciju inovācijas iepirkuma atbalsta instrumenta izveidei un priekšlikumu tiesiskā regulējuma prasību pilnveidošanai inovācijas iepirkumu īstenošanai Latvijā izstrāde

Izvērtējumā izmantotie saīsinājumi

Saīsinājums	Skaidrojums
BAMF	Federālais migrācijas un bēgļu birojs, Vācija (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge)
CPV kods	Common Procurement Vocabulary – kopējā iepirkuma vārdnīca; iepirkuma nomenklatūra – Eiropas Savienības apstiprināta nomenklatūra, kuru piemēro publiskajos iepirkumos
CTI	Inovācijas enerģētikas un vides tehnoloģiju jomā (Clean Tech Innovation)
DRD	Dānijas ceļu direktorāts
DWD	Vācijas meteoroloģiskais dienests (Deutscher Wetterdienst)
EAS	Uzņēmējdarbības Igaunija (Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus)
EK	Eiropas Komisija
EM	Ekonomikas ministrija
ES	Eiropas Savienība
EVIPD	Eiropas vienotais iepirkuma procedūras dokuments
FIT	Fraunhofera lietišķās informātikas institūts, Vācija
GPS	Globālā pozicionēšanās sistēma
iBuy projekts	Projekts “Fostering the role of public authorities as demanders of innovation through public procurement – iBuy”
INTERREG Europe	Eiropas teritoriālās sadarbības (ETS) programma, kura uzlabos reģionālās attīstības politiku un programmu ieviešanu, galvenokārt darbības programmās „Investīcijas izaugsmē un nodarbinātībā” un ETS mērķa programmās, sekmējot pieredzes apmaiņu un politikas apguvi starp reģionālā līmeņa dalībniekiem
IKT	Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas
IUB	Iepirkumu uzraudzības birojs
IT	Informācijas tehnoloģijas
KOINNO	Inovatīvo publisko iepirkumu kompetences centrs, Vācija
KPI	Izpildes pamatrādītāji (Key Performance Indicators)
MEAT pieeja	Most Economically Advantageous Tender
MVU	Mazie un vidējie uzņēmumi
NA	Neattiecas
P&A	Pētniecība un attīstība
PCP	Pirmskomercializācijas posma iepirkuma metode (pre-commercial procurement)
PIANOo	Iepirkumu ekspertīzes centrs, Nīderlande
PIL	Publisko iepirkumu likums
PPI	Publiskā un privātā partnerība
PTO	Pasaules Tirdzniecības organizācija
RIS3	Viedās specializācijas stratēģija
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SKI	Valsts un pašvaldību iepirkumu dienests, Dānija
SMART	Metode: konkrēts, izmērāms, pieņemams, reālistisks, fiksēts termiņš (Specific, Measurable, Acceptable, Realistic, Fixed time frame)
SPSIL	Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums
TED	Tenders Electronic Daily
tehniskā specifikācija	Iepirkuma “Rekomendāciju inovācijas iepirkuma atbalsta instrumenta izveidei un priekšlikumu tiesiskā regulējuma prasību pilnveidošanai inovācijas iepirkumu īstenošanai Latvijā izstrāde” (ID Nr. EM 2020/23) tehniskā specifikācija
VAS	Valsts akciju sabiedrība

Izvērtējumā izmantotie jēdzieni

Saīsinājums	Skaidrojums
Iepirkuma līgums	Publiskais būvdarbu, piegādes vai pakalpojuma līgums, kas finansiālās interesēs rakstveidā noslēgts starp vienu vai vairākiem pasūtītājiem un vienu vai vairākiem piegādātājiem ¹
Inovācija	Process, pakalpojums vai produkts, kurā jaunas zinātniskās, tehniskās, sociālās, kultūras vai citas jomas idejas, izstrādes un tehnoloģijas tiek īstenotas tirgū pieprasītā un konkurētspējīgā produktā vai pakalpojumā. Inovācijas var radīt gan tūlītēju izmaksu samazinājumu un budžeta ietaupījumu, gan arī prasīt zināmus ieguldījumus, lai radītu ieguvumus ilgtermiņā. Inovācijas var sekmēt sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti un efektivitāti. ²
Inovāciju iepirkums	Jebkurš iepirkums, kas atbilst vienam vai abiem turpmāk minētajiem aspektiem ³ : - inovācijas procesa — pētniecības un izstrādes pakalpojumu — un tā (daļēju) rezultātu pirkšana, - citu personu radītās inovācijas rezultātu pirkšana.
Inovācijas partnerības procedūra	Iepirkuma procedūra, kurā visi ieinteresētie piegādātāji var pieprasīt tiesības piedalīties, bet piedāvājumus var iesniegt tikai tie kandidāti, ko pasūtītājs uzaicina un kuru piemēro, lai izveidotu ilgtermiņa inovācijas partnerību jauna inovatīva produkta, pakalpojuma vai būvdarbu izstrādei un turpmākai iegādei ¹
Kandidāts	Piegādātājs, kurš piedalās slēgtā konkursā, konkursa procedūrā ar sarunām, sarunu procedūrā, konkursa dialogā vai inovācijas partnerības procedūrā līdz piedāvājuma iesniegšanai ¹
Pasūtītājs	Publiska persona vai tās institūcija, biedrība, kuras visi biedri ir pasūtītāji, nodibinājums, kura visi dibinātāji ir pasūtītāji, kā arī tāda privāto tiesību juridiskā persona, kas atbilst visiem šādiem kritērijiem: - ir nodibināta vai darbojas, lai apmierinātu sabiedrības vajadzības, kurām nav komerciāla vai rūpnieciska rakstura, - atrodas publiskas personas vai tās institūcijas padotībā vai izšķirošā ietekmē, vai šiem kritērijiem atbilstošas privāto tiesību juridiskās personas izšķirošā ietekmē (ši ietekme izpaužas kā balsstiesību vairākums pārraudzības institūcijas vai izpildinstitūcijas locekļu ievēlēšanā vai vadības iecelšanā), vai arī šīs privāto tiesību juridiskās personas darbību vairāk par 50 procentiem finansē publiska persona, tās institūcija vai cita šiem kritērijiem atbilstoša privāto tiesību juridiskā persona¹
Piegādātājs	Fiziskā vai juridiskā persona vai pasūtītājs, šādu personu apvienība jebkurā to kombinācijā, kas attiecīgi piedāvā tirgū veikt būvdarbus, piegādāt preces vai sniegt pakalpojumus ¹
Pretendents	Piegādātājs, kurš ir iesniedzis piedāvājumu ¹
Publiska persona	Latvijas Republika kā sākotnējā publisko tiesību juridiskā persona un atvasinātas publiskas personas. Tās darbojas saskaņā ar publisko tiesību principiem ⁴

¹ Publisko iepirkuma likums, 1.pants

² "Būtiskākie jautājumi par inovācijas iepirkumu" – iBuy projekta ietvaros Latvijas partnera - Ekonomikas ministrijas izstrādātais informatīvs materiāls par situāciju Latvijā

³ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=list&cotelid=3&year=2018&number=3051&version=F>

⁴ Valsts pārvaldes iekārtas likums, 1.pants

Izvērtējumā iekļautās tabulas un attēli

Tabulu saraksts

Nodaļa	Tabulas Nr.	Tabulas nosaukums
1.	1.	Galvenās atšķirības starp iepirkumu pirmskomercializācijas posmā un inovatīvu risinājumu publisko iepirkumu
1.	2.	Pirmskomercializācijas iepirkuma posmi
2.	3.	PIL un SPSIL piemērošanas un nepiemērošanas gadījumi
2.	4.	Iepirkumu procedūras / iepirkumu veidi un to atbilstība inovāciju iepirkumu vajadzībām
2.	5.	Visiem iepirkumiem vienādi piemērojamie procesuālie soļi
3.	6.	Tirgus attīstības fonds Dānijā
3.	7.	Finansiāls atbalsts viedās enerģijas un vides projektiem – projekts TIME
3.	8.	Finansiāls atbalsts viedās enerģijas un vides projektiem konkrētā reģionā – projekts CTI
3.	9.	Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – Reāllaika satiksmes datu iepirkums
3.	10.	Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – Intelīgentas ielu apgaismojuma sistēmas iepirkums
3.	11.	Atbalsts inovāciju iepirkumiem - Ceļvedis inovatīvam publiskajam iepirkumam Tampērē
3.	12.	Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – Inovatīva risinājuma (robots)
3.	13.	Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – Inovatīvi transporta risinājumi
3.	14.	Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – DigiOne mācību ekosistēma
3.	15.	Atbalsts inovāciju iepirkumiem – Valsts atbalsta programma
3.	16.	Atbalsts inovāciju iepirkumiem – Vadlīnijas kompetences centru izveidei
3.	17.	Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – Starptautiska starpvalstu sadarbība inovatīva rezultāta veidošanā
3.	18.	Atbalsts inovāciju iepirkumiem – Balva par inovāciju iepirkuma procesu
3.	19.	Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – inovācija visa produkta dzīvs cikla laikā
3.	20.	Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – inovāciju partnerība iepirkumos
3.	21.	Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – Blokķēdes tehnoloģijas izmantošana
3.	22.	Atbalsts inovāciju iepirkumiem – Iepirkumu kompetences centrs
3.	23.	Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – Energoefektīvas un viedas pašvaldību ēkas
5.	24.	Priekšlikumi izmaiņām nacionālajā likumdošanā
5.	25.	Priekšlikumi politikas izstrādātājiem inovācijas iepirkumu veicināšanai
5.	26.	Priekšlikumi iepirkumu īstenošanai iepirkumu plānošanā
5.	27.	Priekšlikumi iepirkumu īstenošanai dokumentu sagatavošanā
5.	28.	Priekšlikumi iepirkumu procedūras piemērošanā
5.	29.	Priekšlikumi kompetences centra izveidē
5.	30.	Priekšlikumi atbalsta programmas izveidē

Attēlu saraksts

Nodaļa	Attēla Nr.	Attēla nosaukums
1.	1.	Inovatīvu produktu, procesu vai pakalpojumu iepirkuma process
2.	2.	Tiesiskā regulējuma ietvars

SATURS

IZVĒRTĒJUMĀ IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI	2
IZVĒRTĒJUMĀ IZMANTOTIE JĒDZIENI	3
IZVĒRTĒJUMĀ IEKĻAUTĀS TABULAS UN ATTĒLI	4
ANOTĀCIJA.....	7
KOPSAVILKUMS.....	9
1. ES TIESISKAIS REGULĒJUMS	10
1.1. DIREKTĪVAS PUBLISKO IEPIRKUMU JOMĀ	10
1.2. PIRMSKOMERCIALIZĀCIJAS IEPIRKUMS	12
1.3. INOVATĪVU RISINĀJUMU PUBLISKAIS IEPIRKUMS	13
1.4. EK ATBALSTS INOVĀCIJU IEPIRKUMU JOMĀ	14
2. TIESISKAIS REGULĒJUMS LATVIJĀ PUBLISKO IEPIRKUMU JOMĀ.....	15
2.1. IEPIRKUMA LĪGUMA PRIEKŠMETA DEFINĒŠANA UN PIEMĒROŠANA INOVĀCIJU IEPIRKUMIEM UN TO PRIORITĀRIE LĪGUMA PRIEKŠMETI	15
2.1.1. <i>Publisko iepirkumu organizēšanas vispārīgie principi</i>	15
2.1.2. <i>Iepirkuma līguma priekšmets</i>	17
2.1.3. <i>Iepirkuma līguma veidi</i>	18
2.1.4. <i>CPV kods</i>	20
2.1.5. <i>Iepirkuma līguma paredzamā līgumcena un tās ietekme uz iepirkumam piemērojamo tiesisko regulējumu</i>	20
2.1.6. <i>Iepirkuma līguma izpildes termiņš</i>	21
2.1.7. <i>Tirgus izpētes un apspriedes veikšana</i>	23
2.1.8. <i>Intelektuālā īpašuma tiesības (Autortiesību likums)</i>	24
2.1.9. <i>Tiesiskais regulējums un labā prakse iepirkumu organizēšanā, kuriem nav jāpiemēro PIL vai SPSIL</i>	27
2.1.10. <i>Inovāciju iepirkumu prioritārie līguma priekšmeti</i>	28
2.2. TIESISKAJĀ REGULĒJUMĀ NOTEIKTĀS IEPIRKUMA PROCEDŪRAS/VEIDI, TO ATBILSTĪBA INOVĀCIJU IEPIRKUMU ORGANIZĒŠANAI	29
2.2.1. <i>Iepirkuma procedūru veidi</i>	29
2.2.2. <i>Tehniskā specifikācija un tās ietekme, nosakot iepirkuma procedūras veidu</i>	33
2.3. IEPIRKUMA PROCEDŪRU VEIDI, TO PROCESUĀLIE SOĻI, PLĀNOJOT UN ORGANIZĒJOT INOVĀCIJU IEPIRKUMU	35
2.3.1. <i>Iepirkumu procesuālie soļi, plānojot inovāciju iepirkumu</i>	35
2.3.2. <i>Atklāts un slēgts konkurss</i>	37
2.3.3. <i>Konkursa procedūra ar sarunām un konkursa dialogs</i>	38
2.3.4. <i>Sarunu procedūra</i>	39
2.3.5. <i>Metu konkurss</i>	41
2.3.6. <i>Inovācijas partnerības procedūra</i>	42
2.3.7. <i>Inovācijas iepirkuma līgums un tā grozīšana</i>	43
2.4. INOVĀCIJU IEPIRKUMU NOVĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI	44
3. CITU ES DALĪBVALSTU PIEREDZE INOVĀCIJU IEPIRKUMU JOMĀ	46
3.1. DĀNIJA	46
3.1.1. <i>Dānijas tiesiskais regulējums inovāciju iepirkumu jomā</i>	46
3.1.2. <i>Dānijas labās prakses piemēri – atbalsts inovāciju iepirkumiem</i>	48
3.1.3. <i>Dānijas labās prakses piemēri – inovāciju iepirkumi</i>	52
3.2. SOMIJA	55
3.2.1. <i>Somijas tiesiskais regulējums inovāciju iepirkumu jomā</i>	55
3.2.2. <i>Somijas labās prakses piemēri – atbalsts inovāciju iepirkumiem</i>	57
3.2.3. <i>Somijas labās prakses piemēri – inovāciju iepirkumi</i>	58
3.3. IGAUNIJA	61

3.3.1.	<i>Igaunijas tiesiskais regulējums inovāciju iepirkumu jomā</i>	61
3.3.2.	<i>Igaunijas labās prakses piemēri – atbalsts inovāciju iepirkumiem</i>	63
3.3.3.	<i>Igaunijas labās prakses piemēri – inovāciju iepirkumi</i>	66
3.4.	VĀCIJA	68
3.4.1.	<i>Vācijas tiesiskais regulējums inovāciju iepirkumu jomā</i>	68
3.4.2.	<i>Vācijas labās prakses piemēri – atbalsts inovāciju iepirkumiem</i>	69
3.4.3.	<i>Vācijas labās prakses piemēri – inovāciju iepirkumi</i>	71
3.5.	NĪDERLANDE	75
3.5.1.	<i>Nīderlandes tiesiskais regulējums inovāciju iepirkumu jomā</i>	75
3.5.2.	<i>Nīderlandes labās prakses piemēri – atbalsts inovāciju iepirkumiem</i>	78
3.5.3.	<i>Nīderlandes labās prakses piemēri – inovāciju iepirkumi</i>	80
4.	INTERVIJU UN FOKUSGRUPAS DISKUSIJU REZULTĀTI	83
4.1.	INTERVIJU KOPSAVILKUMS	83
4.2.	FOKUSGRUPAS DISKUSIJU KOPSAVILKUMS.....	85
5.	PRIEKŠLIKUMI	88
5.1.	PRIEKŠLIKUMI IZMAIŅĀM NACIONĀLAJĀ LIKUMDOŠANĀ, LAI VEICINĀTU INOVĀCIJU IEPIRKUMU IZMANTOŠANU	88
5.2.	PRIEKŠLIKUMI VADLĪNIJĀM INOVĀCIJU IEPIRKUMU ĪSTENOŠANĀ	89
5.3.	PRIEKŠLIKUMI VALSTS ATBALSTA INSTRUMENTIEM INOVĀCIJU IEPIRKUMU VEICINĀŠANĀ	94
1.	PIELIKUMS - DIREKTĪVAS 2014/24/ES PRASĪBAS ATTIECĪBĀ UN INOVĀCIJU IEPIRKUMIEM	98
2.	PIELIKUMS – IEPIRKUMA LĪGUMA CENA, NEPAMATOTA SADALĪŠANA VAI APVIEŅOŠANA 101	
3.	PIELIKUMS – TIRGUS IZPĒTES METODES	103
4.	PIELIKUMS – INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBAS	106
5.	PIELIKUMS – PIL UN SPSIL PRASĪBU NEPIEMĒROŠANA	107
6.	PIELIKUMS – PRIORITĀRIE LĪGUMA PRIEKŠMETI.....	109
7.	PIELIKUMS – TEHNISKĀS SPECIFIKĀCIJAS	111
8.	PIELIKUMS – KONKURSA PROCEDŪRA AR SARUNĀM UN KONKURSA DIALOGS	113
9.	PIELIKUMS – METU KONKURSS	115
10.	PIELIKUMS – INOVĀCIJU PARTNERĪBA	117
11.	PIELIKUMS – IEPIRKUMA LĪGUMS	119
12.	PIELIKUMS – INOVĀCIJU IEPIRKUMU NOVĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI	121
13.	PIELIKUMS – IZMANTOTĀS LITERATŪRAS SARAKSTS	125
14.	PIELIKUMS – INTERVIJAS.....	132
15.	PIELIKUMS – FOKUSGRUPAS DISKUSIJA	133

ANOTĀCIJA

Anotācija projektam “Rekomendāciju inovācijas iepirkuma atbalsta instrumenta izveidei un priekšlikumu tiesiskā regulējuma prasību pilnveidošanai inovācijas iepirkumu īstenošanai Latvijā izstrāde”

Projekta mērķis, uzdevums un galvenie rezultāti. Projekta mērķis ir izstrādāt rekomendācijas inovācijas iepirkuma atbalsta instrumenta izveidei Latvijā un priekšlikumus tiesiskā regulējuma prasību pilnveidošanai inovatīva produkta, pakalpojuma vai būvdarbu iegādei Latvijā. Darba uzdevums: ➤ Somijas, Dānijas, Vācijas, Igaunijas un Latvijas tiesiskā regulējama publisko iepirkumu u.c. ar tā īstenošanu saistītās jomās izpēti par tā piemērotību inovācijas iepirkumu īstenošanai; ➤ priekšlikumu izstrāde Latvijas tiesiskajam regulējumam inovācijas iepirkuma īstenošanas jomā; ➤ inovācijas iepirkuma atbalsta instrumentu izpēti un interviju un/vai fokusgrupas diskusiju īstenošana, rekomendāciju izstrāde atbalsta mērķu sasniegšanā.	Project's goal, tasks and main results. The goal of the project is to develop recommendations for the development of an innovation procurement support instrument in Latvia and proposals for the improvement of legal requirements for the purchase of an innovative product, service or construction work in Latvia. Tasks: ➤ Analysis of national regulations and other relevant documents in relation to innovation procurement of Finland, Denmark, Germany, Estonia and Latvia; ➤ Development of proposals for the Latvian legal framework in the field of innovation procurement implementation; ➤ Research of innovation procurement support tools and implementation of interviews and / or focus group discussions, development of recommendations for achieving support goals.
Galvenās pētījumā aplūkotās tēmas Rekomendāciju inovācijas iepirkuma atbalsta instrumenta izveide un priekšlikumi tiesiskā regulējuma prasību pilnveidošanai inovācijas iepirkumu īstenošanai Latvijā	The main topics covered in the evaluation: Development of a recommendation on innovation procurement support instrument and proposals for improving legal framework for the implementation of innovation procurement in Latvia
Pētījuma pasūtītājs: Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija	Client: Ministry of Economics of the Republic of Latvia
Pētījuma īstenotājs: SIA “CSE COE”	The performer of the study: SIA “CSE COE”
Pētījuma īstenošanas gads: 2020.gads	Year of implementation of the study: 2020
Pētījuma finansēšanas summa un finansēšanas avots: 12 400 EUR, neskaitot PVN Iepirkums finansēts Interreg Europe projekta Nr. PG104868 “iBuy” ietvaros	Amount of financing of the study and source of funding: EUR 12,400, excluding VAT The project is financed by Interreg Europe project “iBuy” within No.PG104868
Pētījuma klasifikācija 12.2. Padziļinātas ekspertīzes pētījumi politikas vai tiesiskā regulējuma izstrādei, politikas analīzei un ietekmes novērtēšana	Classification of the study 12.2. In-depth expertise studies for policy or regulatory development, policy analysis and impact assessment
Politikas joma, nozare	Policy area, sector

5. Industrijas un pakalpojumu politika. 5.5. Inovāciju attīstība		5. Industry and services policy. 5.5. Development of innovations
Pētījuma ģeogrāfiskais aptvērums: (visa Latvija vai noteikts reģions/novads) Visa Latvija		Geographical coverage of the study: Latvia
Pētījuma mērķa grupa/-as (piemēram, Latvijas iedzīvotāji darbspējas vecumā): Latvijas uzņēmēji, valsts institūcijas, valsts kapitālsabiedrības, pašvaldības		Target group(s) of the study (e.g. residents of Latvia in the working age): Latvian entrepreneurs, state institutions, state capital companies, local governments
Pētījumā izmantotās metodes pēc informācijas ieguves veida:		Methods used in the assessment by type of information acquisition:
	1) tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu analīze,	1) analysis of legal framework and policy planning documents
	2) sekundāro datu analīze,	2) analysis of secondary data
	3) padziļinātas / ekspertu intervijas,	3) conducting in-depth/expert interviews
	4) fokusa grupu diskusijas,	4) focus group discussions
	5) gadījumu izpēte.	5) case studies
Kvantitatīvās pētījuma metodes (ja attiecināms):		Quantitative study methods (if applicable):
	1) aptaujas izlases metode - NA,	1) Survey sampling method — NA
	2) aptaujāto/anketēto respondentu/vienību skaits – NA.	2) Number of respondents/units – NA
Kvalitatīvās pētījuma metodes (ja attiecināms):		Qualitative study methods (if applicable):
	1) padziļināto/expertu interviju skaits – 13,	1) number of in-depth/ expert interviews – 13
	2) fokusa grupu diskusiju skaits – 1, dalībnieki no 10 organizācijām.	2) number of focus group discussions - 1, participants from 10 organisations
Izmantotās analīzes grupas (griezumi): inovāciju iepirkumu atbalsta instrumenti un praktiski inovāciju iepirkumu piemēri		Analytical groups used (sections): innovation procurement support tools and practical examples of innovation procurement
Pētījuma pasūtītāja kontaktinformācija: Ekonomikas ministrijas Inovācijas departamenta Inovācijas politikas nodaļas vecākā eksperte Veronika Krūmkoka (tālr. +371 67013225, e-pasts: Veronika.Krumkoka@em.gov.lv)		Contact information of the client: Veronika Krūmkoka, Senior Expert, Innovation Policy Division, Innovation Department, Ministry of Economics (phone +371 67013225, e-mail: Veronika.Krumkoka@em.gov.lv)
Pētījuma autori (autortiesību subjekti) Daina Beļicka, Laura Upīte, Dace Krupenko, Alvis Švēde		Evaluation authors (copyright holders): Daina Beļicka, Laura Upīte, Dace Krupenko, Alvis Švēde

KOPSAVILKUMS

Projekta mērķis ir izstrādāt rekomendācijas inovācijas iepirkuma atbalsta instrumenta izveidei Latvijā un priekšlikumus tiesiskā regulējuma pilnveidošanai inovatīva produkta, pakalpojuma vai būvdarbu iegādei Latvijā.

Projekta metodoloģija iekļauj esošās situācijas analīzi, nepieciešamo izmaiņu likumdošanā vajadzību noteikšanu, kā arī inovāciju iepirkumu atbalsta instrumentu izveides priekšlikumu izstrādi. Esošās situācijas analīze sevī ietver Somijas, Dānijas, Vācijas, Igaunijas, Nīderlandes un Latvijas tiesiskā regulējama publisko iepirkumu u.c. ar tā īstenošanu saistītās jomās izpēti par tā piemērotību inovācijas iepirkumu īstenošanai, bet nepieciešamo izmaiņu likumdošanā vajadzības tiek noteiktas, detalizēti analizējot Latvijas publiskā iepirkuma regulējošos tiesību aktus. Galvenās datu iegūšanas metodes projekta ietvaros: intervijas, sekundāro datu analīze, citu valstu pieredzes apskats, kā arī normatīvās bāzes prasību apkopojums.

Kopumā veikta izpēte par 8 inovāciju iepirkumu atbalsta instrumentiem un 10 praktiskiem inovāciju iepirkumu piemēriem piecās valstīs.

Izvērtējuma struktūra: ziņojuma 1.nodaļā analizēts ES tiesiskais regulējums un pieejamās vadlīnijas inovāciju iepirkumu īstenošanā, 2.nodaļā analizēts tiesiskais regulējums Latvijā publisko iepirkumu jomā, 3.nodaļā tiek sniegta analīze par inovāciju iepirkumu tiesisko regulējumu un praktiskiem inovāciju iepirkumu piemēriem Somijā, Dānijā, Vācijā, Igaunijā un Nīderlandē. Ziņojuma 4.nodaļā ir apkopoti interviju un fokusgrupas laikā sniegtie atzinumi un ierosinājumi inovāciju iepirkumu jomas attīstībai Latvijā. Savukārt ziņojuma 5.nodaļā tiek sniegtas rekomendācijas inovācijas iepirkuma atbalsta instrumenta izveidei Latvijā.

Galvenie secinājumi projekta ietvaros:

- ES Direktīvās noteiktas konkrētas prasības saistībā ar inovāciju iepirkumu veidiem, un šīs prasības ir tieši pārņemamas Latvijas nacionālajā regulējumā;
- Latvijas tiesiskajā regulējumā nav iekļautas specifiskas prasības attiecībā uz inovāciju iepirkumu (izņemot līgumcenas noteikšanas nosacījumi inovācijas partnerības procedūras gadījumā);
- citu ES dalībvalstu tiesiskā regulējuma un jomas analīze liecina, ka ES dalībvalstīs tiek izmantoti dažādi atbalsta instrumenti inovāciju iepirkumu jomas attīstībai – ir izstrādātas vadlīnijas, sniegts finansiāls atbalsts valsts atbalsta programmas instrumenta veidā, tāpat inovāciju iepirkumu attīstība tiek veicināta arī, piešķirot ikgadējas balvas inovāciju iepirkumu īstenošanai dažādās kategorijās;
- izpratni par inovāciju, inovāciju iepirkumiem, inovatīviem risinājumiem veicina arī dalība “Apvārsnis 2020” programmas projektos, par ko liecina atsevišķi labās prakses piemēri;
- pamatojoties uz interviju un fokusgrupas rezultātiem, tiek secināts, ka būtiskākais šķērslis inovāciju iepirkumu īstenošanā ir informācijas trūkums par potenciāliem inovatīviem problēmjautājumu risinājumiem un pozitīvu piemēru publicitātes trūkums.

Projekta ietvaros sniegti ieteikumi izmaiņām nacionālajā likumdošanā, virkne rekomendāciju attiecībā uz vadlīniju izstrādi inovāciju iepirkumu īstenošanā, iepirkumu veicināšanā, iepirkuma dokumentācijas sagatavošanā. Daļa rekomendāciju attiecas uz valsts atbalsta stiprināšanu - valsts atbalsta instrumentiem inovāciju iepirkumu veicināšanā.

1. ES TIESISKAIS REGULĒJUMS

Analizētie dokumenti

- Direktīva 2014/24/ES
- Direktīva 2014/25/ES
- EK paziņojums "Norādījumi par inovāciju iepirkumu"

Esošās situācijas apraksts

ES direktīvas paredz divus inovāciju iepirkumu veidus: pirmskomercializācijas posma iepirkums un inovatīvu risinājumu iepirkums.

Direktīvās noteiktas konkrētas prasības saistībā ar inovāciju iepirkumu veidiem.

1.1. Direktīvas publisko iepirkumu jomā

ES līmenī apstiprinātas divas publiskā iepirkuma direktīvas: Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) **par publisko iepirkumu** un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK⁵ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/25/ES (2014. gada 26. februāris) **par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs**, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK⁶.

Ņemot vērā, ka Direktīva 2014/24/ES ir plašāka un kopumā aptver visas publisko iepirkumu sfēras, Direktīva 2014/25/ES netika atsevišķi analizēta, ņemot vērā, ka noteiktie inovāciju iepirkumu principi un inovācijas partnerības nosacījumi tiek dublēti abās direktīvās identiski. Direktīvas 2014/24/ES prasības attiecībā uz inovāciju iepirkumu iekļautas ziņojuma 1.pielikumā.

Inovāciju iepirkuma metodes saskaņā ar ES direktīvām

ES direktīvas paredz divus inovāciju iepirkumu veidus, kur abiem ir dažādas pieejas ar atšķirīgām vajadzībām un situācijām, kad tie tiek pielietoti:

- **pirmskomercializācijas posma iepirkums;**
- **inovatīvu risinājumu iepirkums.**

1. tabula. Galvenās atšķirības starp iepirkumu pirmskomercializācijas posmā un inovatīvu risinājumu publisko iepirkumu

	Iepirkums pirmskomercializācijas posmā	Inovatīvu risinājumu iepirkums
Kad?	Līgumslēdzējai iestādei ir jārisina uzdevums, kas prasa izpēti un attīstību. Problēmas formulējums ir skaidrs, taču konkurējošo risinājumu plusi un mīnusi nav salīdzināti vai novērtēti. Izstrādātā risinājuma ieviešana nav obligāta.	Līgumslēdzēja iestāde saskaras ar uzdevumu, kura risinājums ir gandrīz vai tikai pieejams tirgū, taču tam ir maz pielietojuma, jo tas neatbilst publiskā sektora vajadzībām liela mēroga ieviešanai. Iepirkumam nav nepieciešama izpēte un attīstība (šajā gadījumā tas ir veikts vai nav vajadzīgs).

5 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu. Pieejama: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.094.01.0065.01.LAV

6 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/25/ES (2014. gada 26. februāris) par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs. Pieejama https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?;jsessionid=V899TC2PDMVpSx4q3vVCf8vwtv71Tqtcc6yLBG7Md9CgcGyZ1thr!2077036898?uri=uriserv:OJ.L_.2014.094.01.0243.01.LAV

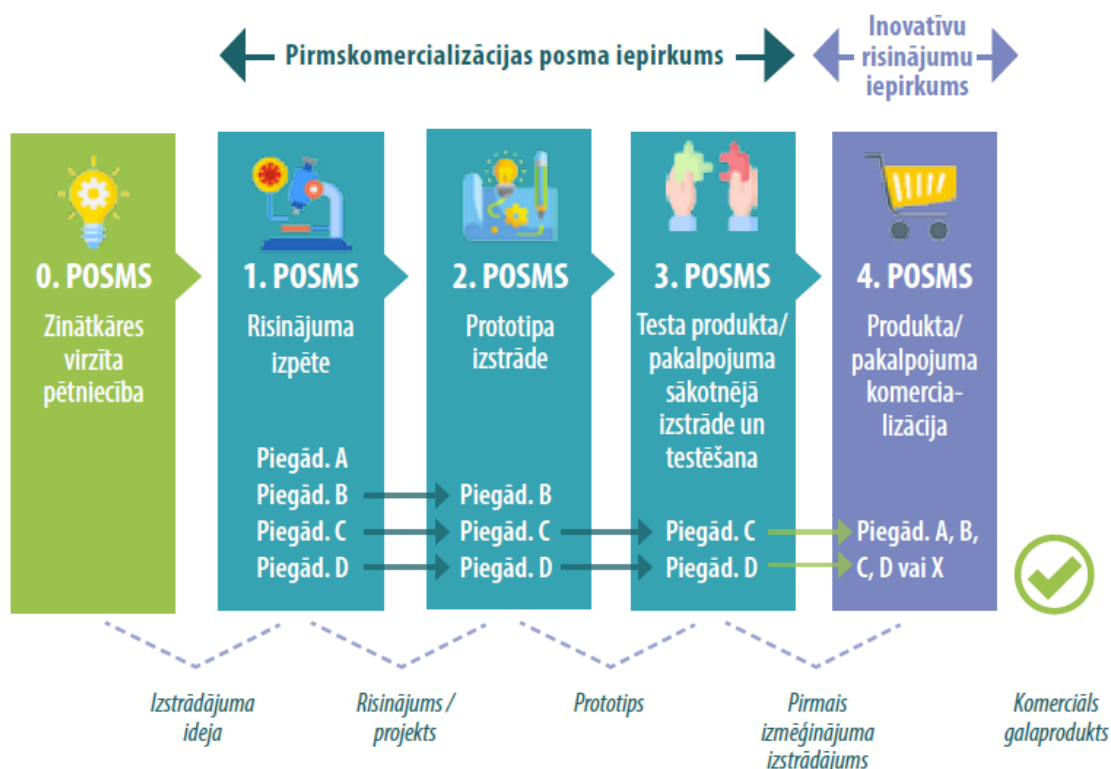
Kas?	Publiskais sektors iepērk pētniecību un attīstību, lai izpildītu izstrādājamā risinājuma prasības, apkopotu informāciju par citiem risinājumiem, lai izvairītos no ekskluzīvas atkarības no piegādātāja un nodrošinātu pietiekamu konkurenci līdz brīdim, kad tiek iepirkts risinājums.	Publiskais sektors ir jaunas, tikko ieviestas inovatīvas lietas pirmais pircējs un pirmais lietotājs vai pakalpojuma tirgotājs (lieta vai pakalpojums vēl nav plaši izmantots).
Kā?	Publiskais sektors pērk pētniecību un attīstību no vairākiem piegādātājiem vienlaikus, radot konkurences situāciju starp tiem, salīdzinot risinājumus galvenajos posmos (piemēram, projektēšanas, prototipu izstrādes un testēšanas laikā), vienlaikus dalot riskus un ieguvumus ar piegādātājiem (piemēram, īpašumtiesības uz intelektuālo īpašumu) tādā veidā, lai attīstīto risinājumu pēc iespējas vairāk nonāktu tirgū.	Publiskais sektors darbojas kā starpnieks, pārstāvēdams pietiekamu skaitu pircēju kritiskās masas ar pietiekamiem resursiem un pirktpēji, lai pielāgotu privātā sektora produkciju, lai lietu vai pakalpojumu tirgū nonāktu saprātīgā termiņā un par pieņemamu cenu / kvalitātes attiecību. Lielāko daļu preču vai pakalpojumu iegādājas attiecīgie pircēji (pēc pārbaudes un / vai sertifikācijas, ja nepieciešams).

Avots: Tallinas Tehniskās universitātes ekonomikas nodaļas maģistra Madisa Kõppera pētījumā par inovāciju iepirkumu ieviešanas praksi Igaunijas pašvaldībās

http://raskoolitused.publicon.ee/userfiles/rtk/rhs_22-23nov_tartu/Pärn%20Lee_Innovatsioonihanked.pdf

Attēlā zemāk iekļauta informācija par produkta / projekta sadalījumu starp pirmskomercializācijas posmu un inovatīvu risinājumu posmu.

1.attēls Inovatīvu produktu, procesu vai pakalpojumu iepirkuma process

Avots: EM buklets, https://em.gov.lv/files/nozares_politika/Inovācijas%20iepirkums_Butiskakais.pdf

1.2. Pirmskomercializācijas iepirkums

Pastāv iespēja piemērot **pirmskomercializācijas posma iepirkuma metodi**⁷ (*pre-commercial procurement- PCP*) jeb iepirkumu, iekļaujot arī jaunu tehnoloģisko risinājumu attīstību. Šāda inovācijas iepirkuma pieeja specifiski izstrādāta P&A pakalpojumu, nevis faktisku preču un pakalpojumu iepirkšanai Komisijas paziņojumā EP, Padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un reģionu komitejai. Pasūtītājs organizē intervijas, aptaujas, tikšanās u.c. aktivitātes, lai jau sākotnēji identificētu iestādes vajadzības. Šajā posmā var tikt piesaistīti attiecīgās jomas eksperti, kas var apstiprināt, ka attiecīgajā sfērā nav pieejami risinājumi konkrētai iestādes vajadzībai. Būtiska iezīme šī iepirkuma metodei ir tā, ka:

- **pasūtītājs** visus ieguvumus no veiktās pētniecības un izstrādes pakalpojuma līguma **nepatur tikai sev**, bet dalās ar ekonomikas dalībniekiem saskaņā ar tirgus nosacījumiem (šādā gadījumā nepiemēro Direktīvas 2014/24/ES 14. pantu⁸);
- **līgumam jābūt terminētam**, un tas var ietvert pirmo produktu vai pakalpojumu prototipu vai ierobežota apjoma izstrādi testa laidiena formā;
- produktu vai pakalpojumu iegāde **komerciālos apmēros nedrīkst būt plānota tā pašā līguma ietvaros**. PCP var ietvert ierobežota apjoma pirmo produktu vai pakalpojumu, kas izstrādāti PCP ietvaros. Iegādāto izejvielu kopējai vērtībai jābūt zem 50% no kopējās PCP līguma vērtības;
- PCP **nav attiecināma uz liela mēroga** produktu/pakalpojumu komercializāciju;
- **riski un ieguvumi tiek sadalīti tirgus apstākļos starp pasūtītājiem un piegādātājiem.**

PCP procesa sākumā tiek veiktas plašas tirgus konsultācijas, pēc kurām seko iepirkuma publicēšana un 3 viena otrai sekojošas fāzes: risinājuma dizains, prototipa izstrāde un pilotsistēmas izstrāde un testēšana. Tabulā zemāk iekļauti pirmskomercializācijas iepirkuma posmi.

2. tabula. Pirmskomercializācijas iepirkuma posmi

Posms	Darbības
Atklātas konsultācijas tirgus	Tehnoloģiju piedāvājuma proaktīva analīze Informācijas sniegšana tirgus dalībniekiem, paziņojuma publicēšana TED vietnē (https://ted.europa.eu) Ievērojot atklātības, pārredzamības, nediskriminācijas un vienlīdzīgas attieksmes principus
Konkursa izsludināšana	Atbilstoši likumdošanā noteiktajai metodei Konkursa nolikums, pamatnolīgums (dokuments, ko paraksta visas iesaistītās puses, spēkā esošs visos trīs nākamajos posmos), tehniskie dokumenti - ietver visas tehniskās prasības
I posms - koncepcijas dizains, risinājumu arhitektūra un tehniskās specifikācijas	Tiek pārbaudīts katra pretendenta priekšlikuma tehniskais, ekonomiskais un organizatoriskais koncepts, salīdzinot ar iespējamo alternatīvo risinājumu plusiem un mīnusiem Posma rezultāts ietver tehnoloģiju novērtējumu, pirmā risinājuma dizainu, II posma organizatorisko plānu un piedāvātā risinājuma izmaksu un ieguvumu novērtējumu Augstāk novērtētie risinājumi tiek izvēlēti dalībai II posmā
II posms – prototipa izstrāde	II posma mērķis ir pārbaudīt, cik lielā mērā prototipa galvenās iezīmes atbilst funkcionālajām un veiktspējas prasībām

7 Komisijas paziņojums EP, Padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un reģionu komitejai (SeC (2007) 1668), pieejams https://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/com_2007_799.pdf

8 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu. Pieejama: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0024>

	Rezultāts ietver prototipa specifiku un demonstrāciju, kā arī ierobežota pirmā produkta izstrādes un testēšanas plānu, un atjauninātu izmaksu un ieguvumu novērtējumu Augstāk novērtētie risinājumi tiek izvēlēti dalībai III posmā
III posms – pilot-sistēmas izstrāde un testēšana	Mērķis-pārbaudīt un salīdzināt dažādu risinājumu veiktspēju (savietojamību, mērogojamību utt.) Rezultāts - testa produkta specifika, lauka pārbaude un atjauninātu izmaksu un ieguvumu novērtējums

Avots: Komisijas paziņojums EP, Padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un reģionu komitejai (SeC (2007) 1668) par pirmskomercializācijas iepirkumu, pieejams https://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/com_2007_799.pdf

PCP process ir jāveido tā, lai nodrošinātu konkurenci, pārredzamību, atvērtību, taisnīgumu un cenu noteikšanu tirgus apstākļos, lai noteiktu labākos iespējamus tirgus piedāvātos risinājumus.

Riska un ieguvuma attiecība tiek sadalīta starp iepirkuma dalībniekiem, pirmskomercializācijas posmā iepirkumos iekļaujot īpašus nosacījumus - skaidri definētas pirmskomercializācijas posma iepirkuma prasības (t.sk. finanšu piedāvājuma vienības), izvēlēts pareizs līdzfinansējuma procentuālais sadalījums, noteikti konkrēti uzraudzības un vērtēšanas kritēriji, noteikti skaidri līguma slēgšanas nosacījumi un tiesības, un pienākumi visām iesaistītajām pusēm, iekļauts autortiesību jautājumu skaidrs definējums⁹.

Galvenie ieguvēji no PCP izmantošanas ir publiskā sektora iestādes (publiskās personas) un uzņēmumi. Publiskās personas var uzlabot savus sniegtos pakalpojumus, padarīt tos izmaksu efektīvākus vai videi draudzīgākus. No otras puses uzņēmumiem tā ir iespēja izstrādāt jaunus inovatīvus produktus un pakalpojumus, kas vēl nav pieejami tirgū, vai veikt būtiskus uzlabojumus esošajos produktos / pakalpojumos.

1.3. Inovatīvu risinājumu publiskais iepirkums

Inovatīvu risinājumu publiskajā iepirkumā (*procurement of innovative solutions - PPI*), kurā pieprasītājs ir **pirmais** pircējs šādam pakalpojumam/precei, kas vēl nav pieejamas plašai komercializācijai.

Atšķirībā no pirmskomerciālā iepirkuma inovatīvu risinājumu publiskais iepirkums tieši veicina inovāciju plašu izplatību tirgū, izmantojot publiskās personas pirktspēju, tādējādi papildinot pirms-komerciālā iepirkuma ietvaros iegūtos rezultātus – gatavu inovatīvu produktu/pakalpojumu iepirkumu. Inovatīvu risinājumu iepirkumu process sastāv no šādiem posmiem:

- vajadzību identificēšana, tirgus konsultācijas;
- inovatīvu risinājumu iepirkuma dokumentācijas sagatavošana - paziņojums par līgumu (TED), tehniskā dokumentācija, iepirkuma līgums, t.sk. iepirkuma procesa apraksts, vērtēšanas kritēriji, kritēriju īpatsvars vērtēšanā;
- iepirkuma organizēšana, testēšana, sertifikācija, produkta kvalitātes pārbaude;
- līguma slēgšana ar pretendentu, kurš izpilda visus kritērijus;
- līguma ieviešanas uzraudzība.

Inovatīvu risinājumu iepirkums tiek izmantots, ja nepieciešams efektīvi samazināt laika resursus, ko plānots ieguldīt pētniecībā un attīstībā (P&A), lai iegādātos tirgū vēl neesošus risinājumus (produktu/pakalpojumu), vai gadījumos, kad prototipa izstrādi paredzēts iekļaut iepirkuma līguma ietvarā.

⁹ Vebināra "Kopīgo pirmskomerciālo iepirkumu juridiskie aspekti: no modelēšanas līdz ieviešanai" prezentācija, 2015.gads, Francija <http://www.picse.eu/events/webinar-legal-aspects-of-joint-pre-commercial-procurements-modeling-implementation-25>

1.4. EK atbalsts inovāciju iepirkumu jomā

EK ir izstrādājusi norādījumus **EK paziņojums “Ieteikumi par inovāciju iepirkumu”**¹⁰, kas sniedz praktiskus ieteikumus inovāciju iepirkumu īstenošanā. Ieteikumos skaidrots inovācijas iepirkuma jēdziens, tā visaptverošā būtība un pievienotā vērtība; politikas ietvars, kas nepieciešams inovācijas iepirkuma stratēģiskai izmantošanai; norādījumi, kā veicināt inovāciju publiskos iepirkumus; kā īstenot publiskā iepirkuma procedūras praktiski, lai modernizētu sabiedriskos pakalpojumus, ieviešot inovatīvus risinājumus iestādēs/uzņēmumos.

Dokuments paredz vairākas jomas inovāciju iepirkumu piemērošanai:

- sabiedrisko pakalpojumu kvalitātes līmeņa paaugstināšanai un modernizēšanai, optimizējot pakalpojumu izmaksas;
- risinot problēmjautājumus sabiedrībā, ikdienas dzīvē;
- jaunuzņēmumu un inovatīvu MVU darbības uzsākšana un pilnveidošanas motivēšana;
- RIS3 jomu attīstība.

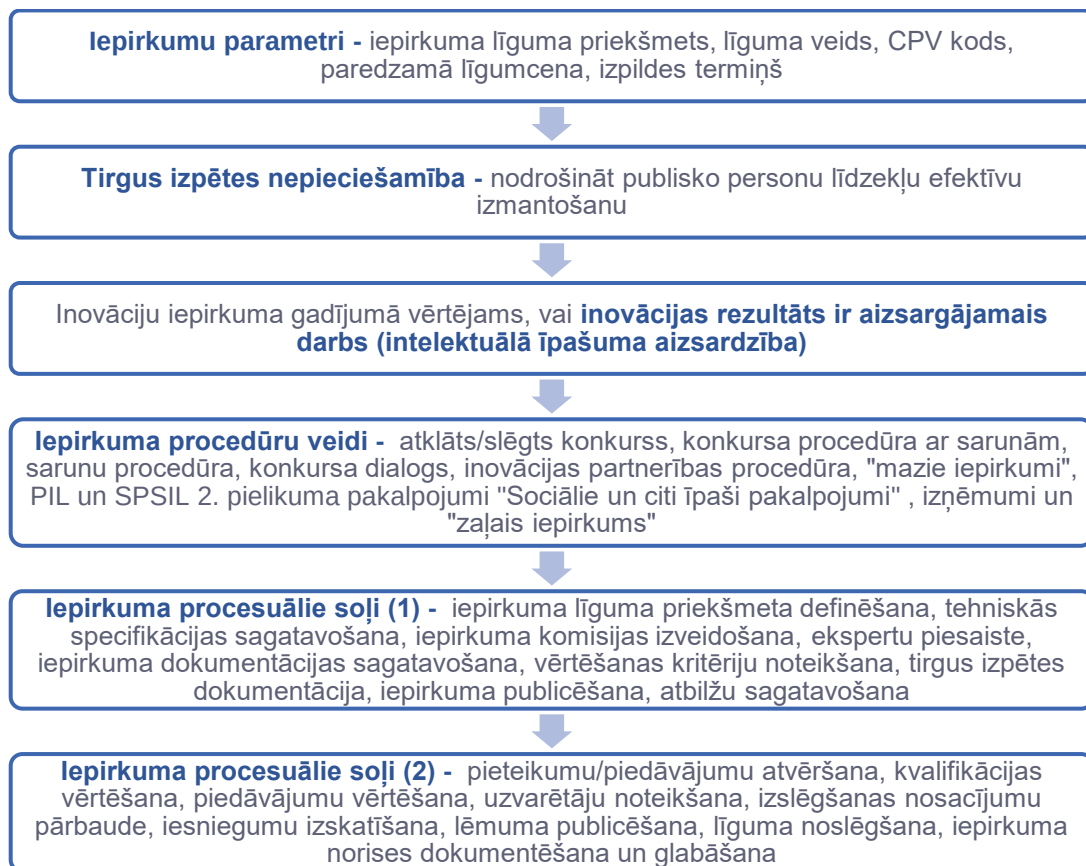
Dalībvalstīm ir iespēja publisko iepirkumu jomā piemērot EK paziņojumu inovāciju iepirkumu jomā, kas dos iespēju ievērot ES direktīvu prasības un tajā pašā laikā iepirkt nepieciešamās preces un pakalpojumus inovatīvā veidā, tādējādi labāk un efektīvāk sasniedzot plānoto mērķi.

10 Komisijas paziņojums “Ieteikumi par inovācijas iepirkumu”, DG GROW C(2018)3051/F1
<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=list&cotelid=3&year=2018&number=3051&version=F>

2. TIESISKAIS REGULĒJUMS LATVIJĀ PUBLISKO IEPIRKUMU JOMĀ

Tiesiskais regulējums Latvijā publisko iepirkumu jomā ir atkarīgs no ES tiesiskā regulējuma¹¹, jo tas ir tieši pārņemams nacionālajā regulējumā. Proti, nacionālais regulējums jautājumos, ko regulē ES tiesību akti, nevar atšķirties un dot atvieglojumus, piemēram, atsevišķām publisko pircēju grupām. Līdz ar to tiesiskā regulējuma izmaiņas Latvijā iespējamas tikai jautājumos, ko ES tiesību akti neregulē, ļaujot dalībvalstīm pašām to noteikt savā nacionālajā regulējumā. Attēlā zemāk iekļauts apkopojums par tiesiskā regulējuma ietvaru.

2. attēls. Tiesiskā regulējuma ietvars

Avots: CSE COE

2.1. Iepirkuma līguma priekšmeta definēšana un piemērošana inovāciju iepirkumiem un to prioritārie līguma priekšmeti

2.1.1. Publisko iepirkumu organizēšanas vispārīgie principi

Analizētie dokumenti

- Publisko iepirkumu likums (PIL) 2. pants

¹¹ Būtiski ir ņemt vērā ES tiesību aktus, kas tieši attiecināmi uz publiskajiem iepirkumiem ES dalībvalstīs: Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/25/ES (2014. gada 26. februāris) par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK

- Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma (SPSIL) 2. pants
- Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 1. pants

Esošās situācijas apraksts

Publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti nosaka vispārīgus principus, kas jāievēro organizējot publiskos iepirkumus

Nav specifisku prasību attiecībā uz inovāciju iepirkumu.

Ieteikumi

Inovāciju iepirkumu rīkot ievērojot vispārīgos principus attiecībā uz iepirkumiem – **atklātums, brīva konkurence un līdzekļu efektīva izmantošana**. Šos principus ir būtiski ievērot neatkarīgi no tā, vai ir piemērojams PIL vai SPSIL, proti, kā arī tajos gadījumos, kad publiskā persona ir tiesīga nepiemērot šos normatīvos aktus.

Minēto principu ievērošanu ir ieteicams dokumentēt, sākot jau no iepirkuma plānošanas posma arī tad, ja tas tieši nav noteikts publisko iepirkumu regulējošajos normatīvajos aktos, saglabājot pierādījumus par godprātīgu publiskās personas rīcību publisko finanšu līdzekļu vai mantas izmantošanā.

Inovāciju iepirkuma dokumentāciju un jebkurus apsvērumus un pamatojumus, kas ir sagatavoti, sākot ar iepirkuma plānošanu, cik tas ir iespējams, padarīt sabiedrībai pieejamus, piemēram, tos publicējot publiskās personas tīmekļa vietnē, tā veicinot sabiedrības izpratni un arī iepirkuma publicitātes paplašināšanu.

Ieteicams izvērtēt iespēju **apvienoties vairākiem publiskajiem pircējiem**, veicot centralizētu inovāciju iepirkumu, ja tas atbilst iepirkuma priekšmetam un samazina publiskā pircēja riskus, piemēram, liela inovāciju iepirkuma apjoma, komplicētības vai efektivitātes dēļ.

Jebkurš publiskais iepirkums, uz kuru ir attiecināmi publiskos iepirkumus regulējošie normatīvie akti, organizējams, ievērojot vispārīgos principus, kas ir noteikti gan kā PIL, gan kā SPSIL mērķi¹²:

- iepirkumu atklātums;
- piegādātāju brīva konkurence, kā arī vienlīdzīga un taisnīga attieksme pret tiem;
- pasūtītāja, sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja līdzekļu efektīva izmantošana, maksimāli samazinot tā risku.

Papildus jāņem vērā, ka publiskai personai, izmantojot tās finanšu līdzekļus un mantu, jebkurā gadījumā ir jāievēro Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likums arī gadījumos, kad nav piemērojams PIL vai SPSIL. Publiskas personas finanšu līdzekļi un manta ir jāizmanto likumīgi un atbilstoši iedzīvotāju interesēm, novēršot to izšķērdēšanu un nelietderīgu izmantošanu, kā arī ierobežojot valsts amatpersonu korupciju.¹³

Publisko iepirkumu organizēšanas vispārīgo principu ievērošana saskan arī ar Latvijas Nacionālā attīstības plānā 2021.–2027. gadam (NAP2027) paredzēto telpiskās attīstības perspektīvu, kas iezīmē integrētu skatījumu uz valsts attīstību, lai Latvijas galvenās vērtības, resursi un priekšrocības tiktu izmantoti visefektīvākajā veidā, radot lielāku vērtību ar mazākiem ieguldījumiem un nodrošinot resursu ilgtspējīgu izmantošanu.¹⁴

Tāpat minētie vispārīgie principi ir ietverti attiecībā uz publiskās un privātās partnerības ietvaros veicamajiem iepirkumiem, un šie principi noteikti Publiskās un privātās partnerības likumā, proti, jānodrošina koncesijas procedūras atklātums, privāto partneru brīvu konkurenci, kā arī vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem¹⁵.

Vienlaikus jāņem vērā, ka, organizējot inovāciju iepirkumus un realizējot vajadzību pēc inovācijas, publiskā persona nonāk lielas nenoteiktības apstākļos, jo ir jātērē publiskie finanšu līdzekļi vai manta

¹² PIL 2. pants; SPSIL 2. pants

¹³ Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 1. pants

¹⁴ NAP2027 ietvertās prioritātes 443. rindkopa (https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027_apstiprin%C4%81ts%20Saeim%C4%81_1.pdf)

¹⁵ Publiskās un privātās partnerības likuma 2. pants

precei, pakalpojumam vai būvdarbam, vai to kombinācijai, kas vēl nav radīta vai nepastāv, kur, iespējams, nav definēta pat ideja, lai realizētu šo vajadzību. Šādos apstākļos ir augstāki riski nerealizēt projektu, nesasniegt mērķi un iegūt arī sabiedrības neizpratni par finanšu līdzekļu tērpiem, t.sk. zaudēt reputāciju un uzticību publiskā sektora dalībniekiem. Viens no veidiem, kā vairot atbalstu un uzticamību, ir dokumentēt jebkuru soli inovāciju iepirkumā, sākot ar tā plānošanu, kā arī šos dokumentus padarīt sabiedrībai pieejamus, piemēram, tos publicējot publiskās personas tīmekļa vietnē.

Papildus plašākas kompetences nodrošināšanai un resursu efektīvai izmantošanai ieteicams izvērtēt iespēju apvienoties vairākiem publiskajiem pircējiem, veicot centralizētu inovāciju iepirkumu, ja tas atbilst iepirkuma priekšmetam un samazina publiskā pircēja riskus, piemēram, liela inovāciju iepirkuma apjoma, komplicētības vai efektivitātes dēļ. Apvienoties vairākiem publiskajiem pircējiem ir ieteicams gadījumos, kad tie saskaras ar līdzīgu vai pat vienādu problēmjautājumu vai vajadzību, piemēram, vairākas pašvaldības ielu apgaismojuma vai satiksmes drošības uzlabošanas jautājumā, vairākas slimnīcas ēku efektīvākas uzturēšanas vai medicīniskā inventāra nodrošināšanas jautājumā. Veicot kopīgu inovāciju iepirkumu, šie publiskie pircēji var apvienot savas kompetences un resursus inovāciju iepirkuma organizēšanā, tā nodrošinot lielāku iespējamību, ka inovāciju iepirkums izdosies, kā arī inovāciju rezultātu dalīt savā starpā, proti, katrs pircējs iegūst iespēju realizēt savu vajadzību, īstenojot tikai vienu inovāciju iepirkumu. Šāda pieeja var samazināt ne tikai risku, ka inovācijas iepirkums neizdosies (jo vairāki publiskie pircēji var nodrošināt vairāk kompetences, zināšanu inovāciju iepirkuma organizēšanā), bet arī samazināt katra publiskā pircēja uzņemto risku neizdošanās gadījumā, jo tie risku sadala savā starpā. Vienlaikus jāņem vērā, ka šādam iepirkuma organizēšanas modelim nepieciešama publisko pircēju spēja sadarboties un sasniegt kopīgo mērķi.

2.1.2. Iepirkuma līguma priekšmets

Analizētie dokumenti

- PIL 1. panta 10., 26., 27. un 28. punkts
- SPSIL 1. panta 4. un 10. punkts
- MK (MK) 2017. gada 28. februāra noteikumi Nr.105 "Noteikumi par publisko iepirkumu līgumcenu robežvērtībām"
- MK 2017. gada 28. februāra noteikumi Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība"
- MK 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība"
- MK 2017. gada 28. februāra noteikumi Nr.103 "Publisko iepirkumu paziņojumi un to sagatavošanas kārtība"

Esošās situācijas apraksts

Publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti nosaka nepieciešamību precīzi definēt iepirkuma līguma priekšmetu un apjomu.

Nav specifisku prasību attiecībā uz inovāciju iepirkumu.

Ieteikumi

Inovāciju iepirkuma līguma priekšmeta definēšana un apjoma noteikšana ir būtiska inovāciju iepirkuma sekmīgu rezultātu iegūšanai, t.sk. normatīvo aktu ievērošanai, līdz ar to publiskajai personai ieteicams pievērst vērību savas vajadzības apzināšanā un raksturošanā.

Definējot iepirkuma līguma priekšmetu, jānosaka **iepirkuma līguma veids, CPV kods, iepirkuma līguma apjoms.**

Iepirkuma līguma priekšmets nosakāms, ievērojot minētos vispārīgos iepirkumu organizēšanā piemērojamus principus. Proti, definējot iepirkuma priekšmetu, nav pieļaujams, ka to veido nepamatoti ierobežojot iepirkuma atklātumu, brīvu konkurenci vai līdzekļu neefektīvu, nelietderīgu izmantošanu, t.sk. korupciju. Vienlaikus jāņem vērā, ka jebkura darbība, definējot iepirkuma līguma priekšmetu, būs konkurenci ierobežojoša, jo, tikai nosakot jomu, kādā iepirkums veicams, tiek dota priekšrocība šajā

jomā strādājošiem komersantiem. Tomēr šādi un citi ierobežojumi nav uzskatāmi par nepamatotiem, jo izriet no publiskās personas vajadzības (līguma priekšmeta), kuras apmierināšanai nepieciešams iepirkums.¹⁶

Definējot iepirkuma līguma priekšmetu, jāņem vērā būtiskākie aspekti, kas turpmāk ļauj pareizi piemērot iepirkumus regulējošos normatīvos aktus:

- iepirkuma līguma veids (publiskais būvdarbu līgums, publiskais pakalpojuma līgums, publiskais piegādes līgums¹⁷);
- CPV kods¹⁸;
- iepirkuma līguma apjoms (kas ietekmē piemērojamo normatīvo regulējumu nacionālajā un ES līmenī¹⁹).

Šī informācija ir nepieciešama, arī izstrādājot nolikumu, un norādāma arī iepirkuma publikācijā²⁰, kas savukārt ir būtiska konkurences nodrošināšanai (ES dalībvalstīs, kā arī ārpus ES ekonomikas dalībnieki nereti veic atlasī attiecībā uz sev interesējošiem iepirkumiem, tieši izmantojot CPV kodu klasifikāciju).

Turpmāk publiskās personas vajadzības, kuras apmierināšanai nepieciešams iepirkums, definēšana un noteikšana tiek veikta, sagatavojot tehniskās specifikācijas (skatīt ziņojuma sadaļu par tehniskās specifikācijas sagatavošanu), kurās tiek detalizētāk aprakstīts, kas tiek sagaidīts no tirgus dalībniekiem, kāds rezultāts sasniedzams. Tas visbiežāk tiek veikts, nosakot konkrētus preču, pakalpojumu vai būvdarbu parametrus, tomēr nereti arī aprakstot no funkcionālās puses, proti, definējot līguma izpildes rezultātu un atļaujot tirgus dalībniekiem pašiem piedāvāt veidus, kā publiskās personas vajadzība ir izpildāma. Inovāciju iepirkuma gadījumā tehniskās specifikācijas visbiežāk varētu tikt gatavotās, tieši aprakstot sasniedzamo rezultātu.

2.1.3. Iepirkuma līguma veidi

Analizētie dokumenti

- PIL 1. panta 10. punkts, 8. panta devītā, 10., 11. un 12. daļa, 2. pielikums
- SPSIL 1. panta 10. punkts, 8. panta pirmā, otrā un trešā daļa un 9. pants, 2. pielikums
- MK 2017. gada 28. februāra noteikumi Nr.105 "Noteikumi par publisko iepirkumu līgumcenu robežvērtībām"

Esošās situācijas apraksts

Publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti nosaka nepieciešamību precīzi noteikt iepirkuma līguma veidu un galveno iepirkuma līguma priekšmetu, ja līgums ir jaukta veida.

Nav specifisku prasību attiecībā uz inovāciju iepirkumu.

Ieteikumi

Plānojot inovāciju iepirkumu, **kritiski izvērtēt līguma veidu**, jo no tā ir atkarīga korekta publiskos iepirkumus regulējošo tiesību aktu piemērošana.

Sarežģīta inovāciju projekta gadījumā izvērtēt iespēju **sadalīt to posmos** (rīkojot vairākus secīgus posmus), ja tas nav pretrunā publiskos iepirkumus regulējošo tiesību aktu regulējumam attiecībā uz aizliegumu nepamatoti sadalīt iepirkumu (proti, nav pieļaujams sadalīt iepirkumu daļās un piemērot tādu publiskos iepirkumus regulējošo tiesību aktu regulējumu, kas nosaka īsākus termiņus, mazāk atklātuma u.tml.).

16 Sk. Augstākās tiesas 2013. gada 18. decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-1033/2013 (A42718408) 7. punktu

17 PIL 1. panta 26., 27. un 28. punkts; SPSIL1. panta 4. punkts

18 PIL 1. panta 10. punkts; SPSIL1. panta 10. punkts

19 MK 2017. gada 28. februāra noteikumi Nr.105 "Noteikumi par publisko iepirkumu līgumcenu robežvērtībām"

20 MK 2017. gada 28. februāra noteikumi Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība"; Ministru kabineta 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu procedūru un metu konkursu norises kārtība", MK 2017. gada 28. februāra noteikumi Nr.103 "Publisko iepirkumu paziņojumi un to sagatavošanas kārtība"

Iepirkuma līguma veidu nosaka, ņemot vērā publiskās personas vajadzības, kuras realizēšanai organizējams iepirkums, veidu, proti, nosakot, vai iepirkuma rezultātā tiks noslēgts būvdarbu, pakalpojumu vai piegādes līgums. Noteikt iepirkuma līguma veidu palīdz atbilstošākā CPV koda noskaidrošana. Aplūkojot CPV kodu sarakstu²¹, pēdējā kolonnā ir norādīts veids: “preces”, “pakalpojumi”, “būvdarbi”, “2. pielikums” (t.i., PIL vai Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju likuma 2. pielikumā norādītie pakalpojumi), kas norāda uz iepirkuma līguma veidu.

Iepirkuma līguma veida noteikšanā var rasties situācija, ka iepirkums satur vairāk kā vienu veidu, piemēram, līgums paredz gan preču piegādi, gan pakalpojumu veikšanu. Publiskai personai ir tiesības noslēgt iepirkuma līgumu, kura priekšmets ir divi vai vairāki iepirkuma veidi (būvdarbi, pakalpojumi vai piegādes). Tomēr līguma veids ir jānosaka un iepirkuma process ir jāveido, nosakot galveno tikai vienu no attiecīgā līguma veidiem.

Lai noteiktu, kāds publiskos iepirkumus regulējošos normatīvo aktu regulējums ir piemērojams, kā galveno līguma veidu izvēlas to, kurš raksturo attiecīgā iepirkuma līguma galveno priekšmetu. Turklāt šajā situācijā galvenā iepirkuma līguma veida noteikšanai var izmantot paredzamās līgumcenas apjomu katrā veidā, nosakot, ka galvenais ir tas iepirkuma līguma veids, kura līgumcena ir visaugstākā, bet ir gadījumi, kad nebūtu pareizi piemērot līgumcenas noteikšanu, bet izvērtēt līguma priekšmetu pēc būtības.

Vienlaikus jāņem vērā, ka iepirkuma līgumiem, kuru priekšmets daļēji ietver PIL 2. pielikumā minētos pakalpojumus un citus pakalpojumus, vai daļēji pakalpojumus un daļēji piegādes, galveno priekšmetu un piemērojamo iepirkuma procedūru nosaka pēc tā, kuru pakalpojumu vai piegāžu paredzamā līgumcena ir visaugstākā.²²

Attiecībā uz PIL un SPSIL piemērošanu atkarībā no līguma priekšmeta minētie normatīvie akti²³ paredz regulējumu šo normatīvo aktu piemērošanas un nepiemērošanas gadījumiem.

3.tabula PIL un SPSIL piemērošanas un nepiemērošanas gadījumi

Tiesību aktu regulējums	Nosacījums	Tiesības piemērot/ nepiemērot
PIL 8. panta 10. daļas pirmais teikums SPSIL 8. panta 2. daļas pirmais teikums	Ja iepirkuma līguma priekšmets ir iepirkums, uz kuru attiecas šis likums, un iepirkums, uz kuru neattiecas šis likums, un dažādās iepirkuma daļas ir objektīvi atdalāmas.	Publiskā persona ir tiesīga katrā daļā piemērot tai atbilstošo tiesisko regulējumu vai slēgt nedalītu iepirkuma līgumu un piemērot attiecīgo likumu
PIL 8. panta 10. daļas otrais teikums SPSIL 8. panta 2. daļas otrais teikums	Ja iepirkuma līguma daļas nav objektīvi atdalāmas.	Piemērojamo tiesisko regulējumu nosaka pēc iepirkuma līguma galvenā priekšmeta
PIL 8. panta 11. daļa SPSIL 8. panta 3. daļa	Ja iepirkuma līguma priekšmets ir iepirkums, uz kuru attiecas PIL vai SPSIL, un tas ietver arī koncesijas līguma elementus.	Iepirkuma līguma slēgšanas tiesības piešķir saskaņā ar attiecīgo likumu, ja tās iepirkuma daļas līgumcena, kurai piemērojams šis likums, ir vienāda ar MK noteiktajām līgumcenu robežvērtībām ²⁴ vai lielāka.
PIL 8. panta 12. daļa SPSIL 8. pants un 9. pants	Ja iepirkuma līguma priekšmets ir gan iepirkums, uz ko attiecas PIL, gan iepirkums, kas izdarāms, lai veiktu darbības, uz kurām attiecas sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu jomu regulējoši normatīvie akti.	Noteikumus, kas piemērojami šāda iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai, nosaka saskaņā ar SPSIL 8. un 9. pantu.

Minētais publisko iepirkumu regulējums attiecībā uz objektīvu sadalīšanu ir jāņem vērā, plānojot arī inovācijas iepirkumos, jo nereti tie ir kompleksi, sarežģīti un laikietilpīgi, līdz ar to inovācijas iepirkuma rīkošana var būt vieglāka, ja iepirkuma priekšmetu var objektīvi sadalīt, piemēram, secīgos posmos.

21 <https://www.iub.gov.lv/lv/iubcpv>

22 PIL 8. panta deviņā daļa; SPSIL8. panta pirmā daļa

23 PIL 8. pants; SPSIL8. pants

24 Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumi Nr.105 "Noteikumi par publisko iepirkumu līgumcenu robežvērtībām"

Jāņem vērā, ka iepirkuma līguma veids var ietekmēt piemērojamo procedūru, t.sk. jāievēro, ka būvdarbu iepirkumiem ir augstāks iepirkumā paredzamās līgumcenas robežsliekšnis, no kura ir piemērojams PIL vai SPSIL, šajos likumos noteiktās procedūras.²⁵

2.1.4. CPV kods

Analizētie dokumenti

- PIL 1. panta 10. punkts
- SPSIL 1. panta 10. punkts

Esošās situācijas apraksts

Publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti noteic, ka iepirkumu procedūrās piemērojama ES apstiprināta nomenklatūra.

Nav specifisku prasību attiecībā uz inovāciju iepirkumu.

Ieteikumi

Izvēlēties atbilstošāko CPV kodu, pievienot pēc nepieciešamības papildus CPV kodus, lai nodrošinātu plašāku publicitāti inovāciju iepirkumam, kas nodrošinātu arī vairāk ieinteresēto pretendentu, kuri piedāvātu savas idejas publiskās personas vajadzības nodrošināšanai vai problēmas atrisināšanai.

CPV nomenklatūra piemērojama publiskajam iepirkumam, lai standartizētu norādes, kuras izmanto publiskās personas sava iepirkuma priekšmeta norādīšanai. Ņemot vērā Regulā (EK) Nr. 213/2008 (2007. gada 28. novembris) noteikto, jāievēro, ka ne CPV kods, ne CPV papildu kods nesniedz precīzu informāciju par pasūtītājam nepieciešamo iepirkuma priekšmetu vai tā tehnisko specifikāciju. Šie kodi sniedz vispārīgu norādi par iepirkuma priekšmetu, kura jāietver sludinājuma veidlapā un iepirkuma dokumentācijā (nodrošinot atklātumu un brīvu konkurenci starp ekonomikas dalībniekiem). Publiskajai personai, organizējot iepirkumu, jāizvērtē, kurš no CPV kodiem precīzāk raksturo iepirkuma priekšmetu, un tas jāpiemēro. Būtiski ir atrast CPV kodu, kurš precīzi atbilst paredzamajam iepirkuma priekšmetam. Lai gan dažos gadījumos varētu izvēlēties vairākus CPV kodus, ir svarīgi, lai tiktu piemērots viens CPV kods, kura nosaukumu norāda veidlapā, publicējot iepirkumu. Ja precizitātes pakāpe nav pietiekama, pasūtītājam jāmeklē CPV vispārīgajā kategorijā, t.i., tajā, kura tiek uzskatīta par galveno un tai ir vairākas nulles, piemēram, "Izglītības un mācību pakalpojumi" (CPV kods: 80000000-4) vai "Veselības un sociālie pakalpojumi" (CPV kods: 85000000-9) u.tml.²⁶

2.1.5. Iepirkuma līguma paredzamā līgumcena un tās ietekme uz iepirkumam piemērojamo tiesisko regulējumu

Analizētie dokumenti

- PIL 11. panta otrā, piektā, sestā, septītā, 12., 13. daļa, 20. panta piektā daļa, 61. pants
- SPSIL 14. panta otrā, ceturtā, sestā, septītā, 12., 13. daļa, 23. panta piektā daļa, 66. pants
- MK 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 195. un 196. punkts

Esošās situācijas apraksts

Publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti regulē kārtību, kādā nosakāma iepirkuma līguma paredzamā līgumcena, un tās noteikšana ir būtiska pareizai publiskos iepirkumus regulējošo tiesību aktu piemērošanai. Inovācijas partnerības procedūras gadījumā noteikt visas izmaksas

²⁵ MK 2017. gada 28. februāra noteikumi Nr.105 "Noteikumi par publisko iepirkumu līgumcenu robežvērtībām"

²⁶ Publiskos iepirkumus regulējošās Eiropas Savienības direktīvas, pieejamas: <https://www.iub.gov.lv/lv/node/77>

un maksimālo līgumcenu var būt sarežģīti, ņemot vērā grūtības prognozēt inovācijas rezultātā radīto rezultātu.

Līgumcenas noteikšanas nosacījumi inovācijas partnerības procedūras gadījumā.

Ieteikumi

Izvērtēt iespējas, plānojot sarežģītus inovāciju projektus un nosakot to paredzamo līgumcenu, **sadalīt tos posmos**, rīkojot vairākus secīgus iepirkumus, vienlaikus ievērojot publiskos iepirkumus regulējošos tiesību aktus attiecībā uz aizliegumu nepamatoti sadalīt iepirkumus, lai izvairītos no korekta publiskos iepirkumus regulējošo tiesību aktu piemērošanas.

Lai izvairītos no nepamatotas iepirkuma līguma sadalīšanas, ja inovāciju iepirkums tiek sadalīts vairākos posmos, iesakāms **piemērot stingrāko publiskos iepirkumus regulējošo tiesību aktu regulējumu**.

Izvērtējot paredzamo līgumcenu un nosakot inovācijas iepirkumam piemērojamo tiesisko regulējumu, **izvairīties no iepirkumu priekšmetu nepamatotas apvienošanas**, kas var radīt konkurences ierobežojumus.

Līgumcenas grozīšanas iespēju ieteicams skaidri un nepārprotami noteikt līguma vai vispārīgās vienošanās projektā, kas tiek pievienots iepirkumam, kā arī norādīt nosacījumus, kad grozījumi ir pieļaujami, grozījumu apjomu un būtību.

Tā kā tieši paredzamā līgumcena nosaka tiesiskā regulējuma publisko iepirkumu jomā piemērošanas kārtību, tās pareiza noteikšana ir būtiska jebkura iepirkuma veiksmīgai organizēšanai (detalizētāk par iepirkuma līguma cenas noteikšanu skatīt ziņojuma 2. pielikumu).

Paredzamo līgumcenu noteic kā publiskās personas plānoto kopējo samaksu par iepirkuma līguma izpildi, ko piegādātājs var saņemt no publiskās personas un citām personām. Publiskā persona, plānojot kopējo samaksu, ņem vērā jebkuru izvēles iespēju un jebkurus iepirkuma līguma papildinājumus, visus saistībā ar iepirkuma līgumu maksājamus nodokļus (izņemot pievienotās vērtības nodokli), kā arī godalgu un maksājumu vērtību, ja pasūtītājs paredz kandidātiem, pretendentiem, konkursa dialoga dalībniekiem, inovāciju partnerības procedūras partneriem vai metu konkursa dalībniekiem piešķirt godalgas vai izmaksāt maksājumus. Paredzamā līgumcena vispārīgās vienošanās gadījumā un dinamiskajai iepirkumu sistēmai ir visu paredzamo iepirkuma līgumu kopējā līgumcena vispārīgās vienošanās vai dinamiskās iepirkumu sistēmas darbības laikā.²⁷

Paredzamā līgumcena inovācijas partnerības procedūras gadījumā ir visu pētniecības un izstrādes darbību maksimālā paredzamā vērtība visos procedūras posmos un visu to piegāžu, pakalpojumu vai būvdarbu paredzamā maksimālā līgumcena, kurus paredzēts izstrādāt procedūras laikā un pēc tam iepirkt.²⁸

2.1.6. Iepirkuma līguma izpildes termiņš

Analizētie dokumenti

- PIL 11. pants, 56. panta ceturtdaļa, 60. panta otrā daļas 5. punkts un ceturtdaļa
- SPSIL 14. pants, 61. panta ceturtdaļa, 65. panta otrā daļas 5. punkts un ceturtdaļa
- Publiskās un privātās partnerības likuma 1. panta 1. un 4. punkts

Esošās situācijas apraksts

Jebkurā iepirkumā ir nepieciešams noteikt iepirkuma līguma izpildes termiņu, tomēr inovāciju iepirkumu gadījumā iepirkuma līguma izpildes termiņā jāiekļauj izpētes un inovācijas izstrādes posms, kas var būt sarežģīti nosakāms un plānojams.

Publiskos iepirkumus regulējošajos tiesību aktos Latvijā ir noteikti maksimāli pieļaujamie līguma un vispārīgās vienošanās izpildes termiņi, kas inovāciju iepirkumu gadījumā var būt

²⁷ PIL 11. panta otrā un 12. daļa; SPSIL 14. panta otrā un 12. daļa

²⁸ PIL 11. panta 13. daļa; SPSIL 14. panta 13. daļa

ierobežojoši un atturēt publisko personu iegūt maksimālo labumu, apmierinot vajadzību pēc inovatīva produkta, preces vai būvdarba.

Nav specifisku prasību attiecībā uz inovāciju iepirkumu.

Ieteikumi

Līgumā paredzēt iepirkuma **līguma posmu izpildes termiņa grozījumus**, kā arī nosacījumus kopējā līguma termiņa pagarināšanai, ja tiek pagarināts atsevišķa posma izpildes termiņš.

Izvērtēt iespēju mainīt publiskos iepirkumus regulējošos tiesību aktus Latvijā, **nosakot garākus maksimālos termiņus tieši attiecībā uz inovāciju iepirkumiem**, lai nekavētu publisko personu saņemt vislielāko ieguvumu, kas sasniedzams, realizējot inovāciju iepirkumu.

Iepirkuma plānošanas procesā un iepirkuma līguma projektā ir nepieciešams noteikt iepirkuma līguma izpildes termiņu.²⁹ Šī informācija ir obligāti jānorāda arī iepirkuma publikācijā. Līguma izpildes termiņa noteikšanai ir būtiski vērtēt dažādus tā noteicošos aspektus. Ievērojot iepirkuma līguma priekšmetu, termiņa noteikšanas veidu var ietekmēt vajadzības veids, piemēram, būvdarbu gadījumā termiņā tiek iekļauti visi būvdarbu posmi, līdz būvobjekts tiek nodots ekspluatācijā, bet pakalpojumu gadījumā termiņš var tikt noteikts kā regulāri, periodiski izpildāmu darbu veikšanas termiņš, kas visbiežāk tiek noteikts vismaz uz 12 mēnešiem, ievērojot uz publiskajiem iepirkumiem attiecināmo tiesību aktu regulējumu par paredzamās līgumcenas noteikšanu.³⁰

Tomēr inovāciju iepirkumu gadījumā iepirkuma līguma izpildes termiņa noteikšanai jāņem vērā, ka termiņā jāiekļauj izpētes un inovācijas izstrādes posms, kas var būt sarežģīti nosakāms un plānojams tā neprognozējamās dabas dēļ. Līdz ar to rekomendējams, ka līgums paredz iepirkuma līguma posmu izpildes termiņa grozījumus, kā arī nosacījumus kopējā līguma termiņa pagarināšanai, ja tiek pagarināts atsevišķa posma izpildes termiņš.

Attiecībā uz inovācijas iepirkumiem publiskās personas vajadzība varētu būt iegādāties preces, pakalpojumus vai būvdarbus ilgtermiņā, pieņemot, ka līguma termiņā pēc izpētes un inovācijas izstrādes posma iekļaujams arī inovatīvā produkta, pakalpojuma vai būvdarba piegādes posms. Papildus jāņem vērā, ka publiskās personas vajadzība, kuras apmierināšanai nepieciešams iepirkums, var ietvert arī darbus un piegādes pēc preču, pakalpojumu vai būvdarbu iegādes, piemēram, atkarībā no iepirkuma priekšmeta veida, tās var būt: garantijas laika uzturēšana un apkopes, papildu vienību piegādes, kalibrēšana, pielāgošanas vai jauninājumu izstrāde. Līdz ar to iepirkuma priekšmets ir papildināms ar visiem papildus darbiem un piegādēm, kas vienlaikus pagarina arī līguma spēkā esamības termiņu.³¹ Jāsecina, ka inovāciju iepirkuma līguma izpildes termiņš objektīvi var būt nepieciešams garāks, kā citos iepirkumos, jo tas visbiežāk ietvers iepriekš minētos posmus, būs sarežģītāks un tajā vajadzēs paredzēt grozīšanas un termiņa pagarināšanas iespējas, ja tādas nepieciešamas rezultāta sasniegšanai.

Tomēr jāņem vērā līguma, kas tiek slēgts publiska iepirkuma rezultātā, termiņa ierobežojumi, kurus nosaka publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti. Publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti noteic, ka iepirkuma līgumu slēdz uz laiku, ne ilgāku par pieciem gadiem. Pasūtītājs ir tiesīgs noslēgt iepirkuma līgumu uz ilgāku laiku, ja pastāv kāds no šādiem nosacījumiem: 1) tas ir paredzēts citā likumā; 2) tas ir būtiski nepieciešams iepirkuma līguma izpildes nodrošināšanai ar iepirkuma līguma priekšmetu tieši saistītu tehnisku vai ekonomisku apstākļu dēļ; šajā gadījumā pirms iepirkuma uzsākšanas pasūtītājam, kas ir tiešās pārvaldes iestāde, nepieciešams saņemt MK atļauju, bet pasūtītājam, kas ir pastarpinātās pārvaldes iestāde, — attiecīgās atvasinātās publiskās personas orgāna atļauju.³² Tāpat publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti noteic, ka vispārīgo vienošanos slēdz uz laiku līdz četriem gadiem, izņemot gadījumus, kad objektīvu iemeslu dēļ (it sevišķi, ja to prasa iepirkuma līguma priekšmets) nepieciešams ilgāks termiņš.³³

Jāsecina, ka, izvērtējot visus inovāciju iepirkumā iespējamus posmus un termiņa pagarinājumus, publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti Latvijā attiecībā uz līguma un vispārīgās vienošanās maksimāli nosakāmo izpildes termiņu var būt ierobežojoši un atturēt publisko personu iegūt maksimālo labumu vajadzības apmierināšanai. Gadījumos, kad tiek iegādāts inovatīvs produkts, pakalpojums vai

29 PIL 60. panta otrās daļas 5. punkts; SPSIL 65. panta otrās daļas 5. punkts

30 PIL 11. panta deviņā daļā; SPSIL 14. panta deviņā daļā

31 PIL 11. pants; SPSIL 14. pants

32 PIL 60. panta ceturrtā daļā; SPSIL 65. panta ceturrtā daļā

33 PIL 56. panta ceturrtā daļā; SPSIL 61. panta ceturrtā daļā

būvdarbs, vajadzības izpēte, ideju radīšana un realizēšana, izveidojot jaunu produktu, pakalpojumu vai būvdarbu, var aizņemt būtisku laika posmu, kas ietilpst līguma izpildes termiņā. Tātad paša produkta, pakalpojuma vai būvdarba iegādes procesam, kā arī papildu piegādēm, uzturēšanai vai pilnveidošanai var nebūt optimāli daudz laika, jo tiek sasniegts maksimālais līguma termiņš.

Vienlaikus jāsecina, ka praksē reti publiskā persona vērsīsies pie attiecīgās iestādes (piemēram, MK tiešās pārvaldes iestādes gadījumā), kurai lūgt atļauju noteikt garāku termiņu, kā arī gadījumā, ja izlems to lūgt, tad arī attiecīgajai iestādei būs nepieciešams noteikts laiks gan situācijas izpētei, gan lēmuma pieņemšanai un dokumentācijas sagatavošanai. Līdz ar to garāka līguma termiņa noteikšana ir papildus administratīvais slogs. Turklāt jāņem vērā, ka ES tiesiskā regulējums nenosaka šādus termiņus, tie ir iekļauti tikai Latvijas nacionālajā regulējumā. Ieteicams izskatīt iespēju mainīt publiskos iepirkumus regulējošos tiesību aktus Latvijā, nosakot garākus maksimālos termiņus tieši attiecībā uz inovāciju iepirkumiem, lai nekavētu publisko personu saņemt vislielāko ieguvumu, kas sasniedzams, realizējot inovāciju iepirkumu.

Tomēr gadījumā, ja inovācijas ieviešanai un izmantošanai ir nepieciešams noslēgt līgumu uz termiņu, kas ir garāks kā pieci gadi un ir realizējams būvdarbu iepirkums, kas paredz arī uzceltās būves apsaimniekošanu, vai pakalpojumu līgums, kas paredz arī būvdarbus, kas ir šī līguma priekšmeta nebūtiska daļa, ieteicams apsvērt iespēju, vai nav slēdzams publiskās un privātās partnerības iepirkuma līgums, kas ir slēdzams uz laiku ilgāku par pieciem gadiem. Šādā gadījumā sadarbība notiek starp vienu vai vairākiem publiskajiem partneriem un vienu vai vairākiem publiskās un privātās partnerības procedūrā iesaistītajiem privātajiem partneriem, lai nodrošinātu sabiedrības vajadzības būvdarbu veikšanā vai pakalpojumu sniegšanā. Kā būtiska priekšrocība šajā gadījumā ir jāvērtē arī resursu apvienošanu un izmantošanu starp publisko un privāto partneri, un atbildības un risku sadalīšana starp publisko partneri un privāto partneri, kas var būt būtiski inovāciju iepirkumā.³⁴

2.1.7. Tirgus izpētes un apspriedes veikšana

Analizētie dokumenti

- PIL 2. un 11. pants, 18. panta otrā, trešā un ceturtā daļa
- SPSIL 2. un 14. pants, 22. panta otrā un trešā daļa
- Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 1. pants, 3. panta 1. punkts
- Iepirkumu uzraudzības biroja (IUB) vadlīnijas "Ieteikumi pasūtītājiem, sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un finansējuma saņēmējiem tirgus izpētes veikšanā"

Esošās situācijas apraksts

Tirgus izpētes veikšana tieši netiek regulēta publiskos iepirkumus regulējošajos tiesību aktos, tomēr tirgus izpētes nepieciešamība izriet no publiskos iepirkumus regulējošo tiesību aktos noteiktā mērķa, nodrošinot publisko personu līdzekļu efektīvu izmantošanu.

Apspriedes veikšanu tieši nosaka publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti, kuros ir paredzētas tiesības publiskajai personai saņemt konsultācijas no neatkarīgiem ekspertiem vai iestādēm, kā arī piegādātājiem.

Pirms iepirkuma sākšanas publiska persona var rīkot apspriedi ar piegādātājiem, lai sagatavotu iepirkumu un informētu piegādātājus par iepirkuma plānu un prasībām.

Nav specifisku prasību attiecībā uz inovāciju iepirkumu.

Ieteikumi

Jebkura iepirkuma plānošanai un vajadzības realizēšanas organizēšanai, bet jo īpaši inovācijas iepirkumu organizēšanai **ieteicams veikt tirgus izpēti**, t.sk. apspriesties ar tirgu.

Veikt tirgus izpēti atkārtoti pēc nepieciešamības, piemēram, iepirkuma organizēšanas dažādos posmos.

34 Publiskās un privātās partnerības likuma 1. panta 1. un 4. punkts

Izvēlēties atbilstošāko tirgus izpētes metodi un pēc vajadzības pielietot vairākas metodes, izvēloties tādu metožu kombināciju, lai nodrošinātu visas iepirkuma plānošanai un dokumentācijas sagatavošanai nepieciešamās informācijas iegūšanu.

Ieteicams pirms iepirkuma procedūras uzsākšanas izmantot iespēju **izsludināt iepriekšēju apspriešanos ar tirgus dalībniekiem**. Šādas apspriedes nodrošina arī sūdzību riska samazināšanos, jo publiskais pircējs var laicīgi ņemt vērā tirgus viedokli.

Jebkura iepirkuma plānošanai un vajadzības realizēšanas organizēšanai, bet jo īpaši inovācijas iepirkumu organizēšanai ieteicams veikt tirgus izpēti, t.sk. apspriesties ar tirgu. Tirgus izpētes veikšana var publiskajai personai dot iespēju iegūt vairāk informācijas un kompetences, kā arī aktivizēt tirgu, piesaistot uzmanību konkrētajam iepirkumam. Tirgus izpēti iepirkuma plānošanas posmā var veikt vairākas reizes, piemēram, uzsākot plānošanu, lai noskaidrotu vispārējās iespējas un variantus vajadzības realizēšanai, aptuvenās izmaksas, noslēdzot plānošanu, lai pārliecinātos par dokumentācijas un prasību viennozīmīgu interpretāciju, tirgus interesi (vai kavējošos faktorus) piedalīties iepirkumā, lūdzot sniegt informatīvu piedāvājumu par iespējamajām izmaksām.

Tirgus izpētes veikšana tieši netiek regulēta publiskos iepirkumus regulējošajos tiesību aktos, tomēr tirgus izpētes nepieciešamība izriet no publiskos iepirkumus regulējošo tiesību aktos noteiktā mērķa, nodrošināt publisko personu līdzekļu efektīvu izmantošanu.³⁵ Tāpat publiskajai personai saskaņā ar publiskos iepirkumus regulējošajiem tiesību aktiem ir pienākums noteikt paredzamo līgumcenu, lai izvēlētos atbilstošu iepirkuma veidu un piemērojamo procedūru.³⁶ Tirgus izpēte ir veicama, nodrošinot publisko iepirkumu jomā vispārīgo principu ievērošanu: atklātums, vienlīdzīga attieksme un brīva konkurence, publiskās personas finanšu līdzekļu efektīva izmantošana. Turklāt tieši tirgus izpētes veikšana veicina finanšu līdzekļu efektīvas izmantošanas mērķa sasniegšanu. Tirgus izpētes veikšanā ieteicams ievērot IUB sagatavotās vadlīnijas "Ieteikumi pasūtītājiem, sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un finansējuma saņēmējiem tirgus izpētes veikšanā".³⁷

Savukārt vienu no tirgus izpētes veidiem – apspriedes veikšanu tieši nosaka publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti, kuros ir paredzētas tiesības publiskajai personai saņemt konsultācijas no neatkarīgiem ekspertiem vai iestādēm, kā arī piegādātājiem. Pirms iepirkuma sākšanas publiska persona var rīkot apspriedi ar piegādātājiem, lai sagatavotu iepirkumu un informētu piegādātājus par iepirkuma plānu un prasībām. Publiskajai personai apspriedes veikšanai jāievieto paziņojums par apspriedi savā tīmekļvietnē, norādot apspriežamos jautājumus, apspriedes laiku un vietu, kādā piegādātāji var pieteikties dalībai apspriedē, prasības attiecībā uz apspriedes dokumentēšanu un šīs dokumentācijas publicēšanu.³⁸

Būtiski jebkuras tirgus izpētes gadījumā, kas veikta, plānojot iepirkumu, ievērot publiskos iepirkumus regulējošo tiesību aktu nosacījumu attiecībā uz konkurences ierobežošanas aizliegumu. Ja kandidāts vai pretendents, vai juridiskā persona, kas ir saistīta ar kandidātu vai pretendentu, konsultēja publisko pircēju vai citādi iesaistījās iepirkuma sagatavošanā, publiskais pircējs nodrošina, ka attiecīgā kandidāta vai pretendenta dalības dēļ iepirkumā netiek ierobežota konkurence, paziņojot citiem kandidātiem un pretendentiem būtisku informāciju, kura tika sniegta, kandidātam vai pretendentam iesaistoties iepirkuma sagatavošanā, vai kura izriet no šādas iesaistīšanās, un nosakot atbilstošu termiņu attiecīgi pieteikumu vai piedāvājumu iesniegšanai.³⁹ Šis nosacījums attiecas uz tirgus izpētes metodēm, kuras tiek veiktas sarunās. Turklāt nereti nepieciešams ne tikai sniegt arī pārējiem tirgus dalībniekiem visu informāciju, kuru ieguvuši tie tirgus dalībnieki, ar kuriem veiktas sarunas, bet piešķirt vairāk laika, lai iepazītos ar šo informāciju, nosakot garākus piedāvājumu iesniegšanas termiņus, kā tas ir minimāli paredzēts publiskos iepirkumus regulējošajos tiesību aktos. Detalizēta informācija par tirgus izpētes metodiku ir iekļauta ziņojuma 3.pielikumā.

2.1.8. Intelektuālā īpašuma tiesības (Autortiesību likums)

Analizētie dokumenti

35 PIL 2. pants; SPSIL 2. pants; Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 1. pants, 3. panta 1. punkts

36 PIL 11. pants; SPSIL 14. pants

37 https://www.iub.gov.lv/sites/iub/files/content/Skaidrojumi/skaidrojums_tirgus_izpete_20200803.pdf

38 PIL 18. panta otrā un trešā daļa; SPSIL 22. panta otrā un trešā daļa

39 PIL 18. panta ceturtnā daļa; SPSIL 22. panta ceturtnā daļa

- PIL 8. panta septītās daļas 2. punkts c) apakšpunkts, 20. panta desmitā daļa
- SPSIL 13. panta septītās daļas 3. punkta c) apakšpunkts, 23. panta desmitā daļa
- Autortiesību likuma 29. panta pirmajā daļā
- MK 2015. gada 28. jūlija noteikumu Nr. 442 "Kārtība, kādā tiek nodrošināta informācijas un komunikācijas tehnoloģiju sistēmu atbilstība minimālajām drošības prasībām" 22.2. un 23. punkts
- Eiropas Komisijas vadlīnijas Ieteikumi par inovācijas iepirkumu

Esošās situācijas apraksts

Publiskos iepirkumus regulējošie normatīvie akti nenosaka, izņemot atsevišķos gadījumos, ierobežojumus konkrētai publiskās personas rīcībai attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību iegādi.

Autortiesību likums precīzi definē autortiesību noteikšanu, aizsardzību un autortiesību subjektu.

Intelektuālā īpašuma tiesību jautājumu regulē MK 2015. gada 28. jūlija noteikumu Nr. 442 "Kārtība, kādā tiek nodrošināta informācijas un komunikācijas tehnoloģiju sistēmu atbilstība minimālajām drošības prasībām" 22.2. un 23. punkts

Nav specifisku prasību attiecībā uz inovāciju iepirkumu.

Ieteikumi

Inovāciju iepirkuma gadījumā **vērtējams, vai inovācijas rezultāts ir aizsargājama darbs**, tādējādi kļūstot arī par iespējamo iegādei nepieciešamo sastāvdaļu.

Par intelektuālā īpašuma tiesību nodošanu vai nenodošanu publiskajam pircējam inovāciju iepirkuma rezultātā ieteicams **izvērtēt jau vajadzības noteikšanas un iepirkuma plānošanas posmā**, nosakot ieguvumus un zaudējumus sabiedrībai kopumā, gan intelektuālā īpašuma tiesību nodošanu, gan nenodošanas gadījumā.

Ģatavojot inovācijas iepirkuma dokumentāciju, **līguma projektā iekļaujams nosacījums**, ka izpildītājs ir tiesīgs rīkoties ar intelektuālo īpašumu, jo šādas tiesības izpildītājam nepieciešamas ne tikai, lai pārdotu produktu un tā mantiskās tiesības, bet arī lai, izmantojot to, veiktu līguma izpildi.

Īpašu uzmanību intelektuālā īpašuma tiesību jautājumam ieteicams pievērst **IKT jomas iepirkumiem**, ievērojot izveidotās informācijas sistēmas vai cita IKT produkta autortiesību nodošanu publiskajam pircējam tādā apjomā, lai tas varētu ne tikai lietot to savām vajadzībām, bet arī pilnveidot un attīstīt nākotnē.

Inovāciju rezultātā bieži publiskajam pircējam būs jāsaņem ar autortiesību jeb intelektuālā īpašuma tiesību neregulēšanu līgumā, kā arī tehniskajā specifikācijā (piemēram, konkrēti norādot, vai intelektuālā īpašuma tiesības tiek vai netiek pirktas). Autortiesību likums precīzi definē autortiesību noteikšanu, aizsardzību un autortiesību subjektu.

Publiskos iepirkumus regulējošie normatīvie akti nenosaka, izņemot atsevišķos gadījumos (piemēram, IKT jomā) ierobežojumus konkrētai publiskās personas rīcībai attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību iegādi. PIL 20. panta desmitā daļa un SPSIL 23. panta desmitā daļa noteic, ka tehniskajās specifikācijās var norādīt arī nosacījumus intelektuālā īpašuma tiesību nodošanai pasūtītājam.

Eiropas Komisija Ieteikumos par inovāciju iepirkumu ir divi galvenie risinājumi, kā arī ir iespējamās šo risinājumu variācijas. Pirmais risinājums paredz, ka visas jaunās intelektuālā īpašuma tiesības, kas izriet no pirkuma, iegūst publiskais pircējs. Otrs risinājums paredz, ka visas jaunās intelektuālā īpašuma tiesības, kas izriet no pirkuma, iegūst piegādātājs. Pirmais risinājums ir "klasisks", jo, tā kā iepirkuma veicējs sedz 100 % izmaksu, tam ir tiesības saņemt visus rezultātus. Tomēr uzņēmumi sūdzas, ka publiskie pircēji Eiropā, salīdzinot ar pārējo pasauli, apslāpē inovāciju, bez pamatota iemesla sev paturot intelektuālā īpašuma tiesības. Tādējādi piegādātājiem var tikt liegts atkārtoti izmantot vai pat pielāgot, vai uzlabot produktu vai pakalpojumu citā kontekstā vai cita klienta labā. Jo īpaši gadījumos, kad nepastāv sevišķi svarīgas sabiedrības intereses, kas prasa, lai publiskie pircēji paturētu visas intelektuālā īpašuma tiesības vai daļu no tām, šīs tiesības var atstāt piegādātāju rīcībā. Dažos gadījumos piegādātāji var atrasties labākā situācijā, salīdzinot ar publiskajiem pircējiem, lai komercializētu no publiskā iepirkuma iegūtās inovācijas, nodrošinātu pienācīgu intelektuālā īpašuma aizsardzību un aizsargātu intelektuālā īpašuma tiesības tiesā. Tomēr šajos gadījumos publiskajiem

pircējiem var būt nepieciešams saglabāt tiesības bez atlīdzības izmantot inovatīvos risinājumus. Publiskie pircēji var arī noteikt, ka piegādātājiem ir jālicencē tiesības konkrētām trešajām personām saskaņā ar taisnīgiem un saprātīgiem tirgus nosacījumiem. Šāda kārtība var būt nepieciešama, ja projekts tiek pagarināts vai pārņemts, lai izvairītos no piesaistes vienam piegādātājam.⁴⁰

Intelektuālā īpašuma tiesības minētas arī kā viens no gadījumiem, kurā publiskā persona ir tiesīga piemērot iepirkumu procedūru – sarunu procedūra (proti, tādu procedūru, kurā pamatotu iemeslu dēļ sarunas notiek apstākļos, kuros faktiski nav konkurences).⁴¹ Lai gan pārsvarā sarunu procedūras piemērošana vērtējama negatīvi (lielākoties tādēļ, ka publiskajai personai ir jāveic iegāde apstākļos, kuros piegādātājs var noteikt jebkādu cenu, jo nepastāv konkurence), tomēr kā inovāciju iepirkums tāda rīcība varētu būt vieda, ja inovācija (kas ir jau notikusi) atrisina būtiskas publiskās personas identificētās problēmas un vajadzības, sniedzot sabiedrībai būtisku ieguvumu. Attiecīgi inovāciju gadījumā sarunu procedūras rezultātā var tikt iegādātas preces, pakalpojumi vai būvdarbi, kurus jau aizsargā intelektuālā īpašuma tiesības.

Latvijā publisko iepirkumu jomā intelektuālā īpašuma tiesības ir būtisks aspekts IKT jomā, jo intelektuālā īpašuma tiesību jautājumu regulē MK 2015. gada 28. jūlija noteikumu Nr. 442 "Kārtība, kādā tiek nodrošināta informācijas un komunikācijas tehnoloģiju sistēmu atbilstība minimālajām drošības prasībām" 22.2. un 23. punkts. Šajos noteikumos ir iekļauts, ka publiskajai personai, uzsākot iepirkumu par jaunas sistēmas izstrādi, iepirkuma specifikācijā iekļauj prasības, paredzot sistēmas datorprogrammu pirmkoda un tā izmantošanas tiesību nodošanu institūcijai ne vēlāk kā pēc sistēmas uzturēšanas un atbalsta nodrošināšanas beigām, kā arī pēc katru izmaiņu vai uzlabojumu veikšanas tajā. Tāpat ir paredzēts, ka, veicot iepirkumu par jaunas sistēmas izstrādi vai esošas sistēmas uzlabojumiem, publiskā persona iepirkuma specifikācijā iekļauj aizliegumu līgumā ierobežot Autortiesību likuma 29. panta pirmajā daļā noteiktās tiesības, t.i., ja līgumā nav paredzēts citādi un datorprogrammas izmantošanas tiesības iegūtas likumīgi, tās reproducēšanai, tulkošanai, adaptēšanai vai jebkādai citādai pārveidošanai un šo darbību rezultātu reproducēšanai nav nepieciešama īpaša autortiesību subjekta atļauja, ja vien šīs darbības (arī kļūdu labošana) ir nepieciešamas datorprogrammas lietošanai paredzētajam mērķim. Šāda pieeja Latvijā ir radusies, jo publiskās personas praksē bija saskārušās ar problēmu iegādāto jauno informācijas sistēmu pilnveidot un uzturēt, tādēļ ka jaunās sistēmas izstrādātājs ir ieguvis visas intelektuālā īpašuma tiesības un komerciālu interešu dēļ neatļauj ar tā izstrādātās datorprogrammas pirmkodu iepazīties citiem pretendentiem, liedzot iespēju publiskajam pircējam nākotnē organizēt atklātas iepirkuma procedūras un slēgt līgumus konkurences apstākļos.

Darbi kā autortiesību objekti iedalās: aizsargājamie darbi (piemēram, celtni, būvju, arhitektūras darbu skices, meti, projekti un celtni un būvju risinājumi, pilsētbūvniecības darbi un risinājumi, pilnīgi vai daļēji uzceltas būves un realizētie pilsētbūvniecības vai ainavu objekti), aizsargājamie atvasinātie darbi un neaizsargājamie darbi (t.sk. aizsargājamās nav idejas, metodes, procesi un matemātiskās koncepcijas).⁴² Attiecīgi inovāciju iepirkuma gadījumā vērtējams, vai inovācijas rezultāts ir aizsargājamais darbs, tādējādi kļūstot arī par iespējamo iegādei nepieciešamo sastāvdaļu.

Autora tiesības iedalās personiskajās tiesībās un mantiskajās tiesībās. Autora personiskās tiesības ir neatsavināmas, proti, tās nav iespējams pārdot. Līdz ar to, gatavojot inovācijas iepirkuma dokumentāciju, līguma projektā iekļaujams nosacījums – izpildītājs nodrošina, ka autors neizmanto savas personiskās tiesības veidā, kas traucē izpildīt līgumu vai lietot gala rezultātu. Savukārt attiecībā uz autora mantiskajām tiesībām – inovāciju iepirkuma rezultātā publiskais pircējs, izvērtējot vajadzību, var noteikt, autora mantisko tiesību pāreju pircējam, nosacījumus tiesību izmantošanā u.tml.⁴³

Ja autors, būdams darba attiecībā ar darba devēju, ir radījis darbu, pildot darba pienākumus, personiskās un mantiskās tiesības uz šo darbu pieder autoram, izņemot gadījumu, ja datorprogrammu izstrādājis darbinieks, pildot darba uzdevumu, visas šādā veidā radītās datorprogrammas autora mantiskās tiesības pieder darba devējam, ja vien līgumā nav paredzēts citādi. Autora mantiskās tiesības atbilstoši līgumam var nodot darba devējam.⁴⁴ Gatavojot inovācijas iepirkuma dokumentāciju, līguma projektā iekļaujams nosacījums, ka izpildītājs ir tiesīgs rīkoties ar intelektuālo īpašumu, jo šādas tiesības izpildītājam nepieciešamas ne tikai, lai pārdotu produktu, t.sk. tā mantiskās tiesības, bet arī lai, izmantojot to, veiktu līguma izpildi.

40 Eiropas Komisijas vadlīnijas Ieteikumi par inovācijas iepirkumu (Guidance on Innovation Procurement; dokumenta tulkojums latviešu valodā (Nr. C(2018)3051 final 14.05.2018.))

41 PIL 8. panta septītās daļas 2. punkts c) apakšpunkts; SPSIL 13. panta septītās daļas 3. punkta c) apakšpunkts

42 Autortiesību likuma 1. panta 1. un 2. punkts, 2. panta pirmā un piektā daļa, 4., 5. un 6. pants

43 Autortiesību likuma 14. un 15. pants

44 Autortiesību likuma 12. pants

Detalizēta informācija par intelektuālā īpašuma tiesību pamatjēdzieniem un piemērošanas izpratni iekļauta ziņojuma 4.pielikumā.

2.1.9. Tiesiskais regulējums un labā prakse iepirkumu organizēšanā, kuriem nav jāpiemēro PIL vai SPSIL

Analizētie dokumenti

- PIL 3. un 5. pants, 10. panta pirmā, otrā un trešā daļa, 19. pants
- SPSIL 10. pants, 13. panta piektā daļa, 28. pants
- MK 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr.105 "Noteikumi par publisko iepirkumu līgumcenu robežvērtībām" 3. punkts
- MK 2017. gada 20. jūnija noteikumu Nr.353 "Prasības zaļajam publiskajam iepirkumam un to piemērošanas kārtība"
- IUB sagatavotās Iepirkumu vadlīnijas sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, kas apstiprinātas 25.11.2019.

Esošās situācijas apraksts

Publiskos iepirkumus regulējošo tiesību akti paredz izņēmumus, kuros tie nav obligāti piemērojami.

Izvērtējot iespēju atļauti nepiemērot kādu publisko iepirkumu regulējošo tiesību aktu, jāņem vērā, ka jebkurā gadījumā ir jāievēro Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likums.

Nav specifisku prasību attiecībā uz inovāciju iepirkumu.

Ieteikumi

Publiskajam pircējam, īpaši organizējot sarežģītu inovāciju iepirkumu, ieteicams apsvērt savus ieguvumus un zaudējumus attiecībā uz PIL un SPSIL regulējuma nepiemērošanu.

Izvēloties nepiemērot PIL vai SPSIL, ieteicams ievērot vispārīgos principus publisko iepirkumu organizēšanā.

Ņemot vērā, ka bieži publiskos iepirkumus regulējošos tiesību aktus uzskata par ierobežojošiem gan attiecībā uz inovāciju iepirkumiem, gan jebkuriem citiem saimnieciskajiem iepirkumiem, publiskais pircējs nereti izvērtē savas tiesības šos normatīvos aktus nepiemērot. Bieži šāda publiskās personas rīcība ir saistāma ar iepirkuma organizēšanas administratīvo slogu un minimālajiem termiņiem, kuros ir iespējams saņemt piedāvājumus, publiska iepirkuma organizēšana ir darbietilpīga un laika ziņā garāka.

Inovāciju iepirkuma organizēšanas gadījumā, izvērtējot iespēju atļauti nepiemērot kādu publisko iepirkumu regulējošo tiesību aktu, jāņem vērā, ka jebkurā gadījumā ir jāievēro Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likums. Atsevišķos gadījumos, ja iepirkuma priekšmets ir sabiedrībā jūtīgs jautājums, var izvērtēt iespēju tomēr piemērot šo likumu regulējumu arī tad, kad tas nav obligāti, jo šo likumu regulējums paredz skaidru un pārskatāmu kārtību, kuru ievērojot publiskā persona ievērojami samazina risku, ka tā pirkums neatbilst vispārīgajiem principiem – atklātuma, brīvas konkurences un līdzekļu neefektīvas, nelietderīgas izmantošanas – ievērošanai.

Vienlaikus labā prakse šādu izņēmumu organizēšanā ir izveidojusies ne tikai Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma ievērošanai, bet arī publiskās personas vajadzības labākai realizācijai. Vispārīgo principu ievērošana ir kā stūrakmeņi, kas palīdz publiskajai personai veidot tirgus izpēti vai aptaujas, cenu aptaujas un sasniegt labāko rezultātu, jo atklātuma princips norāda uz nepieciešamību publicēt, dokumentēt un sagatavot instrukcijas šāda izņēmuma iepirkuma veikšanai, brīvas konkurences princips liek publiskajai personai izvērtēt vairāk piedāvājumu, uzaicinot piegādātājus sniegt tos, un līdzekļu efektīvas tērēšanas princips liek vērtēt iespēju iegūt maksimāli kvalitatīvāko vajadzības izpildi attiecībā pret tās izpildes cenu.

Detalizēta informācija par izņēmumiem, kad nav jāpiemēro PIL vai SPSIL normas iekļauta ziņojuma 5.pielikumā.

2.1.10. Inovāciju iepirkumu prioritārie līguma priekšmeti

Analizētie dokumenti

- NAP2027
- Viedās specializācijas stratēģija
- Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam
- Viedās specializācijas stratēģijas monitoringa pirmais un otrais informatīvais ziņojums

Esošās situācijas apraksts

Tiesību aktos kā prioritārie līguma priekšmeti ir tie, kuriem ir atvieglots attiecīgā likuma piemērošanas režīms vai tas nav jāpiemēro vispār.

Īpaša līguma priekšmetu grupa ir sociālo pakalpojumu iepirkumi, kas ir izdalīti PIL un SPSIL 2.pielikumā.

Izstrādāti ieteikumi inovāciju iepirkumiem.

Ieteikumi

Kā prioritārajam līguma priekšmetam inovāciju jomā **pievērsties sociālajai jomai**, t.sk. risināt sociālos jautājumus arī citos inovāciju iepirkumos, kuri nav tieši sociālās jomas iepirkumi.

Prioritāro līguma priekšmetu noteikšanai jāvērtē NAP2027 paredzētā **vīzija attiecībā uz izaugsmi četros virzienos**, kā arī plānā noteiktos stratēģiskos mērķus, prioritātes un rīcības virzienus. Vērtējot no inovācijas iepirkuma prizmas, neviens no šajā plānā paredzētajiem rīcības virzieniem nav tāds, kurā nebūtu iespējamās inovācijas, tātad arī inovācijas iepirkums.

Inovāciju iepirkumus prioritāri var veikt šādās jomās: **informācijas un komunikācijas tehnoloģijas un biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas.**

Prioritārie līguma priekšmeti ļoti atkarīgi no nacionālā mēroga prioritātēm, kuras tiek norādītas dažādos plānošanas dokumentos.⁴⁵ Tomēr, lai gan valstī, plānojot tās attīstības virzienus, ir noteiktas prioritātes, ES tiesību akti, kas attiecināmi uz publisko iepirkumu jomu, kā arī tie, kas attiecas uz principiem, kas vispārīgi ievērojami kopienā, nepieļauj noteikt atvieglojumus nacionālajā regulējumā, lai īpaši veicinātu kādas jomas attīstību, t.sk. attīstību caur inovācijām. Izņēmumi, kas ietverti PIL vai SPSIL, ir pieļaujami tikai, ievērojot ES tiesību aktus.

Veicot publiskos iepirkumus regulējošo tiesību aktu analīzi, secināms, ka tiesību aktos kā prioritārie līguma priekšmeti ir tie, kuriem ir atvieglots attiecīgā likuma piemērošanas režīms vai tas nav jāpiemēro vispār. Publiskais pircējs var izvēlēties arī attiecībā uz šiem izņēmumiem pilnībā piemērot attiecīgā likuma regulējumu, tomēr inovāciju gadījumā, vērtējot nosakāmo prasību un vērtēšanas kritēriju sarežģītību, nepiemērot PIL vai SPSIL var būt izšķiroši inovācijas veikšanai vispār.

Īpaša līguma priekšmetu grupa ir sociālo pakalpojumu iepirkumi, kas ir izdalīti PIL un SPSIL 2. pielikumā: veselības un sociālie pakalpojumi, izglītības un mācību pakalpojumi, pārvaldes, aizsardzības un sociālā nodrošinājuma pakalpojumi, atpūtas, kultūras un sporta pakalpojumi un citi kopienas, sociālie un personālie pakalpojumi.

Uz šo pakalpojumu nozīmību norāda īpaša regulējuma esamība publiskos iepirkumus regulēšajos tiesību aktos, kā arī ES izstrādātās vadlīnijas, rokasgrāmatas un platformas sociālo jautājumu aktualizēšanai. Pat gadījumos, kad nav attiecināms iepriekš minētais izņēmums, nepiemērot konkrētus likumus, sociālo jautājumu risināšana inovatīvā veidā ir būtiska publiskā iepirkumā risināma joma.

45 Piemēram, NAP2027 ietvertās prioritātes (https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027_apstiprin%C4%81ts%20Saeim%C4%81_1.pdf) un <https://www.pkc.gov.lv/nap-2027/atbalsti-prioritates>) Viedās specializācijas stratēģija (https://izm.gov.lv/images/zinatne/IZM_Viedas_Specializ_strategija_2013.pdf) un Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam (<http://polsis.mk.gov.lv/api/file/34401.doc>)

Viedās Specializācijas stratēģija paredz pētniecības un inovāciju resursus mērķtiecīgi fokusēt inovāciju prioritātēs – tajās zināšanu specializācijas jomās, kur valstij ir salīdzinošās priekšrocības vai arī eksistē aktīvi, uz kuru bāzes šādas priekšrocības var radīt.⁴⁶

Papildus Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam norāda arī uz Eiropas Komisijas ierosinātajam prioritārajām darbības jomām: “EK ierosina ieguldījumus un inovāciju kopīgiem spēkiem koncentrēt sešās prioritārās darbības jomās: progresīvas ražošanas tehnoloģijas, svarīgās pamattehnoloģijas, bioprodukti, ilgtspējīga rūpniecības un būvniecības politika un ilgtspējīgas izejvielas, “tīri” transportlīdzekļi, viedi tīkli”.⁴⁷ Līdz ar to, izvēloties inovāciju iepirkumu prioritāros līguma priekšmetus, nacionālajā mērogā noteiktās prioritātes var pielāgot arī ES noteiktajām.

Viedās specializācijas stratēģijas monitoringa pirmais un otrais informatīvais ziņojums paredz šādas viedās specializācijas jomas:

- zināšanu ietilpīga bioekonomika,
- biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas,
- viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas,
- viedā enerģētika,
- informācijas un komunikācijas tehnoloģijas.⁴⁸

Starp šīm jomām Viedās specializācijas stratēģijas monitoringa otrajā informatīvajā ziņojumā īpaši izcelta ir informācijas un komunikācijas tehnoloģiju joma.

Detalizēta informācija par prioritāriem līguma priekšmetiem, kuros būtu nepieciešami inovāciju iepirkumi, iekļauta ziņojuma 6.pielikumā.

2.2. Tiesiskajā regulējumā noteiktās iepirkuma procedūras/veidi, to atbilstība inovāciju iepirkumu organizēšanai

2.2.1. Iepirkuma procedūru veidi

Analizētie dokumenti

- PIL 1. panta 3., 12., 14., 15., 30. un 31. punkts, 8. panta otrā un septītā daļa, 9. panta pirmā daļa
- SPSIL 1. panta 3., 13., 15., 28., 29. un 30. punkts, 13. panta otrā un septītā daļa, 15. pants
- Iepirkumu vadlīnijas sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem
- Eiropas Komisijas “Ieteikumi par inovāciju iepirkumu”

46 Viedās specializācijas stratēģija (https://izm.gov.lv/images/zinatne/IZM_Viedas_Specializ_strategija_2013.pdf)

47 Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam (<http://polsis.mk.gov.lv/api/file/file34401.doc>)

48 Viedās specializācijas stratēģijas monitoringa informatīvais ziņojums (https://www.izm.gov.lv/images/zinatne/IZMunEMZino_19122017_RIS3progress.pdf); Viedās specializācijas stratēģijas monitoringa otrais informatīvais ziņojums (<https://www.izm.gov.lv/lv/sabiedribas-lidzdaliba/sabiedriskajai-apsriesanai-nodotie-normativo-aktu-projekti/3711-informativais-zinojums-viedas-specializācijas-stratēģijas-monitorings-otrais-zinojums>)

Esošās situācijas apraksts

PIL un SPSIL nosaka iepirkumu procedūru veidus un citus iepirkumu veidus – metu konkurss, “mazie iepirkumi”, kas organizējami pēc PIL 9. panta, 2. pielikuma “Sociālie un citi īpaši pakalpojumi” iepirkumi, zemsliedzīgs iepirkumi un PIL un SPSIL piemērošanas izņēmumi.

Noteikta inovācijas partnerības iepirkuma procedūras definīcija un piemērošanas gadījums.

Ieteikumi

Inovāciju iepirkumu organizēšanā **var piemērot visas iepirkuma procedūras** un iepirkumu veidus, jo ar iepirkumu var realizēt vajadzību iepirkt ne tikai pašu inovācijas procesu, bet var iepirkt inovācijas rezultātu vai kādu citu atsevišķu inovācijas posmu.

Inovāciju iepirkumu plānošanas posmā ieteicams **izvērtēt labāko veidu, kā sasniegt iepirkuma rezultātu**, organizējot iepirkumu pēc tam piemērotākās iepirkuma procedūras vai iepirkuma veida.

Iepirkumu procedūras, kuras piemērojamas iepirkumu organizēšanai, ir uzskaitītas PIL 8. panta pirmajā daļā un SPSIL 13. panta pirmajā daļā. Tomēr bez iepirkuma procedūrām ir organizējami iepirkumi citos veidos – iepirkumi, kas nerasniedz paredzamās līgumcenas robežsliekšņus, sākot no kuriem ir organizējama iepirkumu procedūra, (kuri tiek saukti par “mazajiem iepirkumiem”, kas organizējami pēc PIL 9. panta), iepirkumi, kuru CPV kodi ietverti PIL un SPSIL 2. pielikumā “Sociālie un citi īpaši pakalpojumi”, zemsliedzīgs iepirkumi (kas nerasniedz paredzamās līgumcenas robežsliekšņus, no kuriem ir jāpiemēro PIL vai SPSIL) un PIL un SPSIL piemērošanas izņēmumi.

Inovācijas iepirkumu procedūra

Inovāciju iepirkuma procedūras izvēlē ir būtiski noteikt, kādu inovāciju ir paredzēts pirkt, jo terminam “inovācija” var būt vairākas nozīmes. Attiecībā uz to, kas tiek uzskatīts par inovāciju, var būt plašs skatījums. Viens no skaidrojumiem, ko sniegusi Eiropas Komisija, ir - inovācijas iepirkums ir jebkurš iepirkums, kas atbilst vienam vai abiem turpmāk minētajiem aspektiem:

- inovācijas procesa — pētniecības un izstrādes pakalpojumu — un tā (daļēju) rezultātu pirkšana;
- citu personu radītās inovācijas rezultātu pirkšana.

Pirmajā gadījumā publiskais pircējs pērk vēl neeksistējošu produktu, pakalpojumu un procesu pētniecības un izstrādes pakalpojumus. Publiskais pircējs apraksta savas vajadzības, tā mudinot uzņēmumus un pētniekus izstrādāt inovatīvus produktus, pakalpojumus vai procesus šo vajadzību apmierināšanai.

Otrajā gadījumā publiskais pircējs tā vietā, lai pirktu gatavu risinājumu, rīkojas kā agrīns apgūvējs un pērk produktu, pakalpojumu vai procesu, kas tirgū ir jauns un kas ir izteikti novatorisks. Agrīnie apgūvēji ir pirmie 20 % klientu tirgū, kuri pērk jaunu vai būtiski uzlabotu produktu, pakalpojumu vai procesu. Tas ietver tādu produktu, pakalpojumu vai procesu iepirkšanu, kas jau ir tikuši demonstrēti mazā mērogā un var jau būt pieejami vai gandrīz pieejami tirgū nelielā daudzumā, bet kas tirgū vēl nav plaši pieņemti. Minētais attiecas arī uz esošu risinājumu izmantošanu jaunā un inovatīvā veidā.⁴⁹

Līdz ar to secināms, ka inovāciju iepirkumu organizēšanā, ievērojot iepirkuma mērķi, var piemērot visas iepirkuma procedūras un iepirkumu veidus, jo ar iepirkumu var realizēt vajadzību iepirkt ne tikai pašu inovācijas procesu, bet var iepirkt inovācijas rezultātu vai kādu citu atsevišķu inovācijas posmu. Līdz ar to plānošanas posmā ir jāizvērtē labākais veids, kā sasniegt iepirkuma rezultātu, organizējot iepirkumu pēc tam piemērotākās iepirkuma procedūras vai iepirkuma veida. Turklāt, nosakot paredzamās līgumcenas robežsliekšni un iepirkuma CPV kodu, var izmantot iespēju vispār nepiemērot iepirkuma procedūras. Tabulā zemāk iekļauta informācija par iepirkuma procedūras atbilstību inovāciju iepirkumu vajadzībām.

⁴⁹ Eiropas Komisijas vadlīnijas inovatīvu iepirkumu veikšanai (*Guidance on Innovation Procurement*; dokumenta tulkojums latviešu valodā (Nr. C(2018)3051 final 14.05.2018.))

4. tabula. Iepirkumu procedūras / iepirkumu veidi un to atbilstība inovāciju iepirkumu vajadzībām

Iepirkuma procedūra/ iepirkuma veids	Apraksts	Atbilstība inovāciju iepirkumu vajadzībām
Atklāts konkurss	Visi ieinteresētie piegādātāji ir tiesīgi iesniegt piedāvājumus. ⁵⁰	Piemērojams gadījumos, kad tehniskā specifikācija ir precīzi sagatavojama, prece, pakalpojums vai būvdarbs skaidri aprakstāms. Tā kā tehniskā specifikācija iepirkuma laikā nav precizējama vai apspriežama, ieteicams piemērot tad, ja inovācijas process ir beidzies un publiskā persona pērk tā rezultātu, piemēram, kā atbalsts inovatīvu risinājumu komercializācijai, kad pasūtītājs ir uzskatāms par agrīno apguvēju. Inovācijas procesa uzsākšanai, veicināšanai, organizēšanai visbiežāk nav ieteicams piemērot.
Slēgts konkurss	Visi ieinteresētie piegādātāji var pieprasīt tiesības piedalīties, bet piedāvājumus var iesniegt tikai tie kandidāti, ko publiskā persona uzaicina. ⁵¹	Tāpat kā atklāts konkurss piemērojams gadījumos, kad tehniskā specifikācija ir precīzi sagatavojama, prece, pakalpojums vai būvdarbs skaidri aprakstāms. Inovāciju iepirkumos ieteicams piemērot, ja nepieciešams sākotnēji atlasīt kandidātus, kuriem izsniedzama tehniskā specifikācija kopā ar uzaicinājumu iesniegt piedāvājumus, piemēram, ja tehniskā specifikācija ir sarežģīta, daļēji vai pilnībā klasificēta kā ierobežoti pieejama informācija, ir liels skaits tirgus dalībnieku, no kuriem nepieciešams atlasīt ierobežotu skaitu, lai izvērtētu to piedāvājumus.
Konkursa procedūra ar sarunām (PIL) Sarunu procedūra, publicējot dalības uzaicinājumu (SPSIL) (turpmāk tekstā konkursa procedūra ar sarunām⁵²)	Visi ieinteresētie piegādātāji var pieprasīt tiesības piedalīties, bet piedāvājumus var iesniegt tikai tie kandidāti, ko pasūtītājs uzaicina, kuru piemēro, kad nav iespējams iegūt pasūtītāja vajadzībām atbilstošu piedāvājumu atklātā vai slēgtā konkursā, un kuras mērķis ir dot pretendentiem iespēju sarunu laikā uzlabot piedāvājumu saturu atbilstoši pasūtītāja vajadzībām. ⁵³	Šī iepirkuma procedūra ir atbilstoša inovāciju iepirkumu vajadzībām, jo atļauj veikt sarunas vairākās kārtās, ļaujot pielāgot pretendentiem savus piedāvājumus. Tomēr šī iepirkuma procedūra ir piemērotāka jau tirgu pieejamu produktu, pakalpojumu vai būvdarbu iepirkumam, sarunu laikā precizējot atbilstošāko risinājumu, kuru var piedāvāt pretendenti no tirgū pieejamajiem. Konkursa procedūra ar sarunām pieļauj sarunu laikā piedāvāt inovatīvus risinājumus, kas ir piemēroti sākotnēji definētās vajadzības apmierināšanai.
Konkursa dialogs	Visi ieinteresētie piegādātāji var pieprasīt tiesības piedalīties, bet piedāvājumus var iesniegt tikai tie kandidāti, ko pasūtītājs uzaicina, kuru piemēro, kad nav iespējams iegūt pasūtītāja vajadzībām atbilstošu piedāvājumu atklātā vai slēgtā konkursā, un kuras mērķis ir sarunās ar atlasītajiem kandidātiem noteikt un raksturot līdzekļus, kas vislabāk piemēroti pasūtītāja vajadzību apmierināšanai. ⁵⁴	Šī iepirkuma procedūra ir atbilstoša inovāciju iepirkumu vajadzībām, jo atļauj veikt sarunas vairākās kārtās, pilnveidojot publiskās personas prasības un vajadzību definējumu, lai sasniegtu, t.sk. inovāciju rezultātā, iepirkuma mērķi.

50 PIL 1. panta 3. punkts; SPSIL 1. panta 3. punkts

51 PIL 1. panta 31. punkts; SPSIL 1. panta 30. punkts

52 Ievērojot atšķirīgo nosaukumu, proti, PIL paredzēta konkursa procedūra ar sarunām, bet Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likumā – sarunu procedūra, publicējot dalības uzaicinājumu, nolūka norādīt īsāk tiks izmantots tikai viens no nosaukumiem – konkursa procedūra ar sarunām, papildus ņemot vērā, ka abos tiesību aktos tā ir paredzēta kā identiska procedūra

53 PIL 1. panta 15. punkts; SPSIL 1. panta 29. punkts

54 PIL 1. panta 14. punkts; SPSIL 1. panta 15. punkts

Iepirkuma procedūra/ iepirkuma veids	Apraksts	Atbilstība inovāciju iepirkumu vajadzībām
Inovācijas partnerības procedūra	Visi ieinteresētie piegādātāji var pieprasīt tiesības piedalīties, bet piedāvājumus var iesniegt tikai tie kandidāti, ko pasūtītājs uzaicina, un kuru piemēro, lai izveidotu ilgtermiņa inovācijas partnerību jauna inovatīva produkta, pakalpojuma vai būvdarbu izstrādei un turpmākai iegādei. ⁵⁵	Vispiemērotākā iepirkuma procedūra, kas veidota tieši inovāciju iepirkumiem. Tomēr gadījumos, ja nav nepieciešams iepirkt pilnu inovāciju procesu, piemērotāka var būt cita iepirkuma procedūra.
Sarunu procedūra (PIL) Sarunu procedūra, npublicējot dalības uzaicinājumu (SPSIL) (turpmāk tekstā sarunu procedūra⁵⁶)	Pasūtītājs, iepriekš npublicējot paziņojumu par līgumu, apspriežas ar paša izraudzītiem piegādātājiem un ar vienu vai vairākiem no viņiem rīko sarunas par iepirkuma līguma noteikumiem. ⁵⁷	Sarunu procedūra ir organizējama tikai attiecīgajā tiesību aktā ⁵⁸ nosauktajos gadījumos, kurus ir rūpīgi jāpamato, jo šīs iepirkuma procedūras nepamatota piemērošana ir uzskatāma par konkurences ierobežošanas pārkāpumu, jo līguma slēgšanas tiesības tiek piedāvātas šauram pretendentu lokam. Inovācijas iepirkums ir piemērojams minētajos gadījumos, rīkojot sarunas ar pašu izraudzītiem piegādātājiem.
“Mazie iepirkumi”	PIL iepirkumu gadījumos - ja publiska piegādes līguma vai publiska pakalpojuma līguma paredzamā līgumcena ir 10 000 <i>euro</i> vai lielāka, bet mazāka par 42 000 <i>euro</i> un publiska būvdarbu līguma paredzamā līgumcena ir 20 000 <i>euro</i> vai lielāka, bet mazāka par 170 000 <i>euro</i> , pasūtītājs veic iepirkumu PIL 9. pantā noteiktajā kārtībā. ⁵⁹ Sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem - iepirkumu vadlīnijas ⁶⁰ ir piemērojamas iepirkumiem, kas veikti, lai nodrošinātu SPSIL 3., 4., 5., 6. un 7. pantā minētās darbības šajos pantos noteiktajās jomās, un kuru paredzamā līgumcena ir mazāka par MK noteiktajām līgumcenu robežām ⁶¹ , bet Piegādes un Pakalpojumu līgumiem ir 42 000 <i>euro</i> vai lielāka un Būvdarbu līgumiem 170 000 <i>euro</i> vai lielāka. ⁶²	PIL iepirkumu gadījumos - PIL 9. pantā noteiktā kārtība piemērojama obligāti. Iepirkumu vadlīnijas sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem – vadlīnijas ieteicams piemērot visiem, tomēr īpaši ieteicams tās piemērot sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, kas ir ES vai citu fondu finansējuma saņēmēji (vadlīniju obligāta piemērošana var būt noteikta līgumā, noteikumos vai citā dokumentā, kas nosaka kārtību, kādā piešķirams finansējums sabiedrisko pakalpojumu sniedzējam). Salīdzinot ar iepirkumu procedūru regulējumu, “mazo iepirkumu” organizēšanas kārtība ir atvieglota, līdz ar to vieglāk piemērojama arī inovāciju iepirkumiem.
2. pielikuma pakalpojumi	2. pielikumā norādītie sociālie un citi īpašie pakalpojumi.	Salīdzinot ar iepirkumu procedūru regulējumu, 2. pielikuma pakalpojumi organizēšanas kārtība ir ievērojami atvieglota, līdz ar to vieglāk piemērojama arī inovāciju iepirkumiem.

55 PIL 1. panta 12. punkts; SPSIL 1. panta 13. punkts

56 Ievērojot atšķirīgo nosaukumu, proti, PIL sarunu procedūra, bet SPSIL – sarunu procedūra, npublicējot dalības uzaicinājumu, nolūka norādīt īsāk tiks izmantots tikai viens no nosaukumiem – sarunu procedūra, papildus ņemot vērā, ka abos tiesību aktos tā ir paredzēta kā identiska procedūra

57 PIL 1. panta 30. punkts; SPSIL 1. panta 28. punkts

58 PIL 8. panta septītā daļa; SPSIL 13. panta septītā daļa

59 PIL 9. panta pirmā daļa

60 Iepirkumu vadlīnijas sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, pieejamas:

https://www.iub.gov.lv/sites/default/files/upload/SPS_Vadlinijas_20191125.pdf

61 Skatīt SPSIL 15. pantu

62 Iepirkumu vadlīniju sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem 1. punkts

Iepirkuma procedūra/ iepirkuma veids	Apraksts	Atbilstība inovāciju iepirkumu vajadzībām
Izņēmumi un “zaļais iepirkums”	Iepirkumu priekšmeti, kas tiesību aktos minēti kā izņēmumi, kuriem nav piemērojams attiecīgais tiesību akts.	Inovāciju iepirkumi var tikt veikti atvieglotā kārtībā.

Avots: PIL; SPSIL

Kā iepirkuma procedūra publiskos iepirkumus regulējošajos tiesību aktos nav nosaukts metu konkurss. Pasūtītājs ir tiesīgs rīkot metu konkursu, ja paredzamā līgumcena ir 10 000 *euro* vai lielāka. Metu konkursu rīko kā iepirkuma procedūras sastāvdaļu, kuras rezultātā tiek piešķirtas publiska pakalpojuma līguma slēgšanas tiesības, vai kā atsevišķu konkursu, kurā paredzētas godalgas vai maksājumi dalībniekiem.⁶³ Metu konkursu var rīkot kā atsevišķu inovācijas posmu vai kā iepirkuma procedūras sastāvdaļu, un tas ir piemērots inovācijas ideju radīšanai un iepirkšanas uzsākšanai.

2.2.2. Tehniskā specifikācija un tās ietekme, nosakot iepirkuma procedūras veidu

Analizētie dokumenti

- PIL 20. panta pirmā, trešā un ceturtā daļa, 23.pants;
- SPSIL 23. panta pirmā, trešā un ceturtā daļa, 26.pants;
- Eiropas Komisijas lēmumi par inovāciju iepirkumu

Esošās situācijas apraksts

Publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti nenosaka tieši, kādā veidā publiskajam pircējam ir jāsagatavo tehniskās specifikācijas. Pārsvārā tie noteic principus, kas ievērojami tehniskās specifikācijas sagatavošanas laikā.

Publiskos iepirkumus regulējošo tiesību akti nerada šķēršļus sagatavot tehniskās specifikācijas, nosakot funkcionālās prasības, bet tikai regulējumu, kādi principi jāievēro tehnisko specifikāciju sagatavošanas laikā.

Nav specifisku prasību attiecībā uz inovāciju iepirkumu.

Ieteikumi

Pirms tehnisko specifikāciju izstrādes publiskajiem pircējiem būtu jāveic **visaptveroša vajadzību novērtēšana**, lai definētu risināmo problēmu.

Izvērtējot vajadzību, kā arī iespēju šo vajadzību iegādāties inovāciju iepirkumu rezultātā, ir nepieciešams izvēlēties atbilstošāko **tehniskās specifikācijas sagatavošanas veidu**, kas inovāciju veicināšanai visbiežāk būs tehniskās specifikācijas izstrāde, izvirzot funkcionālās prasības.

Sagatavojot tehniskās specifikācijas, izvirzot funkcionālās prasības, iesakāms īpašu vērību pievērst **kritēriju izvirzīšanai**. Veiksmīgi izvirzīti kritēriji ir pamats labākā inovatīvā risinājuma izvēlei.

Kritēriju izvirzīšanas riskus var samazināt publiskās personas, to piesaistīto speciālistu kompetence un pieredze, labas **zināšanas par tirgu un piemērotākajām tehnoloģijām** vai risinājumiem. Tāpat iepirkuma komisijās ieteicams piesaistīt kompetentus un pieredzējušus publisko iepirkumu speciālistus. Rekomendējams izveidot viegli atrodamu platformu kompetences un zināšanu pārnesei, un veicināt interesi publiskajos pircējos šo platformu izmantot.

⁶³ PIL 8. panta otrā daļa; SPSIL13. panta otrā daļa

Tehnisko specifikāciju izstrādes laikā izvērtēt iespēju atļaut pretendentiem iesniegt piedāvājuma variantus, kas varētu palielināt iespēju saņemt piedāvājumus ar inovatīvu risinājumu vajadzības apmierināšanai.

Saskaņā ar publisko iepirkumu regulējošajiem tiesību aktiem tehniskās specifikācijas tiek ietvertas iepirkuma procedūras dokumentos un nosaka būvdarbiem, pakalpojumiem vai piegādēm izvirzītās prasības. Tehniskās specifikācijas nodrošina vienādas iespējas visiem pretendentiem un nerada nepamatotus ierobežojumus konkurencei iepirkumā.⁶⁴

Pirms tehnisko specifikāciju izstrādes publiskajiem pircējiem būtu jāveic visaptveroša vajadzību novērtēšana, lai definētu risināmo problēmu. Precīzi definēta vajadzība ir būtisks priekšnosacījums veiksmīga iepirkuma norisei, jo tai tiek pakārtotas visas prasības un kritēriji publiskā iepirkumā, kā arī publisko iepirkumu strīdu gadījumos tieši precīzi definēta vajadzība veido publiskās personas pamatojumus izvirzīto prasību un kritēriju atzīšanai par leģitīmiem. Vienlaikus veicot vajadzību novērtēšanu, var izvirzīties nepieciešamība pēc inovācijas. Piemēram, tā vietā, lai vienkārši aizstātu nolietotu aprīkojumu ar tādu pašu vai atjaunotu izbeigušos pakalpojumu līgumus, publiskais pircējs veic organizācijas un tās partneru vai lietotāju vajadzību funkcionālu analīzi un identificē problēmas vai jomas, kuras būtu jāuzlabo. Analīze ļauj uzzināt, vai līdz šim izmantotais aprīkojums un pakalpojumi ir piemērotākie.⁶⁵

Definējot vajadzību, vienlaikus jāvērtē, kas ir labākais veids, kā to sasniegt, t.sk. novērtējot, vai vajadzības realizēšanai nav piemērojama tāda iepirkuma procedūra, kura veicina inovatīvu problēmjautājumu risināšanu. Kvalitatīvs vajadzības apraksts un novērtējums nodrošina veiksmīgu tehniskās specifikācijas izstrādi, nosakot veidu, kā sagatavot tehnisko specifikāciju.

Praksē tehnisko specifikāciju izstrādā divos veidos – pirmajā gadījumā sagatavojot konkrētas prasības un nosacījumus, kas jāizpilda, aprakstot veidu, kā sasniegams rezultāts, vai nosakot konkrētus produkta parametrus, kas nepieciešami vajadzības realizēšanai, otrajā gadījumā norādot, kāda problēma ir iepirkuma rezultātā jāatrisina, bet nenorādot precīzi, kādā veidā un kādiem līdzekļiem ir realizējama publiskās personas vajadzība.

Tehniskās specifikācijas izstrādē var izmantot abus minētos veidus vienlaikus, proti, daļēji nosakot gan obligātās prasības un nosacījumus, gan atstājot pretendentam brīvību piedāvāt savu risinājumu publiskās personas vajadzības apmierināšanai. Tehnisko specifikāciju sagatavošana jauktā veidā ir konstatējama arī no publiskos iepirkumus regulējošajiem normatīvajiem aktiem,⁶⁶ kuros paredzēts, ka tehniskās specifikācijas sagatavo vienā no šādiem veidiem:

- nosakot funkcionālās prasības vai darbības rezultātus;
- ar atsauci uz tehniskajām specifikācijām un uz standartiem (noteiktā secībā);
- nosakot funkcionālās prasības vai darbības rezultātus un atsaucoties uz specifikācijām vai standartiem, lai nodrošinātu atbilstību funkcionālajām vai darbības prasībām;
- atsaucoties uz specifikācijām vai standartiem, bet citas prasības nosakot kā funkcionālās prasības vai darbības prasības.

Izstrādājot tehnisko specifikāciju, publiskais pircējs var izvērtēt, vai ir pieļaujams iepirkumā iesniegt piedāvājuma variantus. Inovācijas iepirkuma gadījumā variantu iesniegšana var būt risinājums, kā pretendenti var piedāvāt vairāk veidu tehniskajā specifikācijā definētas vajadzības risināšanai, tostarp arī inovatīvu ideju, kas piedāvā risināt vajadzību jaunā veidā. Šāda pieeja atļauj arī samazināt pretendentam risku, ka tā piedāvājums nebūs konkurētspējīgs, jo tas var piedāvāt gan klasisko risinājumu (piemēram, tirgū pieejamu lētāku variantu), gan inovatīvu ideju risinājumam, kas varētu nebūt lētākā cenas ziņā, bet iegūt vairāk punktu citos saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma vērtēšanas kritērijos. Līdz ar to būtiski ir noteikt tāds saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanas kritērijs, kas dod priekšrocības inovatīviem risinājumiem.⁶⁷

64 PIL 20. panta pirmā daļa; SPSIL23. panta pirmā daļa

65 Eiropas Komisijas vadlīnijas inovatīvu iepirkumu veikšanai (Guidance on Innovation Procurement; dokumenta tulkojums latviešu valodā (Nr. C(2018)3051 final 14.05.2018.))

66 PIL 20. panta trešā daļa; SPSIL23. panta trešā daļa

67 PIL 23. pants; SPSIL26. pants

Detalizēta informācija par tehnisko specifikāciju sagatavošanas pamatprincipiem iekļauta ziņojuma 7.pielikumā.

2.3. Iepirkuma procedūru veidi, to procesuālie soļi, plānojot un organizējot inovāciju iepirkumu

2.3.1. Iepirkumu procesuālie soļi, plānojot inovāciju iepirkumu

Analizētie dokumenti

- PIL
- SPSIL
- MK 2017. gada 28. februāra noteikumi Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība"
- MK 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība"

Esošās situācijas apraksts

Plānojot un organizējot inovāciju iepirkumu, ir jāievēro noteikti procesuālie soļi, kurus nosaka publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti, kas piemērojami Latvijā.

Nav specifisku procesuālo soļu attiecībā uz inovāciju iepirkumu.

Ieteikumi

Labās prakses un vispārīgo principu publisko iepirkumu organizēšanā ievērošanai, kā arī aizdomu par krāpšanu vai korupciju novēršanai ir ieteicams **veikt visus procesuālos soļus**, kurus publiskā persona ir spējīga veikt arī tad, ja tie nav obligāti.

Plānojot un organizējot inovāciju iepirkumu, ir jāievēro noteikti procesuālie soļi, kurus nosaka publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti, kas piemērojami Latvijā. Atsevišķi procesuālie soļi ir atšķirīgi dažādiem iepirkumu veidiem, bet citi ir piemērojami visiem iepirkumu procedūras veidiem vienādi.

5. tabula. Visiem iepirkumiem vienādi piemērojamie procesuālie soļi

Procesuālie soļi			Tiesību aktu regulējums
Iepirkuma definēšana	līguma	priekšmeta	PIL 9. panta ceturtais daļas 1. punkts MK 2017. gada 28. februāra noteikumi Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 2.3., 2.4., 26.3., 26.4., 42.3., 42.4., 63.3., 63.4., 79.3., 79.20., 104.3., 104.4., 118.3., 124.3., 139.3., 139.5., 153.3., 180.1. apakšpunkts MK 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 2.3., 2.4., 26.3., 26.4., 44.3., 44.4., 62.3., 62.4., 81.3., 81.20., 104.3., 104.4., 118.3., 119.3., 125.3., 140.3, 140.5., 155.3. apakšpunkts
Tehniskās sagatavošana		specifikācijas	PIL 20., 21., 22. pants SPSIL 23., 24., 25. pants
Iepirkuma komisijas izveidošana un ekspertu piesaiste			PIL 24., 25., 26. pants SPSIL 29., 30. pants
Iepirkuma dokumentācijas, t.sk. kvalifikācijas prasību sagatavošana un vērtēšanas kritēriju noteikšana			PIL 44., 45., 46., 47., 48., 51., 52., 54., 55. pants SPSIL 50., 51., 52., 53., 54., 55., 57., 58. pants

Procesuālie soļi	Tiesību aktu regulējums
Tirgus izpētes, t.sk. apspriežu veikšana ar tirgus dalībniekiem iepirkuma dokumentācijas sagatavošanas posmā	PIL 18. pants SPSIL 22. pants
Iepirkuma publicēšana (izņemot sarunu procedūras gadījumā)	PIL 27., 28., 32., 34., 35., 36., 38. pants MK 2017. gada 28. februāra noteikumi Nr.103 "Publisko iepirkumu paziņojumi un to sagatavošanas kārtība" SPSIL 31., 32., 34., 36., 40., 41., 42., 43., 44. pants MK 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.182 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu paziņojumi un to sagatavošanas kārtība"
Atbilžu sagatavošana pirms pieteikumu vai piedāvājumu atvēršanas, ja kandidāti vai pretendenti ir uzdevuši jautājumus, un iepirkuma dokumentācijas grozīšana	PIL 38. pants SPSIL 43. pants
Pieteikumu vai piedāvājumu atvēršana	PIL 38. panta piektā daļa MK 2017. gada 28. februāra noteikumi Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 15., 53., 215. punkts, 99.8., 134.4., 167.4. apakšpunkts SPSIL 43. panta piektā daļa MK 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 15., 52., 217. punkts, 98.8., 135.4., 169.4. apakšpunkts
Kvalifikācijas vērtēšana	PIL 44., 45., 46., 47., 48., 49. pants SPSIL 50., 51., 52., 53., 54., 55., 56. pants
Piedāvājumu vērtēšana (t.sk. paraugu vai prezentāciju vērtēšana)	PIL 41. pants SPSIL 47. pants
Uzvarētāju noteikšana saskaņā ar iepriekš noteiktajiem vērtēšanas kritērijiem	PIL 51., 52., 53. pants SPSIL 57., 58., 59. pants
Izslēgšanas nosacījumu pārbaude pirms līguma noslēgšanas	PIL 42., 43. pants SPSIL 48., 49. pants
Iesniegumu, kas iesniegti IUB, izskatīšana par iespējamām kļūdām iepirkuma dokumentācijā vai nosakot uzvarētāju	PIL 68., 69., 70., 71., 72. pants SPSIL 72., 73., 74., 75., 76. pants
Lēmuma publicēšana un līguma noslēgšana	PIL 29., 30., 31., 37., 60. pants SPSIL 33., 37., 38., 39., 65. pants
Iepirkuma norises dokumentēšana un glabāšana	PIL 40. pants SPSIL 45., 46. pants

Avots: PIL; SPSIL

Daži no uzskaitītajiem procesuālajiem soļiem var netikt piemēroti, pasūtītājs var nepiesaistīt ekspertu, nenoteikt kvalifikācijas prasības un attiecīgi neveikt kvalifikācijas vērtēšanu, neorganizēt apspriedes ar tirgus dalībniekiem, kā arī, ja kandidāti vai pretendenti nav uzdevuši jautājumus par iepirkuma dokumentāciju vai iesnieguši iesniegumus IUB, var netikt realizēti šie procesuālie soļi.

Papildus jānorāda, ka atsevišķiem iepirkumu procedūru veidiem ir izņēmumi, kuros var nenodrošināt visus noteiktos iepirkumu procesuālos soļus. Tomēr labās prakses ievērošanai, kā arī aizdomu par

krāpšanu vai korupciju novēršanai ir ieteicams veikt visus procesuālos soļus, kurus publiskā persona ir spējīga veikt arī tad, ja tie nav obligāti, lai novērstu iespēju, ka nepamatoti netiek ievēroti vienlīdzīgas attieksmes, konkurences ierobežošanas vai publiskas personas finanšu līdzekļu izšķērdēšanas novēršanas principi.

2.3.2. Atklāts un slēgts konkurss

Analizētie dokumenti

- IUB sagatavotais uzskates materiāls “Atklāta konkursa norises kārtība”, kas apstiprināts 2019. gada 22. februārī.

Esošās situācijas apraksts

Atklāts un slēgts konkurss ir piemērojams gadījumos, kad tehniskā specifikācija ir precīzi sagatavojama, prece, pakalpojums vai būvdarbs skaidri aprakstāmi.

Nav specifisku prasību attiecībā uz inovāciju iepirkumu.

Ieteikumi

Atklātu un slēgtu konkursu kā iepirkumu procedūras inovāciju iepirkumu gadījumu ieteicams piemērot, kad publiskais pircējs tā vietā, lai pirktu gatavu risinājumu, rīkojas kā **agrīns apgūvējs** un pērk produktu, pakalpojumu vai procesu, kas tirgū ir jauns un kas ir izteikti novatorisks.

Tā kā atklāts un slēgts konkurss ir piemērojams gadījumos, kad tehniskā specifikācija ir precīzi sagatavojama, prece, pakalpojums vai būvdarbs skaidri aprakstāmi, šos iepirkumu procedūru veidus vispareizāk būtu piemērot, kad publiskais pircējs tā vietā, lai pirktu gatavu risinājumu, rīkojas kā agrīns apgūvējs un pērk produktu, pakalpojumu vai procesu, kas tirgū ir jauns un kas ir izteikti novatorisks.

Atklāta konkursa precīzi procesuālie soļi ir atspoguļoti IUB sagatavotajā uzskates materiālā “Atklāta konkursa norises kārtība”, kas apstiprināts 2019. gada 22. februārī.⁶⁸ Šī iepirkuma procedūra ir visbiežāk piemērotais iepirkumu procedūras veids, līdz ar to publiskajai personai to ir visvieglāk piemērot, jo:

- atklātu konkursu izmanto, kad ir iespējams skaidri un precīzi sagatavot iepirkuma dokumentus un pēc iepirkuma publicēšanas tie ir nemainīgi visā iepirkuma norisē, kas nodrošina procesuālo noteiktību (izņemot gadījumus, kad publiskā persona izlemj veikt grozījumus iepirkuma dokumentācijā, tomēr arī šajā gadījumā tā ir publiskās personas izvēle šos grozījumus veikt un pēc grozījumiem iepirkuma dokumenti paliek nemainīgi),
- publiskajai personai ir salīdzinoši vieglāks vērtēšanas process, jo vērtēšana notiek pēc iepriekš noteiktiem kritērijiem un kvalifikācijas prasībām – pēc iepirkuma publicēšanas tie nav maināmi, kas nodrošina iespēju vērtēt pēc sistēmas (piemēram, atbilst/neatbilst),
- iepirkuma procedūra ir daudz īsāka, jo netiek paredzēta divpakāpju procedūra (t.i., netiek paredzēts, ka sākotnēji tiek iesniegti pieteikumi, bet piedāvājumus iesniedz tikai jau iepirkuma veicēja uzaicinātie pretendenti),
- atklātā konkursā nav īpaši procesuālie soļi, t.i., tādi procesuālie soļi, kas neietilpst uzskaitītajos vienādi visās iepirkumu procedūrās piemērojamos procesuālajos soļos.

Salīdzinoši vienkārša iepirkumu procedūra ir arī slēgts konkurss, jo arī to izmanto gadījumos, kad ir iespējams skaidri un precīzi sagatavot iepirkuma dokumentus, proti, tāpat kā atklāta konkursa gadījumā pēc iepirkuma publicēšanas kandidātu atlases posmā un pēc uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus tehniskā piedāvājuma vērtēšanas posmā iepirkuma dokumenti ir nemainīgi visā iepirkuma norisē, kas nodrošina procesuālo noteiktību.

⁶⁸ IUB skaidrojums par atklāta konkursa norises kārtību, pieejams:
[https://www.iub.gov.lv/sites/iub/files/content/Skaidrojumi%20\(no%2018.05\)/shema_ak_20190222.pdf](https://www.iub.gov.lv/sites/iub/files/content/Skaidrojumi%20(no%2018.05)/shema_ak_20190222.pdf)

Slēgts konkurss no atklāta konkursa atšķiras, nošķirot pieteikumu iesniegšanu kandidātu atlasei no piedāvājumu iesniegšanas, lai noteiktu atbilstību tehniskajām specifikācijām, vienlaikus neveicot sarunas vai izmaiņas prasībās laikā pēc uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus nosūtīšanai, kā tas veicams citās divpakāpju procedūrās. Inovāciju iepirkumos šo iepirkumu procedūras veidu ieteicams piemērot, ja nepieciešams sākotnēji atlasīt kandidātus, kuriem izsniedzama tehniskā specifikācija, piemēram, ja tehniskā specifikācija ir sarežģīta, daļēji vai pilnībā klasificēta kā ierobežoti pieejama informācija, ir liels skaits tirgus dalībnieku, no kuriem nepieciešams atlasīt ierobežotu skaitu, lai izvērtētu to piedāvājumus.

Tomēr slēgts konkurss saglabā tās priekšrocības, kas ir arī atklātā konkursā – precīza un nemainīga iepirkuma dokumentācija, nemainīgas prasības un vērtēšanas kritēriji, kas ļauj publiskajam pircējam vienkāršāk veikt šo procedūru. Slēgta konkursa precīzi procesuālie soļi ir atspoguļoti IUB sagatavotajā uzskates materiālā “Slēgta konkursa norises kārtība”, kas apstiprināts 2020. gada 13. februārī.⁶⁹

2.3.3. Konkursa procedūra ar sarunām un konkursa dialogs

Analizētie dokumenti

- MK 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr.107 “Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība” 63. līdz 138. punkts
- MK 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.187 “Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība” 62. līdz 139. punkts
- Eiropas Komisijas lēmumi par inovāciju iepirkumu
- IUB 2017. gada 14. februāra seminārs “Jaunais Publisko iepirkumu likums un aktualitātes”

Esošās situācijas apraksts

Konkursa procedūru ar sarunām vai konkursa dialogu ir iespēja publiskajiem pircējiem izvēlēties, ja nepieciešams veikt sarunas iepirkuma procedūras laikā, paredzot pielāgot jau pieejamus risinājumus, kuri ir īpaši sarežģīti vai kuru tehniskās specifikācijas nevar noteikt pietiekami precīzi.

Nav specifisku procesuālo soļu attiecībā uz inovāciju iepirkumu.

Ieteikumi

Publiskajam pircējam konkursa procedūru ar sarunām ieteicams piemērot gadījumos, kad nepieciešama **lielāka elastība līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanā**, ja tirgū nav pieejami gatavi risinājumi.

Publiskajam pircējam konkursa dialogu ieteicams piemērot gadījumos, kad nepieciešams, ka iepirkuma laikā **pretendenti varēs piedāvāt plašu risinājumu klāstu**.

Lai atvieglotu darbu ar minētajām iepirkumu procedūrām, ieteicams lūgt **IUB sagatavot tādu uzskates materiālu**, kāds ir sagatavots par atklātu konkursu, kurā ir norādīti precīzi procesuālie soļi (“Atklāta konkursa norises kārtība”, kas apstiprināts 2019. gada 22. februārī, “Slēgta konkursa norises kārtība”, kas apstiprināts 2020. gada 13. februārī).

Saskaņā ar publiskos iepirkumus regulējošajiem tiesību aktiem publiskajam pircējam ir iespēja veikt sarunas iepirkuma procedūras laikā, kas paredz pielāgot jau pieejamus risinājumus (tostarp projektus vai inovatīvus risinājumus), kuri ir īpaši sarežģīti vai kuru tehniskās specifikācijas nevar noteikt pietiekami precīzi. Šajā gadījumā ir iespēja publiskajiem pircējiem izvēlēties starp divām procedūrām: konkursa procedūru ar sarunām vai konkursa dialogu.

Galvenā atšķirība starp konkursa procedūru ar sarunām un konkursa dialogu ir tas, cik lielā mērā publiskajam pircējam ir skaidrība par īstenojamo projektu. Pirmajā gadījumā publiskajam pircējam ir precīzāk zināms, kāda ir publiskā iepirkuma līguma būtība un priekšmets, turpretī otrajā vēl ir jāveic

69 IUB skaidrojums par slēgta konkursa norises kārtību, pieejams:
[https://www.iub.gov.lv/sites/iub/files/content/Skaidrojumi%20\(no%2018.05\)/sk_shema_20200213.pdf](https://www.iub.gov.lv/sites/iub/files/content/Skaidrojumi%20(no%2018.05)/sk_shema_20200213.pdf)

izvēle.⁷⁰ Galvenās atšķirības procesuālajos soļos līdz ar to ir saistītas tieši ar šo aspektu, atļaujot vienā gadījumā sarunāties par jau precīzi definētu vajadzību iespējamajiem realizēšanas variantiem, bet otrā gadījumā, uzsākot dialogu, par to vajadzības apzināšanu un precizēšanu, paverot vēl plašākas iespējas tās iespējamajiem realizēšanas variantiem.

Līdz ar to var secināt, ka konkursa procedūra ar sarunām piemērojama, kad publiskajiem pircējiem nepieciešama lielāka elastība līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanā, ja tirgū nav pieejami gatavi risinājumi. To var izmantot arī gadījumos, kad salīdzinoši vienkāršas, pārredzamas un dokumentētas sarunas var ļaut publiskajiem pircējiem vienoties par inovatīvā risinājuma esošo elementu pielāgošanu vai par izstrādes nosacījumu pielāgošanu, lai tas apmierinātu tehniskajās specifikācijās aprakstītās vajadzības. Ar šo procedūru publiskajiem pircējiem būtu jātuvinās nozarei. Tā ļauj veikt tiešas sarunas par konkrētām izstrādājamo risinājumu īpašībām. Nepieciešamie elementi sekmīgai inovācijai saskaņā ar šo procedūru var būt funkcionālās vai darbības prasības, attiecīgi līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritēriji no kvalitātes viedokļa un citi izmērāmi rādītāji, ietverot vēlāku prototipa izgatavošanas fāzi.⁷⁰

Savukārt konkursa dialogs biežāk piemērojams, kad publiskajiem pircējiem nepieciešams, ka iepirkuma laikā pretendenti varēs piedāvāt plašu risinājumu klāstu. Ciešās un padziļinātās sarunās kandidātiem vajadzētu būt pietiekami daudz laika, lai saņemtu visu pielāgota inovatīva risinājuma sniegšanai nepieciešamo informāciju. Inovatīvā būtība var izpausties tehniskajos, finansiālajos vai administratīvajos aspektos vai publiskā pircēja darbības procesu pilnīgā pārstrādāšanā. Tās no publiskā pircēja personāla prasa augstu zinātnības līmeni, un tām ir jāvelta pietiekams laiks.⁷⁰

Tātad konkursa dialoga gadījumā ir paredzamas lielākas inovāciju iespējas, jo pretendentiem ir daudz vairāk brīvības piedāvāt dažādus risinājumus, izpētot vajadzību un atrodot labāko tās realizēšanas veidu. Turklāt ir iespējams pielāgot noslēdzamo līgumu, lai šo rezultātu pēc iespējas veiksmīgāk iegādātos.

Vienlaikus jāsecina, ka konkursa procedūra ar sarunām tiek piemērota daudz retāk kā atklāts vai slēgts konkurss, bet konkursa dialogs kā iepirkuma procedūra tiek piemērots vēl retāk kā konkursa procedūra ar sarunām. Līdz ar to publisko iepirkumu regulējošo tiesību aktu piemērošanas jautājumos šajās divās procedūrās publiskajiem pircējiem ir mazāk pieredzes, līdz ar to publiskās personas bieži neizvēlas uzņemties risku organizēt šīs iepirkuma procedūras. Lai atvieglotu darbu ar minētajām iepirkumu procedūrām, ieteicams lūgt IUB sagatavot tādu uzskates materiālu, kāds ir sagatavots par atklātu un slēgtu konkursu, kurā ir norādīti precīzi procesuālie soļi ("Atklāta konkursa norises kārtība", kas apstiprināts 2019. gada 22. februārī, "Slēgta konkursa norises kārtība", kas apstiprināts 2020. gada 13. februārī).

Detalizēta informācija par konkursa procedūru ar sarunām un konkursa dialogu piemērošanas gadījumiem iekļauta ziņojuma 8. pielikumā.

2.3.4. Sarunu procedūra

Analizētie dokumenti

- MK 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 63. līdz 138. punkts
- MK 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 62. līdz 139. punkts
- Eiropas Komisijas lēmumi par inovāciju iepirkumu

Esošās situācijas apraksts

Sarunu procedūra publiskos iepirkumus regulējošajos tiesību aktos ir procedūras veids, kas ir piemērojams tikai konkrēti attiecīgajos tiesību aktos noteiktajos gadījumos.

⁷⁰ Eiropas Komisijas vadlīnijas inovatīvu iepirkumu veikšanai (Guidance on Innovation Procurement; dokumenta tulkojums latviešu valodā (Nr. C(2018)3051 final 14.05.2018.))

Nav specifisku procesuālo soļu attiecībā uz inovāciju iepirkumu.

Ieteikumi

Sarunu procedūru, ja tās piemērošanu atļauj publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti, ieteicams piemērot, ja preces, pakalpojumus vai būvdarbus **aizsargā intelektuālā īpašuma tiesības vai nav konkurences tehnisku iemeslu dēļ** preču iegādei, kuras ir īpaši izgatavotas izpētei un izmēģinājumiem kā metu konkursa turpinājumu.

Sarunu procedūra publiskos iepirkumus regulējošajos tiesību aktos ir īpašs procedūras veids, jo tas ir piemērojams tikai konkrēti noteiktajos gadījumos. Ņemot vērā, ka šī ir iepirkuma procedūra, kurā pamatotu iemeslu dēļ sarunas notiek apstākļos, kuros faktiski nav konkurences, sarunu procedūras kļūdaina piemērošana var būt ļoti būtisks pārkāpums, kas finanšu instrumentu piesaistes gadījumā var radīt ievērojamas korekcijas līdzfinansējuma saņemšanā.

Lai gan pārsvarā sarunu procedūras piemērošana vērtējama negatīvi (lielākoties tādēļ, ka publiskajai personai ir jāveic iegāde apstākļos, kuros nepastāv konkurence), tomēr kā inovāciju iepirkums tāda rīcība varētu būt saprātīga, ja inovācija (kas ir jau notikusi) atrisina būtiskas publiskās personas identificētās problēmas un vajadzības, sniedzot sabiedrībai būtisku ieguvumu. Līdz ar to jāvērtē atbilstība sarunu procedūras piemērošanas gadījumiem:

- atklātā vai slēgtā konkursā nav iesniegti piedāvājumi vai iesniegti neatbilstoši piedāvājumi;
- būvdarbus, piegādes vai pakalpojumus var nodrošināt tikai konkrēts piegādātājs, ja:
 - tiek radīts vai iegādāts unikāls mākslas darbs vai māksliniecisks izpildījums,
 - nav konkurences tehnisku iemeslu dēļ,
 - jāievēro izņēmuma tiesību aizsardzība (intelektuālās tiesības),
- pastāv ārkārtas apstākļi;
- preces ir īpaši izgatavotas izpētei un izmēģinājumiem;
- pasūtītājam nepieciešamas papildu piegādes no sākotnējā piegādātāja;
- pērk preces, kuras tiek kotētas un pirktas preču biržā;
- var iegādāties preces vai pakalpojumus no saimniecisko darbību beiguša piegādātāja, likvidatora vai administratora;
- slēdz līgumu ar metu konkursa uzvarētāju vai kādu no uzvarētājiem;
- priekšmets ir atkārtota iepriekš noslēgtā iepirkuma līgumā paredzētu būvdarbu veikšana vai pakalpojumu sniegšana, kas tiek uzticēta šā līguma izpildītājam.⁷¹

No iepriekš uzskaitītajiem gadījumiem īpaša uzmanība jāpievērš nosacījumiem, kas varētu iestāties inovācijas iepirkuma organizēšanā – tie ir: būvdarbus, piegādes vai pakalpojumus var nodrošināt tikai konkrēts piegādātājs; preces ir īpaši izgatavotas izpētei un izmēģinājumiem; pasūtītājam nepieciešamas papildu piegādes no sākotnējā piegādātāja; slēdz līgumu ar metu konkursa uzvarētāju vai kādu no uzvarētājiem, priekšmets ir atkārtota iepriekš noslēgtā iepirkuma līgumā paredzētu būvdarbu veikšana vai pakalpojumu sniegšana, kas tiek uzticēta šā līguma izpildītājam.

Inovāciju gadījumā sarunu procedūras rezultātā var tikt nopirkta prece, pakalpojums vai būvdarbs, kuras aizsargā intelektuālā īpašuma tiesības vai kurām nav konkurences tehnisku iemeslu dēļ. Šādi gadījumi var iestāties, ja tirgū ir radīta inovācija, kas ir būtiska publiskajam pircējam, un tās iegāde, pamatojoties uz izņēmuma tiesībām vai tehniskiem iemesliem, ir iespējama tikai no viena tirgus dalībnieka, līdz ar to procesuālie soļi, kas piemērojami citos gadījumos attiecībā uz iepirkuma publicēšanu un kvalifikācijas prasību izvirzīšanu, ir lieki un publiskais pircējs saskaņā ar publiskos iepirkumus regulējošajiem tiesību aktiem drīkst neveikt. Līdzīgi secinājumi izdarāmi arī attiecībā uz precēm, kas ir īpaši izgatavotas izpētei un izmēģinājumiem, t.i., sarunu procedūras pamatojums izriet no īpašiem no publiskā pircēja neatkarīgiem apstākļiem.

71 IUB 2017. gada 14. februāra seminārs “Jaunais Publisko iepirkumu likums un aktualitātes”
https://www.iub.gov.lv/sites/default/files/upload/Jaunais%20PIL_14.02.17.pdf

Savukārt gadījumi, kas attiecas uz papildu piegādēm no sākotnējā piegādātāja vai atkārtotu būvdarbu vai pakalpojumu sniegšanu, inovācijas iepirkumos var iestāties, ja iepriekš ir veikts inovācijas iepirkums, kuram nepieciešamas papildu piegādes, pakalpojumi vai būvdarbi, tomēr šīs sarunu procedūras vairs nevar tikt uzskatītas par tiešiem inovācijas iepirkumiem, jo tās neveicina inovatīvo procesu vai nepērk inovāciju kā tādu, bet ir tikai inovācijas rezultāta iegādei.

Sarunu procedūra, kas ir metu konkursa turpinājums, ir loģisks veids, kā iegādāties metu konkursā uzvarējušo dalībnieku ideju realizējumu. Ņemot vērā, ka metu konkurss tomēr nodrošina konkurenci, tad sarunu procedūra, kas rīkota turpinājumā, nevar tikt uzskatīta par konkurenci ierobežojošu kā citos gadījumos, ja vien metu konkurss ir rīkots atbilstoši publiskos iepirkumus regulējošajiem tiesību aktiem. Tā kā sarunu procedūra ir tikai radītās idejas rezultāta iegādes procesam, tad arī šādi rīkotu sarunu procedūru vairs nevar uzskatīt par tiešu inovācijas iepirkumu, bet tikai kā vienu no inovācijas iepirkuma sastāvdaļu, jo galvenais inovācijas process notiek metu konkursā.

Ja iepirkumā ir iespējams uzaicināt piedalīties tikai vienu tirgus dalībnieku, procesuālie soļi, kas piemērojami citos gadījumos attiecībā uz iepirkuma publicēšanu un kvalifikācijas prasību izvirzīšanu, ir lieki, un publiskais pircējs saskaņā ar publiskos iepirkumus regulējošajiem tiesību aktiem drīkst tos neveikt. Procesuālie soļi sarunu procedūrā ir arī vieglāk piemērojami, jo nav kritiski nodrošināt konkurenci. Publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti sarunu procedūru gadījumā nosaka tikai tādas procesuālos soļus: publiskā pircēja paša izvēlēto pretendentu uzaicināšana piedalīties sarunās, izslēgšanas nosacījumu pārbaude, brīvprātīgā paziņojuma publicēšana un obligātu ziņojumu publicēšanu, ja publiskais pircējs ir PIL subjekts, vai pamatojuma sarunu procedūras piemērošanai, ja publiskais pircējs ir Sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs.⁷² Līdz ar to no administratīvā sloga viedokļa, šī iepirkuma procedūra nav sarežģīta.

2.3.5. Metu konkurss

Analizētie dokumenti

- PIL 8. panta otrā daļa
- SPSIL 13. panta otrā daļa
- MK 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 63. līdz 138. punkts
- MK 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 62. līdz 139. punkts
- Eiropas Komisijas Ieteikumi par inovāciju iepirkumu

Esošās situācijas apraksts

Metu konkursu rīko kā iepirkuma procedūras sastāvdaļu, kuras rezultātā tiek piešķirtas publiska pakalpojuma līguma slēgšanas tiesības, vai kā atsevišķu konkursu, kurā paredzētas godalgas vai maksājumi dalībniekiem. Metu konkursā publiskais pircējs nodrošina dalībniekiem plašu rīcības brīvību paziņojumā par konkursu aprakstīto vajadzību labākā risinājuma ierosināšanā, līdz ar to stimulējot inovācijas potenciālu.

Nav specifisku procesuālo soļu attiecībā uz inovāciju iepirkumu.

Ieteikumi

Īpaša vērība metu konkursā ir jāpiemēro **intelektuālā īpašuma tiesībām jeb autortiesībām**.

Ieteicams attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību pāreju publiskajam pircējam izvirzīt nosacījumus tikai tādā apjomā, kādā tās ir nepieciešams, lai publiskais pircējs varētu sasniegt metu konkursa mērķi jeb definēto vajadzību realizēšanu.

Kā iepriekš minēts, metu konkurss nav nosaukts kā iepirkuma procedūra publiskos iepirkumus regulējošajos tiesību aktos. Metu konkursu rīko kā iepirkuma procedūras sastāvdaļu, kuras rezultātā

⁷² Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumi Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 2.6. nodaļa; Ministru kabineta 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 2.6. nodaļa

tiek piešķirtas publiska pakalpojuma līguma slēgšanas tiesības, vai kā atsevišķu konkursu, kurā paredzētas godalgas vai maksājumi dalībniekiem.⁷³

Metu konkursu var noslēgt ar uzvarētāja noteikšanu un godalgu piešķiršanu, tālāk, pēc publiskā pircēja ieskatiem, izvēloties veikt iepirkuma procedūru ideju realizēšanai vai arī neturpinot ar ideju realizēšanu, vai uzreiz pārejot uz iepirkumu procedūru, kura paredzēta idejas iegādei.⁷⁴

Detalizēta informācija par metu konkursu piemērošanas gadījumiem iekļauta ziņojuma 9. pielikumā.

2.3.6. Inovācijas partnerības procedūra

Analizētie dokumenti

- MK 2017. gada 28. februāra noteikumi Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 139.3., 151., 161., 170., 173. un 177. punkts
- MK 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 143.3., 163., 172., 175. un 179. punkts
- Eiropas Komisijas vadlīnijas inovatīvu iepirkumu veikšanai

Esošās situācijas apraksts

Inovācijas partnerība ir publiskā iepirkuma procedūras veids, kuru var izmantot tikai gadījumos, kad tirgū nav pieejams publiskā pircēja vajadzību risinājums.

Izstrādāta speciāla procedūra inovāciju iepirkumu gadījumam.

Ieteikumi

Ieteicams pirms iepirkuma procedūras uzsākšanas izmantot iespēju izsludināt **iepriekšēju apspriešanos ar tirgus dalībniekiem**.

Ieteicams rūpīgi **izstrādāt inovācijas partnerības procedūras rezultāta noslēdzamo līgumu**. Līguma nosacījumos paredzēt pēc būtības līdzīgus nosacījumus, kādi ir iepirkuma procedūru nolikumos un uzaicinājumos iesniegt piedāvājumus.

Lai atvieglotu darbu ar inovācijas partnerības iepirkumu procedūru ieteicams lūgt **IUB sagatavot tādu uzskates materiālu**, kāds ir sagatavots par atklātu un slēgtu konkursu, kurā ir norādīti precīzi procesuālie soļi ("Atklāta konkursa norises kārtība", kas apstiprināts 2019. gada 22. februārī, "Slēgta konkursa norises kārtība", kas apstiprināts 2020. gada 13. februārī).

Inovācijas partnerība ir jauns publiskā iepirkuma procedūras veids, kurš paredzēts gan ES direktīvās, gan Latvijā publiskos iepirkumus regulējošajos tiesību aktos un kuru var izmantot tikai gadījumos, kad tirgū nav pieejams publiskā pircēja vajadzību risinājums.⁷⁵ Šādās situācijās inovācijas partnerība ir viena no iespējām iepirkt inovāciju un īstenot to.

Lai arī procedūra tiek dēvēta par partnerību un tās dalībnieki — par partneriem, tā tomēr ir publiskā iepirkuma procedūra, kurai piemēro attiecīgos ES un PTO noteikumus, jo īpaši ES līguma pamatprincipu par nediskriminēšanu. Tas, ka galaproduktu vai pakalpojumu iepirkšana komerciālos apmēros nenotiek atsevišķā iepirkuma procedūrā, prasa īpašu uzmanību no ES valsts atbalsta principu viedokļa, jo īpaši principa, ka valsts atbalsta sniegšana nav notikusi tikai tad, ja "iepirkums nenodrošina nevienam iesaistītajam sniedzējam nekādu preferenciālu režīmu attiecībā uz gala produktu vai pakalpojumu piegādi komerciālos apmēros".

Tas ir svarīgi, ja publiskā pircēja meklētais risinājums ir "revolucionārs", jo šādā gadījumā pastāv augsts risks ierobežot konkurenci tehnoloģiju tirgos un izspiest citus ieguldījumus pētniecībā un izstrādē. Lai mazinātu šo risku, valsts atbalsta neesības prezumpcija pastāv vienīgi situācijās, kad publiskais pircējs iepērk produktus vai pakalpojumus, kas ir tik unikāli vai specializēti, ka publiskais pircējs ir vienīgais

⁷³ PIL 8. panta otrā daļa; SPSIL 13. panta otrā daļa

⁷⁴ PIL 8. panta otrā daļa; SPSIL 13. panta otrā daļa

⁷⁵ MK 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 139.3. punkts; MK 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 143.3. punkts

varbūtējais pircējs un tirgū ārpus inovācijas partnerības nav citu varbūtējo piedāvātāju, kuri varētu nonākt nelabvēlīgākā situācijā. Lai izvairītos no valsts atbalsta situācijas, publiskajam pircējam jāspēj pirms procedūras identificēt visus ekonomikas dalībniekus, kuri var gan veikt izstrādi, gan piegādāt galīgos produktus vai pakalpojumus, piemēram, izmantojot pirms iepirkuma procedūras uzsākšanas izsludinātu iepriekšēju apspriešanos ar tirgus dalībniekiem, var iegūt attiecīgu informāciju par meklētā risinājuma pieejamību vai potenciāli ieinteresētiem pretendentiem.⁷⁶

Nemot vērā minēto un augsto nenoteiktības līmeni, kas saistāma ar šo iepirkuma procedūru, iespēju apspriesties ar tirgus dalībniekiem ir ieteicams kā kritiski svarīgs iepirkuma izdošanās priekšnosacījums, lai gan publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti to nenosaka kā publiskā pircēja obligātu pienākumu. Apspriešanās rezultātā var iegūt gan informāciju pamatojumam inovācijas partnerības procedūras izvēlei, t.sk. norādot to, ka tirgū nav pieejams publiskā pircēja vajadzību risinājums, gan arī informāciju vajadzības precizēšanai un aprakstīšanai, prasību un kritēriju izvirzīšanai.

Nemot vērā, ka inovācijas posms turpinās līguma izpildes laikā, veicot pētnieciskās un izstrādes darbības, kas līdzinās konkursa procedūras ar sarunām beigu posmam, papildus nosacījumus publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti paredz attiecībā uz līguma saturu. Pasūtītājs inovācijas partnerības līgumā paredz inovāciju partnerības posmus, sasniedzamos rezultātus, maksājumus inovācijas partnerības procedūras partneriem un citus inovācijas partnerības norisi regulējošus noteikumus.⁷⁷

Tāpat apspriešanās var palīdzēt izvēlēties arī citu iepirkuma procedūras veidu, kas varētu būt piemērotāks inovāciju radīšanai. No iepriekš minētā secināms, ka inovācijas partnerības procedūra nav vienmēr piemērotākā iepirkuma procedūra inovāciju veikšanai, kā arī tā nav brīvi lietojama jebkuru vajadzību risināšanai, līdz ar to vajadzības definēšanas un tehniskās specifikācijas sagatavošanas laikā jāizvērtē visu iepirkuma procedūru veidi, kā arī jāpārlicinās, vai iepirkuma priekšmets atbilst inovācijas partnerības procedūras piemērošanas nosacījumiem.

Detalizēta informācija par inovācijas partnerības procedūras piemērošanas gadījumiem iekļauta ziņojuma 10. pielikumā.

2.3.7. Inovācijas iepirkuma līgums un tā grozīšana

Analizētie dokumenti

- PIL 60. un 61. pants;
- SPSIL 65. un 66. pants
- IUB skaidrojumi par iepirkuma līguma un vispārīgās vienošanās grozīšanu (PIL 61.pants)

Esošās situācijas apraksts

Publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti paredz nosacījumus attiecībā uz līguma saturu, tā noslēgšanu, grozīšanu un izbeigšanu.

Nav specifisku nosacījumu attiecībā uz inovāciju iepirkumu.

Ieteikumi

Inovāciju iepirkumu gadījumā īpaši ieteicams **līgumu gatavot katram iepirkumam individuāli**, nevis izmantot standarta līgumu veidnes, jo tāpat kā vajadzība nav standartizējama, tā arī līguma nosacījumi ir pielāgojami konkrētās vajadzības izpildei.

Īpaši iesakāms publiskajam pircējam paredzēt **līguma grozīšanas un izbeigšanas iespējas**, vērtējot tās kopsakarā ar līguma priekšmetu un publiskā pircēja vajadzību, kuras realizēšanai tiek noslēgts līgums.

⁷⁶ Eiropas Komisijas vadlīnijas inovatīvu iepirkumu veikšanai (Guidance on Innovation Procurement; dokumenta tulkojums latviešu valodā (Nr. C(2018)3051 final 14.05.2018.))

⁷⁷ MK 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 170. punkts; Ministru kabineta 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 172. punkts

Pievērst uzmanību **saistību tiesību pastiprinājumu** norādīšanai līgumā.

Paredzot jebkurus speciālos līguma nosacījumus, publiskajam pircējam izvērtēt, vai šie **nosacījumi ir saistīti ar līguma priekšmetu**.

Ja attiecināms, plānojot iepirkumu, ir jānosaka, kādi būs tie **kritēriji**, kas būs noteicošie **gala risinājuma izvēlē un inovācijas partneru atlasē**.

Iepirkuma līgums nosaka tiesiskās attiecības starp pasūtītāju vai pasūtītājiem un piegādātāju vai piegādātājiem. Iepirkuma līgums var noteikt tiesiskās attiecības starp pasūtītāju vai pasūtītājiem un piegādātāju vai piegādātājiem, un apakšuzņēmējiem.⁷⁸ Iepirkuma līgums ir tas dokuments, kas inovāciju iepirkumā regulēs nosacījumus, darbības un kritērijus inovācijas rezultāta sasniegšanai.

Inovācijas partnerības procedūras gadījumā iepirkuma līgums var būt arī galīgā piedāvājuma izvēles regulējošais dokuments, jo iepirkuma procedūra beidzas līdz ar līguma noslēgšanu, bet inovāciju partnerības procedūra paredz partneru izvēli līguma slēgšanai, kur ar šiem partneriem var turpināt kopīgu darbu inovācijas radīšanas posmā, pēc tam atlasot vienu vai vairākus partnerus rezultāta iegūšanai. Līdz ar to līgumā ir jāparedz inovācijas partneru atlasē kritēriji, kas jānorāda jau iepirkuma dokumentācijas gatavošanas posmā, izstrādājot līguma projektu, tātad publiskajam pircējam, plānojot iepirkumu, ir jāspēj pateikt, kādi būs tie kritēriji, kas būs noteicošie gala risinājuma izvēlē.

Vienlaikus iepirkuma plānošanas posmā ir jāparedz un līguma projektā jānosaka līguma izbeigšanas nosacījumi. Inovāciju iepirkuma gadījumā publiskais pircējs jebkurā līguma izpildes stadijā var nonākt pie secinājuma, ka inovācija nav realizējama, nav atbilstoša tā vajadzībām vai neatbilst publiskās personas finanšu iespējām, kā arī atkarībā no vajadzības var tikt prognozēti citi līguma izbeigšanas paredzamie apstākļi. Arī šī līguma sadaļa ir jāgatavo, vērtējot to kopsakarā ar vajadzības realizēšanu un mērķa sasniegšanu. Gan līguma izbeigšanas nosacījumi, gan līguma grozīšanas iespējas var rasties tehniskās specifikācijas izstrādes laikā. Attiecīgi iesakāms publiskajam pircējam par šīm līguma sadaļām atcerēties visa iepirkuma plānošanas un gatavošanas posmā.

Detalizēta informācija par inovāciju iepirkuma līgumu izpildes nosacījumiem un tā grozīšanas iespējām iekļauta ziņojuma 11. pielikumā.

2.4. Inovāciju iepirkumu novērtēšanas kritēriji

Analizētie dokumenti

- PIL 51. pants;
- SPSIL 57. pants
- ES tiesa (2016. gada 14. jūlija) lēmums lietā Nr. C-6/15 TNS Dimarso NV pret Vlaams Gewest
- Augstākās tiesas spriedums (2015. gada 2. aprīlis) lietā Nr. SKA-52/2015
- IUB iesniegumu izskatīšanas komisijas 2016. gada 27. oktobra lēmums Nr. 4-1.2/16-293/2
- IUB skaidrojums par piedāvājuma izvērtēšanas kritērija maiņu pēc iepirkuma izsludināšanas
- Eiropas Komisijas lēmumi par inovāciju iepirkumu
- IKT nozares rekomendācijas saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma vērtēšanas kritērijiem iepirkumiem IT jomā
- Zaļā publiskā iepirkuma piemērošanas vadlīnijas

Esošās situācijas apraksts

Publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti nosaka, ka publiskā persona piešķir iepirkuma līguma slēgšanas tiesības saimnieciski visizdevīgākajam piedāvājumam.

Visbiežāk inovāciju iepirkuma gadījumā nebūs piemērojams vienīgi “zemākās cenas” kritērijs, jo tehniskās specifikācija nebūs sagatavojama detalizēti kā aprakstošā tehniskā specifikācija, bet drīzāk kā funkcionālā tehniskā specifikācija.

⁷⁸ PIL 60. panta pirmā daļa; SPSIL65. panta pirmā daļa

Kritēriju noteikšanā lielākie sarežģītāji publiskajam pircējam, jo īpaši inovāciju iepirkumā, ir sagatavot tos objektīvi salīdzināmus vai izvērtējamus, noteikt kritēriju vērtības un to diapazonus, izvēles algoritmu un izvērtēšanas aprakstu.

Nav specifisku nosacījumu attiecībā uz inovāciju iepirkumu.

Ieteikumi

Ieteicams pēc iespējas **detalizētāk aprakstīt kritērijus un apakškritērijus**, kā arī to novērtēšanas metodoloģiju, vienlaikus ievērojot, ka gadījumā, ja iepirkuma norisē vērtēšana pēc šiem kritērijiem notiek vēl detalizētākā līmenī, publiskajam pircējam ir jāpamato vērtēšanas atbilstība trīs nosacījumiem: 1) ka netiek grozīti līguma dokumentos vai konkursa paziņojumā noteiktie līguma piešķiršanas kritēriji; 2) šādā metodoloģijā netiek ietverti elementi, kas būtu varējuši ietekmēt piedāvājumu sagatavošanu, ja tie būtu bijuši zināmi piedāvājuma sagatavošanas laikā; 3) šāda metodoloģija netiek pieņemta, ņemot vērā elementus, kas varētu diskriminējoši ietekmēt kādu no pretendentiem.

Lai stimulētu inovācijas radīšanu atbilstoši publiskās personas vajadzībai noteikt izmaksas un ar iepirkuma līguma priekšmetu saistītus **kvalitātes kritērijus**, t.sk. vērtējot aprites cikla izmaksas un kritēriju vides aizsardzības un sociālajā jomā.

Ieteicams veidot aizvien vairāk **kritēriju paraugu dažādās nozarēs**, iesaistot IUB un nozaru asociācijas vai citas organizācijas, no tādiem prakses piemēriem, kas pierādījuši, ka tie strādā un rezultējušies ar noslēgtu iepirkuma līgumu, turklāt veidot tos konkrētus un nevis vispārīgās frāzēs, lai publiskais pircējs pēc iespējas mazāk kļūdītos to piemērošanā.

Ieteicams pēc iespējas detalizētāk aprakstīt kritērijus un apakškritērijus, kā arī to novērtēšanas metodoloģiju, vienlaikus ievērojot, ka gadījumā, ja iepirkuma norisē vērtēšana pēc šiem kritērijiem notiek vēl detalizētākā līmenī, publiskajam pircējam ir jāpamato vērtēšanas atbilstība pēc trīs nosacījumiem (skatīt 12.pielikumu).

Ņemot vērā novērtēšanas kritēriju sarežģītību, lielo risku apstrīdēt to objektivitāti un iepirkumu komisiju vērtējumus, ieteicams veidot aizvien vairāk kritēriju paraugu dažādās nozarēs no tādiem prakses piemēriem, kas pierādījuši, ka tie strādā un rezultējušies ar noslēgtu iepirkuma līgumu, turklāt veidot tos konkrētus un nevis vispārīgās frāzēs, lai publiskais pircējs pēc iespējas mazāk kļūdītos to piemērošanā.

Piemērs šādiem paraugiem ir jau pieejamās vadlīnijas: nozares asociācijas Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija (LIKTA) un Latvijas atvērto tehnoloģiju asociācija (LATA) izveidotās "IKT nozares rekomendācijas saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma vērtēšanas kritērijiem iepirkumiem IT jomā", kas izveidotas, lai uzlabotu un atvieglotu iepirkumus IT jomā⁷⁹, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas nodrošinātās Zaļā publiskā iepirkuma piemērošanas vadlīnijas⁸⁰, kas paredz dažādām preču grupām un pakalpojumu veidiem "zaļos" novērtēšanas kritērijus, kas tiesību aktos noteiktos gadījumos var būt arī obligāti piemērojami.

Detalizēta informācija par inovāciju iepirkumu vērtēšanas kritēriju noteikšanas principiem iekļauta ziņojuma 12. pielikumā.

79 IKT nozares rekomendācijas saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma vērtēšanas kritērijiem iepirkumiem IT jomā https://www.iub.gov.lv/sites/iub/files/data_content/ikt_rekomendacijas_svp_vert_krit_iep_it_20181029.pdf

80 Zaļā publiskā iepirkuma piemērošanas vadlīnijas <https://www.varam.gov.lv/lv/zala-publika-iepirkuma-piemerosanas-vadlinijas>

3. CITU ES DALĪBVALSTU PIEREDZE INOVĀCIJU IEPIRKUMU JOMĀ

3.1. Dānija

Dānijā daudz tiek darīts, lai **veicinātu inovāciju ieviešanu** valsts un pašvaldību nodrošinātajos pakalpojumos, kā arī veicinātu publisko resursu ekonomisku izmantošanu. Izveidota vieda publiskā iepirkuma stratēģija un padome, kas veicina inovāciju iepirkumu izmantošanu.

Tiek nodrošināts **finansiāls atbalsts** inovāciju ieviešanai, veidojot dažādus fondus gan nacionālā, gan reģionālā līmenī **Atbalstītas inovāciju iepirkumu procedūras**, piemēram, konkurences dialogs un privātā un publiskā partnerība.

3.1.1. Dānijas tiesiskais regulējums inovāciju iepirkumu jomā

Tiesību akti, vadlīnijas un stratēģijas

- Likums par publisko iepirkumu
- Elektronisko sakaru konsolidācijas akts
- Konkursa akts
- Likums par sūdzību komisiju
- Komunālo pakalpojumu direktīva
- Konsolidācijas akts par publisko iepirkumu izsludināšanu, kas nepārsniedz robežvērtības ar skaidrām pārrobežu interesēm, un par elektronisko saziņas līdzekļu izmantošanu konkursos saskaņā ar Publiskā iepirkuma likuma II un III punktu
- Vieda publiskā iepirkuma stratēģija
- Inovāciju stratēģija 2012.-2020.gadam

Latvijā pārņemamie un izmantojamie piemēri

Padomes izveidošana, lai veicinātu efektīvu un inovāciju publisko iepirkumu izmantošanu, nodrošinot vadlīnijas par dažādiem publiskā iepirkuma jautājumiem, piemēram, tehniskās specifikācijas. **Modernizācijas aģentūras** (valsts institūcija) izveide un atbalsts inovāciju iepirkumu veicināšanā. **Vieda publiskā iepirkuma stratēģijas** izveide valsts līmenī. Nodrošināts **finansiāls atbalsts** publiskā iepirkuma pirmskomercializācijas iniciatīvām.

Iepirkuma jomu regulējošie tiesību akti

Likums par publisko iepirkumu⁸¹ - likums par publisko iepirkumu saskaņā ar iepirkuma direktīvu un regulē publiskos līgumus, kas pārsniedz noteiktu cenu sliekšni. Likums par publisko iepirkumu regulē arī publiskos līgumus, kas nepārsniedz cenu sliekšni. Likuma mērķis ir noteikt publiskā iepirkuma procedūras, lai panāktu efektīvu konkurenci pēc iespējas efektīvākam publisko līdzekļu izlietojumam.

Elektronisko sakaru konsolidācijas akts⁸² - konsolidācijas akts par elektronisko sakaru izmantošanu iepirkumos un publisko iepirkumu reklamēšanā ar skaidru pārrobežu interesi.

Konkursa akts⁸³ - konkursa akts regulē tādu būvdarbu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu, kas nepārsniedz noteiktu sliekšni.

Likums par sūdzību komisiju⁸⁴ - likums par sūdzību komisiju reglamentē tiesības iesniegt sūdzības par publiskā iepirkuma līgumu piešķiršanu. Likums ļauj sūdzības izskatīt Dānijas sūdzību komisijā. Likums attiecas uz līgumslēdzējiem subjektiem, slēdzot piegādes līgumus.

81 Dānijas Publisko iepirkumu likums, pieejams: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2015/1564>

82 Dānijas Elektronisko sakaru konsolidācijas akts, pieejams: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2016/1572>

83 Dānijas Konkursa akts, pieejams: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2007/1410>

84 Dānijas Likums par sūdzību komisiju, pieejams: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2016/593>

Likums attiecas arī uz ES noteikumiem par publisko iepirkumu un piegādes līgumiem (ES iepirkuma noteikumi) un Likumu par iepirkumu konkursu būvniecības nozarē.

Komunālo pakalpojumu likums⁸⁵ - ar šo konsolidācijas likumu tiek īstenota komunālo pakalpojumu direktīva. Komunālo pakalpojumu direktīva regulē ūdens, enerģijas, transporta un pasta pakalpojumu iegādi.

Konsolidācijas akts par publisku iepirkumu izsludināšanu, kas nepārsniedz robežvērtības ar skaidrām pārrobežu interesēm, un par elektronisko saziņas līdzekļu izmantošanu konkursos saskaņā ar Publiskā iepirkuma likuma II un III punktu⁸⁶ - konsolidācijas akts nosaka, ka tādu iepirkumu reklamēšanu, kas nepārsniedz robežvērtības ar pārrobežu interesēm, publicē vietnē Udbud.dk. Konsolidācijas likumā ir ietverti sīki izstrādāti noteikumi par publisko pasūtītāju iespējām saņemt piedāvājumus elektroniski.

Aizsardzības un drošības direktīva⁸⁷ - līgumi aizsardzības un drošības jomā ir saskaņā ar Aizsardzības un drošības direktīvu.

Iepirkumus galvenokārt veic vietējā līmenī, centrālajai valdībai un reģioniem ir mazāka iepirkumu daļa. Katra līgumslēdzēja iestāde ir atbildīga par savu iepirkumu, bet tā var izmantot pamatlīgumus, kurus pārvalda Valsts un pašvaldību iepirkumu dienests (SKI).

Publiskā iepirkuma likums un inovācijas definīcija

Likumā "Par publisko iepirkumu" 21.iedaļas 17.punkts ietver inovācijas definīciju, kas skan šādi: "Inovācija: jaunu vai ievērojami izlabotu piegāžu, pakalpojumu vai procesu ieviešana, ieskaitot ražošanas vai darbu aktivitātes, jauna mārketinga metode vai jauna organizatoriskā metode jomās uzņēmējdarbības prakses, darba vietas organizācijas vai ārējo attiecību jomā".

Jaunais Dānijas Publiskā iepirkuma likums stājās spēkā 2016. gada 1. janvārī. Iepriekš ES publiskā iepirkuma direktīvas regulēja iepirkumus, ko veica Dānijas līgumslēdzējas iestādes, jo direktīvas tika tieši iestrādātas Dānijas likumos. Likumā noteiktās normas īsteno direktīvas, tai skaitā būtiskās izmaiņas, kas iekļautas ES 2014. gada 26. februāra Direktīvā par publisko iepirkumu 2014/24/ES.

Vieda publiskā iepirkuma stratēģija

"Vieda publiskā iepirkuma stratēģija" un "Inovāciju stratēģija 2012. – 2020. gadam" ir dokumenti, uz kā pamata ir radušās vairākas inovāciju iepirkuma iniciatīvas. "Vieda publiskā iepirkuma stratēģija"⁸⁸ ietver 29 konkrētas darbības, kas saistītas ar publisko iepirkumu, un vairākas no tām ir saistītas ar inovāciju iepirkumiem:

- piedāvāt finansiālu atbalstu publiskā iepirkuma pirmskomercializācijas iniciatīvām (izmantojot Markedsmodningsfonden un konkrētus projektus, kas saistīti ar valdības 2012. gada inovāciju stratēģiju);
- sniegt norādījumus par funkcionālo prasību izmantošanu publiskajā iepirkumā (publicēts 2014. gadā);
- apkopot un izplatīt inovācijai draudzīga publiskā iepirkuma piemērus.

Dānijas "Vieda publiskā iepirkuma stratēģija" balstās uz septiņiem publiskā iepirkuma pamatprincipiem, un tā tiek uzskatīta par vienu no labākajām praksēm valstī. Tajā iekļauti šādi principi:

1. gūt pārliecību, vai publiskā iepirkuma vienībām ir pietiekama kompetence un stratēģiska uzmanība, lai gūtu labumu no centralizācijas, sinerģijas un apjomradītiem ietaupījumiem;
2. dialoga izmantošana, lai iegūtu zināšanas par tirgu un lietotāju vajadzībām, un noteikti atbalstīt tirgus konkurenci gan īstermiņā, gan ilgtermiņā;
3. konkursu rīkošana, kas ir vispiemērotākais konkrētajai situācijai un samazina kopējās izmaksas;
4. funkcionālo prasību izmantošana, lai atbalstītu jauninājumus un efektīvāku risinājumu izstrādi;

85 Dānijas Komunālo pakalpojumu likums, pieejams: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2015/1624>

86 Dānijas Konsolidācijas akts par publisku iepirkumu izsludināšanu, kas nepārsniedz robežvērtības ar skaidrām pārrobežu interesēm, un par elektronisko saziņas līdzekļu izmantošanu konkursos saskaņā ar Publiskā iepirkuma likuma II un III punktu, pieejams: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2015/1643>

87 Dānijas Aizsardzības un drošības direktīva, pieejama <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2011/892>

88 Dānijas "Vieda publiskā iepirkuma stratēģija", pieejama: <https://www.regeringen.dk/tidligere-publikationer/strategi-for-intelligent-offentligt-indkøb/>

5. analizēt iespējas izmantot kopējās izmaksas, lai efektīvi izmantotu resursus;
6. zaļās izaugsmes atbalsts, izmantojot enerģijas un vides prasības;
7. prioritāte jāpiešķir līgumu ieviešanai un uzraudzībai, lai pārliecinātos, ka tiek ņemti vērā vieda publiskā iepirkuma potenciālie ieguvumi.⁸⁹

iesaistītās puses

Dānijas valdība 2013. gadā izveidoja **padomi**, kuras mērķis bija efektīva un inovatīva publiskā iepirkuma veicināšana (pilnvaru termiņš beidzās 2015. gadā). 2013. gadā padome publicēja analīzi (Innovationsfremmende indkøb), kas sniedza pārskatu par inovatīvu risinājumu publiskajam iepirkumam Dānijā un sniedza inovāciju iepirkuma piemērus Amerikas Savienotajās Valstīs, Lielbritānijā, Nīderlandē un Somijā. Saistībā ar analīzi padome publicēja arī publiskā inovāciju iepirkuma (PPI) vadlīnijas, kas paredzētas publiskā iepirkuma vienībām.

Dānijas **Konkurences un patērētāju pārvalde** ir būtiska loma iepirkumos, jo tā ir atbildīga par uzraudzību no vienas puses un par norādījumiem un atbalstu no otras puses.

Ministriju līmenī **Finanšu ministrijas Sabiedrisko pakalpojumu modernizācijas aģentūra** ir atbildīga par iepirkuma politiku un par iepirkuma vajadzību apkopošanu valdības struktūrām. Dānija tieši transponē ES direktīvas un uztur divus noteikumu kopumus valsts iepirkumam – pareizas ekonomikas politikas īstenošana un jauninājumu un efektivitātes nodrošināšana publiskajā sektorā.⁹⁰

Vēl viens nozīmīgs dalībnieks ir valsts īpašumā esošs **uzņēmums SKI (Valsts un pašvaldību iepirkumu dienests)**,⁹¹ kas kopā ar Modernizācijas aģentūru darbojas kā galvenā iepirkuma iestāde un kura mērķis ir kļūt par vadošo publisko iepirkumu un iepirkumu pētījumu centru valstī.

Inovācijas iepirkuma jomā līdz 2015.gadam galvenais dalībnieks ir **Dānijas Uzņēmējdarbības pārvalde**, kas pārvalda tirgus attīstības fondu. Fonds ir piešķīris dotācijas valsts pasūtītājiem pirmskomercializācijas iepirkuma posmam vai publiskā inovāciju iepirkuma sagatavošanai un ieviešanai.

3.1.2. Dānijas labās prakses piemēri – atbalsts inovāciju iepirkumiem

Lai veicinātu izaugsmi, nodarbinātību un eksportu īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem apgabalos, kur Dānijai ir īpašas priekšrocības un potenciāls, tika izveidots Tirgus attīstības fonds, kuru pārrauga Dānijas uzņēmējdarbības pārvalde.

6.tabula. Tirgus attīstības fonds Dānijā

Piemērs Nr.1. Tirgus attīstības fonds	
Labās prakses piemēra nosaukums	Tirgus attīstības fonds kā inovāciju iepirkumu finansētājs
Labās prakses īstenotājs	Dānijas Uzņēmējdarbības pārvalde
Detalizēts apraksts	
Inovāciju iepirkuma atbalsta instrumenta apraksts	Fonda trīs galvenās darbības jomas: - tirgus attīstība, līdzfinansējot privātuzņēmumu inovatīvos risinājumus; - tirgus attīstība, izmantojot inovāciju publisko iepirkumu; - tirgus attīstība, izmantojot nozares partnerības. Tirdzniecības attīstības fondam ar komerciālo fokusu bija unikāla loma Dānijas inovāciju sistēmā, jo citas subsīdiu shēmas koncentrējās uz agrīnajiem preces/pakalpojumu attīstības posmiem. Tirgus attīstības fonds pārņem to tirgus daļu, kur apstājas pētniecības un attīstības un

89 Publiskais iepirkums inovācijām, OECD pārskats, laba prakse un stratēģijas, pieejams: https://read.oecd-ilibrary.org/governance/public-procurement-for-innovation_9789264265820-en#page105

90Publiskais iepirkums - Pētījums par administratīvo spēju ES, Dānijas valsts profils, pieejams: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/how/improving-investment/public-procurement/study/country_profile/dk.pdf

91 Valsts un pašvaldību iepirkumu dienesta mājas lapa, pieejama: <https://www.ski.dk/viden/sider/fakta-om-ski.aspx>

	demonstrācijas programmas, lai palīdzētu uzņēmumu jauno risinājumu pielāgošanai galīgajā tirgū.⁹² Tirgus attīstības fonda mērķis ir samazināt tirgus šķēršļus gan no piedāvājuma, gan pieprasījuma puses, lai Dānijas uzņēmumi varētu pārdot savus produktus un radīt izaugsmi, nodarbinātību un eksportu. Viens no veidiem, kā novērst šķēršļus pieprasījuma pusē, ir fonda iniciatīva, kas veicina publiskā sektora inovāciju iepirkumus. Publiskajos konkursos tradicionāli ir detalizētas specifikācijas. Jaunu vai inovatīvu risinājumu pieņemšanas iespējas ir maz vai nav vispār. Tas mazos un vidējos uzņēmumus apgrūtina inovatīvu un radikāli jaunu produktu pārdošanu publiskajā sektorā. Vienlaikus pašvaldībām bija vajadzīgi jauni risinājumi, kas varētu risināt steidzamas sabiedrības problēmas, piemēram, pielāgošanos klimatam vai veselības problēmas. Inovāciju publiskā iepirkuma metožu mērķis ir risināt šos jautājumus. Fonds atviegloja pirmskomercializācijas posma iepirkumu (PCP) un jauninājumu partnerības izmantošanu. Šie instrumenti ļāva noslēgt attīstības līgumus, kuros publiskais sektors iegādājās jaunas tehnoloģijas, lai atrisinātu konkrētu problēmu. Sadarbībā ar citām publiskā sektora institūcijām fonds izstrādāja trīs dažādas partnerības: ➤ partnerību veselības un slimnīcu inovāciju jomā - sadarbībā ar Dānijas reģioniem; ➤ klimata pielāgošanās partnerību - ar pašvaldībām un komunālo pakalpojumu uzņēmumiem; ➤ partnerību notekūdeņu jomā - ar ūdenssaimniecības uzņēmumiem. Ar Tirgus attīstības fonda palīdzību pilsētas un reģioni ir kļuvuši par inovatoriem inovāciju iepirkuma pielietošanai praksē. Piemēram, Kopenhāgenā un Tarnbijas pilsētā tiek veikts iepirkums pirmskomercializācijas posmā, kā labāk pārvaldīt lielu lietus ūdens daudzumu pilsētās. Arī reģionālo veselības aprūpes iestāžu grupa no Dienviddānijas un galvaspilsētas reģioniem veic divus iepirkumus pirmskomercializācijas posmā, lai samazinātu infekciju izplatību slimnīcu vannas istabās un automatizētu slimnīcu sterilizācijas centrus. Dānijas ūdensapgādes uzņēmumu grupa veic iepirkumus pirmskomercializācijas posmā, lai optimizētu resursu izmantošanu notekūdeņu attīrīšanā. Tirgus attīstības fonds projektu novērtē pēc pieciem visaptverošiem kritērijiem: 1. inovācijas vērtība; 2. tirgus un biznesa modelis; 3. ekspertīzes un atbilstošs sadarbības klasteris; 4. izaugsmes un darba vietu radīšanas ietekme; 5. tirgus šķēršļi. Fonds nefinansē projektus, kas ir standarta produkta tālāka izstrāde vai pakalpojums, kas jau ir tirgū. Fonds arī nefinansē aktivitātes, piemēram, pārdošanu un tirgus vispārējas eksporta darbības un ar pētniecību saistītus projektus, demonstrēšanas, farmaceitisko un dabisko līdzekļu izstrādes vai finanšu pakalpojumus. Tirgus attīstības fonda līdzfinansējumam varēja pieteikties: ➤ uzņēmumi - atsevišķi vai kopā ar citiem uzņēmumiem un / vai valsts struktūrām; ➤ projekta īstenošanas uzņēmumam jābūt ar Dānijas CVR (PVN) numuru; valsts uzņēmums nedrīkst būt projekta īpašnieks;
--	--

92 Tirgus attīstības fonds Dānijā - publiskie pieejama informācija: <https://markedsmoedningsfonden.dk/english>

	➤ uzņēmumam pieteikuma iesniegšanas dienā jānodarbina vismaz divi pilna laika darbinieki, t.i., divi pilnas slodzes darbinieki vai vairāki nepilna darba laika darbinieki, kuri pieteikuma iesniegšanas dienā kopā veido divu pilna laika darbinieku slodzi; ➤ projekta budžetam jābūt vismaz 3 miljoni Dānijas kronu; ➤ projekta ilgums nedrīkst pārsniegt trīs gadus, projekta īpašniekam un jebkuram partnerim ir jābūt intelektuālā īpašuma tiesībām.
Iespēja piemērot pieredzi Latvijā	Tirgus attīstības fonda pieredzi var izmantot, plānojot ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas perioda finanšu instrumentus un daļu no plānotā finansējuma novirzot inovāciju attīstībai. Nepieciešamo investīciju veikšanai varētu tikt izmantoti inovāciju iepirkumi.
Atsauces informāciju vietnē	Tirgus attīstības fonda paskaidrojumi un projektu vērtēšanas kritēriji pieejami: https://markedsmodningsfonden.dk/vejledning-kriterier

Avots: CSE COE informācijas apkopojums, izmantojot publiski pieejamu informāciju

Papildus atbalsta programma, kas ir izveidotas Dānijā, lai sniegtu finansiālu atbalstu dažāda veida projektiem trīs gadu periodā Kopenhāgenas pilsētā, ir projekts TIME (tehnoloģiju inovācijas, vide un enerģētika) (skat. piemēru Nr.2).

7.tabula. Finansiāls atbalsts viedās enerģijas un vides projektiem – projekts TIME

Piemērs Nr.2. Finansiāls atbalsts viedās enerģijas un vides projektiem	
Labās prakses piemēra nosaukums	Projekts TIME (tehnoloģiju inovācijas, vide un enerģētika) 3 gadu atbalsta programma
Labās prakses īstenotājs	Kopenhāgenas pilsēta Partneri: CLEAN: CLEAN ir dāņu cleantech klasteris, iekļaujot uzņēmumus un pētniecības iestādes enerģētikas un vides jomā, DTU: Dānijas tehniskā universitāte, kas izstrādā risinājumus, lai izmantotu dabaszinātnes un tehniskās zinātnes sabiedrības labā, IPU: IPU ir neatkarīga privāta iestāde, kas pieder komerciālam fondam. IPU sadarbībā ar klientiem rada tehnoloģiski novatoriskus risinājumus. <i>Sākot no 2020. gada 1. jūlija, projekts ir nodots Energy Cluster Denmark</i>
Detalizēts apraksts	
Inovāciju iepirkuma atbalsta instrumenta apraksts	Projekts <i>TIME</i> (tehnoloģiju inovācijas, vide un enerģētika) piedāvā 3 gadu atbalsta programmu, kurā mazie un vidējie uzņēmumi kopā ar Dānijas tehnisko universitāti (DTU) var izstrādāt vides un enerģētikas tehnoloģiju risinājumus un produktus. Projekts <i>Tehnoloģiju jauninājumi, vide un enerģētika</i> (TIME) ir atbalsta programma, kas atbalsta Dānijas galvaspilsētas uzņēmējdarbības teritoriju zaļā un viedā izaugsmē, paātrinot inovāciju sadarbību starp maziem un vidējiem uzņēmumiem un Dānijas Tehnisko universitāti, DTU. Projekta mērķis ir stiprināt iesaistīto uzņēmumu novatorisko jaudu un konkurētspēju, koncentrējoties uz produktu jauninājumiem viedās vides un enerģētikas tehnoloģijās. TIME finansē ES un Dānijas galvaspilsētas reģions ar kopējo summu DKK 20 650 000. Programma finansē 11 inovāciju sadarbības, piedaloties 20 uzņēmumiem. Prasības uzņēmumiem, kas iesniedz pieteikumu kā galvenais pieteikuma iesniedzējs uzņēmums (MVU), kas atrodas galvaspilsētas reģionā, var pieteikties uz finansiālu atbalstu, lai izstrādātu produktus,

	risinājumus vai koncepcijas viedās enerģijas un vides tehnoloģijās, sadarbojoties ar 1–2 citiem uzņēmumiem un DTU. Projektā var pieteikties uz finansiālu atbalstu inovāciju sadarbībai ar citiem uzņēmumiem un DTU. Inovācijas sadarbība jāpabeidz laika posmā 6 – 18 mēneši. Inovāciju sadarbībā var iekļaut lielu uzņēmumu, ja vien lielais uzņēmums atsakās no tiesībām uz izstrādātajām intelektuālā īpašuma tiesībām. Uzņēmums var pieteikties uz finansiālu atbalstu jaunu produktu, risinājumu vai koncepciju izstrādei inovāciju sadarbībā ar 1-2 uzņēmumiem un DTU. TIME atbalsta inovāciju sadarbību plašā viedo enerģijas un vides tehnoloģiju klāstā. Visi inovatīvie projekti ir vērsti uz viedajām enerģijas un vides tehnoloģijām, un to pamatā var būt uzņēmuma īpašās attīstības vajadzības un / vai intelīgents, ilgtspējīgs zaļais tirgus un privāto dalībnieku pieprasījums. Sadarbība inovāciju jomā palīdz sasaistīt uzņēmumu ar pētniecības pasauli un tulkot zināšanas, kas balstītas uz pētījumiem uzņēmuma biznesā. Piesakoties uzņēmumiem ir iespējams: ➤ segt 100% izmaksu par zinātnes institūcijas (DTU) iesaisti; ➤ segt 25% darbaspēka izmaksas; ➤ segt ārpakalpojumu konsultāciju iegādes izmaksas 25% apmērā; ➤ līdzfinansēt projektu ar stundas likmi (25% apmērā). Vidējais inovācijas sadarbības korporatīvais budžets ir 2,3 miljoni Dānijas kronu (DKK). Vidējā pētniecības dotācija ir DKK 410 000 no Dānijas Tehniskās universitātes (DTU) un IPU (100% atbalsts).
Iespēja pieredzi Latvijā	Līdzīgi kā tirgus attīstības fonda gadījumā pieredzi var izmantot, plānojot ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda finanšu instrumentus un daļu no plānotā finansējuma novirzot inovāciju attīstībai. Nepieciešamo investīciju veikšanai varētu tikt izmantoti inovāciju iepirkumi.
Atsauces informāciju vietnē	Projekta TIME publiski pieejamā informācija, pieejama: https://www.cleancuster.dk/project/time-teknologi-innovation-miljoe-og-energi/

Avots: CSE COE informācijas apkopojums, izmantojot publiski pieejamu informāciju

Līdzīga atbalsta programma, kas ir izveidota finansiāla atbalsta nodrošināšanai Kopenhāgenas pilsētā, ir projekts CTI (finansējums inovāciju sadarbībai enerģētikas un vides tehnoloģiju jomā kopumā) (skat. piemēru Nr.3).

8.tabula. Finansiāls atbalsts viedās enerģijas un vides projektiem konkrētā reģionā – projekts CTI

Piemērs Nr.3. Finansiāls atbalsts viedās enerģijas un vides projektiem konkrētā reģionā	
Labās prakses piemēra nosaukums	Projekts CTI (finansējums inovāciju sadarbībai enerģētikas un vides tehnoloģiju jomā kopumā) 3 gadu atbalsta programma
Labās īstenotājs prakses	Kopenhāgenas pilsēta Partneri: CLEAN: CLEAN ir dāņu cleantech klasteris, kurš ietver uzņēmumus un pētniecības institūcijas enerģētikas un vides jomā. DTU: Dānijas tehniskā universitāte, kas izstrādā un izmanto dabaszinātnes un tehniskās zinātnes sabiedrības labā. Business Lolland-Falster: Vietēja biznesa organizācija, kas atbalsta uzņēmējdarbību un darba vietu attīstību Lolland-Falster.

		Sākot no 2020. gada 1. jūlija, projekts ir nodots Energy Cluster Denmark
Detalizēts apraksts		
Inovāciju atbalsta apraksts	iepirkuma instrumenta	CTI projekts ir atbalsta programma, kas atbalsta uzņēmējdarbības jomu zaļā un gudrā izaugsmē, paātrinot inovāciju sadarbību starp maziem un vidējiem uzņēmumiem un Dānijas Tehnisko universitāti. Projekta mērķis ir stiprināt iesaistīto uzņēmumu novatorisko jaudu un konkurētspēju, koncentrējoties uz produktu jauninājumiem viedās vides un enerģijas tehnoloģijās. CTI finansē ES un reģions ar kopējo summu ~ 16,6 milj. Dānijas kronu (ES finansējums ~10 milj. Dānijas kronu). Programma finansēs 6 inovācijas sadarbības pasākumus. Galvenajam pretendentam uz sadarbību inovācijas jomā jābūt MVU uzņēmumam, kas atrodas reģionā. Projektā var pieteikties uz finansiālu atbalstu inovāciju sadarbībai ar citiem 1-2 uzņēmumiem un DTU. Inovācijas sadarbība jāpabeidz laika periodā 6 – 18 mēneši. Inovāciju sadarbībā var iekļaut lielu uzņēmumu, ja vien lielais uzņēmums atsakās no tiesībām uz izstrādātajām intelektuālā īpašuma tiesībām. Uzņēmums var pieteikties uz finansiālu atbalstu jaunu produktu, risinājumu vai koncepciju izstrādei inovāciju sadarbībā ar 1-2 uzņēmumiem un DTU. Slēdzot inovācijas sadarbību atbalsta projektā CTI, iespējams: ➤ iegūt jaunas ekspertu zināšanas, sadarbojoties ar DTU (100% atbalsts); ➤ saņemt finansējumu savam uzņēmumam (25% no stundas vērtības); ➤ izstrādāt jaunus produktus, risinājumus vai koncepcijas; ➤ pārbaudīt izstrādājumu lietojamību un drošību; ➤ uzsākt jaunas biznesa jomas; ➤ slēgt jaunas biznesa partnerattiecības; ➤ apgūt un nostiprināt jaunas zināšanas uzņēmumā; izstrādāt savas idejas un jaunus tehnoloģiju risinājumus sadarbībā ar , piemēram, piegādātāju vai klientu.
Iespēja pieredzi Latvijā	piemērot	Līdzīgi kā tirgus attīstības fonda gadījumā pieredzi var izmantot, plānojot ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas perioda finanšu instrumentus un daļu no plānotā finansējuma novirzot inovāciju attīstībai. Nepieciešamo investīciju veikšanai varētu tikt izmantoti inovāciju iepirkumi.
Atsauces uz informāciju interneta vietnē		Projekta CTI publiski pieejamā informācija, pieejama: https://regionalt.erhvervsstyrelsen.dk/eu-cti-cleantech-innovation-1

Avots: CSE COE informācijas apkopojums, izmantojot publiski pieejamu informāciju

3.1.3. Dānijas labās prakses piemēri – inovāciju iepirkumi

Kā viens no Dānijas labās prakses inovāciju iepirkumu piemēriem var tikt minēts Dānijas Ceļu direkcijas īstendotais Reāllaika satiksmes datu iepirkums, kura īstenošanai tika izmantota Konkurences dialoga iepirkuma procedūra.

9.tabula. Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – Reāllaika satiksmes datu iepirkums

Piemērs Nr. 1. Konkurences dialogs, lai iegūtu nepieciešamos datus	
Labās prakses piemēra nosaukums	Reāllaika satiksmes datu iepirkums

Labās īstenotājs	prakses	Dānijas Ceļu direkcija – Vejdirektoratet (Danish Road Directorate – DRD)
Iepirkuma periods	laika	Iepirkums tika veikts laika posmā no 2014.gada jūnija līdz 2015.gada jūnijam
Detalizēts apraksts		
Inovāciju priekšmets un rezultāts	iepirkuma un	DRD mērķis bija piedāvāt labāku satiksmes informāciju autovadītājiem uz visnoslogotākajiem un noslogotākajiem ceļiem Dānijā: ņemot stratēģisko ceļu tīkla perspektīvu, koncentrējoties uz ceļiem, kuriem ir vislielākā sociāli ekonomiskā nozīme. Reālā laika satiksmes datu vākšana ir būtiska, lai iegūtu pilnīgāku satiksmes ainu, un viena no labākajām metodēm bija to iegūt, vācot uz GPS balstītus reāllaika datus no privātiem un komerciāliem transportlīdzekļiem.
Inovāciju procedūra	iepirkuma	Tā kā Eiropā nebija līdzīgu konkursa līgumu, no kuriem mācīties, tas apgrūtināja publiskā iepirkuma veicējus paredzēt, kā tirgus reaģēs uz noteiktiem līguma noteikumiem un minimālajām prasībām. Šīm prasībām bija jābūt ļoti specifiskām, lai iegūtu gaidītos rezultātus. Ja nav zināmas tirgus iespējamās reakcijas, publiskā iepirkuma rīkotājam ir augsts risks, jo ir jāizvairās no iepirkuma neveiksmes (procesa izmaksas, nesaņemot gaidītos rezultātus). Tādēļ tika izvēlēts konkurences dialogs, lai būtu iespējams sarunāties ar tirgu (piegādātājiem) par iepirkuma prasībām. Dalība konkurences dialogā ietvēra testa datu piegādi, pārbaudi un novērtēšanu.
Atsauces uz iepirkumu normatīvo regulējumu un vadlīnijām		Reāllaika satiksmes datu iepirkuma kritēriji pieejami: http://leverandorportal.vejdirektoratet.dk/Udbuds%20specifikke%20dokumenter/Conditions%20for%20tender%20-%20Real-time%20traffic%20data%20-%202015-04-09%20.pdf Reāllaika satiksmes datu iepirkuma līguma projekts pieejams: http://leverandorportal.vejdirektoratet.dk/Udbuds%20specifikke%20dokumenter/Contract%20-%20Procurement%20of%20Real-time%20traffic%20.pdf Dānijas Ceļu Direktoāta prioritāte ir spēja savlaicīgi brīdināt par ārkārtas rindu veidošanos. DRD strādā, lai uzlabotu savus satiksmes negadījumu pārvaldības centienus saistībā ar ceļu satiksmes negadījumiem, piemēram, kad aktuāla satiksmes informācija ir būtiska, lai efektīvi atklātu un apstrādātu incidentus. Satiksmes reāllaika datu izmantošana no GPS datiem ir daļa no pilnveidotas satiksmes informācijas ceļu lietotājiem.
Iespēja pieredzi Latvijā	piemērot	Lielisks piemērs, kā valsts akciju sabiedrība- kapitālsabiedrība, izmantojot konkurences dialoga iepirkuma procedūru īsteno inovāciju iepirkumu – tādējādi rādot piemēru citām kapitālsabiedrībām efektīvu risinājumu ieviešanā ikdienas iestādes pakalpojumu klāstā.
Atsauces uz informāciju vietnē	uz interneta	Reāllaika satiksmes datu iepirkums – kā labās prakses piemēra apraksts pieejams: https://spice-project.eu/wp-content/uploads/sites/14/2017/07/DRD_RTT-Data-Procurement.pdf Reāllaika satiksmes datu iepirkuma informācija publisko iepirkumu portālā pieejama: http://lp.vejdirektoratet.dk/EN/roadsector/supplierportal/Pages/Search.aspx?k=Procurement%20of%20real-time%20traffic%20data%20TenderDeadline%3Ctoday%20AND%20N-OT%20TenderType=%22Invited%20tender%20-%20pre-

[qualification%20process%22&TenderSearchType=Awarded&AddSearchFilter=Procurement%20of%20real-time%20traffic%20data](#)

Avots: CSE COE informācijas apkopojums, izmantojot publiski pieejamu informāciju

Konkurences dialoga procedūra tika izmantota arī citā inovāciju iepirkumā “Inteliģentas ielu apgaismojuma sistēmas”, lai nodrošinātu pilnīgu izpratni par pilsētas vajadzībām un lai saprastu, ko tirgus varētu piedāvāt kā risinājumu mērķa sasniegšanai.

10.tabula. Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – Inteliģentas ielu apgaismojuma sistēmas iepirkums

Piemērs Nr.2. – Konkurences dialogs, inteliģentas ielu apgaismojuma sistēmas iepirkums		
Labās prakses piemēra nosaukums		Inteliģentas ielu apgaismojuma sistēmas iepirkums
Labās prakses īstenotājs		Kopenhāgenas pilsēta
Iepirkuma periods	laika	No 2012.gada jūnija līdz 2025.gadam
Detalizēts apraksts		
Inovāciju iepirkuma priekšmets un rezultāts		Kopenhāgenas pilsētā pēc gadiem ilgi patentētiem protokoliem ar luksoforu kontrolieriem pilsēta pārgāja uz Zviedrijas atklāto protokolu RSMP (Road Side Management Protocol). Piedāvātais līgums bija ilgtermiņa līgums, kas sākās 2013. gada vidū. Līguma priekšmets bija visu Kopenhāgenas pašvaldību apgaismes sistēmu (aptuveni 45 000 objekti) atjaunošana, optimizācija, ekspluatācija un uzturēšana. Objekti atrodas uz ielām, ceļiem, takām un sabiedriskām vietām. Līgums ietver arī jaunu apgaismojuma risinājumu izstrādi un šo jauno sistēmu uzstādīšanu.
Inovāciju iepirkuma procedūra		Iepirkums tika veikts, izmantojot iepirkuma procedūras konkurences dialogu, lai nodrošinātu pilnīgu izpratni par pilsētu vajadzībām un to, ko tirgus varētu sniegt. Jaunās ielas apgaismojuma sistēmas uzstādīšanai pilsētā tika piešķirts 250 miljonu Dānijas kronu (apmēram 33 miljoni eiro) līgums, ieskaitot 12 gadu uzturēšanas līgumu.
Atsauces uz iepirkumu normatīvo regulējumu un vadlīnijām		Ar 2016.gada 1.janvāri Direktīva 2014/24/ES tika transponēta Dānijas tiesību aktos ar Iepirkuma likumu (2015.gada 15.decembra akts Nr. 1564). Iepirkuma likums ir pirmais Dānijas iepirkuma akts, ar kuru iepirkuma direktīvu transponē Dānijas valstspiederīgajiem. Inteliģentas ielu apgaismojuma sistēmas iepirkuma izvērtējums par piemērojamo iepirkuma pieeju, atrodams: https://ec.europa.eu/research/participants/documents/downloadPublic?documentIds=080166e5bd452acd&appId=PPGMS Kopenhāgenas pilsētas apgaismojuma mērķi bija šādi: • nomainīt augstspiediena nātrija lampas uz Kopenhāgenas dzīvojamajiem ceļiem, lielākām ielām un automaģistrālēm ar efektīvu, pēc pasūtījuma izstrādātu LED laternu; • panākt ievērojamu enerģijas un CO₂ ietaupījumu. Tika sasniegts enerģijas ietaupījums līdz 60%; • uzlabot ielu apgaismojuma kvalitāti, lai palielinātu drošību un komfortu; • integrēt apgaismojuma vadību ar satiksmes intensitātes datiem, lai apgaismojuma līmeņus pielāgotu ceļa vajadzībām nākotnē; • izveidot centrālo vadības sistēmu, lai efektīvi pārvaldītu un kontrolētu ielu apgaismojumu; • ievērojami samazināt apkopei ar 90 000 stundu ilgu kalpošanas laiku.

Iespēja piemērot pieredzi Latvijā	Kopenhāgenas pilsētas pieredzi var izmantot pašvaldības Latvijā, īstenojot inovatīvus risinājumus ES fondu projektu īstenošanā energoefektivitātes jautājumu risināšanā, kompleksi veicot pilsētā energoefektivitātes uzlabošanu, paredzot ilgtermiņa uzturēšanu iepirkuma līguma ietvaros.
Atsauces informāciju vietnē	Inteliģentas ielu apgaismojuma sistēmas iepirkuma – kā labās prakses piemēra apraksts pieejams: https://spice-project.eu/wp-content/uploads/sites/14/2017/08/Copenhagen_Street_Light.pdf Inteliģentas ielu apgaismojuma sistēmas iepirkuma – kā labās prakses piemēra apraksts pieejams: http://www.thornlighting.com/en/about-us/press/thorn-road-lighting-solution-for-copenhagen-1/2016_05_17_case-study_thorn-copenhagen_en.pdf

Avots: CSE COE informācijas apkopojums, izmantojot publiski pieejamu informāciju

3.2. Somija

Somijas inovāciju iepirkumu prakse attiecas uz atbalstu valsts līmenī, piemēram, **inovāciju partnerības rokasgrāmatas** izstrāde, kā arī uz atbalstu reģionu līmenī, piemēram, **ceļvedis inovatīvam publiskajam iepirkumam**.

Kā inovāciju iepirkumu piemēri var tikt minēti **korporatīvās alianses modelis**, kā arī konkrētu iepirkuma procedūru ietvaros jauninājumu iepirkuma līgumu izstrāde, intelektuālā īpašuma tiesību analīze un konsorcijs līgumu izveide. Piemērojot inovāciju iepirkumus, tiek panākta pilsētas un klientu vajadzībām pielāgotu pakalpojumu modeļu izveide, vienlaikus nodrošinot atlasītos uzņēmumus ar izmēģinājuma platformu produktu un pakalpojumu izstrādei. Tiek izmantoti arī **sarunu dialogi** par tpašumtiesībām.

3.2.1. Somijas tiesiskais regulējums inovāciju iepirkumu jomā

Tiesību akti, vadlīnijas un stratēģijas

- Likums par publisko iepirkumu un koncesijām
- Likums par iepirkumu subjektiem, kas darbojas ūdens un enerģijas piegādes, transporta un pasta pakalpojumu jomā un koncesijas
- Administratīvā procesa likums
- Pašvaldību likums
- Likums par klienta atbildību, izmantojot ārējo darbaspēku
- Likums par valdības darbības atklātību
- Fizisko personu datu likums
- Inovāciju partnerības rokasgrāmata
- Iepirkumu vadlīnijas reģionālā vai pilsētu līmenī

Latvijā pārņemamie un izmantojamie piemēri

Izstrādājot inovāciju iepirkumu metodoloģiskās vadlīnijas Latvijā, būtu ņemama vērā Somijas pieredze attiecībā uz **inovāciju iepirkumu vadlīniju izstrādi**, saturu un piemērošanu.

Iepirkuma jomu regulējošie tiesību akti

Iepirkumus Somijā regulē dažādi tiesību akti:

- Likums par publisko iepirkumu un koncesijām (1397/2016);⁹³

⁹³ Somijas Likums par publisko iepirkumu un koncesijām, pieejams:

- Likums par iepirkumu subjektiem, kas darbojas ūdens un enerģijas piegādes, transporta un pasta pakalpojumu jomā un koncesijas (1398/2016).⁹⁴

Papildus iepirkuma likumdošanai iepirkumā jāņem vērā vismaz šādi likumi un ES regula:

- Administratīvā procesa likums (2003/434);⁹⁵
- Pašvaldību likums (410/2015);⁹⁶
- Likums par klienta atbildību, izmantojot ārējo darbaspēku (2006/1233);⁹⁷
- Likums par valdības darbības atklātību (1999/621);⁹⁸
- Fizisko personu datu likums (523/1999);⁹⁹

Likums par publisko iepirkumu un koncesijām

2016. gadā izveidots likums ar mērķi paaugstināt valsts līdzekļu izlietojuma efektivitāti, veicināt kvalitatīvu inovatīvu un ilgtspējīgu iepirkumu un nodrošināt vienlīdzīgas iespējas uzņēmumiem un citām organizācijām nodrošināt preces, pakalpojumus un darbus publiskā iepirkuma konkursos.

Mērķis iepirkumu veikt pēc iespējas ekonomiskāk, kvalitatīvāk un sistemātiskāk, izmantojot esošos konkurences apstākļus un ņemot vērā vides un sociālos apsvērumus. Lai mazinātu iepirkuma administratīvo slogu, līgumslēdzēji subjekti publiskā iepirkuma konkursos var izmantot pamatnolīgumus, kā arī kopīgu iepirkumu vai citas sadarbības iespējas.

Inovāciju partnerība

Saskaņā ar Likumā par publisko iepirkumu un koncesijām noteikto (§ 39) inovāciju partnerības mērķis ir inovatīvas preces, pakalpojuma vai darba izstrāde un no tā izrietošo preču, pakalpojumu vai darbu iegūšana. Līgumslēdzējs subjekts var izvēlēties inovācijas partnerību, ja līgumslēdzēja subjekta vajadzības nav iespējams apmierināt, iegādājoties tirgū jau pieejamas standarta preces, pakalpojumus vai darbus.

Inovācijas partnerībā līgumslēdzējs subjekts var iepriekš ierobežot kandidātu skaitu, kurus uzaicina uz sarunām. Paziņojumā par līgumu jānorāda minimālais kandidātu skaits, ko uzaicināt uz sarunām, un attiecīgā gadījumā maksimālais kandidātu skaits. Kandidāti, kurus pieņem par pretendentiem, jāizvēlas saskaņā ar minimālajiem atbilstības kritērijiem, kas noteikti paziņojumā par līgumu, un vērtēšanas kritērijiem. Kandidātu atlasē jānovērtē kandidātu spējas pētīt un attīstīt, kā arī izstrādāt un ieviest novatoriskus risinājumus. Līgumslēdzējs subjekts nedrīkst pieņemt kandidātus, kuri nav iesnieguši dalības pieteikumu vai kuri neatbilst līgumslēdzēja noteiktajām prasībām.

Kandidāti ir jāaicina uz sarunām pietiekamā skaitā, ņemot vērā iepirkuma apjomu un kvalitāti, lai nodrošinātu efektīvu konkurenci. Inovāciju partnerībā ir jāuzaicina vismaz trīs kandidāti, ja vien ir mazāk piemērotu kandidātu. Ja ir mazāk nekā trīs piemēroti kandidāti, līgumslēdzējs subjekts var turpināt procedūru, uzaicinot visus kandidātus, kuri atbilst atbilstības kritērijiem, iesniegt provizorisks piedāvājumu.

Inovāciju partnerības rokasgrāmata

Izdota rokasgrāmata, kura ir paredzēta iepirkuma vienībām, uzņēmumiem un citiem tirgus dalībniekiem, kuri vēlas iepazīties ar inovāciju partnerību, kuru ļāva ieviest jaunais Iepirkumu likums, stājoties spēkā 2017. gada sākumā. Rokasgrāmatas mērķis ir pazemināt sliekšni jaunas inovācijas partnerības procedūras ieviešanai publiskajā iepirkumā.¹⁰⁰

Rokasgrāmatā tiek aprakstītas jomas, kurās vajadzētu piemērot inovāciju partnerības iepirkumu procedūru, aprakstot arī iepirkuma posmus (sagatavošanas posms, partneru atlases posms, inovāciju partnerības posms), kādi priekš-sagatavošanās darbi īstenojami un galvenie izaicinājumi katra posma īstenošanā, piemēram, vajadzību apraksta izveidošanu, vērtēšanas kritēriju izstrādi (ne tikai cenu),

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161397#Pidp446480752>

94 Somijas Likums par iepirkumu subjektiem, kas darbojas ūdens un enerģijas piegādes, transporta un pasta pakalpojumu jomā un koncesijas, pieejams: <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161398>

95 Somijas Administratīvā procesa likums, pieejams: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434>

96 Somijas Pašvaldību likums, pieejams: <https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2015/en20150410>

97 Somijas Likums par klienta atbildību, izmantojot ārējo darbaspēku, pieejams: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20061233>

98 Somijas Likums par valdības darbības atklātību, pieejams: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621>

99 Somijas Fizisko personu datu likums, pieejams: <https://finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/19990523>

100 Inovāciju partnerības rokasgrāmata "Attīstības darbs kā daļa no publiskā iepirkuma", Somija. Pieejama: <https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/uutiset/uutiset-2017/uuden-hankintalain-innovaatiokumppanuudesta-kasikirja/>

izmaksu segšanu dalībniekiem, ar kuriem netiek slēgts galvenais līgums, kā piesaistīt interesentus u.c. Tāpat atsevišķi tiek apskatīti vērtēšanas kritēriju noteikšanas faktori.

Rokasgrāmatā sniegts arī apraksts par inovācijas partnerības gaitu – starpposma mērķu noteikšanu, paredzot izdevumu segšanas iespējas, kā arī lēmuma pieņemšanas iespējas pēc katra mērķa pieņemšanas/noraidīšanas - iespēju lauzt līgumu. Rokasgrāmatā tiek apskatīti ne tikai labās prakses piemēri, bet arī biežāk pieļautās kļūdas procedūras ieviešanā (nepietiekami kvalitatīva iepirkuma izstrāde, cenas, kā galvenā kritērija noteikšana, nepamatota partneru atlase, izmantojot cenas/kvalitātes izvēlēs kritērijus u.c.).

Inovācijas partnerība veicina ciešu sadarbību starp klientiem un pakalpojumu sniedzējiem. Kad jau pašā sākumā tiek izveidota laba konfidenciāla sistēma inovāciju rašanās publiskajā iepirkumā, var gaidīt labus un iespaidīgus rezultātus. Piemēram, kooperatīvās alianses modelim jau ir daudz labu pieredžu būvniecības nozarē, un tas ir veiksmīgi piemērots arī publisko pakalpojumu iepirkumos sociālajā un veselības nozarē Espo un Tampērē.¹⁰¹

Daži no iepirkumiem neietilpst iepirkuma likuma darbības jomā, piemēram, Likums par iepirkumu, kas nepārsniedz valstī noteikto sliekšni. Šajā gadījumā jāņem vērā citi attiecīgie noteikumi par publisko līdzekļu izmantošanu, veicot pirkumus, piemēram, konkrētās pilsētas izstrādātas *vadlīnijas*.¹⁰²

3.2.2. Somijas labās prakses piemēri – atbalsts inovāciju iepirkumiem

Tampēres pilsētā inovatīvajam publiskajam iepirkumam ir svarīga loma pilsētas stratēģisko mērķu sasniegšanā. Tampēres pilsētas dome ir noteikusi pilsētas iepirkuma principus, ieskaitot inovācijas: Tampēres pilsēta, izmantojot iepirkuma funkciju, veicina inovāciju, jaunu uzņēmumu un dzīvotspējas radīšanu. Lai atbalstītu inovāciju iepirkumu izmantošanu praksē, izveidots ceļvedis inovatīvam publiskajam iepirkumam Tampērē.

11.tabula. Atbalsts inovāciju iepirkumiem - Ceļvedis inovatīvam publiskajam iepirkumam Tampērē

Piemērs Nr.1 Ceļvedis inovatīvam publiskajam iepirkumam	
Labās prakses piemēra nosaukums	Ceļvedis inovatīvam publiskajam iepirkumam Tampērē
Labās prakses īstenotājs	Tampēres pilsēta Somijā
Detalizēts apraksts	
Inovāciju iepirkuma atbalsta instrumenta apraksts	Izveidotā rokasgrāmata palīdz īstenot valsts mērķi palielināt inovatīvā iepirkuma daļu līdz 10% (2020. gadā) no visiem publiskajiem iepirkumiem. Ceļvedī ietilpst: - ieteikumi attiecībā uz iepirkumu tēmām; - kompetences un iepirkuma metožu attīstības plāns "Kā to panākt"; - pamatsistēma potenciālo novatorisko iepirkumu iepriekšējai identificēšanai.
Iespēja piemērot pieredzi Latvijā	Izvērtēt, kuras ceļveža sadaļas būtu pārņemamas, izstrādājot metodoloģisko norādījumus inovāciju iepirkumam Latvijā. Ceļveža priekšrocības: 1. Pārvaldības rīks: ➤ vadības viedoklis par iepirkumiem, kuros izmantot inovāciju iepirkumus; ➤ integrē iepirkuma procesu, mērķa un iepirkuma grafika izstrāde, piemēram, eksperimenti un piloti;

101 Inovāciju partnerības rokasgrāmata "Attīstības darbs kā daļa no publiskā iepirkuma", Somija. Pieejama: <https://www.businessfinland.fi/48cd19/globalassets/julkaisut/innovaatiokumppanuus-kasikirja.pdf>

102Oulu pilsētas iepirkumu noteikumi, pieejami:

<https://www.ouka.fi/documents/52058/101334/Hankintam%C3%A4%C3%A4r%C3%A4yksen+voimaantulo+23.4.2018.pdf/ddad19b0-23ae-4fa9-9199-a7b6e86cb389>

	➤ palīdz paredzēt resursu vajadzības un sadalīt resursus; ➤ identificēt iepirkuma attīstības prioritātes un sniegt vadlīnijas kompetences pilnveidei. 2. Piegādātājiem – norādes un atbalsts iepirkuma īstenošanā: kopējā iepirkuma plānošana. 3. Komunikācija: ➤ komunikācija ar tirgu: uzņēmumi zina, kā produktu attīstību virzīt pilsētas vajadzībām; ➤ saziņa ar citām pilsētām: izceļ sadarbības iespējas.
Atsauces uz informāciju interneta vietnē	Ceļvedis inovatīvam publiskajam iepirkumam Tampērē, labās prakses piemēra apraksts pieejams: https://www.interregeurope.eu/policylearning/good-practices/item/3593/road-map-for-innovative-public-procurement-in-the-city-of-tampere/ Ceļvedis inovatīvam publiskajam iepirkumam Tampērē – ceļveža apkopojums pieejams https://www.hankintakeino.fi/sites/default/files/media/file/KEINO_Tiekartt_aitapaiva_28.1.2019_Hankintojen-strateginen-kehittaminen-ja-tiekartta-Tampere_0.pdf

Avots: CSE COE informācijas apkopojums, izmantojot publiski pieejamu informāciju

3.2.3. Somijas labās prakses piemēri – inovāciju iepirkumi

Kā viens no labās prakses piemēriem Somijā var tikt minēta virtuāla palīga (robota) iegāde, pilsētas cilvēkresursu slodzes samazināšanai, izmantojot inovāciju partnerības procedūru.

12.tabula. Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – Inovatīva risinājuma (robots)

Piemērs Nr.2 Inovatīva risinājuma (robots) iepirkšana izmantojot inovāciju partnerību	
Labās prakses piemēra nosaukums	No organizācijas neatkarīgs virtuālais palīgs, inovācijas partnerības iegūšana (OuluBot projekts)
Labās prakses īstenotājs	Oulu pilsēta Somijā Izstrādes posms sākās 2020. gada aprīlī un noslēgsies ne vēlāk kā 2021. gada 31. decembrī.
Detalizēts apraksts	
Inovāciju iepirkuma priekšmets un rezultāts	OuluBot - inteligents virtuālais palīgs. Projekta mērķis ir ieviest jauninājumus un attīstīt jauna veida tērētavu, kas izmanto mākslīgā intelekta apguvi, meklē informāciju no dažādiem avotiem. Robota nolūks ir atbrīvot pilsētas darbinieku resursus sarežģītākiem uzdevumiem, kuriem nepieciešama personīga klientu apkalpošana. Projekta ideja ir palielināt orientāciju uz cilvēkiem, dot iespēju jauna veida tirgiem un palielināt pilsētas pakalpojumu produktivitāti.¹⁰³ Mērķis ir izveidot virtuālu palīgu, kas ir robots, kurš izmanto mākslīgo intelektu. Tā uzdevums ir darboties kā galvenajai kontaktpersonai iedzīvotājiem / tūristiem / uzņēmumiem / klientiem saskaņā ar "vienas pieturas aģentūras" principu. Mērķis ir izveidot daudz spējīgāku un kvalitatīvāku informācijas un saturam drošu tērēšanas robotu nekā tradicionālie tērēšanas roboti, kas spēj iesaistīties patiesi interaktīvā

103 OuluBot projekta publiski pieejamā informācija, pieejama: <https://www.kaleva.fi/kaupunki-hakee-rahoitusta-oulubotille-tekoalylla-h/1745407>

	personalizētā sarunā ar lietotāju. Chatbot var izmantot arī dažādu pilsētas pakalpojumu procesu automatizēšanai, lai tie būtu orientēti uz klientu un neatkarīgi no organizācijas. Mērķis ir izstrādāt risinājumu, kuru piegādātājs var viegli dublēt, lai to izmantotu citas organizācijas Somijā vai ārzemēs.
Inovāciju iepirkuma procedūra	Informācijas pieprasījums par iegādi tika publicēts 2019. gada februārī un tika organizēts pirmais biznesa pasākums tiem, kuri atbildēja uz informācijas pieprasījumu. Otrais biznesa pasākums notika 2019. gada augustā īsi pirms paziņojuma par līgumu publicēšanu. Pasākumos tika prezentēts OuluBot projekts un iegādes mērķi, kā arī diskusijas ar piegādātājiem. Pasākumi ietvēra arī inovācijas partnerības procedūru, jauninājumu iepirkuma līgumus, intelektuālā īpašuma tiesības un konsorcijs līgumus. Pēdējā pasākumā uzņēmumiem tika dota arī iespēja <i>pārdot / prezentēt idejas</i> un izveidot sadarbības tīklu. Notika tirgus dialogi ar kopumā 24 dažādiem uzņēmumiem. Inovācijas partnerība bija vispiemērotākā kā iepirkuma procedūra, jo tā vienlaikus ļāva izstrādāt un iegādāties inovatīvu risinājumu. Inovācijas partnerības daudzpakāpju process arī ļāva, pamatojoties uz veiktajām sarunām, precizēt iepirkuma līguma prasības, mērķus un nosacījumus pirms pēdējā konkursa izsludināšanas.
Atsauces uz iepirkumu normatīvo regulējumu un vadlīnijām	Izstrādes posmā var tikt izmantotas piegādātāja un tā apakšuzņēmēja pamatkompetences un vismodernākā tehnoloģija, lai attīstītu un ieviestu jauninājumus OuluBot, kas atbilst vajadzībām, mērķiem un prasībām. Ja nepieciešams, izstrādes posmā var iekļaut arī pētniecību. Izstrādes posmā ietilpst arī risinājuma izmēģināšana.
Iespēja piemērot pieredzi Latvijā	Oulu pilsētas pieredzi (izmantojot inovācijas partnerību) var izmantot pašvaldības Latvijā, īstenojot inovatīvus risinājumus ES fondu projektu īstenošanā.
Atsauces uz informāciju interneta vietnē	Informācija par robota iepirkšanu izmantojot inovāciju partnerību pieejama: https://www.kaleva.fi/kaupunki-hakee-rahoitusta-oulubottle-tekoalyla-h/1745407

Avots: CSE COE informācijas apkopojums, izmantojot publiski pieejamu informāciju

Kā otrs piemērs var tikt minēta inovāciju partnerības procedūras izmantošana inovatīvu transporta risinājumu iepirkšanai Salo pilsētā – risinot pilsētas galvenos izaicinājumus transporta pakalpojumu jomā.

13.tabula. Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – Inovatīvi transporta risinājumi

Piemērs Nr.3 Inovāciju partnerības procedūra inovatīvu transporta risinājumu iepirkšanai	
Labās prakses piemēra nosaukums	Inovatīvi transporta risinājumi (INNOVATIIVISET LIIKENNERATKAISUT)
Labās prakses īstenotājs	Biznesa Somija (Business Finland) Somijas valdības organizācija inovāciju finansēšanai, tirdzniecībai un investīciju veicināšanai.
Laika periods	No 2019. gada 1. augusts līdz 2021. gada 31. jūlijam
Detalizēts apraksts	
Inovāciju iepirkuma priekšmets un rezultāts	Projekta mērķis ir dažādot vietējiem iedzīvotājiem piedāvātos transporta pakalpojumus ciešā sadarbībā ar vietējiem uzņēmumiem un palielināt viedās pilsētas pievilcību gan no iedzīvotāju, gan uzņēmumu viedokļa. Projektā tiks kartēti, izstrādāti un izmēģināti novatoriski, inteligenti un droši transporta risinājumi senioriem un junioriem. Rezultāts:

		• sabiedriskā transporta pakalpojumu izmantošanas līmeņa pieaugums; • izstrādāti standarti digitālo datu ieguvei un procedūras platformas pakalpojumu aprakstu veidošanai; • izpratne par digitālo marķieru ieviešanas iespējām un gatavību sabiedriski atbalstītos transporta pakalpojumos Salo reģionā; • notikuši 2-3 tirgus dialogi ar šasijas, pietātnes un transporta pakalpojumu ražotājiem; • iegādāta tehniskā platforma interfeisa specifikācijas projekta īstenošanai.
Inovāciju procedūra	iepirkuma	Inovāciju partnerības procedūra. Izvēlētais iepirkuma procedūras mērķis ir panākt pilsētas un klientu vajadzībām pielāgotu pakalpojumu modeli, vienlaikus nodrošinot atlasītos uzņēmumus ar izmēģinājuma platformu produktu un pakalpojumu izstrādei. Inovāciju partneri var izstrādāt jaunus risinājumus un pakalpojumu modeļus sadarbībā ar pilsētu un gala lietotājiem. Projekts izmēģinās un iegūs platformas risinājumu, kā arī tā izmantošanai nepieciešamo transporta pakalpojumu un klientu datu digitalizāciju un standartizāciju. Salo pilsēta ir sākusi viedās pilsētas projektu, kura mērķis ir uzlabot senioru un junioru dzīves kvalitāti, attīstot sabiedriskā transporta un transporta pakalpojumu ķēdes. Transporta pakalpojumi tiks reformēti, lai tie labāk atbilstu mainīgajām pakalpojumu vajadzībām, ņemot vērā Salo pilsētas ģeogrāfisko mērogu un zemo iedzīvotāju blīvumu, pastiprinot sadarbību ar privātā transporta pakalpojumu sniedzējiem, varēs tikt uzlabota transporta pakalpojumu sniegšanas pakalpojumu kvalitāte un savlaicīgums
Iespēja pieredzi Latvijā	piemērot	Arī Latvijas pašvaldības varētu rast inovatīvus un viedus risinājumus pilsētas/novada ietvaros, jomās, kuras ir būtiskas sabiedrības problēmu risināšanai, piemēram, transporta, veselības, mobilitātes un citās jomās, izmantojot inovāciju partnerības procedūru, vai vismaz – organizēt konsultācijas ar tirgus dalībniekiem par inovatīvu risinājumu potenciālu problēmas - vajadzības risināšanai.
Atsauces informāciju vietnē	uz interneta	Informācija par Salo pilsētas veiktajiem iepirkumiem pieejama: https://www.salo.fi/kaupunkijahallinto/strategiajalalous/strategiajavisio/saloalykaskaupunki/innovatiivisetliikennerratkaisut/ Projekta "Inovatīvi transporta risinājumi" informācija pieejama: https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/tutkimus-ja-kehitysrahoitus/innovatiiviset-julkiset-hankinnat/innovatiiviset-liikennerratkaisut/ https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/uutiset/2020/asiakaslahtoisia-alyliikennepalveluita-yhteiskehittamisella/

Avots: CSE COE informācijas apkopojums, izmantojot publiski pieejamu informāciju

Somijā viens no prioritārajiem jautājumiem valstī ir izglītības attīstība, un arī šajā jomā, izmantojot sarunu dialoga procedūru, tiek īstenots projekts, izstrādājot jaunu mācību ekosistēmu – DigiOne, lai pēc iespējas automatizētu administrācijas darbu un paplašinātu iespēju apkopot informāciju no dažādiem avotiem vienā sistēmā.

14.tabula. Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – DigiOne mācību ekosistēma

Piemērs Nr.4 Sarunu dialogs mācību ekosistēmas izveidei		
Labās prakses piemēra nosaukums	DigiOne - jauna mācību ekosistēma (OPPIMISEN UUSI EKOSYSTEEMI)	
Labās īstenotājs	prakses	Vantaa pilsēta Somijā

Laika periods	Paredzamais projekta ilgums ir četri gadi, un tā īstenošana notiks pakāpeniski. Mērķis ir izmēģināt pirmos pakalpojumus 2020. – 2021. mācību gadā.
Detalizēts apraksts	
Inovāciju iepirkuma priekšmets un rezultāts	DigiOne projekta mērķis ir izveidot valsts mēroga digitālo platformu, kas apvieno mācību un izglītības sistēmas. Platformas mērķis ir izaukt par digitālu ekosistēmu izglītības jomā, kurai var pievienoties izglītības nodrošinātāji un dalībnieki. Ar platformas palīdzību, kas integrē sistēmas, tiek meklētas iespējas, piemēram, automatizēt administrācijas darbu un apkopot informāciju no dažādiem avotiem, lai atbalstītu vadību un lēmumu pieņemšanu. Projekta DigiOne īstenošanai ir atvēlēti aptuveni 11 miljoni EUR, no kuriem Business Finland ir apņēmis finansēt 5,4 miljonus EUR un Vantaa pilsēta 5,4 miljonus EUR. Mērķis ir, lai citas pašvaldības, valsts pārstāvji un pakalpojumu sniedzēji piedalītos izstrādē ar savām investīcijām.
Inovāciju iepirkuma procedūra	Notiek sarunas (sarunu dialogi) par īpašumtiesībām uz pakalpojumu platformu un ekosistēmu pārvaldības modeli, un kopā ar nozares spēlētājiem tiek izveidoti iepirkumu noteikumi izglītības tehnoloģijai. Pakalpojumu izstrāde, uzturēšana un īpašumtiesības ir komercdarbības veicēju atbildība. Administratīvos un mācību pakalpojumus ražo komerciālu pakalpojumu sniedzēji. Paredzēts, ka komerciālie dalībnieki attīstībā piedalās ar saviem ieguldījumiem un ir gatavi attīstīt jaunus vai esošus pakalpojumus ekosistēmas nepieciešamajā veidā.
Iespēja piemērot pieredzi Latvijā	Vienotas digitālas mācību platformas izveide ir aktuāla arī Latvijā un, ņemot vērā komplekso risinājumu un dažādas iesaistītās puses, inovāciju iepirkums varētu būt viens no veidiem, kā iepirkt nepieciešamos pakalpojumus.
Atsauces uz informāciju internetā	DigiOne projekta informācija pieejama: https://www.vantaa.fi/hallinto_ja_talous/talous_ja_strategia/hankkeet_ja_projektit/sivistystoimen_toimiala/oppimisen_uusi_ekosysteemi#T%C3%A4rkeimm%C3%A4t_linjaukset

Avots: CSE COE informācijas apkopojums, izmantojot publiski pieejamu informāciju

3.3. Igaunija

Igaunijā ir izveidota speciāla valsts **atbalsta programma inovāciju iepirkumu veicināšanai**. Programma tiek finansēta no ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda līdzekļiem. Atbalsta ietvaros tiek palielināta sabiedriskā sektora un uzņēmumu izpratne, izmantojot prezentācijas, informācijas dienas, konferences un publikācijas par inovatīvajiem iepirkumiem. Piegādātājiem un potenciālajiem pretendentiem tiek nodrošināta apmācība pēc vajadzības.

Īpaši uzsverama realizēto pasākumu ilgtspēja, kas tiek nodrošināta, izveidojot **inovāciju iepirkuma kontaktpunktu** un nodrošinot tā darbību.

3.3.1. Igaunijas tiesiskais regulējums inovāciju iepirkumu jomā

Tiesību akti, vadlīnijas un stratēģijas

- Likums par publisko iepirkumu¹⁰⁴
- Nosacījumi inovāciju iepirkuma atbalstam¹⁰⁵
- Vadlīnijas "Kā izveidot kompetences centru inovāciju iepirkumiem"¹⁰⁶

Latvijā pārņemamie un izmantojamie piemēri

Igaunijā ir veikti pētījumi, lai izvērtētu faktorus, kas atbalsta vai kavē inovāciju iepirkumu piemērošanu praksē un vai realizētie inovāciju jomas iepirkumi tiešām bija inovatīvi.

Iepirkuma jomu regulējošie tiesību akti

Igaunijā publiskā iepirkuma jomu regulē **Likums par publisko iepirkumu**, kas ir papildināts ar vairākiem Igaunijas valdības noteikumiem. Likums paredz, ka *"iepirkuma veicējam ir tiesības izvēlēties inovāciju partnerību, ja tam radusies vajadzība pēc tādām inovatīvām lietām, pakalpojumiem vai celtniecības darbiem, ko nav iespējams apmierināt ar tirgū jau esošā piedāvājuma iepirkumu. Inovāciju partnerību veido ar mērķi izstrādāt inovatīvas lietas, pakalpojumus vai celtniecības darbus un tos iepirkt pēc abu pušu - iepirkuma veicēja un inovāciju partnerības dalībnieku – vienošanās par kvalitāti un cenu"* (Iepirkumu izskatīšana, piemērošana, § 48.). Tāpat likumā iekļautas arī tiesību normas saistībā ar Inovāciju partnerības pamatprincipiem (§ 57.) un Pieteikumu iesniegšana un izskatīšana inovāciju partnerības gadījumā (§ 58.), priekšlikumu sagatavošana pieteikumu iesniegšanai inovāciju partnerībā (§ 59.), pieteikumu atvēršana un pārrunu veikšana inovāciju partnerībā (§ 60.), pieteikumu izvērtēšana inovāciju partnerībā (§ 61.) un inovāciju partnerības veidošanas posmiem (§ 62.).

Nosacījumi inovāciju iepirkuma atbalstam (skat.piemēru "*Valsts atbalsta programma inovāciju iepirkumu veicināšanai*") ir izstrādāti, pamatojoties uz Strukturālās palīdzības likumu 2014. – 2020. gadam,¹⁰⁷ ar mērķi palielināt **valsts sektora pieprasījumu** un izpratni par inovatīviem risinājumiem, nodrošinot iepirkumu pieredzi, kas atbalsta praktiskus jauninājumus, tādējādi attīstot inovāciju risinājumu tirgu. Atbildīgā iestāde par atbalsta sniegšanu ir Igaunijas Ekonomikas un komunikācijas ministrija.

Galvenie rezultāti, kurus sagaida projektu īstenošanā, ir **privātā sektora pētniecības un attīstības izdevumu īpatsvara pieaugums**, kas tiek aprēķināts procentos no IKP un **pārdošanas ieņēmumu pieaugums no jauniem vai būtiski mainītiem produktiem vai pakalpojumiem**.

Atbalstāmās aktivitātes, par kurām piešķir valsts atbalstu valsts sektora iestāžu projektu īstenošanai, ir:

- nozares, tehnoloģiju, intelektuālā īpašuma un juridisko konsultāciju pasūtīšanai;
- tirgus analīzes organizēšanai;
- ar projektā plānoto iepirkumu plānošanu un organizēšanu saistītu pakalpojumu pasūtīšanai un ekspertu iesaistīšanai;
- projekta organizēšanai un vadīšanai nepieciešamā personāla iesaistīšanai;
- inovāciju produkta, pakalpojuma vai risinājuma iepirkuma īstenošanai.

Maksimālā atbalsta summa vienam pieteikumam ir 500 000 EUR un atbalsta maksimālā daļa projekta attiecināmajiem izdevumiem ir 50%. Ja piešķirtais atbalsts ir *de minimis* atbalsts, maksimālā atbalsta summa ir EUR 200 000 ar nosacījumu, ka *de minimis* atbalsts kopā ar atbalstu, kas pieprasīts saskaņā ar Inovāciju iepirkuma atbalsta nosacījumiem, nepārsniedz EUR 200 000 kārtējā finanšu gadā un divos iepriekšējos finanšu gados.

Finansējuma saņēmēji iesniedz regulārus (ik pa 6 mēnešiem) starpposma un gala ziņojumus Ekonomikas un komunikācijas ministrijā, iekļaujot aprakstu par projekta aktivitātēm attiecīgajā periodā un informāciju par progresu projekta mērķa sasniegšanā. Atbalstu maksā, pamatojoties uz faktiskajām

104 Likums par publisko iepirkumu Igaunijā, pieejams: <https://www.riigiteataja.ee/akt/101072017001>

105 Nosacījumi inovāciju iepirkuma atbalstam Igaunijā, pieejami: <https://www.riigiteataja.ee/akt/129032016011?leiaKehtiv>

106 Vadlīnijas "Kā izveidot kompetences centru inovāciju iepirkumiem", pieejamas: https://procure2innovate.eu/fileadmin/user_upload/Documents/Procure2Innovate_HowtosetupacompetencecentreonInnovationProcurement.pdf

107 Strukturālās palīdzības likums 2014.-2020.gadam, pieejams: <https://www.riigiteataja.ee/akt/108072020005?dbNotReadOnly=true#para14>

izmaksām (Personāla izmaksas atlīdzina 20 % apmērā no projekta attiecināmajām tiešajām izmaksām).

Iesaistītās puses

Finanšu ministrija veic PIL un uz tā pamata izveidoto tiesību aktu ievērošanas uzraudzību sabiedrības interešu aizsardzībai.

Finanšu ministrijā strādājošā Publisko iepirkumu pārskata komiteja ir ārpusstiesas strīdu izšķiršanas institūcija, kas saskaņā ar likumā noteiktajiem pamatiem un kārtību veic Iepirkuma likumā noteikto pārskatīšanas procedūru. Pārskatīšanas komitejas galvenais pienākums ir pārskatīšanas procedūras veikšana, t.sk. izskatot pārskatīšanas pieprasījumus un zaudējumu atlīdzināšanas pieprasījumus likumā noteiktajā kārtībā, un Revīzijas komiteja savā darbībā ievēro Publisko iepirkumu pārskatīšanas komitejas statūtus.

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) jeb Uzņēmējdarbības Igaunija ir valsts fonds, kura mērķis ir attīstīt Igaunijas ekonomiku, izmantojot trīs galvenās darbības jomas, t.sk. izmantojot inovāciju iepirkumus: Igaunijas uzņēmumu attīstība un eksporta spēju stiprināšana; tūrisma ieņēmumu palielināšana; augstas pievienotās vērtības ārvalstu investīciju piesaistīšana Igaunijai.

Pētījumi inovāciju iepirkumu jomā

Tallinas Tehniskās universitātes ekonomikas nodaļas maģistra Madisa Köppera pētījumā par inovāciju iepirkumu¹⁰⁸ ieviešanas praksi Igaunijas pašvaldībās secināts, ka galvenais inovāciju iepirkumu kavējošais faktors ir likumdošanas elastības trūkums. Inovāciju process ir garš un sastāv no daudzām fāzēm. Visos sektoros publiskajam sektoram ir cieši jāsadarbojas ar privāto sektoru, lai kompensētu iekšējās kompetences trūkumu, lai sasniegtu vislabāko iespējamo risinājumu. Komunikācijai jābūt atklātai un nediskriminējošai. Inovatīvā risinājuma apraksts nevar būt pārāk ierobežojošs, un šī risinājuma izstrādes procesam ir jābūt zināmai elastībai, lai tas neierobežotu inovācijas. Pretējā gadījumā tas sāks kavēt inovācijas.

Konstatēts, ka, salīdzinot ar standarta iepirkumu, inovāciju iepirkumam ir nepieciešams daudz vairāk sagatavošanās darbu. Parasti iepirkums tiek sagatavots 1 vai 2 gadu laikā. Tas rada sarežģījumus finanšu līdzekļu plānošanā. Trūkst arī specifisko zināšanu, jo pašvaldību iepirkumu speciālisti labāk pārzina parastās iepirkuma procedūras. Ja tiks izvirzīti mērķi inovatīvu iepirkumu apjomam, tad vajadzētu būt arī detalizētākiem aprakstiem, kā šos mērķus sasniegt.

Pētījuma autors min, ka pētījums pierāda, ka vairums inovāciju iepirkumu kritērijiem atbilstošo iepirkumu nebija inovatīvi vai bija tikai nedaudz novatoriski. Turpmākajos pētījumos tas būtu jāņem vērā. Pētījums rāda, ka šobrīd Igaunijas pašvaldībās inovāciju iepirkumi tiek veikti ļoti atturīgi. Kaut arī nevienam nav nekas pret šo iepirkumu veidu un teorētiski tas tiek atbalstīts, prakse rāda, ka inovāciju iepirkumi nedarbojas ikdienas saspringtā darba ritma dēļ, ierobežotajiem resursiem, elastības trūkuma likumā un mazās pieredzes inovācijas iepirkumos.

3.3.2. Igaunijas labās prakses piemēri – atbalsts inovāciju iepirkumiem

Inovāciju iepirkumu veicināšanai ir izveidota speciāla **valsts atbalsta programma**, kas tiek īstenota ar valsts aģentūras Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus / Enterprise Estonia palīdzību. Nosacījumi inovāciju iepirkuma atbalstam ir izveidoti, pamatojoties uz Strukturālās palīdzības likumu 2014.-2020.gadam. Atbildīgā nozares ministrija ir Ekonomikas un komunikāciju ministrija un īstenošanas vienība ir Enterprise Estonia.

15.tabula. Atbalsts inovāciju iepirkumiem – Valsts atbalsta programma

Piemērs Nr. 1. – Valsts atbalsta programma inovāciju iepirkumu veicināšanai	
Labās prakses piemēra nosaukums	Inovāciju apguvi atbalstošu darbību attīstība
Labās prakses īstenotājs	Enterprise Estonia (EAS)
Detalizēts apraksts	

¹⁰⁸Tallinas Tehniskās universitātes ekonomikas nodaļas maģistra Madisa Köppera pētījums par inovāciju iepirkumu, pieejams: http://rhskoolitused.publicon.ee/userfiles/rtk/rhs_22-23nov_tartu/Pärn%20Lee_Innovatsioonihanked.pdf

Inovāciju atbalsta apraksts	iepirkuma instrumenta	Atbalsta piešķiršanas mērķis ir palielināt publiskā sektora pieprasījumu pēc inovāciju risinājumiem un izpratni par tiem, ļaujot praktiski atbalstīt iepirkumu atbalstu inovācijām un tādējādi attīstīt novatorisku risinājumu tirgu. Atbalsta piešķiršanas apakšmērķi ir attīstīt līgumslēdzēju iestāžu spēju un gatavību iegādāties inovatīvus risinājumus; attīstīt pakalpojumu sniedzēju spēju un vēlmi piedāvāt novatoriskus risinājumus. Programmas mērķis ir radīt priekšnoteikumus novatorisku risinājumu iegūšanai un piedāvāšanai, lai radītu un attīstītu inovatīvu produktu un pakalpojumu tirgu, paaugstinot mērķa grupas izpratni un attīstot kompetences un prasmes. Turklāt mērķis ir palielināt publiskā iepirkuma iestādes kapacitāti un gatavību darboties kā līgumslēdzējai iestādei novatorisku risinājumu jomā un potenciālo pretendentu iespējām sadarboties ar līgumslēdzējām iestādēm iepirkuma procesā un gatavību izstrādāt un piedāvāt inovatīvus risinājumus. Pasākuma rezultātā ir izveidotas un ieviestas aktivitātes, kas atbalsta inovāciju apguvi. Izstrādātie pakalpojumi gan līgumslēdzējām iestādēm, gan pretendentiem (uzņēmējiem) palīdz vairāk nekā iepriekš izmantot publisko iepirkumu, lai pasūtītu un piedāvātu inovatīvus risinājumus. 2 005 500 EUR (Eiropas Savienības Reģionālās attīstības fonda līdzfinansējums). Grants (dotācija) tiek piešķirts līdz 500 000 EUR apmērām ar līdzfinansējuma likmi- 50%. Projekts palielina sabiedriskā sektora un uzņēmumu izpratni, izmantojot prezentācijas, informācijas dienas, konferences un publikācijas. Piegādātājiem un potenciālajiem pretendentiem tiek nodrošināta apmācība pēc vajadzības. Atbalstīto darbību ilgtspējība ietver gan tā dēvētā inovāciju iepirkuma kontaktpunkta izveidi un uzturēšanu, gan aktivitātes, kas tieši saistītas ar kontaktpunktu. Eiropas valstīs, kur ir sāksis inovācijas iepirkums, parasti ir izveidots kontaktpunkts vai pakalpojumu centrs, no kura gan līgumslēdzējas iestādes, gan pretendenti var iegūt attiecīgu pakalpojumu. Pakalpojumi, kas izstrādāti saskaņā ar šo atbalsta shēmu, pilda šī kontaktpunkta paredzēto pakalpojumu lomu, un Enterprise Estonia (EAS) kā ieviesējs organizē iepirkumu. EAS piedāvātie pakalpojumi saistīti ar inovāciju eksperta konsultāciju nodrošināšanu un inovāciju iepirkumu juridisko konsultāciju nodrošināšanu. EAS ir izstrādājis arī Tirgus analīzes ceļvedi,¹⁰⁹ aprakstot, kādi soļi veicami un uz kādiem jautājumiem tirgus analīzei ir jāatbild, lai tirgus analīze būtu pilnīga, kvalitatīva un pamatota.
Iespēja piemērot pieredzi Latvijā		Lai veicinātu inovāciju iepirkumu ieviešanu praksē, viens no praktiskiem atbalsta mehānismiem varētu būt inovāciju iepirkuma kontaktpunkta izveide.
Atsauces uz informāciju interneta vietnē		Informācija par EAS administrēto Valsts atbalsta programmas inovāciju iepirkumu veicināšanai pieejama: https://www.eas.ee/easi-elluviidavad-projektid/#articleblock-Innovatsioonihankimisttoetavatetegevustarendamine

Avots: CSE COE informācijas apkopojums, izmantojot publiski pieejamu informāciju

109 Tirgus analīzes ceļvedis, EAS. Pieejams: <http://www.eas.ee/wp-content/uploads/2019/09/02-Innohanked-turuanal%C3%BC%C3%BCs-ver-1.docx>

Apvārsnis2020 projekta “Procure2Innovate” ietvaros, sadarbojoties 10 valstu partneriem, t.sk. Igaunijas Enterprise Estonia, tiek īstenotas vairākas aktivitātes, kas veicina inovāciju ieviešanu praksē.

16.tabula. Atbalsts inovāciju iepirkumiem – Vadlīnijas kompetences centru izveidei

Piemērs Nr. 2. – Vadlīnijas “ Kā izveidot kompetences centru inovāciju iepirkumiem”		
Labās prakses piemēra nosaukums	Vadlīnijas “Kā izveidot kompetences centru inovāciju iepirkumiem”	
Labās prakses īstenotājs	Projekta “Procure2Innovate” tīkls ¹¹⁰ Projekts tiek īstenots Apvārsnis 2020 programmas ietvaros. Projektā piedalās pieci jau darbojošies inovāciju iepirkumu kompetences centri Austrijā, Vācijā, Nīderlandē (skat. piemēru par Nīderlandes kompetences centru PIANO ziņojuma 4.5.2. sadaļā), Spānijā un Zviedrijā, kā arī valstīs, kurās projekta ietvaros šādus kompetences centrus ir plānots izveidot – Igaunijā (EAS), Grieķijā, Īrijā, Itālijā un Portugālē. Kopā projektā sadarbojas 19 partneri no 10 valstīm.	
Detalizēts apraksts		
Inovāciju atbalsta apraksts	iepirkuma instrumenta	Vadlīnijas definē kompetences centra jēdzienu un potenciālos īstenošanas moduljus. Kompetenču centrs inovāciju iepirkumu jomā ir organizatoriska struktūra, kuru izveidojusi publiskā pārvalde un kurai saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir pilnvarojums veicināt plašāku pirmskomercializācijas iepirkumu un publisko inovāciju iepirkumu izmantošanu. Papildus kompetences centra funkcijas ietver praktiskas un / vai finansiālas palīdzības sniegšanu publiskajiem iepirkumu rīkotājiem inovāciju iepirkumu sagatavošanā un/vai ieviešanā visas sabiedrības interesēs. Vadlīnijās aprakstīti sekojoši kompetences centru organizatoriskie moduļi: 1. kompetenču centrs ir daļa no centrālā iepirkuma iestādes valsts līmenī; 2. kompetenču centrs ir daļa no ministrijas vai tieši saistītas ar vienu vai vairākām ministrijām aģentūras; 3. kompetences centra funkcijas ministrijas vai valsts aģentūra vārdā pilda neatkarīga ārēja ekspertu organizācija (parasti NVO), kuras darbības virzienus nosaka valsts. Projekta galvenās plānotās aktivitātes: - izveidot pastāvīgu kompetences centru tīklu, kas veicinās zināšanu apmaiņu, sadarbību un paraugprakses apmaiņu; - atbalstīt (vismaz) piecus esošos inovāciju iepirkumu kompetences centrus, lai palielinātu to darbības jomu, palielinātu to ietekmi un uzlabotu savus pakalpojumus publiskajiem iepirkumiem; - piecu jaunu inovāciju iepirkumu kompetences centru izveide, palīdzot tiem atbalstīt publiskos iepirkumu veicējus, stiprinot to pieredzi šajā jomā; - veicina pirmskomercializācijas iepirkumu un publisko inovāciju iepirkumu integrēšanu visā Eiropā; - atbalstīt visus kompetences centrus, lai attīstītu zināšanas pārrobežu sadarbības un kopīgu iepirkumu jomā; - sazināties un izplatīt Procure2Innovate kompetences centru izstrādātos rīkus un pieejas (un rezultātus) Eiropas līmenī.

110 Projekta mājas lapa pieejama: <https://procure2innovate.eu/home/>

	Vadlīnijās identificēti pamati, kas jāņem vērā, lai sāktu darbu, ieskicētas darbības, kuras var veikt, lai izveidotu uzticamību un nopelnītu uzticību no publisko iepirkumu veicējiem, un noteiktas prioritārās darbības, kas jāveic, lai kompetenču centrs uzsāktu veiksmīgu darbību. Tāpat vadlīnijās tiek apskatītas kompetences centru galvenās komponentes, mērķa grupas, sniegto pakalpojumu kopums u.c. būtiski jautājumi. Vadlīnijās ietver arī galveno kompetences centru raksturlielumu kontrolesarakstu (<i>check-list</i>) saistībā ar kompetences centru izveides piedāvātājiem pakalpojumiem, atbalstot publiskos iepirkumus inovāciju jomā. Dokumentā definēti kompetences centru veicamie pamatpakalpojumi (konsultācijas iepirkumu, tirgus analīzes, juridiskajā un finanšu jomās, patstāvīga kontakta nodrošināšana ar potenciālo iepirkuma īstenošanu, atbalsta sniegšana pirms iepirkuma veikšanas – tirgus izpētē, vajadzību novērtējumā, izmantojot pasākumus un tiešsaistes instrumentus – nodrošināt pieredzes un informācijas apmaiņu iepirkuma veicējiem, labās prakses piemēru popularizēšana – publicēšana.
Iespēja piemērot pieredzi Latvijā	Lai veicinātu inovāciju iepirkumu ieviešanu praksē, viens no praktiskiem atbalsta mehānismiem varētu būt inovāciju iepirkuma kontaktpunkta izveide, un šo vadlīniju metodiskais materiāls var palīdzēt īstenot kompetences centra izveidi Latvijā, ņemot vērā 10 citu valstu pieredzi un ieteikumus.
Atsauces uz informāciju interneta vietnē	Vadlīnijas “Kā izveidot kompetences centru inovāciju iepirkumiem” pieejamas: https://procure2innovate.eu/fileadmin/user_upload/Documents/Procure2Innovate_HowtoSetupaCompetenceCentreonInnovationProcurement.pdf

Avots: CSE COE informācijas apkopojums, izmantojot publiski pieejamu informāciju

3.3.3. Igaunijas labās prakses piemēri – inovāciju iepirkumi

Kā labās prakses piemērs var tikt minēta Igaunijas un Somijas starpvalstu sadarbība vienotas publiskās datu bāzes informācijas sistēmas izstrādē, organizējot starptautisku iepirkumu un piemērojot atklāta konkursa procedūru.

17.tabula. Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – Starptautiska starpvalstu sadarbība inovatīva rezultāta veidošanā

Piemērs Nr.2 Starptautiska starpvalstu sadarbība inovatīva rezultāta veidošanā	
Labās prakses piemēra nosaukums	Dažādu publiskā sektora datu bāzu integrēšana vienā informācijas sistēmā (X-Road projekts)
Labās prakses īstenošana	Ziemeļvalstu sadarbības risinājumu institūts (Nordic Institute for Interoperability Solutions). Darbs pie iepirkumu sagatavošanās sākās 2018. gadā, bet iepirkumi tiek realizēti 2020.gada ietvaros, ar izpildes termiņu – 3 gadi.
Detalizēts apraksts	
Inovāciju iepirkuma priekšmets un rezultāts	Iepirkuma objekts bija X- Road – oriģināla sistēma, kas bija pirmā pasaulē, kas savienoja visas valdības informācijas sistēmas. Tagad tā ir Igaunijas e-Valdības sistēma, kas nodrošina tehnisko un organizatorisko vidi, drošu datu pārsūtīšanu starp e - pārvaldes datubāzēm, kā arī starp privātpersonām un valdības institūcijām. X-Road pamatideja ir tāda, ka informācijas sistēmas neapmainās ar datiem tieši savā starpā. Tā vietā informācijas sistēmas ir savienotas, izmantojot papildu standartizētus piekļuves punktus (drošības serveri), kas ievieš vienas un tās pašas tehniskās specifikācijas un tādējādi var savstarpēji sazināties.

	X-Road nodrošina uzraudzības un ziņošanas iespējas, kuras var izmantot, lai apkopotu operatīvās atskaites datus un tehniskās uzraudzības informāciju no sistēmas. Informāciju var izmantot, lai izmērītu atsevišķu pakalpojumu lietojumu biežumu, izprastu atkarības un attiecības starp dažādām informācijas sistēmām un pakalpojumiem, uzraudzītu pakalpojumu stāvokli, uzraudzītu lietotās X-Road programmatūras versijas u.c.
Inovāciju iepirkuma procedūra	Lai stimulētu inovācijas, iepirkuma pasūtījuma galvenās prasības bija šādas: - viedkartei vajadzēja būt paplašināmai dažādās lietojumprogrammās un darbinātai bezkontakta veidā; - reakcijas parametri tika detalizētāk definēti atbilstoši īpašajiem paredzētajiem sistēmas lietošanas veidiem; - noteikts konkrēts viedkartes izmērs; - bezkontakta lasīšanas ierīču piedāvātais klāsts un serviss. Piegādātāji tika aicināti nākt klajā ar saviem risinājumiem, kas atbilst šiem minimālajiem kritērijiem (ņemot vērā, ka sākotnēji bija izstrādātas dažādas tehniskās specifikācijas). Specifikācijas un visi citi jautājumi tika vēl detalizētāk precizēti sarunu procesā pirms piedāvājumu iesniegšanas, nosakot termiņu, lai atbildētu uz potenciālajiem pretendentu jautājumiem. Riski tika pārvaldīti, rūpīgi nosakot juridiskās, finanšu, kā arī iepirkuma procesa tehniskās prasības. Mērķis bija samazināt riskus, bet tikai tādā mērā, kas netraucētu pakalpojumu sniedzēja brīvību ieviest novatoriskus risinājumus. Igaunija un Somija uzsāka publisko iepirkumu par X-Road programmatūras kodola izstrādi, noslēdzot kopīgu sadarbības līgumu. Ziemeļvalstu sadarbības risinājumu institūts publicēja publisko iepirkumu par X-Road programmatūras kodola izstrādi Igaunijas Publisko iepirkumu reģistrā. Sagaidāmo iepirkumu (plānoti vairāki iepirkumi) vērtība ir 2,5 miljoni EUR uz trīs gadu līguma periodu. Izmantotā iepirkuma procedūra – starptautisks iepirkums, piemērojot atklāta konkursa procedūru, kā arī pamatnolīguma noslēgšanas iespējas mazāka apjoma iepirkumiem un citas iepirkuma procedūras, atbilstoši likumā noteiktajām.
Atsauces uz iepirkumu normatīvo regulējumu un vadlīnijām	Likums par publisko iepirkumu Igaunija pieejams: https://www.riigiteataja.ee/akt/101072017001 Igaunijas e-iepirkumu sistēmas mājas lapā pieejamā informācija https://riigihanked.riik.ee/rhr-web/#/search
Iespēja piemērot pieredzi Latvijā	Igaunijas pieredzi, īstenojot apjomīgus IKT jomas iepirkumus sadarbībā ar citām valstīm, ar kopīgu mērķi izmantot iegūtos rezultātus abās valstīs, var tikt īstenots arī Latvijā, tādējādi paplašinot zināšanu, pieredzes un tehnoloģiju bāzi, rezultātā – vienotas e-sistēmas izveide – sasniegšanai.
Atsauces uz informāciju interneta vietnē	Informācija par projekta X-Road (dažādu publiskā sektora datu bāzu integrēšana vienā informācijas sistēmā) iepirkumu pieejama: https://www.mynewsdesk.com/niiis/pressreleases/estonia-and-finland-conduct-a-public-procurement-of-x-road-software-core-development-2443642 https://www.niiis.org/public-procurements https://x-road.global/xroad-history

Avots: CSE COE informācijas apkopojums, izmantojot publiski pieejamu informāciju

3.4. Vācija

Lai nodrošinātu praktisku atbalstu inovāciju iepirkumiem, Federālā ekonomikas un enerģētikas ministrija ir nodibinājusi **Inovatīvo publisko iepirkumu kompetences centru KOINNO**, kā arī veicina inovāciju iepirkumus, izsludinot **balvu “Inovācijas rada priekšrocības”**.

Vācijas publisko iepirkumu tiesiskais regulējums ļauj izmantot iepirkumos tā saucamo **funkcionālo pakalpojuma aprakstu**, norādot iepirkuma mērķi, nevis precīzu pakalpojumu katalogu, tādējādi tas ļauj blakus cenu konkursam veikt konceptuālu pieeju izvērtējumam. Tiek izmantoti arī konkursa dialogi un sarunu procedūras.

Īpaši atzīmējami **blakus piedāvājumi**, kas atļauj piedāvājumu iesniedzējiem novirzīties no konkrētās iepirkuma specifikācijas, nodrošinot atbilstību minimālajam pasūtītāja prasību komplektam. Blakus piedāvājuma mehānisms atļauj piedalīties konkursos ar novatoriskiem risinājumiem, kuri pasūtītājam var vēl nebūt zināmi, arī tādiem pretendentiem, kas specializējas citās tehnoloģijās.

Vācijā tiek veidoti projekti, izmantojot **blokkēdes risinājumus**, piemēram, attiecībā uz IT sistēmām.

3.4.1. Vācijas tiesiskais regulējums inovāciju iepirkumu jomā

Tiesību akti, vadlīnijas un stratēģijas

- Likums pret konkurences ierobežojumiem
- Noteikumi par publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu
- Federālās ekonomikas un enerģētikas ministrijas noteikumi
- Federālās zemes regulējums

Federālās ekonomikas un enerģētikas ministrijas un KOINNO vadlīnijas

Latvijā pārņemamie un izmantojamie piemēri

Kompetences centra izveide, funkcionālo pakalpojumu apraksts un blakus piedāvājumi.

Iepirkuma jomu regulējošie tiesību akti

Vācijā ir vēsturiski izveidojies sarežģīts publisko iepirkumu tiesiskais regulējums. Valsts līmenī to veido vairāki likumi un Federālās ekonomikas un enerģētikas ministrijas un Federālās tieslietu un patērētāju aizsardzības ministrijas noteikumi.

Par vienu no galvenajiem publiskos iepirkumus reglamentējošajiem valsts līmeņa tiesiskajiem aktiem var uzskatīt Likuma pret konkurences ierobežojumiem¹¹¹ 4. daļu, kas regulē iepirkuma procedūras, iepirkumos iesaistīto pušu tiesisko aizsardzību, kā arī līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas principus un vispārējos izņēmumus.

Par otru galveno publiskos iepirkumus reglamentējošo valsts līmeņa tiesisko aktu var uzskatīt Federālās ekonomikas un enerģētikas ministrijas Noteikumus par publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu¹¹². Tie apraksta iepirkumu procesu.

Abi augstāk minētie tiesiskie akti regulē publiskos iepirkumus virs ES noteiktā iepirkuma sliekšņa.

Iepirkumus zem ES noteiktā iepirkuma sliekšņa regulē speciāli Federālās ekonomikas un enerģētikas ministrijas noteikumi.¹¹³

¹¹¹ Likums pret konkurences ierobežojumiem Vācijā, pieejams: <https://www.gesetze-im-internet.de/gwb/index.html>

¹¹² Noteikumi par publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu, Vācija. Pieejams: http://www.gesetze-im-internet.de/vgv_2016/index.html

¹¹³ Vācijas Federālās ekonomikas un enerģētikas ministrijas noteikumi, pieejami: <https://www.bmwi.de/Redaktion/DE/Downloads/U/unterschwelvenvergabeordnung-uvgo.pdf>

Citi noteikumi regulē konkrēta veida iepirkumus: koncesijas,¹¹⁴ pakalpojumu iepirkumus,¹¹⁵ būvniecības iepirkumus,¹¹⁶ aizsardzības jomas iepirkumus,¹¹⁷ transporta, ūdensapgādes un energoapgādes iepirkumus,¹¹⁸ brīvo profesiju (arhitekti, inženieri, juristi) pakalpojumu iepirkumus.¹¹⁹ Iepirkumiem būvniecības jomā jāievēro arī papildus noteikumi, kas formulēti vairākās t.s. rokasgrāmatās.¹²⁰

Vācija ir federāla valsts, un vairākās jomās atsevišķām federālajām zemēm ir zināma neatkarība un tās var pieņemt savus likumus. Tas ietver arī publiskos iepirkumus. Šī iemesla dēļ Vācijā attiecībā uz publiskajiem iepirkumiem blakus dažādiem valsts līmeņa normatīvajiem aktiem var tikt piemērots arī federālās zemes regulējums.

Pārskats par Vācijas valsts un 16 federālo zemju regulējumu publisko iepirkumu jomā atrodams publisko iepirkumu portālā,¹²¹ ko uztur uzņēmums Vergabe24 GmbH.

Interesanta un būtiska pieredze inovatīvu publisko iepirkumu organizēšanā apkopota Federālās ekonomikas un enerģētikas ministrijas un KOINNO vadlīnijās.¹²² ¹²³ Inovatīvo iepirkumu atbalsta rezultāti analizēti publikācijā.¹²⁴

Inovāciju iepirkumu metodes

Vācijas publisko iepirkumu regulējums ietver procedūras un pieejas, kas atbalsta inovatīvu produktu un pakalpojumu iegādi. Atbilstoši portālam Vergabe24¹²⁵, inovāciju iepirkumu atbalstu vislabāk nodrošina tādas iepirkuma procedūras kā konkursa dialogi, kas lietojami iepirkumiem virs ES sliekšņa, un no ES normatīvajiem aktiem izrietošās sarunu procedūras.

Vācijas publisko iepirkumu tiesiskais regulējums ļauj izmantot iepirkumos tā saucamo funkcionālo pakalpojuma aprakstu (funktionale Leistungsbeschreibung), norādot iepirkuma mērķi, nevis precīzu pakalpojumu katalogu. Tas ļauj blakus cenu konkursam veikt konceptuālu pieeju sacensību.

Cits inovatīvus iepirkumus atbalstošs mehānisms ir t.s. blakus piedāvājums (Nebenangebot), kas atļauj piedāvājumu iesniedzējiem novirzīties no konkrētās iepirkuma specifikācijas, nodrošinot atbilstību minimālajam pasūtītāja prasību komplektam. Šādā gadījumā pasūtītājs iepriekš precizē, vai un cik lielā mērā ir atļauti blakus piedāvājumi. Blakus piedāvājuma mehānisms atļauj piedalīties konkursos ar novatoriskiem risinājumiem, kuri pasūtītājam var vēl nebūt zināmi, arī tādiem pretendentiem, kas specializējas citās tehnoloģijās.

3.4.2. Vācijas labās prakses piemēri – atbalsts inovāciju iepirkumiem

Inovāciju iepirkumu atbalsts

Lai atbalstītu inovācijas publiskajos iepirkumos Federālā ekonomikas un enerģētikas ministrija regulāri izsludina balvu "Inovācijas rada priekšrocības" („Innovation schafft Vorsprung“).¹²⁶

114 Rīkojums par koncesiju piešķiršanu Vācijā, pieejams: <http://www.gesetze-im-internet.de/konzvgv/BJNR068300016.html#BJNR068300016BJNG000100000>

115 Līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas un līguma noteikumi Vācijā, pieejami: <http://www.bmwi.de/Redaktion/DE/Downloads/Gesetz/verdingungsordnung-fuer-leistungen-vol-a-2009.html>

116 Būvniecības darbu vispārējie līgumu nosacījumi Vācijā, pieejami: http://www.forum-vergabe.de/fileadmin/user_upload/Gesetzestexte/VOB-B_2016_01.08.2016.pdf

117 Vispārējie līguma nosacījumi būvdarbu veikšanai Vācijā, pieejami: <http://www.gesetze-im-internet.de/vsvgv/index.html>

118 Iepirkuma rīkojums aizsardzības un drošības nozarē, lai īstenotu Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Direktīvu 2009/81 / EK par procedūru koordinēšanu, lai piešķirtu noteiktus būvniecības, piegādes un pakalpojumu līgumus aizsardzības un drošības nozarēs, kā arī Izmaiņas direktīvās 2004/17 / EK un 2004/18 / EK, Vācija. Pieejams: <http://www.gesetze-im-internet.de/vsvgv/index.html>

119 Brīvo profesiju pakalpojumu iepirkumus noteikumi Vācijā, pieejami: <https://www.jurion.de/gesetze/vof-2/>

120 Specializēti noteikumi par federālo būvniecību, pieejami: <https://www.fib-bund.de/Inhalt/Vergabe/>

121 Vācijas publisko iepirkumu portāls, pieejams: <https://www.vergabe24.de/vergaberecht/gesetze-und-verordnungen/>

122 Federālās ekonomikas un enerģētikas ministrijas un KOINNO vadlīnijas, pieejamas: https://www.bmwi.de/Redaktion/DE/Downloads/I/impulse-mehr-innovation.pdf?__blob=publicationFile&v=1

123 Federālās ekonomikas un enerģētikas ministrijas un KOINNO vadlīnijas, pieejamas: https://www.bmwi.de/Redaktion/DE/Publikationen/Wirtschaft/koinno-innovative-oeffentliche-beschaffung.pdf?__blob=publicationFile&v=3

124 Federālās ekonomikas un enerģētikas ministrijas un KOINNO vadlīnijas, pieejamas: https://www.bmwi.de/Redaktion/DE/Publikationen/Studien/evaluierung-kompetenzzentrums-innovative-beschaffung.pdf?__blob=publicationFile&v=3

125 Vācijas iepirkumu portāls Vergabe24, pieejams: <https://www.vergabe24.de/auftraggeber/professionell-ausschreiben/innovationen-foerdern/>

126 Federālā ekonomikas un enerģētikas ministrijas informācija par balvu "Inovācijas rada priekšrocības", pieejama: <https://www.bmwi.de/Redaktion/DE/Wettbewerb/innovation-schafft-vorsprung.html>

Lai nodrošinātu praktisku atbalstu inovāciju iepirkumiem, Federālā ekonomikas un enerģētikas ministrija ir nodibinājusi Inovatīvo publisko iepirkumu kompetences centru KOINNO.¹²⁷ To uztur Vācijas Materiālu pārvaldības, loģistikas un iepirkumu federālā asociācija. Kompetences centra portālā tiek piedāvāti pakalpojumi saistībā ar publiskajiem iepirkumiem (tālākizglītība,¹²⁸ pieredzes apmaiņas pasākumi, konsultācijas), kā arī informācijas materiāli, tiek informēts par dažādiem pasākumiem, tiek sniegti labās prakses piemēri, kā arī atrodamas dažādas publikācijas par tēmu.

18.tabula. Atbalsts inovāciju iepirkumiem – Balva par inovāciju iepirkuma procesu

Piemērs Nr. 1. – Balva par inovāciju iepirkuma procesu		
Labās prakses piemēra nosaukums	Balva “Inovācijas rada priekšrocības”	
Labās prakses īstenotājs	Federālā ekonomikas un enerģētikas ministrija Materiālu pārvaldības, loģistikas un iepirkumu federālā asociācija	
Detalizēts apraksts		
Inovāciju atbalsta apraksts	iepirkuma instrumenta	Balva "Inovācija rada priekšrocības" tiek piešķirta publisko iepirkumu pasūtītājiem par inovāciju iepirkuma procesu un/vai inovatīva produkta iegādi. Balva tiek piešķirta reizi gadā kopš 2006.gada. Federālā ekonomikas un enerģētikas ministrija aicina publisko iepirkumu pasūtītājus piedalīties konkursā par balvu. Kontaktpersona tam ir Materiālu pārvaldības, loģistikas un iepirkumu federālā asociācija.¹²⁹ Balvai var pieteikties federālās, zemju un vietējās administrācijas, kā arī valsts uzņēmumi un institūcijas. Novatoriskiem iepirkuma procesiem ir jānodrošina praktisks ilgspējīgs ieguldījums optimizācijā un efektivitātes palielināšanā, un tiem jābūt nododamiem citām līdzīgām iestādēm. Iegādātajām inovācijām (produktiem, procesiem vai pakalpojumiem) ir jābūt novedušiem pie lielākas produktivitātes un efektivitātes no finanšu, procesu un/vai vides viedokļa. Dalībai jāiesniedz nepublicēts iepirkuma apraksts ne vairāk kā 20 lappusēs. Pēc tam neatkarīga žūrija novērtē ienākošos aprakstus, izvirza labākos prezentācijai un nosaka uzvarētāju. Apbalvošanas ceremonija notiek klātienē “Publisko iepirkumu pasūtītāju dienas” ietvaros Berlīnē. Dalībai konkursā balvas saņemšanai tiek izvirzīti šādi kritēriji: • iegādāts īpaši inovatīvs produkts vai ieviests inovāciju iepirkumu process; • nostiprināta iepirkumu stratēģiskā orientācija; • apšaubītas un mainītas iepirkuma metodes vai veikta izsole; • ieviestas idejas iepirkumu vajadzību apvienošanai; • ieviests jauns e-iepirkuma veids vai cits elektronisks process, lai samazinātu iepirkuma procesa operatīvo darbu; • uzsākta inovāciju partnerība; • izmantojot jaunu iepirkuma procesu, dota iespēja iegādāties īpaši inovatīvu produktu vai pakalpojumu; • samazināts iepirkuma procesa ilgums, ieviešot metrikas un reorganizējot procesus; • definēti kvalitatīvi iepirkumu vērtēšanas kritēriji, kas ņemti vērā, pārņemot produktu vai pakalpojumu.
Iespēja pieredzi Latvijā	piemērot	Šāda iespēja piemērojama Latvijā pie noteikuma, ka tiek atrasts balvas sponsors un konkursa organizators.

127 Inovatīvo publisko iepirkumu kompetences centra KOINNO mājas lapa, pieejama: <https://de.koinno-bmw.de/>

128 https://www.koinno-bmw.de/fileadmin/user_upload/publikationen/KOINNO_Factsheet_E-Learning_DE_2020_web.pdf

129 Federālās materiālu pārvaldības, iepirkumu un loģistikas asociācijas mājas lapa, pieejama: <https://www.bme.de/start/>

	Publisko iepirkumu pasūtītāji var mācīties no labiem piemēriem, kā vairāk veikt inovatīvus un ilgtspējīgus iepirkumus, izmantojot kā piemērus pašreizējos un iepriekšējos balvu ieguvējus. ¹³⁰
Atsauces uz informāciju interneta vietnē	Informācija par balvas piešķiršanas kritērijiem pieejama: https://www.bme.de/initiativen/foerderpreise-awards/innovation-schafft-vorsprung/

Avots: CSE COE informācijas apkopojums, izmantojot publiski pieejamu informāciju

3.4.3. Vācijas labās prakses piemēri – inovāciju iepirkumi

Kopš 2014.gada Hessen Mobil (Hesenes federālās zemes ceļu un satiksmes vadība) īstenoja standarta iepirkumu augstas redzamības aizsargtērpu iegādei, tomēr, nosakot iepirkuma ietvaros sasniedzamos mērķus, tika panākts, ka inovācija tiek ieviesta produkta visa dzīves cikla laikā.

19.tabula. Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – inovācija visa produkta dzīves cikla laikā

Piemērs Nr. 2. – Inovatīvs produkts, kur prasības attiecas uz visu produkta dzīves ciklu	
Labās prakses piemēra nosaukums	Centrāls inovatīvu un ilgtspējīgu augstas redzamības aizsargtērpu iepirkums, nodrošinot procesu optimizāciju
Labās prakses īstenotājs	Hessen Mobil - Hesenes federālās zemes ceļu un satiksmes vadība
Iepirkuma laika periods	Iepirkuma process notiek, sākot ar 2014.gadu
Detalizēts apraksts	
Inovāciju iepirkuma priekšmets un rezultāts	Iepriekšējos iepirkumos, izmantojot tikai zemākās cenas principu, tika iegādāts lēts standarta augstas redzamības aizsargtērps, kura akceptēšana bija ļoti ierobežota. Tāpēc, iegādājoties uzlabotu redzamības tērpu, tika izvirzīti šādi mērķi: • paaugstināt augstas redzamības aizsargtērpu kvalitāti, ņemot vērā individuālās prasības, lai uzlabotu to valkātāju akceptanci; • novatorisku iepirkuma instrumentu agrīna ieviešana un izmantošana visā iepirkuma procesā; • ilgtspējīgu kritēriju iekļaušana iepirkumos, lai mudinātu piegādātājus tos izmantot un padarītu tos par standartu. Kopš 2014. gada Hessen Mobil izmanto izstrādātos aizsargtērpus. Inovatīvo īpašību dēļ šos aizsargtērpu izmanto arī citas Hesenes organizācijas.
Inovāciju iepirkuma procedūra	Par pamatu konkursam tika izvēlēts ekonomiski visizdevīgākais piedāvājums ar šādiem vērtēšanas kritērijiem: • 30% cena, • 40% kvalitāte un funkcionalitāte, • 10% izskats, • 20% ilgtspēja. Pamatlīgumi tika noslēgti uz 2 gadiem. Ceļu uzturētāji aizsargtērpus saņem līzingā uz 3 gadiem ar iespēju pagarināt uz 1 gadu. Tas nodrošināja plānošanas drošību un vienlaikus tika sasniegtas ekonomiskās cenas. Turklāt ar katru nākamo uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus tiek noteiktas jaunas prasības, tādējādi ieviešot turpmākas inovācijas. Kopš 2020. gada janvāra tiek izmantota ceturrtā augstas redzamības tērpa uzlabotā versija. Iepirkums ieguvis balvu:

130 Pieteikšanās process Inovāciju balvas konkursam, pieejams: <https://www.bme.de/initiativen/foerderpreise-awards/innovation-schafft-vorsprung/bewerbung/>

	https://mobil.hessen.de/sites/mobil.hessen.de/files/2020-02-13%20Urkunde%20Innovationspreis_0.pdf
Atsauces uz iepirkumu normatīvo regulējumu un vadlīnijām	Ekonomiski visizdevīgākais piedāvājums ir novērtēšanas metode, ko var izmantot kā atlases procedūru, ļaujot līgumslēdzējai pusei slēgt līgumu, pamatojoties uz piedāvājuma iesniegšanas aspektiem, kas nav tikai cena. Ekonomiski visizdevīgākais piedāvājums ir novērtēšanas metodes apraksts pieejams: https://www.designingbuildings.co.uk/wiki/Most_Economically_Advantageous_Tender_(MEAT)
Iespēja piemērot pieredzi Latvijā	Šāda iespēja pastāv, esošais iepirkumu regulējums ļauj iekļaut vērtēšanas kritērijos visas produkta/pakalpojuma dzīves cikla izmaksas. Interesanta ir iespēja iepirkuma ietvaros izstrādāto produktu izmantot līzīngā ietvaros.
Atsauces uz informāciju interneta vietnē	Informācija par balvu "Inovācija rada labu sākumu" pieejama: https://mobil.hessen.de/%C3%BCber-uns/ausgezeichnete-beschaffung https://de.koinno-bmw.de/fileadmin/user_upload/praxisbeispiele/KOINNO-Praxisbeispiel_2020_86_Preistraeger_Ganzheitliche_innovative_Beschaffung_von_Warnschutzanzuegen_bei_Hessen_Mobil.pdf

Avots: CSE COE informācijas apkopojums, izmantojot publiski pieejamu informāciju

Savukārt Vācijas meteoroloģiskajā dienestā, veicot apjomīgus pētījumus pirms iepirkuma organizēšanās, īstenojot inovācijas partnerību, tika iegādāts krusas sensora prototips, noslēdzot arī līgumu par šādu sensoru sekojošu sērijveida izstrādi un piegādi.

20.tabula. Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – inovāciju partnerība iepirkumos

Piemērs Nr.3. – Inovācijas partnerība jaunu produktu attīstībai un iegādei	
Labās prakses piemēra nosaukums	Krusas sensoru iepirkums
Labās prakses īstenotājs	Vācijas meteoroloģiskais dienests - Deutscher Wetterdienst (DWD)
Iepirkuma laika periods	2017.gads – 2020.gads
Detalizēts apraksts	
Inovāciju iepirkuma priekšmets un rezultāts	DWD konstatēja, ka tirgū pieejamie vienkāršie krusas sensori neļauj ticami atšķirt krusu no lietus. Veicot pētījumus, DWD atklāja, ka tievu vadiņu struktūra ir ideālā virsma, pret kuru triecoties krusas grauds atdod lielāku impulsu kā lietus pile, un tā optimāli izmantojama sensora izveidei. Pirmā prototipa izmēģinājumi apstiprināja efektivitāti, un DWD patentēja šādu krusas sensora dizainu. Komplicēto komerciāli pieejamo krusas sensoru cena (kas vienmēr ietver arī papildu funkciju krusas graudu lieluma noteikšanai, kas nav nepieciešama) bija no 10 000 līdz 15 000 eiro par sensoru. Jaunā sensora izstrādes izmaksas bija aptuveni no 25 000 līdz 50 000 eiro. Plānotās sērijveida ražošanas izmaksas bija no 1000 līdz 1500 eiro par sensoru. Bez tam tika arī konstatēts, ka šāda veida vienkāršiem sensoriem ir plašs tirgus, tāpēc uzņēmumi varētu produktu pārdot citur.

Inovāciju procedūra	iepirkuma	Tā kā tika runāts par jauna veida pakalpojuma izstrādi, ieskaitot sekojošu sērijveida piegādi, kā iepirkuma procedūra tika izvēlēta inovācijas partnerība. Iepirkums tika veikts 2 posmos. Pirmajā posmā tika sniegta informācija par iepirkuma priekšmetu un notika pretendentu atlase ar mērķi samazināt to līdz pieciem. Atlase tika veikta atbilstoši šādām prasībām: • kvalitātes vadības sistēmas esamība; • pietiekams darbinieku skaits; • atsauču skaits sensoru izstrādē; • piedāvājuma atbilstība sensora prasību matricai. Uzņēmuma Eigenbrodt GmbH & Co. KG konceptuālā piedāvājuma piemērotība tika novērtēta ar 100 procentiem un ar to tika noslēgts dalības līgums. Otrajā iepirkuma posmā Eigenbrodt GmbH & Co. KG sākotnējā piedāvājuma vērtējums bija 80%. Sekojošajā sarunu posmā tika pārrunāti piedāvājuma līgumiskie un tehniskie aspekti, un DWD iepazīstināja savu izstrādāto prototipu, lai norādītu uz piedāvājuma pašreizējiem trūkumiem. Galīgais piedāvājums saņēma 98,9% vērtējumu, kā arī sērijveida produkta cena tika samazināta par 10%. Tā rezultātā tika noslēgti 3 dažādi līgumi: darba līgums prototipa izstrādei, pirkuma līgums sērijveida ierīču piegādei un licences līgums, kas regulē produkta izplatīšanu.
Atsauces uz iepirkumu normatīvo regulējumu un vadlīnijām		Informācija par krusas sensoru iepirkumu pieejama: https://ausschreibungen-deutschland.de/411124_Innovationspartnerschaft_Hagelsensor-Referenznummer_der_Bekanntmachung_2017_Offenbach_am_Main
Iespēja piemērot pieredzi Latvijā		Izmantojot inovāciju iepirkumu procedūru, kas satur sarunu posmu, piedāvāto pakalpojumu var pielāgot klienta interesēm, kas ir īpaši svarīgi, savienojot inovatīvus tirgus risinājumus ar lietotāja idejām un prasībām. Iepirkuma rezultātā DWD ieguva inovatīvus tirgū nepieejamus krusas sensorus, kas atbilda DWD prasībām, bija lēti un vienkārši, bez liekas funkcionalitātes. Procedūra atbilst ES regulējumam, ir piemērojama Latvijā un ir atbilstoša situācijai, kad tirgus nepiedāvā pasūtītājam vajadzīgo risinājumu.
Atsauces uz informāciju interneta vietnē		Informācija par krusas sensoru iepirkumu pieejama: https://www.dwd.de/DE/Home/home_node.html https://de.koinno-bmw.de/fileadmin/user_upload/praxisbeispiele/KOINNO-Praxisbeispiele_2019_69_Hagelsensor_DWD-komprimiert.pdf

Avots: CSE COE informācijas apkopojums, izmantojot publiski pieejamu informāciju

Lai atbalstītu starpiestāžu procesus patvēruma jomā, izvērtējot blokķēdes tehnoloģijas izmantošanas perspektīvas publiskajā sektorā, Federālais migrācijas un bēgļu birojs īsteno pilotprojektu, kura ietvaros plānots sasniegt sekojošus mērķus - nepārtrauktu starpiestāžu informācijas apmaiņas ieviešanu un informācijas apstrādes laika un nepieciešamo resursu samazinājumu.

21.tabula. Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – Blokķēdes tehnoloģijas izmantošana

Piemērs Nr.4 - Blokķēdes tehnoloģijas izmantošana valsts pārvaldē

Labās prakses piemēra nosaukums	Blokķēdes risinājuma projektēšana un izstrāde, lai atbalstītu starpiestāžu procesus patvēruma jomā Federālajā migrācijas un bēgļu birojā
Labās prakses īstenotājs (nosaukums un darbības veids, nozare, īss apraksts)	Federālais migrācijas un bēgļu birojs - Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (BAMF) kopā ar Saksijas Valsts direktorātu - Landesdirektion Sachsen (LDS) (LDS) un Fraunhofera lietišķās informātikas institūtu (Fraunhofer FIT)
Iepirkuma laika periods	2018.gads – projekts vēl turpinās
Detalizēts apraksts	
Inovāciju iepirkuma priekšmets un rezultāts	Izmantojot blokķēdes risinājumu, BAMF vēlas sasniegt reālā laika nepārtrauktu starpiestāžu informācijas apmaiņas procedūru patvēruma pieprasījumu apstrādes procesā, kā arī ievērojamu apstrādes laika un nepieciešamo resursu samazinājumu. Papildus tas nodrošinātu augstu risinājuma drošību, kā arī pozitīva patvēruma lēmuma gadījumā - ātrāku patvēruma meklētāju nosūtīšanu uz atbilstošajām pašvaldībām. Pirmā projekta posma laikā tika veikta koncepcijas pārbaude, lai novērtētu blokķēdes risinājuma iespējas un riskus patvēruma procesa atbalstam. Izmantojot vienkāršota patvēruma procesa piemēru, tika parādīts, ka blokķēdes ir piemērota tehnoloģija starpiestāžu procesu atbalstam. Balstoties uz koncepcijas pārbaudes pozitīvo novērtējumu, BAMF kopš 2018. gada augusta kopā ar Fraunhofer FIT projektu grupu pilotprojekta ietvaros ir ieviesusi uz blokķēdi balstītu IT sistēmu patvēruma procesa daļas atbalstam sadarbībai starp Saksijas Centrālo imigrācijas biroju un BAMF. Izstrādāti principi valsts pārvaldes blokķēžu risinājumu izstrādei: • personas dati jāglabā ārpus blokķēdes; • ja nepieciešams datus blokķēdē piekļūst fiziskai personai, tam jāizmanto īpaši drošs risinājums ārpus blokķēdes; • blokķēde jāuzskata par komponenti risinājumam, kas uzlabotu komunikāciju un sadarbību; • blokķēde jāievieš kā atsevišķs, modulārs sistēmas slānis.
Inovāciju iepirkuma procedūra	Pilotprojekts, bākas projekts (Leuchtturmprojekt)
Atsauces uz iepirkumu normatīvo regulējumu un vadlīnijām	Informācija par blokķēdes tehnoloģijas izmantošanu valsts pārvaldē pieejama: https://www.fit.fraunhofer.de/de/fb/wirtschaftsinformatik/projects/blockchain-im-asylprozess.html https://www.bmwi.de/Redaktion/DE/Publikationen/Digitale-Welt/blockchain-strategie.pdf?__blob=publicationFile&v=8 https://de.koinno-bmwi.de/fileadmin/user_upload/praxisbeispiele/KOINNO-Praxisbeispiel_2020_85_Konzipierung_und_Entwicklung_einer_Blockchain-Loesung.pdf
Iespēja piemērot pieredzi Latvijā	Pilotprojekts kalpo kā reference, izstrādājot personas datu aizsardzībai atbilstošus blokķēdes risinājumus un kopumā blokķēdes tehnoloģijas izmantošanai valsts pārvaldē. Tas sniedz pierādījumu par blokķēdes risinājuma noderīgumu patvēruma procedūras kontekstā. Valsts iestāžu organizēti pilotprojekti, iesaistot pētniecības iestādes, ir noderīgi jaunu tehnoloģiju aprobācijai, lai definētu standartrisinājumus un noteiktu vadlīnijas un standartus.

Atsauces uz informāciju interneta vietnē	Informācija par blokķēdes tehnoloģijas izmantošanu valsts pārvaldē pieejama: https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Digitalisierung/blockchain-whitepaper.pdf?__blob=publicationFile&v=10
---	---

Avots: CSE COE informācijas apkopojums, izmantojot publiski pieejamu informāciju

3.5. Nīderlande

Nīderlandes Ekonomikas un klimata ministrija ir izveidojusi **iepirkumu ekspertīzes centru PIANOo**, kas apvieno sabiedrības inovācijas iepirkumu ekspertus, apvieno zināšanas un pieredzi, kā arī konsultē valdības struktūras par to, kā veikt inovatīvu risinājumu iepirkumus. Ekspertīzes centra mājas lapā iekļautā informācija izmantojama, plānojot inovāciju iepirkumu metodoloģiju.

Kā praktisks piemērs inovāciju iepirkumu jomā minama konkursa dialoga atlase.

3.5.1. Nīderlandes tiesiskais regulējums inovāciju iepirkumu jomā

Tiesību akti, vadlīnijas un stratēģijas

- Iepirkuma likums¹³¹
- Vadlīnijas inovāciju iepirkumu īstenošanai¹³²

Latvijā pārņemamie un izmantojamie piemēri

Izanalizējami iepirkuma likumā iekļautie inovācijas partnerības procedūras principi un darbības un to piemērošana, izstrādājot inovācijas iepirkumu procedūru. Tāpat izanalizējamās vadlīnijas inovācijas iepirkumu veikšanai un pārņemama labākā prakse.

Iepirkuma jomu regulējošie tiesību akti

Iepirkumus Nīderlandē regulē Iepirkuma likums, kurš stājās spēkā 2016. gada 1. jūlijā, un tajā ir atrunāti atsevišķi panti, kas ir saistīti ar inovāciju iepirkumu. Lielākā daļa līgumslēdzēju iestāžu, organizējot iepirkumu, izmanto iepirkuma nosacījumus (vispārīgos noteikumus un nosacījumus). Valdības iestādēm, pašvaldībām, ūdens valdēm, provincēm un centrālajai valdībai ir savi vispārējie iepirkuma nosacījumi.

Inovācijas partnerības procedūra

Iepirkuma likuma § 2.2.1.6. "Inovācijas partnerības procedūra" nosaka, ka Līgumslēdzēja iestāde var piemērot inovācijas partnerības procedūru, ja publiskā iepirkuma līguma mērķis ir attīstīt iepirkumu inovatīvu produktu vai darbu, vai pakalpojumu, kas vēl nav pieejami tirgū.

Līgumslēdzēja iestāde, kas piemēro inovācijas partnerības procedūru:

- publicē paziņojumu par līgumu; novērtē, vai uz kandidātu attiecas līgumslēdzējas iestādes noteikts izslēgšanas pamats; novērtē, vai kandidāts, kas nav izslēgts, atbilst pasūtītāja noteiktajām piemērošanas prasībām; izvērtē neizslēdzamos vai noraidītos kandidātus pēc līgumslēdzējas iestādes noteiktajiem atlases kritērijiem;
- aicina atlasītos kandidātus iesniegt pirmo piedāvājumu;
- risina sarunas ar pretendentiem par viņu sākotnējiem un nākamajiem piedāvājumiem, izņemot galīgo piedāvājumu, lai uzlabotu to saturu, saprotot, ka līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritēriji un minimālās prasības nav sarunas;

¹³¹ Nīderlandes Iepirkuma likums, pieejams: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0032203/2019-04-18>

¹³² Vadlīnijas inovāciju iepirkumu īstenošanai, PIANOo, pieejamas: <https://www.pianoo.nl/nl/themas/innovatiegericht-inkopen/praktijk-tools-innovatiegericht-inkopen>

- novērtē galīgos piedāvājumus, pamatojoties uz līgumslēdzēja iestādes noteiktajām minimālajām prasībām un tās noteiktajiem līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijiem, ekonomiski visizdevīgāko piedāvājumu, pamatojoties uz vislabāko cenas un vērtības attiecību un 2.115. pantā minētajiem papildu kritērijiem;
- sastāda oficiālu ziņojumu par norīkojumu; informē lēmumu par piešķiršanu; var noslēgt līgumu;
- publicē paziņojumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu.

Likuma § 2.3.8.7a. "Inovāciju partnerība" daļā noteikts, ka piemērojot inovācijas partnerības procedūru:

1. līguma slēgšanas tiesību piešķiršana balstās uz ekonomiski visizdevīgākā piedāvājuma kritēriju, pamatojoties uz vislabāko cenas / kvalitātes attiecību;
2. līgumslēdzēja iestāde konkursa dokumentā apraksta vajadzību pēc novatoriskiem produktiem, pakalpojumiem vai būvdarbiem un norāda, ka šo vajadzību nevar apmierināt, iegādājoties tirgū jau pieejamus produktus, pakalpojumus vai darbus;
3. līgumslēdzēja iestāde konkursa dokumentos arī nosaka, kuri otrajā daļā minētā apraksta elementi ir obligātās prasības, kurām jāatbilst piedāvājumam;
4. līgumslēdzēja iestāde iepirkuma dokumentos sniedz pietiekami precīzu informāciju, lai uzņēmēji varētu noteikt pieprasītā risinājuma raksturu un apjomu un izlemt, vai piedalīties procedūrā;
5. ja, piemērojot līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijus, līgumslēdzēja iestāde vēlas, lai inovācijas partnerības procedūra tiktu īstenota secīgos posmos, lai ierobežotu apspriežamo piedāvājumu skaitu, tā to norāda konkursa dokumentos;
6. līgumslēdzēja iestāde iepirkuma dokumentos nosaka, kuri noteikumi attiecas uz intelektuālā īpašuma tiesībām;
7. izvēloties kandidātus, līgumslēdzēja iestāde piemēro kritērijus, kas attiecas uz kandidātu pētniecības un attīstības potenciālu un viņu spēju izstrādāt un pielietot novatoriskus risinājumus;
8. tikai tie uzņēmēji, kas uzaicināti to darīt pēc līgumslēdzēja iestādes pieprasītās informācijas novērtēšanas, var iesniegt pētniecības un attīstības projektus, kas atbilst līgumslēdzēja iestādes noteiktajām vajadzībām un kurus nevar apmierināt ar esošajiem risinājumiem.

Vienlaikus ir noteikts, ka, piemērojot Inovācijas partnerības procedūru, līgumslēdzēja iestāde veic sarunas ar pretendentiem par pirmo un visiem nākamajiem piedāvājumiem, izņemot galīgo piedāvājumu, lai uzlabotu tā saturu. Līgumslēdzēja iestāde neveic sarunas ar pretendentiem par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijiem un obligātajām prasībām un nodrošina vienlīdzīgu attieksmi pret visiem pretendentiem un nesniedz informāciju, kas vienam vai vairākiem pretendentiem varētu dot priekšroku salīdzinājumā ar citiem. Līgumslēdzēja iestāde sniedz konfidenciālu informāciju, ko kandidāts vai pretendents, ar kuru notiek sarunas, ir sniedzis citiem dalībniekiem, tikai tad, ja attiecīgais dalībnieks ir devis atļauju. Attiecīgā dalībnieka atļaujas pieprasījumā līgumslēdzēja iestāde norāda, kuru konkrēto informāciju tā vēlas sniegt.

Līgumslēdzēja iestāde **rakstiski** paziņo visiem pretendentiem, kuru piedāvājums nav noraidīts, par izmaiņām tehniskajās specifikācijās vai citos iepirkuma dokumentos, izņemot tos, kuros noteiktas minimālās prasības un izmaiņu gadījumā piešķir pretendentiem pietiekami daudz laika, lai vajadzības gadījumā koriģētu un atkārtoti iesniegtu savus piedāvājumus šo izmaiņu rezultātā.

Līgumu noslēgšana

Likums paredz, ka Līgumslēdzēja iestāde var noslēgt inovāciju partnerību ar vienu partneri vai ar vairākiem partneriem, kas veic atsevišķas pētniecības un attīstības darbības.

Līgumslēdzēja iestāde inovācijas partnerību strukturē secīgos posmos, ievērojot pētniecības un inovācijas procesa posmu virkni, kas var ietvert preču ražošanu, pakalpojumu sniegšanu vai darbu pabeigšanu. Inovācijas partnerība nosaka **starpposma mērķus**, kas jāpanāk partneriem, un paredz atbildības izmaksu atbilstošās daļās.

Līgumslēdzēja iestāde nodrošina, ka partnerības struktūra un jo īpaši dažādo posmu ilgums un vērtība **atspoguļo ierosinātā risinājuma inovācijas pakāpi un pētniecības un inovācijas darbību klāstu**, kas vajadzīgs inovatīva un tirgū vēl nepieejama risinājuma izstrādē, kur piegādes, pakalpojuma vai darba aplēstajai vērtībai nevajadzētu būt nesamērīgai ar ieguldījumiem tā attīstībā.

Ja līgumslēdzēja iestāde vēlas, lai pēc katra posma varētu izbeigt inovācijas partnerību vai, ja ir inovācijas partnerība ar dažādiem partneriem, samazināt partneru skaitu, atsaucot atsevišķus līgumus, tā to norāda iepirkuma dokumentos. Līgumslēdzējai iestādei jānosaka arī nosacījumi inovācijas partnerības izbeigšanai vai partneru skaita samazināšanai.

Speciālā sektora uzņēmumi

Saskaņā ar Iepirkuma likuma § 3.2.1.6. "Inovācijas partnerības procedūra" sadaļā noteikto, speciālā sektora uzņēmums var piemērot inovācijas partnerības procedūru īpašam nozares līgumam, kura mērķis ir izstrādāt un iegādāties inovatīvu produktu vai darbu, vai pakalpojumu, kas tirgū vēl nav pieejams.

Vadlīnijas inovāciju iepirkumu īstenošanai

Nīderlandes Ekonomikas un klimata ministrija ir izveidojusi Iepirkumu ekspertīzes centru PIANOo, kas apvieno sabiedrības inovācijas iepirkumu ekspertus, apvieno zināšanas un pieredzi, kā arī konsultē valdības struktūras par to, kā veikt inovatīvu risinājumu iepirkumus, piemēram, aizsargapģērba, tīrīšanas un transporta sfērās. PIANOo izmanto rokasgrāmatas, prezentācijas un rakstus no profesionālajiem žurnāliem, lai varētu izpratināt par publisko inovāciju iepirkuma iespējām.

PIANOo ir izstrādājis vadlīnijas inovāciju iepirkumu īstenošanai, atbilstoši kurām tiek strukturēti Nīderlandes inovāciju iepirkumi. Vadlīnijas paredz, ka inovāciju iepirkumu īstenošana sastāv no sekojošiem galvenajiem soļiem:

- **Vajadzību apzināšana un vajadzību aptauja** - katrs inovāciju iepirkuma process sākas ar vajadzību vai vēlmi no klienta puses. Šajā fāzē ir svarīgi konsultēties ar savu organizāciju un lietotājiem, piemēram, ar novada domes darbiniekiem un speciālistiem, un iedzīvotājiem, kā arī ar konkrētās sfēras tirgus dalībniekiem. Inovāciju iepirkums ir veiksmīgāks, ja pati pircēju organizācija veic analīzi, lai noteiktu, kuriem projektiem ir nepieciešama inovācija, lai sasniegtu vēlamo rezultātu. Iesaistītās puses veic problēmu raksturojumu, apspriež problēmu, veic problēmas raksturojumu uzlabojumus un izstrādā kritērijus, pēc kuriem ir jāatbilst risinājumam. Lai nodrošinātu pakalpojuma atbilstību lietotāja vēlmēm brīdī, kad tas tiek reāli piedāvāts, ir svarīgi turpināt izvērtēt lietotāja vajadzību un atsauksmes visa izstrādes procesa laikā.
- **Tirgus izpēte** - ir vairāki veidi, kā iegūt tirgus informāciju un iesaistīt tirgus dalībniekus dažādos iepirkuma posmos: izpētīt tirgus dalībniekus no informācijas, ko var iegūt internetā, organizāciju pieejamo datu sarakstā un cita publiski pieejama informācija, rīkot pārrunas ar uzņēmējiem vai organizēt diskusiju dienu par jautājumiem, kas iesaistīti plānotajā konkursā vai iesaistīti tajā, kas būs nepieciešams nākotnē, izstrādāt stratēģisku dokumentu par vienu vai vairākiem līdzīgiem konkursiem un organizēt atbilstošu diskusiju dienu un atvērt tīmekļa vietni un portālu turpmākiem konkursiem, kas ļauj potenciālajiem pakalpojumu sniedzējiem izteikt piedāvājumu, specifikācijas un iespēju piedalīties nākotnes iepirkumos.
- **Pirkuma stratēģijas izstrāde** - pirkšanas stratēģija jāizstrādā, pamatojoties uz vajadzību novērtējumu un tirgus pētījumu. Tas var atklāt, ka esošie risinājumi neatbilst vajadzībai un ka ir svarīgi veikt inovatīvu risinājumu. Ja iepirkumu stratēģija paredz skaidru uz inovāciju balstītu risinājumu meklēšanu, ir svarīgi izpētīt, vai iegādes procesu varētu sadalīt pirmskomercializācijas un komerciālā posmā. Pirmskomercializācijas posmā ir iespējams:
 - nodrošināt nozares attīstību. Tas būs iespējams tikai dažām organizācijām riska un nepieciešamo ieguldījumu dēļ;
 - sagādāt attīstību līdz prototipa stadijai. Šī iespēja ir piemērotāka, ja ir nepieciešami risinājumi ilgtermiņā;
 - pēc tam var sākt komerciālo fāzi, pamatojoties uz prototipu. Šo posmu nošķiršana nodrošina plašākas konkurences iespējas apvienojumā ar inovāciju.
- **Specifikācijas izstrāde** - to izstrāde ir lielisks veids, kā mudināt tirgu nākt klajā ar inovatīviem risinājumiem, jo tas ļauj uzņēmējam piedāvāt ļoti daudzveidīgus risinājumus. Tomēr funkcionālais iepirkums galvenokārt radīs samērā vienkāršas inovācijas. Radikālām pārmaiņām parasti nepieciešams ilgāks sagatavošanās periods, kas ietver stratēģisko pārmaiņu pārskatīšanu ilgtermiņā, organizatoriskās izmaiņas, normu un vērtību noteikšanu un vēlamo līguma darbības jomu. Funkcionālo specifikāciju izstrādāšana nosaka vajadzīgo rezultātu sistēmas prasību veidā, pamatojoties uz sistēmas funkcijām. Funkcionālajām prasībām tiek izstrādātas pēc SMART metodes:

- *Specific* jeb Konkrēti: skaidri un konkrēti aprakstiet mērķi. Tajā jāapraksta pamanāma rīcība, uzvedība vai rezultāts, kas saistīts ar skaitli, summu, procentiem vai citus kvantitatīvus datus;
 - *Measurable* jeb Izmērāms: ir jābūt sistēmai, metodei un procedūrai, lai noteiktu, cik lielā mērā mērķis ir sasniegts noteiktā brīdī;
 - *Acceptable* jeb akceptējams: Vai mēs atbalstām to, ko darām? Vai tas atbilst politikai un organizācijas mērķim? Vai iesaistītās personas pašas ir gatavas uz šo mērķi?
 - *Realistic* jeb Reālistisks: Vai mērķis ir sasniedzams?
 - *Fixed time frame* jeb Fiksēts termiņš: Mērķim ir skaidrs sākuma un beigu datums. Lai izstrādātu veiksmīgu funkcionālo specifikāciju plānu, prasības jānosaka no dažādiem skatu punktiem: no vides, pasūtītāja, tehnoloģijas un arī no lietotāja un citiem. Funkcionālās specifikācijas prasa labu saziņu starp iepirkuma procesā iesaistītajām iekšējām un ārējām pusēm. Prasību kopīga definēšana var palīdzēt izvairīties no kļūpmiļiem un atšķirīgām interpretācijām.
- **Līgums** - līgumu slēgšanas tiesību piešķiršana par zemāko cenu daudzos gadījumos nav iespējama. Vērtēšanas/piešķiršanas kritēriji ir jāizvērtē iepriekš, un tas prasa papildu laiku. Konkursa kritēriju funkcija būtu jānosaka pēc iespējas skaidrāk, lai nodrošinātu pienācīgu abstraktu aspektu salīdzināšanu.
- **Riska menedžments** - pirms līguma sagatavošanas vai noslēgšanas jāveic rūpīga riska analīze. Svarīgi zināt, kādi ir pastāvošie riski un to rašanās iespējamība, kādas ir sekas, ja risks realizējas, un paredzēt stadijas, kurās var rasties risks.

3.5.2. Nīderlandes labās prakses piemēri – atbalsts inovāciju iepirkumiem

Lai veicinātu inovāciju iepirkumu popularizēšanu valstī, Ekonomikas un klimata ministrija izveidoja iepirkumu kompetences centru – PIANOo, kurš sniedz dažāda veida iepirkuma pakalpojumus visām Nīderlandes novadu pašvaldībām. Tā uzdevums ir profesionāli izvērtēt un sniegt konsultācijas pašvaldībām par iepirkumiem un konkursiem, ņemot vērā esošos likumus un efektivitāti.

22.tabula. Atbalsts inovāciju iepirkumiem – Iepirkumu kompetences centrs

Piemērs Nr. 1. – Iepirkumu kompetences centrs	
Labās prakses piemēra nosaukums	Ekonomikas un klimata ministrijas izveidots iepirkumu kompetences centrs - PIANOo
Labās prakses īstenotājs (nosaukums un darbības veids, nozare, īss apraksts)	PIANOo ietilpst Ekonomikas un klimata ministrijā, un no 2017. gada 1. janvāra ietilpst Nīderlandes Uzņēmējdarbības aģentūras Nacionālo programmu direktorātā (RVO.nl).
Detalizēts apraksts	
Inovāciju iepirkuma atbalsta instrumenta apraksts	PIANOo mājaslapā ir publicētas vadlīnijas un padomi par Inovāciju iepirkumiem, kuros sīki un detalizēti izskaidrots katrs iepirkuma solis, piemēram, plāns riska pārvaldībai attiecībā uz inovācijām orientētu iepirkumu. Šie padomi ir izstrādāti ar industriju ekspertiem un no iepriekšējo projektu pieredzes, kas nodrošina to, ka informācija ir augstas kvalitātes un pārbaudīta. Katru nedēļu tiek publicētas jaunākās ziņas par iepirkumiem un maiņas tā līkumā. Tiek rīkotas sanāksmes, vebināri, informatīvi video, raksti, kas palīdz labāk izprast Inovāciju iepirkumu procesu. PIANOo ir izveidojis atsevišķu mājaslapu, kurā valsts institūcijas var iegūt papildus informāciju par jau esošajiem un pabeigtajiem inovāciju iepirkumu projektiem. http://www.innovatiekoffer.nl/ ir trīs sadaļas, kas būtiski palīdz izprast inovāciju iepirkuma procesu: instrumenti, trajektorijas un piemēri.

	Instrumentu sadaļa ir paredzēta, lai parādītu, kā dažāda veida instrumenti var tikt pielietoti praksē, lai analizētu situāciju. Viens piemērs no mājaslapas ir par tirgus izpēti, proti, kad ir vajadzīga tirgus izpēte, kādi ir tirgus izpētes soļi, kādi ir tiesiski ierobežojumi un atsaucē projektiem, kuros tas ir izmantots. Trajektorijas paskaidro, kā var kombinēt dažāda veida instrumentus. Piemēram, lai atrastu labāko risinājumu izmaksu samazināšanai Erasmus, medicīnas centram tika izmantoti tirgus izpētes, tirgus konsultāciju, kopējās īpašumtiesības izmaksas un konkursa dialogu instrumenti. Piemēru sadaļā tiek aprakstīti konkrēti inovāciju iepirkumu piemēri un to rezultāti. Informācija ir bezmaksas un pieejama ikvienam interesentam. Inovāciju iepirkumu procedūra ir atkarīga no industrijas, kurā ir plānots veikt iepirkumu. PIANOo konsultē valdības struktūras par to, kā veikt inovatīvu risinājumu iepirkumus aizsargapģērba, tīrīšanas un transporta sfērās. Nīderlandes valdība gadā pērk preces un pakalpojumu aptuveni 73,3 miljardus eiro apmērā būvdarbiem, pakalpojumiem un piegādēm. Liela daļa no tā paredzēta primārajam procesam: ceļiem, tiltiem, skolēnu transportam utt. Tāpēc iepirkums ir svarīgs valsts pakalpojumu kvalitātes instruments. PIANOo ir trīs departamenti, kas kopīgi spēj nodrošināt veiksmīgu inovācijas iepirkumu atbalstu: iepirkuma likuma nodaļa, Inženierbūvniecības un celtniecības katedra un Publiskā sektora iepirkumu vadības nodaļa. Ekspertīzes centrs uzskatāms par labās prakses piemēru, jo tas ir veicinājis Nīderlandes Inovācijas iepirkumu attīstību. Vairāku gadu garumā ir īstenoti projekti sadarbībā ar Nīderlandes pašvaldībām. PIANOo pakalpojumu klāsts ir pietiekams, lai inovāciju iepirkuma pircējs atrastu vislabāko pieejamo risinājumu tirgū, izmantojot PIANOo lielo sakaru tīklu, vadlīnijas situācijas analīzei un ekspertu padomus.
Iespēja pieredzi Latvijā	Šādas organizācijas izveide Latvijā būtiski sekmētu inovāciju iepirkumu sistēmas attīstību. Valdībai un novadu pašvaldībām būtu iespēja vērsties pie speciālistiem ar konkrētu problēmu un rast efektīvāko un inovatīvāko risinājumu. Mājaslapa, kuras saturā ir visa vajadzīga informācija, lai varētu veikt analīzi par inovāciju iepirkumu un pieejama ikvienam interesentam, palielinātu gan valdības, gan publikas zināšanas par inovācijām. Tie, kas gribētu veikt inovāciju iepirkumu, zinātu, pie kā vērsties pēc atbalsta. Labumu gūtu ne tikai pašvaldības un to iedzīvotāji, bet arī uzņēmēji, kam ir vajadzīgais inovatīvais produkts vai kam ir vajadzīgie resursi inovācijas ieviešanai.
Atsauces informāciju vietnē	Iepirkumu kompetences centra PIANOo mājas lapa pieejama: https://www.pianoo.nl/nl Iepirkumu kompetences centra PIANOo darbības apraksts pieejams: https://www.pianoo.nl/nl/over-pianoo Riska pārvaldība uz inovācijām vērstā iepirkumā, informācija pieejama: https://www.pianoo.nl/nl/stappenplan-risicomanagement-bij-innovatiegericht-inkopen Inovatīvi iepirkumi būvniecības jomā, informācija pieejama: https://www.pianoo.nl/nl/document/16401/hoe-innovaties-inkopen-de-bouw-en-gww

	Vadlīnijas uz inovācijām vērstam iepirkumam, informācija pieejama https://www.pianoo.nl/nl/themas/innovatiegericht-inkopen/praktijk-tools/handreikingen-innovatiegericht-inkopen Inovāciju iepirkumu platforma pieejama: http://www.innovatiekoffer.nl/
--	---

Avots: CSE COE informācijas apkopojums, izmantojot publiski pieejamu informāciju

3.5.3. Nīderlandes labās prakses piemēri – inovāciju iepirkumi

Eindhovenas pašvaldība, īstenojot konkursa dialoga procedūru, plāno nodrošināt energoefektivitātes prasības pašvaldības ēkās.

23.tabula. Praktisks inovāciju iepirkumu piemērs – Energoefektīvas un viedas pašvaldību ēkas

Piemērs Nr. 2. – Energoefektīvas un viedas pašvaldību ēkas	
Labās prakses piemēra nosaukums	Eindhovenas pašvaldības ēku vieda ilgtspējība (Smart sustainability of municipal buildings in Eindhoven)
Labās prakses īstenoātājs	Eindhovenas pašvaldība un “vieda iepirkuma Eiropas alianse” jeb “Smart Procurement European Alliance”
Iepirkuma periods	2013.gads – 2030.gads
Detalizēts apraksts	
Inovāciju iepirkuma priekšmets un rezultāts	2013. gada pavasarī tika izsludināts konkurss TownHall ēku renovācijai (projektēšana + specifiskā arhitektam un uzstādīšanas konsultantam). Šis process tika apturēts, kad tika secināts, ka budžetā nav pietiekami daudz līdzekļu ievērojamiem pasākumiem ilgtspējības jomā. Lai panāktu vēlamo ilgtspēju, tika sākts īpašs process, uzsākot jaunu konkursu. Svarīgs mērķis bija pilnveidot zināšanas par inovatīvu iepirkumu veidiem, kas var veicināt pāreju uz ilgtspējīgiem, energoefektīviem risinājumiem un darba metodēm. Šis projekts attiecas uz rātsnama, 4 biroju ēku, Van Abbe muzeja un Design Huis ilgtspējību, kas atrodas Eindhovenas pilsētas centrā.
Inovāciju iepirkuma procedūra	Konkursa dialoga atlase (no 17 klasteriem 5 tika atlasīti dalībai dialogā). Pirms konkursa dialoga uzsākšanas tika veikta esošo dokumentu izpēte, izmantojot pieejamos interneta portālos, komercbanku ziņojumus, PIANOo mājaslapu, patentu centra informāciju, un veiktas intervijas ar industrijas ekspertiem, Universitāšu pētniekiem par paredzamo inovāciju iepirkumu. Piedāvājumu vērtēšanas kritēriji: ➤ Tehniskās un organizatoriskās kompetences, lai panāktu būtisku enerģijas uzlabojumu nekustamā īpašuma objektu efektivitātei – 40%. Kandidātiem tiek lūgts aizpildīt veidlapu ne vairāk kā trīs A4 formāta tekstu, lai aprakstītu pieejamo tehnisko, finansiāli ekonomiskās un organizatoriskās spējas (kompetences, organizatoriskā struktūra un resursi) un veidu, kā tos izmantot, lai piešķirtu energoefektivitātes paaugstināšanai pašvaldības ēkas plašākā nozīmē. Novērtējumu sagatavo vienprātīgi par katru vērtēšanas kritēriju daudzveidīga vērtēšanas komiteja, kas sastāv no ekspertiem un projekta dalībniekiem. Apraksts tiks vērtēts, pamatojoties: a. pieejamo disciplīnu un aprīkojuma pilnīgums (tehniski, finansiāli, ekonomiski un organizatoriski aspekti) (svēruma koeficients 50%); b. attiecības starp zināšanām un iespējām no vienas puses un sasniegtie rezultāti (attiecībā uz enerģijas efektivitātes palielināšanu), par ko liecina, piemēram, atsauce uz

	pabeigtajiem uzdevumiem vai veiktie pētījumi (svara koeficients 50%). ➤ Kompetence, lai padarītu nekustamo īpašumu ilgtspējīgāku, izmantojot uz sistēmu orientētu pieeju – 30%. Kandidāti tiek lūgti iesniegt viņu zināšanas un pieredzi ar sistēmu orientētu pieeju. Aprakstīt ilgtspējīga nekustamā īpašuma attīstību, pamatojoties uz vienu projektu, kas pēdējos trīs gados ir nodots un / vai ir nodots ekspluatācijā. Apraksts tiek novērtēts pēc šādām četrām sarežģītības dimensijām: - sistēmas lielums, ko mēra ar “sistēmas komponenti”, t.i., nekustamā īpašuma objekta (-u) skaits un citas (ilgtspējību ietekmējošās) komponentes, kas atrodas sistēmā, piemēram, enerģijas ražošanai, vadības iekārtām utt.; - daudzveidība un atšķirīgās sistēmas komponentēm, t.i., nekustamā īpašuma objektu un citu sistēmā esošo objektu dažādība (izturību ietekmējošas komponentes); - ilgtspējas pakāpe, kas ir vai tiek realizēta saistībā ar izvirzītajiem mērķiem; - esošā finansēšanas struktūra. ➤ Organizācijas elastība, lai tā būtu ilgtspējīga, pievienojiet pievienoto vērtību partnerībai ar pašvaldību – 30%. Šis kritērijs tiek vērtēts, ņemot vērā sekojošus aspektus: - apņemšanās ieviest inovācijas, izmantojot īstermiņa un ilgtermiņa sadarbību; - ierosinātais veids, kā tagad iespējamie šķēršļi sadarbībai un nākotnē (var) tiktu pārvarēti (vai ir); - cik lielā mērā organizatoriskā elastība uzdevumu izpildē līguma termiņu var padarīt izmērāmu, piemēram, ierosinātie KPI (Key performance indicators); - cik lielā mērā ir pamatots a) līdz c) punktos norādītais redzējums ar konkrētiem piemēriem, pieredzi un sadarbības līgumiem. Pēc šīs analīzes projekta eksperti deva “zaļo gaismu” 3 vislabākajiem klasteriem, kuri pēc tam sagatavoja pēdējo gala piedāvājuma dokumentu, kas tika vērtēts pēc vispārējas kvalitātes vērtēšanas kritērijiem. Iepriekšējās atlasēs tika noraidīti klasteri un uzņēmumi, kuru piedāvājumi neatbilda šī projekta mērķiem un kritērijiem. Noslēguma posmā tika apbalvots uzvarētāja klasteris, ar kuru tika noslēgts līgums par dizaina izstrādi un ieceres pilnīgu realizāciju. Tirgus izpētes rezultātā radās 3 ieteikumi Inovācijas iepirkuma stratēģijai: ➤ skatīties ārpus tradicionālās plānošanas un koncentrēties uz ilgtermiņa labuma radīšanu; ➤ nesaglabāt atsevišķas ēkas, bet meklēt sinerģiju sistēmas projektā. Tiek panākta ilgtspējības sinerģija, iekļaujot ēku uzturēšanu, pārvaldību un ekspluatāciju, kā arī blakus esošās āra telpas kvalitāti vienā sistēmā; ➤ neslēgt līgumus tradicionālā veidā, bet veidot sadarbību, lai optimāli izmantotu zināšanas par tirgu. Apspriešanās kārtā tirgus dalībnieki tika lūgti izteikt idejas par ierosināto ilgtspējas uzdevumu. Tika iesniegtas 197 idejas no 133 uzņēmumiem. Šie uzņēmumi iepazīna viens otru “tirgus veidošanas pasākumā”: tirgus
--	---

	sanāksmē, kuras mērķis ir veicināt sadarbību un izveidot konsorciju, lai veiktu noteikto uzdevumu. Saskaņā ar atlases kritērijiem tika izveidoti 17 klasteri, iesaistot 77 uzņēmumus. No 17 klasteriem 5 tika atlasīti dalībai dialogā, ņemot vērā “labākās vērtības iepirkumu”, kura pamatā ir tikai kompetence (piemēram, inovācija, sistēmas ilgtspēja un sadarbība). Otrās kārtas atlase tika veikta, pamatojoties uz piedāvātajiem sadarbības rezultātiem un apzinātajiem sadarbības riskiem. Noslēguma dialoga posms ar 3 klasteriem sākas 2015. gada novembrī. Šajā dialogā galvenā uzmanība tika pievērsta ilgtspējas plānošanai saistībā ar “uzņēmējdarbības lietu”. Uzvarētāja klastera noteikšanai tika izmantots tikai kvalitātes kritērijs.
Atsauces uz iepirkumu normatīvo regulējumu un vadlīnijām Iespēja piemērot pieredzi Latvijā	Visas aktivitātes tika veiktas, ievērojot Eiropas Komisijas paziņojumu “Norādījumi par inovāciju iepirkumu”. Šajā projektā tika piesaistīta palīdzība no valsts iepirkuma aģentūras “PIANOo”, kura ir izstrādājusi vadlīnijas vairākiem Inovāciju iepirkuma posmiem. Projekts “Eindhovenas pašvaldību ēku vieda ilgtspējība” ir labs piemērs tam, kā pašvaldības var uzlabot dzīves kvalitāti saviem darbiniekiem, iedzīvotājiem un uzņēmējiem. Projekts ir veidots ar domu, lai pēc iespējas mazāk patērētu resursus ēku uzturēšanai, kas ilgtermiņā veicinātu līdzekļu ietaupīšanu. Izmantotās vadlīnijas un plānotās papildus aktivitātes parāda, kā var efektīvi izmantot tirgu, lai tiktu pie vislabākā rezultāta ēku atjaunināšanai. Projektā izmantotās tirgus izpētes vadlīnijas, “Labākās vērtības iepirkuma” metode (<i>Best Value Procurement</i>), inovācijas iepirkuma stratēģija un konkursa dalībnieku atlases kārtība ir pārbaudītas praksē, kas ir bijusi veiksmīga līdz šim.
Atsauces uz informāciju interneta vietnē	Tirgus izpētes vadlīnijas pieejamas: http://www.innovatiekoffer.nl/instrumenten/marktverkenning/ Iepirkuma “Eindhovenas pašvaldības ēku vieda ilgtspējība” informācija pieejama: http://www.innovatiekoffer.nl/trajecten/slim-verduurzamen-van-gemeentegebouwen-in-eindhoven/ Informācija par veikspējas iepirkumu pieejama: https://www.piano.nl/nl/inkoopproces/fase-0-organisatie-van-inkoop/prestatie-inkoop-of-best-value-procurement

Avots: CSE COE informācijas apkopojums, izmantojot publiski pieejamu informāciju

4. INTERVIJU UN FOKUSGRUPAS DISKUSIJU REZULTĀTI

IEPIRKUMS IR TIKAI MEHĀNISMS, KĀ REALIZĒT PASŪTĪTĀJA VAJADZĪBU!
INOVĀCIJA – IR REZULTĀTS, NEVIS PROCESS.

4.1. Interviju kopsavilkums

Izvērtējuma ietvaros tika veiktas daļēji strukturētās intervijas ar dažādu iesaistīto pušu pārstāvjiem, pārrunājot iepriekš ar EM saskaņotus jautājumus saistībā ar inovāciju iepirkumu jomas attīstību Latvijā. Tika veiktas daļēji strukturētās intervijas ar projektu vadības un īstenošanas personālu, iepirkuma speciālistiem un iestāžu vadītājiem. Lai iegūtu pēc iespējas padziļinātu un visaptverošu informāciju, papildus sākotnēji plānotajam informantu sarakstam, informantu rekrutācijā izmantota t.s. “sniega bumbas metode” jeb t.s. sadarbības partneru ieteikumu virzītā izlases metode (*Peer Esteem Snowball Technique*), kad viens informants iesaka nākamo informantu. Kopumā intervētas 22 personas no 13 iestādēm (skat. pielikumu nr.14).

Interviju jautājumi tika sadalīti vairākos blokos: iekšējās un ārējās vides ietekme; kompetences nepieciešamība, inovācijas iepirkuma process; normatīvie akti un vadlīnijas, ES fondu ietekme.

Iekšējās un ārējās vides ietekme

Balstoties uz intervijās sniegto informāciju, lielākā daļa atzina, ka aktivitātes trūkums inovācijas iepirkumu jomā saistāms ar sabiedrības neizpratni par **inovāciju vajadzību** un **pievienoto vērtību ieguvumiem no plānotās inovāciju iegādes**.

Joprojām sabiedrībā pastāv **stereotips, ka inovācijas ir dārgas** un veiksmīgām inovācijām ir nepieciešami būtiski ieguldījumi pētniecībā un attīstībā. Lai šādu stereotipu izmainītu, ņemot vērā, ka inovāciju iepirkumu virzītāji lielākoties būs publiskās personas, kuras iepirkumu īstenošanai izmanto publiskos finanšu līdzekļus, pirms iepirkuma īstenošanas būtu nepieciešams veikt **publisko līdzekļu izmantošanas efektivitātes analīzi ilgtermiņā**, kuras ietvaros tiktu sagatavots ekonomiskais pamatojums inovāciju iepirkumam – ieguldījumu un ieguvumu analīze.

Kā viens no galvenajiem inovāciju iepirkumu veicināšanas mehānismiem tika minēta iespēja organizēt **pieredzes apmaiņas aktivitātes** ne tikai starp Latvijas un ārvalstu pasūtītājiem, bet arī stāstot, mērķtiecīgi publicējot informāciju par labās prakses piemēriem Latvijā. Jo vairāk informācijas būs pieejama publiskajā vidē, jo ātrāk tiks pārkāptas šobrīd esošās **bailes riskēt inovāciju ieviešanā** – gan pašvaldībās, gan uzņēmumos, gan valsts kapitālsabiedrībās. Izmantojot dažādus komunikāciju kanālus, varbūt pat nestandarta risinājumus, piemēram, Hackathon pasākumus. **Jārada vēlme publiskajā sektorā ieviest inovācijas.**

Saskaņā ar intervijās sniegto informāciju nepieciešami **kvalitatīvi attīstības plānošanas dokumenti ar izmērāmiem kvantitatīviem rādītājiem**, uz kuru pamata tiek veikti inovāciju iepirkumi, kā arī vispārējās inovāciju politikas nostādnes, kur atbilstoši tautsaimniecības vajadzībām un zinātnes un industrijas spējām ir **definētas jomas**, kurās valstiskā mērogā tiek meklēti – veicināti inovatīvi risinājumi.

Ņemot vērā, ka inovācijas nav iedomājas bez zinātnes un pētniecības, nepieciešams **stiprināt sadarbību ar zinātniskajām institūcijām** – gan sadarbojoties institucionāla līmenī, gan piesaistot sadarbībai zinātnisko institūciju studentus – maģistrantus, doktorantus – projektu īstenošanā. Galvenais **inovāciju iepirkumu virzītājspēks – pašvaldības un pašvaldību kapitālsabiedrības**. Sadarbība pētniecībā un inovācijās ir svarīga dzīvotspējīgas idejas īstenošanai, turklāt, meklējot risinājumu vai finansējumu savai idejai, var būt diezgan grūti orientēties dažādajās pētniecības jomās.

Viens no veicinošiem faktoriem inovāciju ieviešanā būvniecības jomā intervijās tika minēta iespēja, ka, izsniedzot aizdevumus iestādēm infrastruktūras projekta īstenošanai, varētu tikt piemēroti, piemēram, **labāki nosacījumi kredīta piedāvājumam, ja tiek būvēta zaļa un vieda ēka** (LEED un BREEAM sertifikācija). Tāpat interviju laikā tika norādīts, ka valstī nav sistemātiska pieeja, kā pasūtītājs saņemt informāciju par aktualitātēm/inovācijām būvniecības jomā.

Kā viens no ieteiktiem risinājumiem inovāciju iepirkumu veicināšanai tika minēta nepieciešamība īstenot **pilotprojektu** ar nolūku novērtēt publiskā sektora spēju, vēlmi, kapacitāti un potenciālu īstenot inovācijas publiskajā pārvaldē.

Kompetences nepieciešamība

Lai veiksmīgi attīstītu un pilnveidotu publiskā sektora zināšanas par inovāciju iepirkumiem, nepieciešama **atbalsta centra** izveide, kurā eksperti spētu sniegt konsultācijas gan juridiskos, gan inovāciju, gan iepirkumu jautājumos pirms inovācijas iepirkuma organizēšanas.

Vienlaikus intervijās tika norādīts, ka, lai īstenotu inovāciju partnerības iepirkumu, pasūtītājam tajā jāiesaista **eksperti ar plašām zināšanām esošajā nozarē**, kā arī citām iesaistītājām personām no pasūtītāja puses jābūt kompetentām savā jomā (iepirkumi, juridiskie un citi jautājumi), kas varētu vadīt inovāciju iegādes projektu kā vienota komanda.

Viens no šī brīža **konsultāciju centriem iepirkumu jomā ir IUB**, tomēr, tā kā IUB darbības mērķis ir valsts pārvaldes funkciju īstenošana iepirkuma procedūru uzraudzībā, nevis inovāciju iepirkumu attīstības nodrošināšana, būtu jānodrošina resursi – iestāde/struktūrvienība/personāls esošas struktūras ietvaros, kurš spētu sniegt kompetentu atbalstu specifisku inovāciju jomā.

Lai iedarbinātu **inovatīvu domāšanu**, nepieciešami **kompetenti, radoši un drosmīgi iepirkuma veicēji**, piemēram, **īstenojot pilotprojektu** inovāciju iepirkumu jomā veikšanai, kas **veidotu publiskā sektora praksi un pieredzi**, neslēpjot kļūdas, lai no tām varētu mācīties.

Par inovācijas iepirkuma procesu

Inovācijas iepirkuma korektai un veiksmīgai norisei nepieciešama **kvalitatīva mērķa sasniegšanas vērtību definēšana**, inovāciju iepirkumiem **jābūt tiešā veidā saistītiem ar kādas problēmas ilgtspējīgu risinājumu**, iedzīvotāju vajadzībām, tādējādi **rezultatīvajiem rādītājiem jāizriet no attīstības plānošanas dokumentiem**.

Intervijās vairākkārt tika uzsvērts, ka pasūtītājiem un sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem normatīvajā regulējumā **publisko iepirkumu jomā jau ir pieejami dažādi rīki**, kas noder inovāciju iepirkumu veikšanā, piemēram, apspriedes ar tirgu, piedāvājumu variantu iesniegšana, iepirkuma procedūras, kurās var veikt sarunas, vērtēšanas kritēriju noteikšana saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanai.

Pārrunājot inovāciju iepirkuma procedūras organizēšanu, tika norādīts, ka pirms inovācijas iepirkuma organizēšanas būtisks posms ir **vajadzību apzināšana** (pasūtītāju un sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju izpratne par savām vajadzībām, vēlme tās risināt stratēģiski un spēja formulēt konceptuālo vīziju par sasniedzamā rezultāta risinājumu), kurai seko **tirgus izpēte** – plaša, precīza, padziļināta, kvalitatīva, ar spēju modelēt tirgus attīstības tendences un izmaksas. Inovāciju iepirkumā veicams produkta/pakalpojuma **dzīvescikla izmaksu novērtējums**, ne tikai analizējamās ieviešanas izmaksas.

Balstoties uz intervijās pārrunāto, tika secināts, ka inovāciju iepirkumos tehniskās specifikācijas pēc būtības nevar būt pārlietu detalizētas, jo ir **jāparedz zināma elastība** (protams, tas neattiecas uz pasūtītājam/sabiedrisko pakalpojumu sniedzējam būtiskajiem aspektiem), ar kādām metodēm/risinājumiem piegādātājs var nonākt līdz definētā rezultāta sasniegšanai. Vienlaikus tehniskās specifikācijas nevar būt arī tik vispārīgas, ka iepirkums nerasniedz sākotnēji izvirzīto mērķi vai pretendentu piedāvājumus nav iespējams objektīvi izvērtēt.

Tāpat iepirkuma procesa organizēšanā ir jāņem vērā vairāki būtiski posmi, kas jāparedz iepirkuma dokumentācijā, piemēram, **intelektuālā īpašuma tiesību jautājums** ir jāvērtē katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā iepirkuma specifiku nozares un iepirkumu veicēja kopējo mērķu kontekstā, vienlaikus jāpārdomā - kā **neklūt atkarīgiem no viena piegādātāja** (īpaši intelektuālā īpašuma jautājumos) un maksimāli efektīvi rīkoties ar budžeta līdzekļiem.

Kā būtisks **izaicinājums** interviju laikā tika minēta **kritēriju izstrāde** piedāvājumu novērtēšanai, analizējot kritēriju būtiskumu atlases posmā, kā arī izvērtējot pašus piedāvājumus, lai maksimāli izvairītos no riska, ka pieteikumā var pieteikties tikai viens piegādātājs, vienlaikus saprotot, ka fakts, ka iepirkumā ir pieteicies **tikai viens piegādātājs, ir signāls**, ka pasūtītājam vai sabiedrisko pakalpojumu sniedzējam ir kritiski jāpārvērtē iepirkuma dokumentācijā izvirzītās prasības, kā arī **atkārtoti jāizvērtē tirgus situācija**. Piedāvājuma vērtēšanā var tikt izmantoti dažādi kritēriji – var tikt vērtēti **inovatīvie raksturlielumi, sociālās un vides aizsardzības prasības**, nosakot saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu.

Pārrunājot līguma darbības laikā nosakāmos galvenos punktus, tika minēts, ka inovāciju iepirkuma līguma projektā jāparedz nosacījumi, kas paredzētu **potenciālu risinājumu risku iestāšanās gadījumā**, paredzot iespējamās grozījumus (piemēram, kontekstā ar to, ka šādiem iepirkumiem nav iespējams noteikt ļoti detalizētas tehniskās specifikācijas), lai līgumu izpilde, t.sk. sasniedzamais mērķis, nenonāktu strupceļā.

Vienlaikus intervijās tika norādīts, ka, iepērkot inovāciju, **jāparedz risku aizsardzība pasūtītājam līguma neizpildes gadījumā**, projekta realizācijas laikā: izpildītājs var nonākt sankciju sarakstā, maksātnespējas problēmas (īpaši MVU), noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija, termiņu būtiski kavējumi, problēma ar maksājumiem (avansiem), gala rezultāts varētu neapmierināt pasūtītāju u.c. Riskiem jābūt vadāmiem. Tāpat būtu jāizveido **inovācijas iepirkuma rezultātu monitoringa sistēma** – jānosaka sagaidāmi, mērāmi rezultāti.

Balstoties uz intervijās pārrunāto, būtisks jautājums ir arī inovācijas noteikšana – **kā noteikt, vai plānotais risinājums ir inovācija?** Iespējams, kompetentām iestādēm (zinātniskām institūcijām) būtu jāsaģatavo **atzinums par to, vai risinājums ir inovatīvs** (vai ir inovatīva tehnoloģija) un vai pamatprasības noteiktas tādas, kurām var pieteikties vairāk kā viens pretendents.

Normatīvie akti un vadlīnijas, ES fondu ietekme

Interviju laikā tika pārrunāts arī esošais normatīvais regulējums un nepieciešamība to mainīt, tomēr kopumā tiks sniegts viedoklis, ka spēkā esošā likumdošana nerada šķēršļus inovāciju iepirkumu īstenošanā, vienlaikus ņemot vērā Saeimā iesniegtos grozījumus PIL un SPSIL, secināms, ka **apspriežu organizēšanas nozīmīgums palielināsies**, lai veicinātu kvalitatīvāku iepirkumu norisi, kā arī saskaņā ar atbildīgās iestādes sniegto informāciju ir paredzēta pakāpeniska atteikšanās no praksē izplatītās zemākās cenas kā vienīgā kritērija izvērtēšanā, nosakot konkrētas preču, pakalpojumu un būvdarbu grupas, kuru iepirkumā obligāti ir jāvērtē arī citi saimnieciskā izdevīguma kritēriji.

Vienlaikus pārrunājot regulējumu būvniecības jomā, tika secināts, ja kritēriji inovāciju iepirkuma īstenošanai (rezultāta sasniegšanai) nav definēti un noteikti kā obligāti (piemēram, MK noteikumos noteiktie sasniedzamie rezultāti), Latvijas tirgus tos arī nepiedāvās, piemēram, noteikti **kritēriji, kas veicinātu viedāku ēku būvniecību**.

Pārrunājot ES fondu ietekmi inovāciju iepirkumu veicināšanā, tika minēts, ka būtu nepieciešami ES fondu pasākumi, kas būtu vērsti tieši uz inovāciju īstenošanu, sekmētu inovāciju iepirkumu īstenošanu praksē, vienlaikus kā bremsējošs faktors tika minēts īsais projektu sagatavošanas un pieteikšanas termiņš - ne vienmēr ir iespēja definēt un precīzi noteikt plānotās inovācijas tehniskos parametrus, plānotos sasniedzamos rezultātus. Visefektīvāk ir sagatavot ideju, projekta pieteikumu un attiecīgi piemeklējot projektu konkursu, kurā iesniegt pieteikumu.

Kā būtiskākais inovāciju iepirkumu veicinošais instruments tika minēta **vadlīniju izstrāde**, kurās tiktu iekļauti praktiski, konsultatīvi inovāciju iepirkumu piemēri, vienlaikus vadlīnijās nosakot potenciālus vērtēšanas kritērijus atkarībā no inovācijas rakstura – transporta, pētniecības, būvniecības vai citā jomā.

4.2. Fokusgrupas diskusiju kopsavilkums

Projekta mērķa sasniegšanai tika organizēta fokusgrupu diskusija, uz kuru tika aicināti pārstāvji no dažādām ieinteresētajām pusēm – politikas veidotājiem, politikas īstenošanā, publiskās pārvaldes pārstāvji – pašvaldībās, valsts kapitālsabiedrībās, zinātniskā institūcija un citi. Kopumā fokusgrupā piedalījās 14 dalībnieki no 10 iestādēm (skat. pielikumu nr.15). Fokusgrupas dalībnieku atlase tika veikta, iepriekš vienojoties ar pasūtītāju.

Diskusiju pamatā tika izmantota jautājumu struktūra, kas sasaucas ar projekta ietvaros izskatāmajiem jautājumiem.

Inovāciju iepirkuma process un izmaiņas publiskos iepirkumus regulējošajos tiesību aktos

Ņemot vērā, ka fokusgrupā piedalījās speciālisti publisko iepirkumu regulējošo tiesību aktu piemērošanas jomā un publiskie pircēji, kuriem ir praktiska pieredze publisku iepirkumu veikšanā, tika plaši vērtēts jautājums par izmaiņām publiskos iepirkumus regulējošajos tiesību aktos un secināts, ka būtiskas izmaiņas tiesību aktos nav nepieciešamas. Politikas veidotāji informēja, ka notiek darbs pie publiskos iepirkumus regulējošo tiesību aktu grozījumiem – attiecībā uz gadījumiem, kad piesakās tikai viens pretendents, lai piedāvātu elastīgākus risinājumus. Līdz ar to tika apspriesti arī plānotie grozījumi publiskos iepirkumus regulējošajos tiesību aktos, kas risinās arī atsevišķās intervijās aptaujāto minēto problēmjautājumu, ka viena piedāvājuma gadījumā iepirkuma pārtraukšana varētu būt ierobežojošs apstāklis. Fokusgrupā tika secināts, ka spēkā esošais normatīvais regulējums ļauj īstenot gan inovāciju iepirkumus, gan īstenot inovatīvus procesuālos soļus. Galvenais – **izvēlēties atbilstošāko iepirkuma procedūras veidu vajadzību īstenošanai**.

Fokusgrupā tika izskatīts jautājums par tiesību aktos noteiktajiem maksimālajiem līguma termiņiem – saskaņā ar publiskos iepirkumus regulējošajiem tiesību aktiem maksimālais līguma termiņš ir pieci gadi, bet vispārīgās vienošanās gadījumā četri gadi, vienlaikus ir iespēja pārsniegt maksimāli noteikto līguma ilguma sliekšni, lūdzot atļauju Ministru kabinetam. Attiecīgi tika secināts, ka jau šobrīd ir regulējums, lai tomēr noteiktu garāku termiņu, pat ja tas tiek reti izmantots. Vienlaikus tika secināts, ka šobrīd nav skaidras pazīmes, kas liecinātu, ka šādas izmaiņas praktiski būtu nepieciešamas. Lai šādas izmaiņas publiskos iepirkumus regulējošajos tiesību aktos veiktu, nepieciešams veikt ekonomiskos aprēķinus, nosakot, vai piecu gadu sliekšnis ir optimāls termiņš vai nē (darbu un piegāžu termiņš kopā). Turklāt fokusgrupā tika norādīts, ka garāka līguma termiņa noteikšanā jāņem vērā, ka līguma slēgšanas tiesību piešķiršana vienam tirgus dalībniekam uz garāku periodu par pieciem gadiem var būt negatīvs lēmums attiecībā uz tirgus konkurenci (īpaši, ja tirgū publisko iepirkumu jomai ir būtiska ietekme kopējā kādas nozares tirgus apgrozījumā). Signālu tam, vai nepieciešamas izmaiņas publiskos iepirkumus regulējošajos tiesību aktos, sniedz tirgus un piegādātāji. Esošā situācija tirgū liecina, ka ilgtermiņa līgumi nav atraktīvi piegādātājiem, jo tajos tiek fiksētas cenas un fiksēti tehnoloģiskie risinājumi.

Iekšējās un ārējās vides ietekme

Fokusgrupā tika minēts, ka pamatā inovāciju iepirkumu jomā fokuss ir uz inovāciju iepirkumu pasūtītājiem – lielajām iestādēm (t.sk. kapitālsabiedrībām un VAS) un lielajiem pasūtītājiem, pašvaldībām.

Turklāt publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti ir labs instruments, kas palīdz īstenot noteiktās vajadzības. Tas ir instruments, kas strādā un palīdz noteikt procedūru un soļus, kas veicami rezultāta iegūšanai.

Vienlaikus fokusgrupā tika norādīts, ka ir jāskatās arī uz citiem tiesību aktiem kā uz instrumentu, kas virza uz inovācijām, piemēram, energoefektivitātes prasības, kas jāievēro būvējot, būvju projektēšanā nepieciešamība izmantot būves informācijas modelēšanas sistēmu jeb BIM (tika minēts, ka ir novērots – kopš 2018. gada projektētāju, kas izmanto BIM, skaits aug). Tāpat PIL un SPSIL plānotajos grozījumos noteikts, ka pie vērtēšanas kritērijiem var tikt vērtēta BIM esamība. Tomēr BIM izmantošana un esamība, kā arī pieredze darbā ar BIM nevar būt izslēdzošais kritērijs.

Inovāciju partnerība nekad nebūs populārākā iepirkuma metode. Tomēr fokusgrupā tika atzīts, ka galvenais būtu fokusēties uz inovāciju iegādi, tam izmantojot piemērotus iepirkumu procedūru veidus.

Kā viens no ieteikumiem no publiskā pircēja, kas praktiski veic publiskos iepirkumus, **jāveicina sabiedrības iesaiste!** Nereti noteikt inovācijas virzienu var palīdzēt tieši impulsi no sabiedrības par to, kas tai ir vajadzīgs, kā tā redz attīstību.

Kompetences nepieciešamība

Tāpat kā intervijās, arī fokusgrupā tika minētas visdažādākās kompetences un informācijas nepieciešamība inovāciju iepirkumu veikšanai. Turklāt kā avoti, kur iegūt zināšanas, informāciju un kompetenci, tika minētas dažādas vietas, kuras sadalāmas: tādās, kas skar konkrētu nozari (proti, nepieciešama informācija no nozares par iepirkuma specifiku), tādās, kas attiecas uz publisko iepirkumu procedūrām un tiesību aktu piemērošanu, kā arī pašu inovāciju jomā (proti, jāsaprot ne tikai nozare, bet arī tās potenciāls veikt inovācijas). Līdz ar to tika minēti vairāki kompetences iegūšanas veidi.

Fokusgrupas diskusijas laikā tika norādīts, ka IUB jau šobrīd daļēji pilda potenciālā kompetences centra funkcijas – no IUB tiek saņemts ļoti labs atbalsts publisko iepirkumu regulējošo tiesību aktu piemērošanas jomā. Tomēr jānorāda, ka, lai veicinātu inovācijas iepirkuma veikšanu un nodrošinātu visaptverošu atbalstu, ir nepieciešams plašāks kompetenču klāsts. Fokusgrupā tika diskutēts arī par citām kompetences centra funkcijām.

Fokusgrupā tika minēts, ka kompetences centra uzdevums būtu efektīvāk informēt sabiedrību (pasūtītājus) par piemēriem, kā inovācijas var veicināt efektīvāku finanšu, dabas un citu resursu izmantošanu, sniedzot jaunus, labākus, ekonomiski pamatotus risinājumus sabiedrībai. Tāpat nepieciešama plašāka informācijas izplatīšana par inovāciju iepirkumiem – arī specifiskos medijos, neierobežojot informācijas izplatīšanas kanālus.

Vienlaikus fokusgrupā tika norādīts, ka inovācijas iepirkumu veicināšanai jāizveido tīklošanās platforma starp pasūtītājiem un pretendentiem, t.sk. zinātniskajām iestādēm, jo, tikai kopā strādājot un sadarbojoties, var izzināt iespējas realizēt vajadzību inovatīvos veidos. Šādu platformu arī varētu uzturēt kompetences centrs.

Turklāt fokusgrupā, kurā tika pārstāvēta arī uzraugošā iestāde, tika atzīmēts, ka kompetences centram jāspēj strādāt ar izstrādātām spēkā esošām politikām un jāatbalsta politikas plānošanas dokumentos izvirzīto rezultātīvo rādītāju sasniegšana. Proti, inovācijas iepirkumiem ir jābūt pamatotiem ar plānošanas dokumentiem, kuros ir norādīts, ko tiek plānots sasniegt izmērāmos rādītājos.

Papildus fokusgrupā tika minēts, ka kompetences centram būtu jāsadarbojas arī ar citu valstu atbilstošām iestādēm – centriem. Būtu apsverama virtuāla kompetences centra izveide, piemērojoties šī brīža apstākļiem pasaulē.

Vadlīnijas un ES fondu ietekme

Lai noteiktu, kādas vadlīnijas būtu izstrādājamas, fokusgrupā tika uzdoti jautājumi par vadlīniju saturu un diskutēts, kas ir sagaidāms no šādām vadlīnijām. Vadlīniju nepieciešamību īpaši atzīmēja publiskie pircēji, kas praktiski veic iepirkumus.

Fokusgrupas diskusijā dalībnieki norādīja, ka inovāciju iepirkuma popularizēšanai vadlīnijās jāiekļauj labās prakses apkopojums, iedvesmojošie stāsti, piemēri par īstenotiem inovāciju iepirkumiem, lai veicinātu citus publiskā iepirkuma veicējus sākt domāt par iespēju izmantot inovācijas, pakalpojumu funkciju nodrošināšanā.

Tāpat inovāciju iepirkumu piemēriem būtu jābūt par dažādām jomām, sniedzot priekšstatu, ka var īstenot inovatīvus iepirkumus ne tikai IT un būvniecībā. Vadlīnijās jāiekļauj praktiskie piemēri par organizatoriskiem inovāciju iepirkumu jautājumiem, kā notiek risku dalīšana pirms-komercializācijas jomā, kā risināmi jautājumi saistībā ar intelektuālo īpašumu, kā pārtraukt iepirkumu, kā pārtraukt līgumu.

Kā viena no būtiskajām sadaļām vadlīnijās būtu arī Valsts kontroles revīzijās skatāmie jautājumi iepirkumos (t.sk. inovāciju iepirkumos), kā arī citu uzraugošo un kontrolējošo iestāžu norādes, kas palīdzētu laicīgi izvērtēt inovāciju iepirkuma vajadzību un pamatojumu. Šajā jautājumā tika minēta arī nepieciešamība vadlīnijās skaidrot politisko mērķu kaskadēšanas principus – rezultātu sasniegšanas procesu.

Tāpat arī tika secināts, ka **ES fondu projekti var būt kā inovācijas virzītāji**. Tomēr izaicinājums ir ES fondu projektu īstenošanā izmantojot inovācijas, kā sasniegt noteiktos plānotos rezultātīvos rādītājus, kas noteikti projektu pieteikumos un tiesību aktos – kritēriju sliekšņi, kritēriji soda sankciju piemērošanai, ja tiek īstenoti inovatīvi risinājumi.

Valsts atbalsta programma

Fokusgrupas ietvaros dalībnieki norādīja, ka būtiski būtu jānosaka inovācijas iepirkumu prioritātes valsts līmenī – atbalsta jomas, un atbilstoši tām varētu tikt piedāvāts/izstrādāts konkrēts valsts atbalsta mehānisms, izvērtējot jomām pieejamos finansēšanas instrumentus. Kopā ar kompetences centru un EM izstrādātām vadlīnijām ir jānodrošina iegūto zināšanu uzturēšana arī ilgtermiņā.

Kā piemērs valsts atbalsta aktivitātēm tika minēta pilotprojektu īstenošana.

5. PRIEKŠLIKUMI

5.1. Priekšlikumi izmaiņām nacionālajā likumdošanā, lai veicinātu inovāciju iepirkumu izmantošanu

Tiesiskais regulējums Latvijā publisko iepirkumu jomā tiek veidots, balstoties no ES tiesiskā regulējuma,¹³³ kas ir tieši pārņemams nacionālajā regulējumā. Proti, nacionālais regulējums jāatbilst ES tiesību akti, nevar atšķirties un dot atvieglojumus vietējam publiskajam sektoram. Līdz ar to tiesiskā regulējuma izmaiņas Latvijā iespējamas tikai jautājumos, ko ES tiesību akti neregulē, ļaujot dalībvalstīm pašām to noteikt savā nacionālajā regulējumā.

Turklāt jāņem vērā, ka daudzas publiskās personas neizmanto jau esošās iespējas, kuras paredz publisko iepirkumu regulējošie tiesību akti. Netiek aktīvi izmantotas iespējas piemērot iepirkumu procedūras, kuras paredz sarunas, kā arī inovāciju partnerības procedūra tikpat kā netiek izmantota vispār. Tāpat nepietiekami tiek izmantotas iespējas konsultēties ar tirgus dalībniekiem, veidot tehniskās specifikācijas kā funkcionālās prasības vai darbības prasības, atļaut iesniegt piedāvājumu variantus, noteikt saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma izvēli, izmantojot inovatīvus kritērijus. Turklāt bieži publiskās personas pārprot ierobežojumus publiskos iepirkumus regulējošajos normatīvajos aktos, tos padarot stingrākus un izvirzot prasības, kas tām nemaz nav nepieciešamas, lai pārliecinātos par pretendentu spēju izpildīt līgumu.

24.tabula. Priekšlikumi izmaiņām nacionālajā likumdošanā

Atsauce uz ziņojuma sadaļu	Priekšlikums
2.1.6.	Publiskos iepirkumus regulējošajos tiesību aktos Latvijā ir noteikti maksimāli pieļaujamie līguma (PIL 60. panta ceturtdaļa - iepirkuma līgumu slēdz uz laiku, ne ilgāku par pieciem gadiem) un vispārīgās vienošanās (PIL 56. panta ceturtdaļa - vispārīgo vienošanos slēdz uz laiku līdz četriem gadiem, izņemot gadījumus, kad objektīvu iemeslu dēļ (it sevišķi, ja to prasa iepirkuma līguma priekšmets) nepieciešams ilgāks termiņš) izpildes termiņi, kas inovāciju iepirkumu gadījumā var būt ierobežojoši un atturēt publisko personu iegūt maksimālo labumu, apmierinot vajadzību pēc inovatīva produkta, preces vai būvdarba. Šādi termiņi nav paredzēti ES tiesību aktos, līdz ar to izvērtēt iespēju mainīt publiskos iepirkumus regulējošos tiesību aktus Latvijā, nosakot garākus maksimālos termiņus tieši attiecībā uz inovāciju iepirkumiem, lai nekavētu publisko personu saņemt vislielāko ieguvumu, kas sasniedzams, realizējot inovāciju iepirkumu.
2.1.9.	Ņemot vērā, ka inovācijas iegāde daudz ātrāk un efektīvāk reizēm veicama, nepiemērojot PIL un SPIL regulējumu, lai stimulētu inovācijas iegādes starp publiskajām personām, izvērtēt iespēju attiecībā uz inovāciju iepirkumiem paaugstināt robežsliekšņus, sākot no kuriem piemērojami minētie tiesību akti, vienlaikus skaidri definējot, kādām prasībām jāatbilst inovācijai, lai šis izņēmums varētu tikt piemērots . Robežsliekšni varētu paaugstināt, piemēram, preču un pakalpojumu iepirkumiem līdz 41 999 EUR (kā tas ir šobrīd zaļajam publiskajam iepirkumam pārtikas produktu iegādei PIL 19.panta trešā daļas ietvaros) un būvniecībai līdz 170 000 EUR (kas ir mazā iepirkuma sliekšnis būvdarbiem) vai arī celt robežsliekšni līdz ES sliekšnim (precēm un pakalpojumiem šobrīd tie ir 139 000 EUR).
4.1.	Sagatavojot attīstības plānošanas dokumentus, nepieciešams tajos iekļaut izmēramus kvantitatīvus rādītājus , kuru sasniegšanu veicinātu īstenojamie inovāciju iepirkumi. Nosakot prioritārus inovāciju attīstības virzienus valsts politikas līmenī, tiktu doti signāli konkrētām jomām, kurās valstiskā mērogā tiek sagaidāmi inovatīvi risinājumi, piemēram, nosakot konkrētus sasniedzamos energoefektivitātes rādītājus jaunu ēku būvniecībā, izmantojot alternatīvos energoresursus konkrēta īpatsvara

133 Būtiski ir ņemt vērā ES tiesību aktus, kas tieši attiecināmi uz publiskajiem iepirkumiem ES dalībvalstīs: Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/25/ES (2014. gada 26. februāris) par iepirkumu, ko īsteno subjektī, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK

Atsauce uz ziņojuma sadaļu	Priekšlikums
	apmērā vai nosakot noteiktu būvmateriālu īpatsvaru no kopējā būvmateriāla apjoma, kas būs iegūts no pārstrādātiem būvgružiem u.c.

Avots: CSE COE

5.2. Priekšlikumi vadlīnijām inovāciju iepirkumu īstenošanā

Veicot izvērtējumu, tika secināts, ka no praktiskā viedokļa ir pieejami dažādi instrumenti, kurus publiskā iepirkuma veicējs Latvijā var izmantot (ES direktīvas, PIL un SPSIL noteiktie iepirkuma procedūru veidi, IUB skaidrojumi, EM izdoti informācijas bukleti u.c.), tomēr plašās informācijas apkopošana koncentrētā veidā vienā dokumentā ir ļoti nepieciešama un varētu veicināt publiskā sektora un sabiedrības izpratni par inovāciju iepirkumu ieguvumiem. Dokumentā būtu ieteicams iekļaut īpašus ieteikumus konkrētām nozarēm (mobilitāte, būvniecība, IKT, u.c.) vai konkrētām pasūtītāju grupām (pašvaldības, kapitālsabiedrības).

Izstrādājot vadlīnijas inovāciju iepirkumiem, ieteicams tajās iekļaut pēc iespējas vairāk apsvērumu, kurus jāņem vērā, gatavojoties inovācijas iepirkumam, sniedzot labās prakses piemērus un skaidrojot īstenotos procesuālos soļus. Papildus ieteicams veidot un iekļaut vadlīnijās aizvien vairāk kritēriju paraugu dažādās nozarēs, iesaistot IUB un nozaru asociācijas vai citas organizācijas no tādiem prakses piemēriem, kas pierādījuši, ka tie strādā un rezultējušies ar noslēgtu iepirkuma līgumu, turklāt veidot tos konkrētus un nevis vispārīgās frāzēs, lai publiskais pircējs pēc iespējas mazāk kļūdītos to piemērošanā.

Politikas izstrādātājiem inovācijas iepirkumu veicināšanai

25.tabula. Priekšlikumi politikas izstrādātājiem inovācijas iepirkumu veicināšanai

Atsauce uz ziņojuma sadaļu	Priekšlikums
2.3.3., 2.3.6.	Lai atvieglotu darbu ar iepirkuma procedūrām: konkursa procedūra ar sarunām, konkursa dialogs un inovācijas partnerības procedūra, ieteicams lūgt IUB sagatavot tādu uzskates materiālu, kāds ir sagatavots par atklātu konkursu un slēgtu konkursu, kurā ir norādīti precīzi procesuālie soļi.
2.1.10.	Kā prioritārajam līguma priekšmetam inovāciju jomā pievērsties sociālajai jomai, t.sk. risināt sociālos jautājumus arī citos inovāciju iepirkumos, kuri nav tieši sociālās jomas iepirkumi. Prioritāro līguma priekšmetu noteikšanai inovāciju iepirkumu jomā vērtēt Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2021.–2027. gadam ¹³⁴ paredzēto vīziju attiecībā uz izaugsmi četros virzienos, kā arī plānā noteiktos stratēģiskos mērķus, prioritātes un rīcības virzienus (vērtējot no inovācijas iepirkuma prizmas, neviens no šajā plānā paredzētajiem rīcības virzieniem nav tāds, kurā nebūtu iespējamās inovācijas, tātad arī inovācijas iepirkums).
2.2.2.	Rekomendējams izveidot viegli atrodamu platformu kompetences un zināšanu pārnesi un veicināt interesi publiskajos pircējos šo platformu izmantot.
-	Vērst publisko personu uzmanību uz stratēģisku iepirkumu veikšanu (ilgtermiņa efektivitātes izvērtējums, ietekmes uz vidi novērtējums, uzlabošanas un salāgošanas iespēju noteikšana, horizontālās ietekmes novērtējums, finanšu atdeves efektivitātes

¹³⁴ Nacionālā attīstības plāna 2021.–2027.gadam ietvars, 11.lpp, pieejams: https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027_apstiprin%C4%81ts%20Saeim%C4%81_1.pdf

Atsauce uz ziņojuma sadaļu	Priekšlikums
	izvērtējums, u.c.), kas paredz domāt vairākus soļus uz priekšu, turklāt dažādās sfērās. Šāda stratēģiska iepirkuma veikšanas rezultātā iespējams tiks veidotas inovācijas.

Avots: CSE COE

Iepirkumu veicējiem iepirkuma plānošanai

26.tabula. Priekšlikumi iepirkumu īstenošanai iepirkumu plānošanā

Atsauce uz ziņojuma sadaļu	Priekšlikums
2.1.1.	Inovāciju iepirkumu rīkot, ievērojot vispārīgos principus – atklātumu, brīvu konkurenci un līdzekļu efektīvu izmantošanu. Šos principus ir būtiski ievērot neatkarīgi no tā, vai ir piemērojams PIL vai SPSIL, proti, arī tajos gadījumos, kad publiskā persona ir tiesīga nepiemērot šos normatīvos aktus. Minēto principu ievērošanu ir ieteicams dokumentēt, sākot jau no plānošanas posma arī tad, ja tas tieši nav noteikts publiskos iepirkumus regulējošajos normatīvajos aktos, saglabājot pierādījumus par godprātīgu publiskās personas rīcību publisko finanšu līdzekļu vai mantas izmantošanā.
2.1.2.	Inovāciju iepirkuma līguma priekšmeta definēšana un apjoma noteikšana ir būtiska inovāciju iepirkuma sekmīgu rezultātu iegūšanai, t.sk. normatīvo aktu ievērošanai, līdz ar to publiskajai personai ieteicams pievērst vērību savas vajadzības apzināšanā un raksturošanā.
2.1.3.	Izvērtēt iespējas, plānojot sarežģītus inovāciju projektus, sadalīt tos posmos, rīkojot vairākus secīgus iepirkumus, vienlaikus ievērojot publiskos iepirkumus regulējošos tiesību aktus attiecībā uz aizliegumu nepamatoti sadalīt iepirkumus, lai izvairītos no korekta publiskos iepirkumus regulējošo tiesību aktu piemērošanas. Lai izvairītos no nepamatotas iepirkuma līguma sadalīšanas, ja inovāciju iepirkums tiek sadalīts vairākos posmos, iesakāms piemērot stingrāko publiskos iepirkumus regulējošo tiesību aktu regulējumu.
2.1.4.	Izvēlēties atbilstošāko CPV kodu, kā arī pievienot pēc nepieciešamības papildus CPV kodus, lai nodrošinātu plašāku publicitāti inovatīvajam iepirkumam, kas nodrošinātu arī vairāk ieinteresēto pretendentu, kuri piedāvātu savas idejas publiskās personas vajadzības nodrošināšanai vai problēmas atrisināšanai.
2.1.5.	Izvērtējot paredzamo līgumcenu un nosakot inovācijas iepirkumam piemērojamo tiesisko regulējumu, izvairīties no iepirkumu priekšmetu nepamatotas apvienošanas, kas var radīt konkurences ierobežojumus.
2.1.1.	Ieteikt publiskajiem pircējiem nodrošināt sabiedrības informēšanu attiecībā uz inovācijas iepirkumiem, kas sekmētu sabiedrības attieksmes maiņu pret publiskajiem iepirkumiem un motivētu publiskās personas biežāk izvēlēties veikt inovatīvus iepirkumus. Ieteicams izvērtēt iespēju apvienoties vairākiem publiskajiem pircējiem, veicot centralizētu inovāciju iepirkumu, ja tas atbilst iepirkuma priekšmetam un samazina publiskā pircēja riskus, piemēram, liela inovāciju iepirkuma apjoma, komplicētības vai efektivitātes dēļ.
2.1.7.	Jebkura iepirkuma plānošanai un vajadzības realizēšanas organizēšanai, kā arī inovācijas iepirkumu organizēšanai ieteicams veikt tirgus izpēti, t.sk. apspriesties ar tirgu, organizējot tikšanās pasākumus ar tirgus dalībniekiem, savlaicīgi paziņojot par potenciālu inovatīvu risinājumu iepirkumu, popularizējot to arī ES līmenī.

Atsauce uz ziņojuma sadaļu	Priekšlikums
	Veikt tirgus izpēti atkārtoti pēc nepieciešamības, piemēram, iepirkuma organizēšanas dažādos posmos. Izvēlēties atbilstošāko tirgus izpēti metodi un pēc vajadzības pielietot vairākas metodes, izvēloties tādu metožu kombināciju, lai nodrošinātu visas iepirkuma plānošanai un dokumentācijas sagatavošanai nepieciešamās informācijas iegūšanu. Ieteicams pirms iepirkuma procedūras uzsākšanas izmantot iespēju izsludināt iepriekšēju apspriešanos ar tirgus dalībniekiem. Šādas apspriedes nodrošina arī sūdzību riska samazināšanos, jo publiskais pircējs var laicīgi ņemt vērā tirgus viedokli.
2.1.8.	Inovāciju iepirkuma gadījumā ieteicams izvērtēt, vai inovācijas rezultāts ir aizsargājams darbs, tādējādi kļūstot arī par iespējamo iegādei nepieciešamo sastāvdaļu. Par intelektuālā īpašuma tiesību nodošanu vai nenodošanu publiskajam pircējam inovāciju iepirkuma rezultātā ieteicams izvērtēt jau vajadzības noteikšanas un iepirkuma plānošanas posmā, nosakot ieguvumus un zaudējumus sabiedrībai kopumā, gan intelektuālā īpašuma tiesību nodošanas, gan nenodošanas gadījumā. Īpašu uzmanību intelektuālā īpašuma tiesību jautājumam ieteicams pievērst IKT jomas iepirkumiem.
2.2.1.	Inovāciju iepirkumu organizēšanā var piemērot visas iepirkuma procedūras un iepirkumu veidus, jo ar iepirkumu var realizēt vajadzību iepirkt ne tikai pašu inovācijas procesu, bet var iepirkt inovācijas rezultātu vai kādu citu atsevišķu inovācijas posmu. Inovāciju iepirkumu plānošanas posmā ieteicams izvērtēt labāko veidu, kā sasniegt iepirkuma rezultātu, organizējot iepirkumu pēc tam piemērotākās iepirkuma procedūras vai iepirkuma veidā.
2.3.1.	Labās prakses un vispārīgo principu publisko iepirkumu organizēšanā ievērošanai, kā arī aizdomu par krāpšanu vai korupciju novēršanai ir ieteicams veikt visus procesuālos soļus, kurus publiskā persona ir spējīga veikt arī tad, ja tie nav obligāti.

Avots: CSE COE

Iepirkumu veicējiem iepirkuma dokumentācijas sagatavošanai

27.tabula. Priekšlikumi iepirkumu īstenojamiem dokumentu sagatavošanā

Atsauce uz ziņojuma sadaļu	Priekšlikums
2.2.2.	Tehniskā specifikācija Pirms tehnisko specifikāciju izstrādes publiskajiem pircējiem būtu jāveic visaptveroša vajadzību novērtēšana, lai definētu risināmo problēmu (iespējams, pat vairākas publiskā iepirkuma iestādes, kopēja iepirkuma vajadzību noteikšanā). Izvērtējot vajadzību un iespēju to iegādāties inovāciju iepirkumu rezultātā, ir nepieciešams izvēlēties atbilstošāko tehniskās specifikācijas sagatavošanas veidu, kas inovāciju veicināšanai visbiežāk būs tehniskās specifikācijas izstrāde, izvirzot funkcionālās prasības (neizmantojot detalizētu un uz rezultātu vērstu tehnisko specifikāciju). Sagatavojot tehniskās specifikācijas, izvirzot funkcionālās prasības, iesakāms īpašu vērību pievērst kritēriju izvirzīšanai. Veiksmīgi izvirzīti kritēriji ir pamats labākā inovatīvā risinājuma izvēlei. Funkcionālās specifikācijas prasības ļauj iesniegt arī alternatīvus piedāvājumus.

Atsauce uz ziņojuma sadaļu	Priekšlikums
	Kritēriju izvirzīšanas riskus var samazināt publiskās personas, to piesaistīto speciālistu kompetence un pieredze, labas zināšanas par tirgu un piemērotākajām tehnoloģijām vai risinājumiem. Tāpat iepirkuma komisijās ieteicams piesaistīt kompetentus un pieredzējušus publisko iepirkumu speciālistus. Tehniskajā specifikācijā var tikt definēti precīzi preču/pakalpojumu rezultāti, kādus plānots iegādāties, ja nav iespējams noteikt iegādājamo rezultātu sasniegšanas tehniskos parametrus. Tehnisko specifikāciju izstrādes laikā izvērtēt iespēju atļaut pretendentiem iesniegt piedāvājuma variantus, kas varētu palielināt iespēju saņemt piedāvājumus ar inovatīvu risinājumu vajadzības apmierināšanai.
2.1.5., 2.1.6., 2.1.8., 2.3.7.	Līguma projekts Inovāciju iepirkumu gadījumā īpaši ieteicams līgumu gatavot katram iepirkumam individuāli, nevis izmantot standarta līgumu veidnes, jo tāpat kā vajadzība nav standartizējama, tā arī līguma nosacījumi ir pielāgojami konkrētās vajadzības izpildei. Gatavojot inovācijas iepirkuma dokumentāciju, līguma projektā iekļaujams nosacījums, ka izpildītājs ir tiesīgs rīkoties ar intelektuālo īpašumu, jo šādas tiesības izpildītājam nepieciešamas ne tikai, lai pārdotu produktu un mantiskās tiesības, bet arī lai, izmantojot to, veiktu līguma izpildi. Īpaši iesakāms publiskajam pircējam paredzēt līguma grozīšanas un izbeigšanas iespējas, vērtējot tās kopsakarā ar līguma priekšmetu un publiskā pircēja vajadzību, kuras realizēšanai tiek noslēgts līgums. Ieteicams ietvert iepirkuma līguma posmu izpildes termiņa grozījumus, kā arī nosacījumus kopējā līguma termiņa pagarināšanai, ja tiek pagarināts atsevišķa posma izpildes termiņš. Tāpat ieteicams līgumcenas grozīšanas iespēju skaidri un nepārprotami noteikt līguma vai vispārīgās vienošanās projektā, kas tiek pievienots iepirkumam, kā arī norādīt nosacījumus, grozījumu apjomu un būtību, kad grozījumi ir pieļaujami. Pievērst uzmanību saistību tiesību pastiprinājumu norādīšanai līgumā. Paredzot jebkurus speciālos līguma nosacījumus, publiskajam pircējam izvērtēt, vai šie nosacījumi ir saistīti ar līguma priekšmetu. Ja attiecināms, plānojot iepirkumu, līgumā noteikt, kādi būs tie kritēriji, kas būs noteicošie gala risinājuma izvēlē un inovācijas partneru atlasē. Līgumā paredzēt skaidrus procesuālos soļus līguma izbeigšanai – kurā brīdī un kā var tikt izbeigts līgums.
2.4.	Kritēriju definēšana Ieteicams pēc iespējas detalizētāk aprakstīt kritērijus un apakškritērijus, kā arī to novērtēšanas metodoloģiju, vienlaikus ievērojot, ka gadījumā, ja iepirkuma norisē vērtēšana pēc šiem kritērijiem notiek vēl detalizētākā līmenī, publiskajam pircējam ir jāpamato vērtēšanas atbilstība trīs nosacījumiem: 1) ka netiek grozīti līguma dokumentos vai konkursa paziņojumā noteiktie līguma piešķiršanas kritēriji; 2) šādā metodoloģijā netiek ietverti elementi, kas būtu varējuši ietekmēt piedāvājumu sagatavošanu, ja tie būtu bijuši zināmi piedāvājuma sagatavošanas laikā; 3) šāda metodoloģija netiek pieņemta, ņemot vērā elementus, kas varētu diskriminējoši ietekmēt kādu no pretendentiem. Lai stimulētu inovācijas radīšanu atbilstoši publiskās personas vajadzībai, noteikt izmaksas un ar iepirkuma līguma priekšmetu saistītus kvalitātes kritērijus, t.sk. vērtējot aprītes cikla izmaksas un kritērijus vides aizsardzības un sociāla jomā.
-	Atbilstība publisko iepirkumu finanšu un atbilstības revīziju pārbaudēm Vadlīnijās ieteicams iekļaut kontroljautājumus, kas iepirkuma īstenošanai būtu jāņem vērā, sagatavojot iepirkuma dokumentāciju, lai pārliecinātos, ka tā atbilst publisko

Atsauce uz ziņojuma sadaļu	Priekšlikums
	iepirkumu finanšu un atbilstības revīzijās pārbaudēs pārbaudāmajiem jautājumiem. Konkrēti jautājumi ir iekļauti audita dokumentā,¹³⁵ kuru izmanto ES dalībvalstu augstākās revīzijas iestādes, Latvijā tā ir Valsts kontrole. Galvenās kontroljautājumu tēmas iepirkuma sagatavošanas posmā: - Vai iepirkumā piemērojams ES regulējums iepirkumu jomā? - Vai ir precīzi aprēķināta plānotā līguma vērtība? - Vai darbības apraksts bija atbilstošs vajadzībām un juridiskajām prasībām? - Vai iepirkuma dokumenti bija visaptveroši, pārredzami un nediskriminējoši? - Vai piedāvājumu variantu iesniegšana tika atbilstoši saņemta/reģistrēta un virzīta tālākam vērtēšanas posmam? Galvenās kontroljautājumu tēmas iepirkuma procedūras izvēlē: - Vai iestāde pieņēma lēmumu par atbilstošu un pieņemamu iepirkuma procedūru? - Vai izvēlēta procedūra nodrošināja konkurenci, caurskatāmību un vienlīdzīgu attieksmi? Galvenās kontroljautājumu tēmas iepirkuma publicitātes nodrošināšanā: - Vai iestāde paziņoja par iepirkuma procesu un rezultātiem saskaņā ar direktīvās un EK līgumu? - Vai visiem kandidātiem tika nodrošināta savlaicīga un vienlīdzīga piekļuve līguma dokumentiem un informācijai? - Vai konfidencialitāte tika nodrošināta nepieciešamības gadījumā? Galvenās kontroljautājumu tēmas līguma noslēgšanas procesā: - Vai tika veikta oficiāla saņemto piedāvājumu pārbaude? - Vai kandidātu piemērotība tika precīzi novērtēta? - Vai pirms piedāvājumu novērtēšanas tika pārbaudīts, vai saņemtie dokumenti ir aizpildīti atbilstoši un ir ievēroti noteiktie iepirkuma nosacījumi? - Vai piedāvājuma finanšu vērtības tika pareizi novērtētas? - Vai uzvarētāja izvēles procesa rezultāts tika atbilstoši īstenots un rezultāts paziņots? Galvenās kontroljautājumu tēmas līguma izpildes procesā: - Vai līguma izpilde tiek pienācīgi pārvaldīta un uzraudzīta? - Vai tika konstatētas jebkādas izmaiņas līgumā vai papildu darbu vai piegāžu izmaiņas, neprasot jaunu iepirkuma procedūru?

Avots: CSE COE

Iepirkumu veicējiem par iepirkumu procedūru veidiem, kas piemērojami inovāciju iegādei

28.tabula. Priekšlikumi iepirkumu procedūras piemērošanā

Atsauce uz ziņojuma sadaļu	Priekšlikums
2.3.2.	Atklātu un slēgtu konkursu kā iepirkumu procedūras inovāciju iepirkumu gadījumā ieteicams piemērot, kad publiskais pircējs tā vietā, lai pirktu gatavu risinājumu, rīkojas kā agrīns apgūvējs un pērk produktu, pakalpojumu vai procesu, kas tirgū ir jauns un kas ir izteikti novatorisks.

¹³⁵ Audita iestādes funkcijas un pienākumi, Rīkkopas dokuments "Publiskā iepirkuma audits", Lisabona, 2018, pieejams: <https://www.eca.europa.eu/sites/cc/Lists/CCDocuments/Toolkit-2018/Toolkit-2018-update.pdf>

Atsauce uz ziņojuma sadaļu	Priekšlikums
2.3.3.	Publiskajam pircējam konkursa procedūru ar sarunām ieteicams piemērot gadījumos, kad nepieciešama lielāka elastība līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanā, ja tirgū nav pieejami gatavi risinājumi.
2.3.3	Publiskajam pircējam konkursa dialogs piemērots gadījumos, kad nepieciešams, ka iepirkuma laikā pretendenti varēs piedāvāt plašu risinājumu klāstu.
2.3.4.	Sarunu procedūru, ja tās piemērošanu atļauj publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti, ieteicams piemērot, ja preces, pakalpojumus vai būvdarbus aizsargā intelektuālā īpašuma tiesības vai nav konkurences tehnisku iemeslu dēļ, preču iegādei, kuras ir īpaši izgatavotas izpētei un izmēģinājumiem kā metu konkursa turpinājums.
2.3.5.	Īpaša vērība metu konkursā ir jāpiemēro intelektuālā īpašuma tiesībām jeb autortiesībām. Ieteicams attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību pāreju publiskajam pircējam izvirzīt nosacījumus tikai tādā apjomā, kādā tas ir nepieciešams, lai publiskais pircējs varētu sasniegt metu konkursa mērķi jeb definēto vajadzību realizēšanu.
2.3.6.	Ieteicams rūpīgi izstrādāt inovācijas partnerības procedūras rezultāta noslēdzamo līgumu. Līguma nosacījumos paredzēt pēc būtības līdzīgus nosacījumus, kādi ir iepirkuma procedūru nolikumos un uzaicinājumos iesniegt piedāvājumus.

Avots: CSE COE

5.3. Priekšlikumi valsts atbalsta instrumentiem inovāciju iepirkumu veicināšanā

Pamatojoties uz citu valstu pieredzes piemēru analīzes rezultātiem, secināms, ka, ne tikai izstrādājot atbilstošas vadlīnijas, inovāciju iepirkumi var tikt veicināti, bet, arī izmantojot citu valsts pieredzi dažādu atbalsta instrumentu piemērošanā, varētu tikt būtiski uzlaboti inovāciju iepirkumu īstenošanas rādītāji publiskajā sektorā.

Kompetences centrs

Lai gan šobrīd ir identificēamas gan valsts iestādes, gan nevalstiskās organizācijas, kurās ir koncentrētas kompetences konkrētās jomās, nozarēs un publisku iepirkumu rīkošanā, tomēr ieteicams būtu veidot tādu kompetences centru, kas mērķtiecīgi strādā tieši inovāciju iepirkumu jomā un apkopo pieredzi, kompetences, prakses aktualitātes un veic gan informatīvu funkciju inovāciju iepirkumu jomā (piemēram, uzturot platformu, kurā ir pieejama dažāda veida informācija un dažādi avoti), gan sniedz praktisku atbalstu – konsultatīvu un/vai finansiālu.

Šāda centralizēta kompetences centra izveidošanai var būt trīs varianti: tas var būt jau esošas valstī izveidotas centrālās iepirkumu institūcijas sastāvdaļa (Latvijā tāda institūcija ir IUB); tas var būt kā atsevišķa institūcija vai struktūrvienība, kas ir kādas ministrijas pakļautībā; kā arī kompetences centrs var tikt izveidots kā ārēja organizācija (piemēram, bezpeļņas).

Ievērojot intervijās un fokusgrupā apkopotos viedokļus, kā arī ņemot vērā, ka šādā veidā jau notiek (tātad ir praktiska pieredze šāda kompetences centra modeļa darbībā) kādas jomas kompetences koncentrēšana vienuviet (piemēram, IUB, LIAA, VRAA, VVD), Latvijā tā varētu būt kā atsevišķa struktūrvienība, kas ir kādas nozares ministrijas pakļautībā. Šāda pieeja ir arī daudzās citās ES valstīs, kurās šo funkciju pamatā uzņemas valsts iestāde vai aģentūra, kas ir kādas ministrijas pakļautībā vai ir ministrijas struktūrvienība.

Vienlaikus ir jāņem vērā, ka šādam kompetences centram pamata uzdevumam ir jābūt ne tikai popularizēt inovāciju iepirkumus, strādāt pie politiku izstrādes, kas attiecas uz inovāciju veicināšanu publiskajā sektorā, apkopot prakses piemērus un sadarboties ar citiem kompetences centriem, bet arī praktiski palīdzēt publiskajiem pircējiem inovāciju iepirkumu organizēšanā, piemēram, veikt projekta vadības atbalstu, veikt tirgus izpēti, palīdzēt piesaistīt nozares ekspertus un organizācijas, atrast

sadarbības partnerus ES līmenī, un, ja iespējams un nepieciešams, piedalīties investoru piesaistē (piemēram, publiskās un privātās partnerības gadījumos) un noteikti konsultēt tiešā komunikācijā.

Lai veiktu šīs funkcijas, kompetences centram ir nepieciešams deleģējums veikt šādas funkcijas valsts līmenī, sadarbība un komunikācija ar visām ieinteresētajām pusēm gan nacionālajā, gan starptautiskajā līmenī un atbilstoši cilvēkresursi, kas nodarbojas tikai šī jautājuma virzīšanā. Šāda kompetences centra veiksmīgas darbības priekšnosacījums ir tieši atbilstoša cilvēkresursa pieejamība, kas nodrošinās sadarbību un kompetences pārnesei no dažādiem avotiem publiskajam pircējam.¹³⁶

29.tabula. Priekšlikumi kompetences centra izveidē

Funkcija	Funkcijas apraksts
Publicitātes nodrošināšana inovāciju iepirkumu jomā	➤ Veidot sabiedrības izpratni ne tikai par inovāciju iepirkumu iespējām, bet arī izaicinājumiem; ➤ e-platformas/mājas lapas izveide, informācijas iekļaušana un aktualizēšana, piemēram, izmantojot nozares ministrijas mājas lapu vai izveidojot jaunu mājas lapu; ➤ Regulāri publicēt jaunus, praktiskus piemērus par veiktajiem inovāciju iepirkumiem Latvijā un citās valstīs, nodrošinot linkus un kontaktus; ➤ u.c. publicitātes aktivitātes izmantojot dažādas platformas.
Vadlīniju izstrāde, aktualizēšana	➤ Vadlīniju izstrāde (ietverot konkrētus labās prakses piemērus) inovāciju iepirkumu jomā, tai skaitā sadarbojoties ar IUB; ➤ Regulāra vadlīniju aktualizēšana, atbilstoši izmaiņām likumdošanā, tirgus situācijā, labās prakses piemēriem, u.c. iemeslu dēļ;
Konsultāciju sniegšana, atbalsts inovāciju iepirkumu īstenošanā	➤ Sniegt informāciju par ES fondu piesaistes iespējām pasūtītāja vajadzību īstenošanā; ➤ Konsultēt par izmaiņām ES normatīvajā regulējumā vai attiecībā uz Vadlīnijām, kā arī iespējamām pārbaudes procedūrām inovāciju iepirkumu ietvaros; ➤ Pareizas dažādu iepirkuma veidu izvēles vai piemērošanas veicināšana, konsultējot; ➤ Pretendentu kvalifikācijas prasību un piedāvājumu vērtēšanas kritēriju paraugu izstrāde un konsultācijas.
Kontaktu datu bāzes izveide	➤ Izveidot publiskā iepirkuma organizētāju sadarbības platformu, lai noteiktu kopīgas vajadzības, analizētu tirgus iespējas, izstrādātu kopīgus kritērijus. Sadarbības platformas var tikt veidotas pa iepirkumu jomām vai iepirkumu organizētājiem; ➤ Izveidot dažādu jomas ekspertu datu bāzi – kontaktinformācijas datu uzturēšana, papildināšana, tai skaitā ietverot ekspertus no citām valstīm. ➤ Nodrošināt informācijas grupēšanu par dažādām iepirkumu jomām, meklēšanas funkcionalitāti, kā arī informācijas atspoguļošanu e-platformā.
Kompetences pilnveidošana	➤ Uzturēt ciešas partnerattiecības ar citām valsts institūcijām (IUB, dažādām nozaru asociācijām, nozaru ministrijām, zinātniskās institūcijām, augstskolām); ➤ Nodibināt un uzturēt kontaktus ar citu valstu inovāciju iepirkumu kompetences centriem, pieredzes apmaiņas nodrošināšanai un uzturēšanai.

Avots: CSE COE

Valsts atbalsta programma, t.sk. tehniskā palīdzība

Atbalstu inovāciju iepirkumu īstenošanā var sniegt, izmantojot **finansiālu atbalstu**, piemēram, noteiktiem inovāciju publiskā iepirkuma rīkotājiem vai to grupām, vai noteiktām nozarēm. Valsts atbalsta programma veicinātu vienotas, koordinētas un mērķtiecīgas platformas izveidošanu inovāciju iepirkumu veicināšanai publiskajā sektorā.

Atbalsta sniegšanas mērķis ir palielināt valsts sektora pieprasījumu pēc inovāciju iepirkumiem un informētību par tiem, sniedzot praktisku atbalstu inovācijām, vienlaikus attīstot inovāciju tirgu Latvijā.

Atbalsta instrumenta ieviešana veicinātu privātā sektora pētniecības un attīstības izdevumu īpatsvara pieaugumu, piedāvājot inovatīvus risinājumus tirgū, kas savukārt palielinātu iespējas ieviest inovatīvus risinājumus publiskajā sektorā, izmantojot publisko iepirkumu. Tabulā zemāk iekļauta informācija par piedāvāto valsts atbalstu inovāciju iepirkumu jomā.

30.tabula. Priekšlikumi atbalsta programmas izveidē

Priekšlikums	
Programmas apraksts	
Programmas mērķis	➤ Attīstīt līgumslēdzēju iestāžu spēju un gatavību iepirkt inovatīvus risinājumus izmantojot inovāciju iepirkumus. ➤ Attīstīt pretendentu spēju un gatavību piedāvāt inovatīvus risinājumus (palielināt šādu uzņēmumu skaitu, kas to spēj piedāvāt).
Programmas finanšu resursi	Programma varētu tik finansēta no valsts budžeta līdzekļiem, izveidojot, piemēram, atsevišķu valsts budžeta apakšprogrammu, kuras mērķis būtu finansiāli atbalstīt pasākumus, kuru ietvaros tiek veicināta inovatīvu risinājumu ieviešana publiskās pārvaldes iestādēs, izmantojot inovāciju iepirkumus. Cits finansējuma avots varētu būt ES fondu finansējums gan ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda, gan ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas perioda ietvaros. Piemēram, NAP2027 ir noteiktas zināšanu un tehnoloģiju ietilpīgas ekonomikas veidošanas prioritātes, kā arī ieteikts finansējuma apmērs un tā avoti prioritāšu ieviešanai. NAP2027 plānoti vismaz 16 pasākumi (finansējuma avots – Eiropas Reģionālās attīstības fonds un Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda), kuru kopējais finansējums sasniedz 700 miljonus EUR un kuru ietvaros plānoti ar zinātnes attīstību un inovācijām saistīti pasākumi. NAP2027 paredz, piemēram, tādus pasākumus kā “Stratēģisko vērtības ķēžu attīstības veicināšana” – 48 miljoni EUR, (pasākums Nr. 65) un “Latvijas inovāciju un tehnoloģiju attīstība” – 120 miljoni (pasākums Nr. 71 EUR).
Atbalstāmās aktivitātes	Izmantojot programmas līdzekļus varētu tikt atbalstītas dažādas ar inovāciju iepirkumiem saistītas darbības, piemēram: Tehniskās palīdzības atbalsts kompetences centra funkciju nodrošināšanai, finansējot kompetences centra aktivitātes un nepieciešamo tehnisko nodrošinājumu. Atbalsts inovāciju veicināšanai valsts sektorā, piešķirot finansējumu konkrētu inovāciju atbalstam, pamatojoties uz iesniegtajiem pieteikumiem no dažādām iesaistītām pusēm uz ko attiecas PIL un SPSIL. Atbalsts varētu tikt sniegts attiecībā uz šādiem jautājumiem: ➤ nozaru, tehnoloģiju un intelektuālā īpašuma specifisko un juridisko konsultāciju nodrošināšanai; ➤ tirgus izpēti veikšanai; ➤ ar projektā plānotajiem iepirkumiem un to organizēšanu saistītu ekspertu iesaistīšanai.

Priekšlikums	
	Inovatīva produkta, pakalpojuma vai risinājuma iepirkuma īstenošanai - kā līdzfinansējums.
Pieteikumu vērtēšanas process	➤ Pieteikumu vērtēšanā būtu jāiesaista dažādu jomu speciālisti – zinātniskās institūcijas, specializētās valsts aģentūras (specifiskās jomas) pašvaldību pieteikumu izvērtēšanā, piemēram, iesaistot VARAM pārstāvjus u.c. ➤ Jāveido vērtēšanas kritēriji, lai nodrošinātu vienādu attieksmi pret visiem pieteikumu iesniedzējiem.
Turpmākie soļi	Būtu jāizlemj, kādi finanšu resursi tiktu piesaistīti programmas finansējuma nodrošināšanai, kā arī jāīsteno visi procesuālie soļi, lai programma faktiski varētu sākt darboties: paredzot deleģējumu šādas programmas izveidei, piemēram, attiecīgu Ministru kabineta noteikumu izstrādāšanu, nosakot jau konkrētas programmas ietvaros atbalstāmās aktivitātes, attiecināmās izmaksas, piešķiramā finansējuma apmēru, līdzfinansējuma likmi. Vienlaikus būtu ieteicams īstenot pieredzes apmaiņas pasākumus ar Igaunijas Republikas Ekonomikas un komunikāciju lietu ministrijas speciālistiem, jo Igaunijā jau šāda atbalsta programma inovāciju iepirkumu veicināšanai darbojas.

Avots: CSE COE

Ekonomikas ministrijas izstrādātās Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes tiek noteiktas kā Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas 2021.-2027.gadam izstrādes un ieviešanas procesa galvenais politikas plānošanas dokuments, par kura īstenošanu ir atbildīga Ekonomikas ministrija. Lai **nodrošinātu attīstības plānošanas dokumentos izvirzīto mērķu sasniegšanu**, Ekonomikas ministrija varētu būt atbildīga par programmas izveidi, papildus ņemot vērā, ka inovāciju iepirkumu īstenošanai var būt pašvaldības, citas valsts iestādes, valsts kapitālsabiedrības un citas organizācijas.

1. pielikums - Direktīvas 2014/24/ES prasības attiecībā un inovāciju iepirkumiem

Direktīva 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu nosaka, ka pētniecība un inovācija, tostarp ekoinovācija un sociālā inovācija, ir daži no svarīgākajiem turpmākas izaugsmes dzinējspēkiem un ir Eiropa 2020 stratēģijas gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei centrālie elementi. Tabulā zemāk aprakstīti galvenie direktīvas jautājumi, kas saistīti ar inovāciju iepirkumu īstenošanu.

Tabula Nr. 31. Direktīvas jautājumi, kas saistīti ar inovāciju iepirkumu īstenošanu

Direktīvas pants	Apraksts
2.panta “Definīcijas” 12.daļa	“Kandidāts” ir ekonomikas dalībnieks, kas ir izteicis vēlēšanos piedalīties vai ir uzaicināts piedalīties slēgtā procedūrā, konkursa procedūrā ar sarunām, sarunu procedūrā bez iepriekšējas publicēšanas, konkursa dialogā vai inovācijas partnerībā.
2.panta “Definīcijas” 22.daļa	“Inovācija” ir jaunas vai būtiski uzlabotas produkta, pakalpojuma vai procesa, tostarp, bet ne tikai, ražošanas, celtniecības vai būvniecības procesa ieviešana, jaunas tirdzniecības metodes ieviešana vai jaunas organizatoriskas metodes ieviešana uzņēmējdarbībā, darbavietu organizēšanā vai ārējās attiecībās <i>inter alia</i> , lai palīdzētu atrisināt sabiedrības problēmas vai atbalstītu Eiropa 2020 stratēģiju gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei.
5.pants “Iepirkuma paredzamās vērtības aprēķināšanas metodes”	Inovācijas partnerības gadījumā vērtība, kas jāņem vērā, ir to pētniecības un izstrādes darbību maksimālā paredzamā vērtība bez PVN, kuras tiks īstenotas visos paredzētās partnerības posmos, kā arī to piegāžu, pakalpojumu vai būvdarbu maksimālā paredzamā vērtība bez PVN, kurus plānots izstrādāt paredzētās partnerības darbības rezultātā un pēc tam iepirkt.
26.pants “Procedūru izvēle” 3.daļa	Dalībvalstis nosaka, ka līgumslēdzējas iestādes var piemērot inovācijas partnerību saskaņā ar šajā direktīvā paredzēto regulējumu.
26.pants “Procedūru izvēle” 4.daļa a. punkts	Dalībvalstis nosaka, ka līgumslēdzējas iestādes var piemērot konkursa procedūru ar sarunām vai konkursa dialogu šādās situācijās: a) attiecībā uz būvdarbiem, piegādēm vai pakalpojumiem, kas atbilst vienam vai vairākiem no šādiem kritērijiem: i) līgumslēdzējas iestādes vajadzības nevar apmierināt, nepielāgojot jau pieejamus risinājumus; ii) tie ietver projektēšanu vai inovatīvus risinājumus; iii) līguma slēgšanas tiesības nevar piešķirt bez iepriekšējām sarunām īpašu apstākļu dēļ, kas attiecas uz tā raksturu, sarežģītību vai juridisko un finansiālo struktūru, vai ar tiem saistīto risku dēļ; iv) līgumslēdzēja iestāde nevar pietiekami precīzi sagatavot tehniskās specifikācijas pēc kāda standarta, Eiropas tehniskā novērtējuma, kopējās tehniskās specifikācijas vai tehniskās atsaucē VII pielikuma 2.–5. punkta nozīmē.
31.pants “Inovācijas partnerība” 1.daļa	Inovācijas partnerībā jebkurš ekonomikas dalībnieks var iesniegt dalības pieteikumu , atsaucoties uz paziņojumu par līgumu un sniedzot kvalifikācijas atlasei nepieciešamo informāciju, ko prasa līgumslēdzēja iestāde. Iepirkuma procedūras dokumentos līgumslēdzēja iestāde nosaka vajadzību pēc inovatīva produkta, pakalpojuma vai būvdarbiem, kuru nevar apmierināt, iegādājoties tādus produktus, pakalpojumus vai būvdarbus, kas jau ir pieejami tirgū . Tā norāda, kuri šā apraksta elementi nosaka minimālās prasības, kas ir jāizpilda visiem piedāvājumiem. Sniegtā informācija ir pietiekami precīza, lai ekonomikas dalībnieki varētu noteikt

	prasītā risinājuma raksturu un apjomu un izlemt, vai viņi vēlas iesniegt pieteikumu dalībai procedūrā. Līgumslēdzēja iestāde var izlemt izveidot inovācijas partnerību ar vienu vai vairākiem partneriem, kuri veic atsevišķas pētniecības un izstrādes darbības. Dalības pieteikumu saņemšanas minimālais termiņš ir 30 dienas no dienas, kad ir nosūtīts paziņojums par līgumu. Procedūrā var piedalīties tikai tie ekonomikas dalībnieki, kurus līgumslēdzēja iestāde ir uzaicinājusi pēc sniegtās informācijas izvērtēšanas. Līgumslēdzējas iestādes var saskaņā ar 65. pantu ierobežot atbilstīgo kandidātu skaitu, ko uzaicinās piedalīties procedūrā. Līgumu slēgšanas tiesības piešķir, pamatojoties tikai uz līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritēriju "labākā cenas un kvalitātes attiecība" saskaņā ar 67. pantu.
31.pants "Inovācijas partnerība" 2.daļa	Inovācijas partnerības mērķis ir inovatīva produkta, pakalpojuma vai būvdarbu izstrāde un no tās izrietošo piegāžu, pakalpojumu vai būvdarbu sekojoša iegāde ar noteikumu, ka tie atbilst rezultātu līmeņiem un maksimālajām izmaksām, par kurām vienojušās līgumslēdzējas iestādes un dalībnieki. Inovācijas partnerība sastāv no secīgiem posmiem, kas atbilst pētniecības un inovācijas procesa soļiem, kas var ietvert produktu izgatavošanu, pakalpojumu sniegšanu vai būvdarbu pabeigšanu. Inovācijas partnerībā nosaka starpposma mērķus, kas jāsasniedz partneriem, un paredz atlīdzības izmaksāšanu atbilstīgās maksājumu daļās. Pamatojoties uz minētajiem mērķiem, līgumslēdzēja iestāde pēc katra posma var nolemt izbeigt inovācijas partnerību vai gadījumā, ja inovācijas partnerību veido vairāki partneri, samazināt partneru skaitu, izbeidzot atsevišķus līgumus ar noteikumu, ka līgumslēdzēja iestāde iepirkuma procedūras dokumentos ir norādījusi minētās iespējas un to izmantošanas nosacījumus.
31.pants "Inovācijas partnerība" 3.daļa	Ja vien šajā pantā nav noteikts citādi, līgumslēdzējas iestādes rīko sarunas ar pretendentiem par to iesniegtajiem sākotnējiem un visiem turpmākajiem piedāvājumiem, izņemot galīgos piedāvājumus, lai uzlabotu to saturu. Sarunas nevar notikt par minimālajām prasībām un līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijiem.
31.pants "Inovācijas partnerība" 4.daļa	Sarunu laikā līgumslēdzējas iestādes nodrošina vienlīdzīgu attieksmi pret visiem pretendentiem. Proti, tās nesniedz informāciju diskriminējošā veidā, kas kādam pretendentam var dot priekšrocības salīdzinājumā ar pārējiem pretendentiem. Tās rakstiski informē visus pretendētus, kuru piedāvājumi nav izslēgti saskaņā ar 5. punktu, par visām tehnisko specifikāciju vai citu iepirkuma procedūras dokumentu izmaiņām, kas nav izmaiņas minimālajās prasībās. Ja notikušas minētās izmaiņas, līgumslēdzējas iestādes nodrošina, ka pretendentu rīcībā ir pietiekams laiks, lai tie varētu attiecīgi izmainīt un atkārtoti iesniegt grozītos piedāvājumus. Saskaņā ar 21. pantu līgumslēdzējas iestādes pārējiem dalībniekiem neatklāj konfidenciālu informāciju, ko darījis zināmu kāds kandidāts vai pretendents, kas piedalās sarunās, ja šis kandidāts vai pretendents tam nav devis savu piekrišanu. Šāda piekrišana nav vispārējs atbrīvojums, bet to sniedz par konkrēto informāciju, kas darīta zināma.
31.pants "Inovācijas partnerība" 5.daļa	Lai samazinātu apspriežamo piedāvājumu skaitu, sarunas inovācijas partnerības procedūru gaitā var norisināties secīgos posmos, piemērojot līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijus, kuri norādīti paziņojumā par līgumu, uzaicinājumā apstiprināt ieinteresētību vai iepirkuma procedūras dokumentos. Paziņojumā par līgumu, uzaicinājumā

	apstiprināt ieinteresētību vai iepirkuma procedūras dokumentos līgumslēdzēja iestāde norāda, vai tā izmantos minēto iespēju.
31.pants “Inovācijas partnerība” 6.daļa	Kandidātu atlasē līgumslēdzējas iestādes jo īpaši izmanto kritērijus, kas attiecas uz kandidātu spēju pētniecības un izstrādes jomā un inovatīvu risinājumu izstrādē un īstenošanā. Tikai tie ekonomikas dalībnieki, kurus līgumslēdzēja iestāde ir uzaicinājusi pēc pieprasītās informācijas izvērtēšanas, var iesniegt pētniecības un inovācijas projektus to līgumslēdzējas iestādes norādīto vajadzību apmierināšanai, kuru gadījumā pastāvošie risinājumi nav pietiekami. Līgumslēdzēja iestāde iepirkuma procedūras dokumentos nosaka intelektuālā īpašuma tiesībām piemērojamo kārtību. Gadījumā, ja inovācijas partnerību veido vairāki partneri, līgumslēdzēja iestāde, ievērojot 21. pantu, citiem partneriem neatklāj piedāvātos risinājumus vai citu konfidencialu informāciju, ko partnerības ietvaros darījis zināmu kāds no partneriem, ja nav saņemta minētā partnera piekrišana. Šāda piekrišana nav vispārējs atbrīvojums, bet to sniedz par konkrēto informāciju, kas darīta zināma.
31.pants “Inovācijas partnerība” 7.daļa	Līgumslēdzēja iestāde nodrošina, ka partnerības struktūra un jo īpaši tās dažādo posmu ilgums un vērtība atspoguļo piedāvātā risinājuma inovācijas pakāpi un to pētniecības un inovācijas darbību secību, kuras vajadzīgas, lai izstrādātu inovatīvu risinājumu, kāds tirgū vēl nav pieejams. Piegāžu, pakalpojumu vai būvdarbu paredzamā vērtība nav nesamērīga attiecībā pret ieguldījumu, kas nepieciešams to izstrādei.
65.pants 2.daļa “Kandidātu, piedāvājumu un risinājumu skaita samazināšana”	Konkursa procedūrā ar sarunām, konkursa dialoga procedūrā un inovācijas partnerībā minimālais kandidātu skaits ir trīs kandidāti. Uzaicināto kandidātu skaits katrā ziņā ir pietiekams, lai nodrošinātu īstu konkurenci. Līgumslēdzējas iestādes uzaicina tādu kandidātu daudzumu, kas atbilst vismaz minimālajam skaitam. Tomēr, ja to kandidātu skaits, kuri atbilst atlases kritērijiem un minimālajiem spēju līmeņiem, kā minēts 58. panta 5. punktā, ir mazāks par minimālo skaitu, līgumslēdzēja iestāde var turpināt procedūru, uzaicinot kandidātus, kam ir vajadzīgās spējas.

2. pielikums – Iepirkuma līguma cena, nepamatota sadalīšana vai apvienošana

Inovācijas iepirkumu procedūra

Plānojot inovāciju iepirkumu, ir jānosaka visi iepirkuma laikā veicamie un paredzamie maksājumi. Ņemot vērā, ka inovāciju jomā varētu būt sarežģīti noteikt tā attīstības gaitu, jo bieži sasniedzamais rezultāts var tikt nodrošināts dažādos veidos, ir svarīgi inovāciju iepirkuma plānošanas laikā atbildēt uz jautājumiem par publiskajai personai pieejamo budžetu, jebkādiem līdzmaksājumiem, atlīdzībām, ko varētu saņemt piegādātājs, iespējamām cenu izmaiņām, iepirkuma līguma iespējamajiem papildinājumiem. Iepirkuma līguma cena var tikt grozīta saskaņā ar publiskos iepirkumus regulējošajiem tiesību aktiem,¹³⁷ t.sk. paredzot iespējamās grozījumus līgumā. Tomēr līgumcenas grozīšana vienmēr būs uzskatāma par būtiskiem grozījumiem, jo tiek mainīts ekonomiskais līdzsvars iepirkuma procedūrā izraudzītā pretendenta interesēs. Līdz ar to jāņem vērā, ka šādā gadījumā līgumcenas grozīšanas iespējai ir jābūt skaidri un nepārprotami noteiktai līguma vai vispārīgās vienošanās projektā, kas tiek pievienots iepirkumam, kā arī jānorāda nosacījumi, kad grozījumi ir pieļaujami, grozījumu apjoms un būtība.

Tāpat līgumcenas noteikšanā ir jāņem vērā tehniskās specifikācijas veids,¹³⁸ kas inovāciju iepirkumu gadījumā visbiežāk būs sagatavots, aprakstot sagaidāmo rezultātu, jo izstrādāt tehnisko specifikāciju, aprakstot konkrētu pakalpojumu sniegšanas veidu, produkta vai būvdarbu aprakstu, visticamāk nebūs iespējams. Tā kā iepirkuma rezultāts tiek sasniegts inovāciju veidā, tad noteikt, cik pasūtītājs ir gatavs maksāt par tā sagaidāmo rezultātu, var būt sarežģīti. Jāņem vērā arī citi izmaksu noteicošie apstākļi, piemēram, produkta dzīves cikla laikā sākumposmā tas būs dārgāks, tāpēc tā iegāde ilgākā laika posmā varētu kopējo inovāciju iepirkumu izmaksu atdevi mainīt un attaisnot sākotnējo iegādi par dārgāku cenu.

Paredzamās līgumcenas noteikšanā ir jāņem vērā vēl citi nosacījumi un publiskās personas tiesības, kuras paredz publisko iepirkumu regulējošie tiesību akti. Kā viena no būtiskākajām tiesībām publiskajai personai, veicot iepirkumu, ir tiesības iepirkumu sadalīt daļās, proti, pasūtītājs var nolemt iepirkuma līguma slēgšanas tiesības piešķirt atsevišķās daļās un var noteikt šādu daļu lielumu un priekšmetu.¹³⁹ Tomēr attiecībā uz iepirkuma priekšmeta dalīšanu daļās ir jāievēro pareizs publiskos iepirkumus regulējošo tiesību aktu pielietojums. Bieži publisko iepirkumu organizēšanas jautājumos tiek pieminēta nepamatota iepirkuma līguma priekšmeta sadalīšana, retāk nepamatota apvienošana.

Iepirkuma nepamatota sadalīšana

Attiecībā uz līguma priekšmeta sadalīšanu - saskaņā ar publiskos iepirkumus regulējošajiem tiesību aktiem nav atļauts sadalīt daļās būvdarbu projektus, paredzamās piegādes vai pakalpojumus, lai izvairītos no iepirkuma vai attiecīgās iepirkuma procedūras piemērošanas. Paredzamās līgumcenas noteikšanai nav atļauts izmantot tādu metodi, kas vērsta uz publisko iepirkumu regulējošajā tiesību aktā noteikto iepirkumu vai iepirkuma procedūru nepiemērošanu.¹⁴⁰

Inovāciju iepirkumu gadījumā būtu rūpīgi jāvērtē, vai, piemēram, sadalot posmos vai veicot vairākus iepirkumus vienlaikus, kas nonāk pie viena mērķa sasniegšanas, nerada iespēju izvairīties no pareizas publiskos iepirkumus regulējošo tiesību aktu piemērošanas. Tomēr gadījumos, kad mērķa sasniegšanai ir efektīvāk veikt vairākus iepirkumus, kuru līgumcenas objektīvi ir jāskaita kopā paredzamās līgumcenas noteikšanai, rekomendējams ir piemērot katram atsevišķam iepirkumam to iepirkuma vai iepirkuma procedūras regulējumu, kas izriet no kopējās visu veicamo iepirkumu maksimālās līgumcenas (piemēram, kopējā maksimālā līgumcena sasniedz ES robežsliekšņus, sākot no kuriem publikācijas par iepirkumu publicējamās ES Oficiālajā Vēstnesī un ir ievērojami garāki piedāvājumu iesniegšanas termiņi, tomēr, sadalot vairākos iepirkumos, tie katrs atsevišķi nerasniedz šo robežsliekšni – šādā gadījumā, ja tiek katram atsevišķajam iepirkumam piemērots procedūras veids un publisko iepirkumu tiesību aktu regulējums, kāds tas tiktu piemērots, ja iepirkums netiktu sadalīts, un šajā situācijā par katru atsevišķu iepirkumu ir publikācijas ES Oficiālajā Vēstnesī un ir ievēroti garāki piedāvājumu iesniegšanas termiņi, tad nav veikta nepamatota iepirkuma sadalīšana, lai izvairītos no iepirkuma vai attiecīgās iepirkuma procedūras piemērošanas). Minētais izriet arī no publiskos iepirkumus regulējošiem tiesību aktiem, proti, ja iespējamo publiska būvdarbu vai publiska pakalpojuma līguma priekšmetu var sadalīt daļās, vienlaikus slēdzot iepirkuma līgumu par katru daļu,

137 PIL 61. pants; SPSIL66. pants

138 PIL 20. panta piektā daļa; SPSIL23. panta piektā daļa

139 Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 195. punkts

140 PIL 11. panta piektā daļa; SPSIL14. panta ceturtā daļa

paredzamo līgumcenu nosaka kā visu daļu kopējo summu;¹⁴¹ ja paredz iepirkt līdzīgas preces, vienlaikus slēdzot vairākus publiskus piegādes līgumus tā, ka tie ir iepirkuma līgumi par daļām, paredzamo līgumcenu nosaka kā visu daļu kopējo summu.¹⁴²

Iepirkumu nepamatota apvienošana

Nepamatotas apvienošanas gadījumā ir jāvērtē, vai iepirkumu nav jādala tā, lai uz katru attiecīgo daļu pievērstu to tirgus dalībnieku uzmanību, kuri tajā strādā, kā arī dotu iespēju iepirkumā piedalīties mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Līdz ar to jāvērtē, vai nav nepamatoti apvienoti vairāki līguma priekšmeti tā, ka apvienošana ierobežo vai samazina konkurenci. Lai pievērstu pasūtītāju uzmanību nepamatotas iepirkuma priekšmeta daļu apvienošanas problemātikai un fiksētu iemeslus nedalīt iepirkuma priekšmetu daļās, pasūtītājam ir pienākums iepirkuma procedūras dokumentos iekļaut skaidrojumu par iemesliem, kas ir par pamatu iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai, nedalot iepirkumu daļās.¹⁴³

Vienlaikus jāņem vērā arī vairāku iepirkuma līguma priekšmetu veidu apvienošanas iespēja vienā iepirkumā. Publiska būvdarbu līguma paredzamā līgumcena ir visu būvdarbu vai būves kopējā vērtība, ieskaitot to piegāžu un pakalpojumu līgumcenu, kuri nepieciešami publiska būvdarbu līguma izpildei un kurus pasūtītājs paredzējis attiecīgi veikt vai sniegt būvdarbu izpildītājam, vienlaikus pasūtītājs nepievieno publiska būvdarbu līguma paredzamajai līgumcenai to piegāžu un pakalpojumu paredzamo līgumcenu, kuri nav nepieciešami konkrētā publiskā būvdarbu līguma izpildei, ja tādējādi var izvairīties no šā likuma prasību piemērošanas attiecīgajiem piegādes vai pakalpojuma līgumiem.¹⁴⁴ Piemēram, būvdarbu iepirkuma tehniskā specifikācija var ietvert iebūvējamo mēbeļu vai iekārtu piegādi un uzstādīšanu, tomēr tikai gadījumā, ja tas ir nepieciešams būvdarbu laikā, būvdarbu pabeigšanai un to nav iespējams nodalīt un iepirkt atsevišķi. Līdz ar to rūpīgas inovāciju iepirkuma plānošanas laikā, izvērtējot līguma priekšmeta paredzamo līgumcenu un apjomu, maksimālai konkurences nodrošināšanai jāizvērtē iespēja pēc iespējas dalīt līguma priekšmetu daļas, vienlaikus kopējo līgumcenu nosakot kā visu daļu summu, pamatojoties uz kuru nosaka iepirkuma vai iepirkuma procedūrai piemērojamo publiskos iepirkumus regulējošo tiesību aktu.

141 PIL 11. panta sestā daļas pirmais teikums; SPSIL14. panta sestā daļas pirmais teikums

142 PIL 11. panta septītās daļas pirmais teikums; SPSIL14. panta septītās daļas pirmais teikums

143 Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 196. punkts

144 PIL 11. panta piektā daļa; SPSIL14. panta piektā daļa

3. pielikums – Tirgus izpētes metodes

Veicot tirgus izpēti, ieteicams veikt vismaz šādus soļus (gadījumos, ja ir izvēlēts kontaktēties ar ieinteresētajiem tirgus dalībniekiem u.c. ieinteresētajām personām):

- tehniskās specifikācijas, finanšu piedāvājuma formas, apspriežamo jautājumu, kvalifikācijas un citu prasību, kā arī citas būtiskas informācijas sagatavošana, lai tirgus dalībnieki pēc iespējas labāk izprastu pasūtītāja vajadzību;
- apzināt potenciālās ieinteresētās personas, kas varētu piedalīties tirgus izpētē (šim nolūkam ir iespējams konsultēties ar nozaru asociācijām, izpētīt līdzīgu iepirkumu rezultātu paziņojumus IUB tīmekļa vietnē, konsultēties ar citiem pasūtītājiem, kuriem varētu būt līdzīga vajadzība u.tml.);
- tirgus izpētes veikšana ar apzinātajiem tirgus dalībniekiem, nozaru asociācijām u.c. ieinteresētajām personām (vēlams nosūtīt vismaz trīs tirgus dalībniekiem), kā arī vēlams ir uzaicinājums piedalīties tirgus izpētē publicēšana publiskās personas tīmekļa vietnē un citās vietnēs (maksimāli nodrošinot iespēju ieinteresēt tirgu);
- saņemto atbilžu apkopošana un secinājumu izdarīšana, labojot, precizējot un papildinot iepirkuma dokumentāciju;
- tirgus izpētes dokumentēšana (ieteicams saglabāt jebkurus pierādījumus, izdrukas, piedāvājumus, audio ierakstus, vēstules, ziņojumus, kā arī rakstiski veikt tirgus izpētes rezultāta apkopošanu) un apkopoto dokumentu glabāšana.

Metodes tirgus izpētes veikšanai nav ierobežotas pēc to veida, turklāt vienā tirgus izpētē var izmantot arī vairākas metodes. Tirgus izpētes veikšanai IUB sagatavotajās vadlīnijās "Ieteikumi pasūtītājiem, sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un finansējuma saņēmējiem tirgus izpētes veikšanā"¹⁴⁵ ir uzskaitītas vairākas metodes, kuras apkopotas tabulā zemāk.

Tabula Nr. 32. Metodes tirgus izpētes veikšanai

Metodes veids	Apraksts	Dokumentēšanas veids
Apspriedes ar piegādātājiem	Uzaicina pēc iespējas plašāku interesentu loku, lai sagatavotu iepirkumu un informētu piegādātājus par iepirkuma plānu un prasībām, attiecīgi apspriedē uz klausot iespējamo tirgus dalībnieku viedokli. Pirms apspriedes ieteicams nosūtīt apspriedes dalībniekiem informāciju par vajadzību (iespējams nosūtīt iepirkuma dokumentācijas projektu). Piemēram, attiecībā uz tādām iepirkuma procedūrām, kur sākotnēji nav iespējams definēt standarta prasības un iepirkuma procedūrā ir iespējami inovatīvi risinājumi.	Protokols, audio ieraksts, video ieraksts, ziņojums vai apspriedes kopsavilkums.
Sarakste	Saraksti veic ar plašāku interesentu loku, cenšoties atlasīt vismaz trīs piegādātājus (kuriem ir tāda kvalifikācija, kas pēc iespējas līdzinās tai kvalifikācijai, ko ir paredzēts izvirzīt pretendenta iepirkuma ietvaros). Veic saraksti, sniedzot informāciju par vajadzību (iespējams nosūtīt iepirkuma dokumentācijas projektu), lūdzot sniegt informatīvu piedāvājumu par iespējamajām izmaksām, tāpat lūdzot norādīt spējas realizēt vajadzību, uzdodot jautājumus par prasību izpratni, lūdzot norādīt neskaidros jautājumus, t.sk. riskus par iepirkuma priekšmetu.	Sarakstes izdrukas ar piegādātājiem (gan publiskās personas sūtītā informācija, gan piegādātāju sniegtās atbildes); atskaite (ziņojums) vai iepirkuma komisijas protokols ar attiecīgās situācijas izvērtējumu, sarakstes kopsavilkums.

145 https://www.iub.gov.lv/sites/iub/files/content/Skaidrojumi/skaidrojums_tirgus_izpete_20200803.pdf

Metodes veids	Apraksts	Dokumentēšanas veids
Telefoniska piegādātāju aptauja	Telefonisku aptauju veic ar plašāku interesentu loku, cenšoties atlasīt vismaz trīs piegādātājus (kuriem ir tāda kvalifikācija, kas pēc iespējas līdzinās tai kvalifikācijai, ko ir paredzēts izvirzīt pretendenta iepirkuma ietvaros). Telefoniski sniedz piegādātājam informāciju par būtiskajiem līguma nosacījumiem un aptaujas laikā lūdzot sniegt informāciju par iespējamajām izmaksām, tāpat lūdzot norādīt spējas realizēt vajadzību, uzdodot jautājumus par prasību izpratni, lūdzot norādīt neskaidros jautājumus, t.sk. riskus par iepirkuma priekšmetu.	Protokols, apkopojums vai cits dokuments, kurā tiek norādīts reģistrētais telefonsarunas laiks, telefona numurs, piegādātāja vārds un uzvārds (nosaukums, ja piegādātājs ir juridiska persona), aptaujas laikā piegādātāja sniegtā informācija, kā arī apliecinājums, ka piegādātājs ir informēts par būtiskākajiem līguma izpildei izvirzītajiem nosacījumiem.
Piegādātāju tīmekļa vietnes izpēte	Veic pēc iespējas vairāk tīmekļvietņu izpēti, cenšoties izpētīt vismaz trīs piegādātājus (kuriem ir tāda kvalifikācija, kas pēc iespējas līdzinās tai kvalifikācijai, ko ir paredzēts izvirzīt pretendenta iepirkuma ietvaros). Izvērtē informāciju par iespējamajām izmaksām, izpēta spējas realizēt vajadzību, noskaidro vajadzības realizēšanas specifiskās prasības un vajadzības realizēšanas variantus.	Izdrukas no tīmekļvietnes, kurā informācija ir pieejama. Izdrukai jāsaturs norāde uz aplūkotās tīmekļa vietnes adresi, datumu un laiku. Atskaite (ziņojums) vai iepirkuma komisijas protokols ar attiecīgās situācijas izvērtējumu, izpētes kopsavilkums.
Tiešsaistes aptauja	Uzaicina pēc iespējas plašāku interesentu loku, cenšoties atlasīt vismaz trīs piegādātājus (kuriem ir tāda kvalifikācija, kas pēc iespējas līdzinās tai kvalifikācijai, ko ir paredzēts izvirzīt pretendenta iepirkuma ietvaros). Paredz noteiktu aizpildīšanas laiku. Sniedz informāciju par vajadzību. Aptaujā lūdz sniegt informatīvu piedāvājumu par iespējamajām izmaksām, lūdz norādīt spējas realizēt vajadzību, uzdod jautājumus par prasību izpratni, lūdzot norādīt neskaidros jautājumus, t.sk. riskus par iepirkuma priekšmetu.	Saglabāts aptaujas fails un saņemtie aptaujas rezultāti, fiksējot arī laiku un datumu. Atskaite (ziņojums) vai iepirkuma komisijas protokols ar attiecīgās situācijas izvērtējumu, aptaujas kopsavilkums.
Brošūru, katalogu, bukletu drukātas informācijas izpēte u.c.	Veic pēc iespējas vairāk pieejamās drukātās informācijas izpēti, cenšoties izpētīt vismaz trīs piegādātājus (kuriem ir tāda kvalifikācija, kas pēc iespējas līdzinās tai kvalifikācijai, ko ir paredzēts izvirzīt pretendenta iepirkuma ietvaros). Izvērtē informāciju par iespējamajām izmaksām, izpēta spējas realizēt vajadzību, noskaidro vajadzības realizēšanas specifiskās prasības un vajadzības realizēšanas variantus.	Brošūras, bukleti, katalogi u.c. veida dokumenti, kuros ir ietverta informācija par preces vai pakalpojuma cenu un tehniskajiem parametriem. Atskaite (ziņojums) vai iepirkuma komisijas protokols ar attiecīgās situācijas izvērtējumu, izpētes kopsavilkums.
Neatkarīga eksperta atzinums	Neatkarīga eksperta izvēle un piesaiste, eksperta uzdevuma noformulēšana. Ekspertu var piesaistīt dažādu jautājumu risināšanā – iepirkuma dokumentācijas gatavošanā, izmaksu noteikšanā, prasību formulēšanā un vajadzības realizēšanas veidu noteikšanā. Ekspertu var piesaistīt arī pašas tirgus izpētes veikšanai un tirgus loka apzināšanai. Tāpat jāņem vērā, ka, izvērtējot iepirkuma sarežģītību, vērtējams jautājums par dažādu specializācijas jomu ekspertu iesaisti.	Neatkarīga eksperta slēdziens vai atzinums, izstrādātā dokumentācija vai iegūtie rezultāti, vienlaikus dokumentā norādot eksperta vārdu, uzvārdu, amatu, sertifikāta Nr. (ja attiecināms).

Metodes veids	Apraksts	Dokumentēšanas veids
Publiski pieejamā informācija vai komunikācija ar citu publisko personu, kas veikusi līdzīgu iepirkumu	Veic sadarbību un komunikāciju ar citām publiskajām personām, kurām nesen ir bijis noslēgts līdzīgs piegādes vai pakalpojumu līgums, veic šo publisko personu publicētas informācijas izpēti. Izvērtē informāciju par iespējamajām izmaksām, izpēta tirgus spējas realizēt vajadzību, noskaidro vajadzības realizēšanas specifiskās prasības un vajadzības realizēšanas variantus.	Atskaite (ziņojums) vai iepirkuma komisijas protokols ar attiecīgās informācijas izvērtējumu.
Paša Pasūtītāja uzkrātā informācija, pieredze vai iepriekš veiktā izpēte par iespējamām izmaksām un iespējamiem piegādātājiem	Apzina līdzīgos iepirkumus, vajadzības, kas realizētas iepriekš, veic piedāvājumus iesniegušo pretendentu un to piedāvājumu izpēti, iepirkuma dokumentācijas, t.sk. veikto tirgus izpēti analīzi, veic salīdzinājumu un izdara secinājumus.	Pasūtītāja vai citu Pasūtītāju uzkrātā informācija, pieredze vai iepriekš veiktā izpēte par iespējamām izmaksām, kas ir attiecīgi dokumentēta. Attiecīgās informācijas izvērtējums, kopsavilkums vai ziņojums.
Attiecīgās jomas izstādes, konferences apmeklējums	Izvēlas vajadzības specifikai atbilstošas jomas izstādi vai konferenci. To apmeklējot, veic mutiskas piegādātāju aptaujas, drukātās informācijas (brošūru, katalogu un bukletu) iegūšanu.	Atbildīgā darbinieka atskaite (ziņojums), pēc iespējas iesniedzot brošūras, katalogus, bukletus u.c. drukāto informāciju, ko var iegūt izstādē.

Tirgus izpēti un apspriežu rezultātus nepieciešams rūpīgi izvērtēt un iegūtos secinājumus izmantot turpmākajai iepirkuma plānošanai un organizēšanai. Inovāciju iepirkumu gadījumā tirgus izpēti rezultātā izdarītie secinājumi var palīdzēt atrast labāku vai precīzāku veidu, kā izvirzīt prasības un noteikt vērtēšanas kritērijus, t.sk. iegūt atgriezenisko saiti par jau izvirzītajiem kritērijiem, it īpaši šāds vērtējums no tirgus puses ir svarīgs, ja tie ir nerealizējami vai neviennozīmīgi saprotami, izpildāmi. Līdz ar to ieteicams pirms iepirkuma procedūras uzsākšanas izmantot iespēju izsludināt iepriekšēju apspriešanos ar tirgus dalībniekiem. Šādas apspriedes nodrošina arī sūdzību riska samazināšanos, jo publiskais pircējs var laicīgi ņemt vērā tirgus viedokli.

4. pielikums – Intelektuālā īpašuma tiesības

Izvērtējot autortiesību jeb intelektuāla īpašuma tiesību jautājumus inovācijas iepirkumos, lai definētu publiskās personas vajadzību attiecībā uz autortiesību iegādi, jānoskaidro autortiesību pamatjēdzieni un piemērošanas izpratne. Autors ir fiziskā persona, kuras radošās darbības rezultātā radīts konkrētais darbs literatūras, zinātnes vai mākslas jomā neatkarīgi no tā izpausmes veida, formas un vērtības. Autortiesības pieder autoram, tiklīdz darbs ir radīts, neatkarīgi no tā, vai darbs ir pabeigts, un tām ir personisku un mantisku tiesību raksturs.

Par intelektuālā īpašuma tiesību nodošanu vai nenodošanu publiskajam pircējam inovāciju iepirkuma rezultātā ir jādomā jau vajadzības noteikšanas un iepirkuma plānošanas posmā. Izvērtējot publiskās personas vajadzību pēc inovācijas, ir būtiski paredzēt ne tikai iegādes kārtību un nosacījumus, bet arī izsvērt inovācijas lietojamību nākotnē, kas ietver arī intelektuālā īpašumu tiesību pārejas pircējam apsvēršanu. Jāsecina, ka vieglākais variants ir noteikt, ka publiskais pircējs iegūst visas inovācijas ceļā radītās intelektuālās īpašuma tiesības, kas saskaņā ar normatīvajiem aktiem attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām ir iegūstamas. Tomēr šādam apsvērumam, kas ir drošākais veids, ir negatīvās puses – intelektuālā īpašuma tiesību pāreja publiskajam pircējam var padarīt dārgāku pirkumu (proti, par to izpildītājs var vēlēties papildu samaksu), kā arī, tam nonākot publiskās personas rīcībā, var pazust tirgum finansiālās intereses inovācijas procesu turpināt pat tad, ja publiskais pircējs ir padarījis inovatīvo produktu vai risinājumu brīvi pieejamu, proti, šāda publiskā pircēja rīcība var atstāt negatīvu ietekmi uz inovāciju radīšanu nākotnē. Līdz ar to intelektuālā īpašuma tiesību pirkšana ir rūpīgi jāapsver jau iepirkuma plānošanas laikā, izvērtējot ieguvumus un zaudējumus sabiedrībai kopumā.

5. pielikums – PIL un SPSIL prasību nepiemērošana

Publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti paredz izņēmumus, kuros tie nav piemērojami. Publiskajam pircējam ir iespēja apsvērt savus ieguvumus attiecībā uz PIL un SPSIL regulējuma nepiemērošanu. Gadījumus, kad var nepiemērot šos tiesību aktus, iespējams iedalīt pēc regulējuma, kas norāda uz iespēju tos nepiemērot. Tabulā zemāk iekļauta informācija par tiesību aktu nepiemērošanas gadījumiem.

Tabula Nr. 33. PIL un SPSIL nepiemērošanas izņēmumi

Tiesību aktu regulējums	Izņēmums
PIL 3. un 5. pants SPSIL 10. pants	PIL un SPSIL tieši nosaka izņēmumus, uz kuriem nav attiecināmi šie normatīvie akti.
PIL 9. panta pirmā daļa	Nosaka robežvērtības, no kurām ir piemērojams PIL, līdz ar to nenasniedzot 10 000 <i>euro</i> publiskās piegādes vai publiskā pakalpojuma iepirkuma gadījumā, bet 20 000 <i>euro</i> – publisku būvdarbu gadījumā, PIL nav jāpiemēro.
IUB sagatavotās iepirkumu vadlīnijas sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, kas apstiprinātas 25.11.2019.¹⁴⁶ SPSIL 15. pants	SPSIL ir augstāki līgumcenas robežsliekšņi, kā PIL noteiktie, jo šis likums neparedz atviegloto režīmu iepirkumiem, kas nenasniedz iepirkuma procedūras piemērošanas robežsliekšni (kāds ir noteikts PIL 9. pantā), tomēr visbiežāk sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem ir pienākums ievērot Iepirkumu vadlīnijas sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, piemēram, šādu pienākumu var uzlikt institūcija, kuras pārraudzībā ir sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs (sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs, kas ir pašvaldības dibināta kapitālsabiedrība, var saņemt norādījumus no pašvaldības par vadlīniju piemērošanu). Saskaņā ar šo vadlīniju 1.1. punktu tās piemērojamas iepirkumiem, kuru paredzamā līgumcena ir mazāka par MK noteiktajām līgumcenu robežām, ¹⁴⁷ bet piegādes un pakalpojumu līgumiem ir 42 000 <i>euro</i> vai lielāka un Būvdarbu līgumiem 170 000 <i>euro</i> vai lielāka. Attiecīgi sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs nepiemēro arī šīs vadlīnijas, ja iepirkums nenasniedz šos robežsliekšņus. Vienlaikus gadījumā, ja minētās vadlīnijas sabiedrisko pakalpojumu sniedzējam nav jāpiemēro obligāti, tad tas var nepiemērot un līdz MK noteiktajām līgumcenu robežām (nenasniedzot 428 000 <i>euro</i> piegādes vai pakalpojuma iepirkuma gadījumā, bet 5 350 000 <i>euro</i> – būvdarbu gadījumā) nepiemērot arī SPSIL.
Daudz augstāki PIL un SPSIL piemērošanas robežsliekšņi ir sociālajiem un citiem iepirkumiem, kuru līguma priekšmetam atbilstošākie CPV kodi ir norādīti PIL un SPSIL 2. pielikumā.	
PIL 10. panta pirmā daļa	Ja publiska pakalpojuma līguma paredzamā līgumcena ir 42 000 <i>euro</i> vai lielāka un līgumu slēdz par šā likuma 2. pielikumā minētajiem pakalpojumiem, pasūtītājs var nepiemērot šajā likumā noteiktās iepirkuma procedūras, kā izņēmumus nosakot šī likuma pantus, kas ir jāpiemēro paredzamai līgumcenai pārsniedzot noteikto robežsliekšni. Līdz ar to šā likuma 2. pielikumā minētajiem pakalpojumiem ir augstāks robežsliekšnis likuma nepiemērošanai.
PIL 10. panta otrā daļa	Pasūtītājs ir tiesīgs nepiemērot šo likumu publiskam pakalpojuma līgumam, kura priekšmets atbilst kādam no šā likuma 2. pielikuma sadaļā "Veselības, sociālie un saistītie pakalpojumi" minētajiem CPV kodiem, ja tā paredzamā

146 [https://www.iub.gov.lv/sites/iub/files/content/Skaidrojumi%20\(no%2018.05\)/sps_vadlinijas_20191125.pdf](https://www.iub.gov.lv/sites/iub/files/content/Skaidrojumi%20(no%2018.05)/sps_vadlinijas_20191125.pdf)

147 Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr.105 "Noteikumi par publisko iepirkumu līgumcenu robežvērtībām" 3. punkts

Tiesību aktu regulējums	Izņēmums
	līgumcena ir mazāka par 750 000 euro. Ja šāda publiska pakalpojuma līguma paredzamā līgumcena ir 750 000 euro vai lielāka, iepirkumam piemēro šā panta pirmajā daļā paredzēto iepirkuma veikšanas kārtību. Līdz ar to attiecībā uz veselības un sociālajiem pakalpojumiem likumu var nepiemērot arī pakalpojuma līgumiem (ļoti lieliem pēc apjoma naudas izteiksmē līgumiem).
PIL 10. panta trešā daļa	Pasūtītājs ir tiesīgs nepiemērot šo likumu publiskam pakalpojuma līgumam, kurš tiek slēgts par mācību prakses vai studiju prakses, vai darba vidē balstītu mācību nodrošināšanu, ja tā paredzamā līgumcena ir mazāka par 750 000 euro, kas norāda uz vēl vienu jomu, kura nav ietverta pie izņēmumiem, bet attiecībā uz kuru šis likums piemērojams tikai no salīdzinoši augsta robežsliekšņa.
SPSIL 13. panta piektā daļa	Ja līgumu slēdz par šā likuma 2. pielikumā minētajiem pakalpojumiem, sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs piemēro šo likumu, ja to paredzamā līgumcena ir vienāda ar 1 000 000 euro vai lielāka, bet sākot no šī robežsliekšņa Sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs šo pakalpojumu iepirkumam var nepiemērot šajā likumā noteiktās iepirkuma procedūras, kā izņēmumus nosakot šī likuma pantus, kas ir jāpiemēro. Līdz ar to attiecībā uz likuma 2. pielikumā minētajiem pakalpojumiem likumu var nepiemērot arī attiecībā pakalpojuma līgumiem (ļoti lieliem pēc apjoma naudas izteiksmē līgumiem).
PIL 19. pants SPSIL 28. pants	Zaļo prasību ievērošana saskaņā ar attiecīgajiem MK¹⁴⁸ noteikumiem iedalās kā obligāti un neobligāti nosakāmās. Tomēr PIL papildus paredz pasūtītāja tiesības nepiemērot šā likuma 9. panta noteikumus, ja tiek slēgts iepirkuma līgums par pārtikas produktu piegādi, tā paredzamā līgumcena ir zemāka par 42 000 euro un tiek ievērotas MK noteiktās zaļā publiskā iepirkuma prasības attiecībā uz pārtikas produktu piegādēm. Attiecīgi arī šajā gadījumā ir augstāki robežsliekšņi likuma piemērošanai.

148 Ministru kabineta 2017. gada 20. jūnija noteikumu Nr.353 "Prasības zaļajam publiskajam iepirkumam un to piemērošanas kārtība"

6. pielikums – Prioritārie līguma priekšmeti

Prioritārie līguma priekšmeti, kuros būtu nepieciešami inovāciju iepirkumi, ir cieši saistīti ar Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2021.–2027. gadam paredzēto vīziju, proti, tiek paredzēts, ka 2027. gadā fundamentālas pārmaiņas un izaugsme būs četros virzienos:

- vienlīdzīgas tiesības aptver visu Latvijas iedzīvotāju pamattiesību īstenošanu caur valsts sniegtajiem pakalpojumiem,
- dzīves kvalitāte raksturo vispārējo labklājības un ikviena Latvijas iedzīvotāja iespēju pieaugumu,
- zināšanu sabiedrība ir kopīgs virziens pārmaiņām izglītībā un zinātnē, pilsoniskajā apziņā, mediju telpā un tautsaimniecībā,
- atbildīga Latvija ir atbilde klimata un demogrāfisko tendenču apdraudējumam šodien un tālākā nākotnē.¹⁴⁹

Visos iepriekšminētajos virzienos ir iespējamas inovācijas, tātad arī inovācijas iepirkums. Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2021. – 2027. gadam ir paredzēti četri stratēģiskie mērķi, sešas prioritātes un astoņpadsmit rīcības virzieni. Vērtējot no inovācijas iepirkuma prizmas, neviens no šajā plānā paredzētajiem rīcības virzieniem nav tāds, kurā nebūtu iespējamas inovācijas, tātad arī inovācijas iepirkums.

Ņemot vērā, ka Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2021. – 2027. gadam paredzētie virzieni ir samērā plaši un ne visos virzienos ir obligāti nepieciešama inovāciju klātbūtne, nosakot prioritāros līguma priekšmetus, ir iespējams izmantot jau uzkrāto kompetenci un pieredzi, fokusēties jau zināmās, šaurākās jomās, kas inovāciju iepirkumu gadījumā var samazināt risku, ka inovāciju iepirkums nebūs veiksmīgs.

Līdz ar to secināms, ka inovāciju iepirkumu prioritārie līguma priekšmeti varētu būt saistāmi ar Latvijas tirgū esošo uzņēmumu intereses veicināšanu attiecībā uz inovatīvu risinājumu radīšanu. Protams, publiskajam pircējam nav jānosaka sava vajadzība, balstoties uz vēlmi atbalstīt uzņēmējus inovāciju radīšanā, tomēr, ja vajadzības realizēšana saskan ar tirgū esošo potenciālu radīt inovāciju, tas nodrošinātu daudz lielāku inovācijas iepirkuma izdošanos un rezultātu sasniegšanu. Minētais ļoti tieši norāda arī uz publiskā sektora iesaisti šīs priekšrocības izmantošanā un izaugsmes veicināšanā, jo tieši nišas produkti ir tie, kurus visticamāk iegādāsies inovatīva preču iepirkuma rezultātā. Līdz ar to tieši inovatīvu produktu iegāde varētu būt prioritārs līguma priekšmeta veids. Šāda iepirkuma veikšana būtu ne tikai risinājums kādai publiskās personas vajadzības realizēšanai jaunā un efektīvākā veidā, bet arī stimulē veidot nišas produktu, kas varētu noderēt arī uzņēmējdarbības konkurētspējas veicināšanai. Vienlaikus jāievēro intelektuālā īpašuma tiesību iegādes problemātika, jo gadījumā, ja publiskais pircējs kopā ar inovatīvu produktu iegādājas arī tā intelektuālā īpašuma tiesības, tad uzņēmējdarbības konkurētspējas veicināšana inovāciju iepirkuma rezultātā visticamāk nenotiks.

Papildus Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam norāda arī uz Eiropas Komisijas ierosinātajām prioritārajām darbības jomām.^{150 151}

Ziņojumā ir norādīts, ka ir būtiski nepieciešams palielināt publiskā sektora pasūtījumu pētniecībai IKT jomā, it īpaši tajās tematiskajās nišās, kurās šobrīd ir nepietiekama publiskā sektora kapacitāte salīdzinājumā ar privātā sektora interesi un aktivitātēm. Otra joma, kurā ir izteiktāka publiskās personas līdzdalība, ir biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas. Publiskā sektora līdzdalība šajā jomā ir ļoti loģiska, ņemot vērā valsts būtisko lomu veselības aprūpes nodrošināšanā. Gan abās minētajās jomās, gan pārējās jomās ir veicami inovāciju iepirkumi tieši inovatīvu produktu un pakalpojumu iepirkšanai, t.sk. lai sekmētu inovāciju apjoma palielināšanos un viedās specializācijas stratēģijā izvirzīto mērķu sasniegšanu.¹⁵²

149 Latvijas Nacionālā attīstības plānā 2021.–2027. gadam ietvertās prioritātes 9. rindkopa (https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027_apstiprin%C4%81ts%20Saeim%C4%81_1.pdf)

150 Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2014.-2020. gadam (<http://polsis.mk.gov.lv/api/file/file34401.doc>)

151 Viedās specializācijas stratēģijas monitoringa informatīvais ziņojums (https://www.izm.gov.lv/images/zinatne/IZMunEMZino_19122017_RIS3progress.pdf); Viedās specializācijas stratēģijas monitoringa otrais informatīvais ziņojums (<https://www.izm.gov.lv/lv/sabiedribas-lidzdaliba/sabiedriskajai-apsriesanai-nodotie-normativo-aktu-projekti/3711-informativais-zinojums-viedas-specializācijas-stratēģijas-monitorings-otrais-zinojums>)

152 Viedās specializācijas stratēģijas monitoringa otrais informatīvais ziņojums (<https://www.izm.gov.lv/lv/sabiedribas-lidzdaliba/sabiedriskajai-apsriesanai-nodotie-normativo-aktu-projekti/3711-informativais-zinojums-viedas-specializācijas-stratēģijas-monitorings-otrais-zinojums>)

Vienlaikus nepieciešamību noteikt uzsvāru uz tehnoloģiju attīstības veicināšanu norāda arī tas, ka Latvijas tautsaimniecības kopējo produktivitātes zemo līmeni ietekmē izteikti zema produktivitāte apstrādes rūpniecībā, un savukārt to galvenokārt ietekmē zema tehnoloģiju nozaru pārstāvība nozares struktūrā. Attiecīgi, lai sekmētu augsto tehnoloģiju nozaru daļas palielināšanos un apstrādes rūpniecības produktivitātes pieaugumu, publiskais sektors var izvēlēties savos preču iepirkumos dot priekšroku tādiem produktiem un uzņēmumiem, kas pārstāv augsto tehnoloģiju nozari, t.sk. veicinot to inovāciju potenciālu tehnoloģiju attīstībā.¹⁵³

153 Viedās specializācijas stratēģijas monitoringa otrais informatīvais ziņojums (<https://www.izm.gov.lv/lv/sabiedribas-lidzdaliba/sabiedriskajai-apsriesanai-nodotie-normativo-aktu-projekti/3711-informativais-zinojums-viedas-specializācijas-stratēģijas-monitorings-otrais-zinojums>)

7. pielikums – Tehniskās specifikācijas

Publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti nenosaka tieši, kurā no veidiem publiskajam pircējam ir jā sagatavo tehniskās specifikācijas. Tiesību akti paredz, kādu informāciju pasūtītājs var norādīt tehniskajās specifikācijās, un izšķir atsevišķi tehniskās specifikācijas definējumu būvdarbu gadījumā no piegādes un pakalpojumu gadījumiem. Tehniskās specifikācijas publiskiem būvdarbu līgumiem ir tehnisko aprakstu apkopojums, kas nosaka pasūtītāja prasības attiecībā uz materiāliem, precēm, tehnisko aprīkojumu vai piegādēm un kas raksturo materiālus, preces, tehnisko aprīkojumu vai piegādes tā, lai, tos iegūstot, tie atbilstu pasūtītāja paredzētajiem mērķiem.¹⁵⁴ Publiskiem piegādes un pakalpojuma līgumiem tehniskajās specifikācijās nosaka izvirzītās prasības nepieciešamajām piegādēm un pakalpojumiem. Publiskam pakalpojuma līgumam papildus nosaka pakalpojumu mērķi, izmantojamās metodes un resursus (ja nepieciešams), kā arī gala rezultātu.¹⁵⁵

Tomēr pārsvarā publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti noteic principus, kas ievērojami tehniskās specifikācijas sagatavošanas laikā. Visi principi balstās uz mērķi tehniskās specifikācijas nodrošināt tādas, kas neierobežo konkurenci, ir sagatavotas, ievērojot vienlīdzīgas un taisnīgas attieksmes principus, nodrošinot līdzekļu efektīvu tērēšanu, kā arī neizvirzot prasības, kas nav nepieciešamas vajadzības realizēšanai, neizvirzīt prasības, kas ir nepamatoti specifiskas, atļaut nepieciešamās prasmes apliecināt dažādos veidos, piemēram, ja tiek norādīta prasība attiecībā uz atbilstību noteiktam standartam, procesam vai zīmolam, tehniskajā specifikācijā jānorāda, ka ir pieļaujams to apliecināt arī citā veidā.

Eiropas Komisijas vadlīnijās inovatīvu iepirkumu veikšanai tiek konkrēti sadalīti divi tehnisko specifikāciju veidi: **aprakstošās prasības un funkcionālās prasības**.

Izvērtējot tehnisko specifikāciju sagatavošanu šādos divos veidos, ir būtisks secinājums, ka iespēja, ka **aprakstošās tehniskās specifikācijas** stimulē tirgu radīt inovatīvu risinājumu, ir salīdzinoši maza. Labākajā gadījumā tās atspoguļo tirgus pašreizējās spējas. Ja aprakstošās tehniskās specifikācijas prasa ko vairāk par tirgū esošajiem piedāvājumiem, publiskais pircējs riskē ar to, ka netiks saņemts neviens piedāvājums. Vienlaikus aprakstošās tehniskās specifikācijas var nebūt pietiekami plašas, lai nodrošinātu konkurenci starp risinājumiem, kas balstās dažādu veidu tehnoloģijās, procesos vai pielietojumos. Pastāv liels risks rīkoties labvēlīgi attiecībā pret kādu konkrētu risinājumu. Tas var apdraudēt publiskā iepirkuma procedūru apstrīdēšanas prasību rezultātā. Izmantojot aprakstošās tehniskās specifikācijas, publiskais pircējs apraksta detalizētu risinājumu un pilnībā uzņemas atbildību par tā kvalitāti un darbības rezultātu līmeni. Pretendenti arī šādu tehnisko specifikāciju gadījumā var piedāvāt risinājumu, kas būtiski pārsniedz aprakstošu tehnisko specifikāciju minimālās prasības. Tomēr šāda iespēja ir maz iespējama: lētākam risinājumam, kas ir mazāk inovatīvs, tomēr joprojām atbilst minimālajām prasībām, varētu būt labākas iespējas uzvarēt. Tas nozīmē, ka uz kvalitātes un cenas attiecību balstītā konkursā ir tikai nelielas inovācijas iespējas. Tāpēc aprakstošās tehniskās specifikācijas ir vēlams izmantot gadījumos, kad publiskā persona lieliski pārzina tirgus potenciālu. Pat šādos gadījumos pieprasīto rezultātu var labāk sasniegt, daļu no līguma izpildes atstājot atvērtu inovācijas procesam.¹⁵⁶

Vērtējot no publiskos iepirkumus regulējošo tiesību aktu puses, šāda tehniskā specifikācija ir vēlama, jo ir skaidra un viegli tirgum uztverama, viegli izvērtējama (pēc “atbilst/neatbilst” principa), tātad veicina konkurenci un iespēju piedalīties plašam tirgus lokam. Izvērtējot iepirkumu procedūru veidus, aprakstošā tehniskā specifikācija visbiežāk sasaistāma ar atklāta vai slēgta konkursa organizēšanu, šajās procedūrās tiek izmantotas konkrētas un nemainīgas tehniskās specifikācijas, kurās ir aprakstītas prasības, kuras pretendenti piesakā izpildīt un savos piedāvājumos apliecina, un pierāda spēju tās izpildīt. Lai gan šādā veidā sagatavotās tehniskās specifikācijas iespēja stimulēt inovācijas rašanos ir maza, tomēr tās veiksmīgi var izmantot jau gatava inovatīva produkta iegādei gadījumos, kad publiskā persona rīkojas kā agrīns apguvējs un pērk produktu, pakalpojumu vai procesu, kas tirgū ir jauns un kas ir izteikti novatorisks.

Tehniskās specifikācijas, kuras sagatavotas kā **funkcionālās prasības**, nosaka galvenokārt sasniedzamo mērķi, kā arī minimālās prasības, parametrus vai kritērijus, kas ir būtiskas publiskās personas vajadzības sasniegšanai, tomēr nenosaka pārlietu detalizētas prasības attiecībā uz vēlāmā rezultāta sasniegšanas līdzekļiem, tādējādi atbildību par labāku rezultātu sasniegšanu nododot tirgum.

¹⁵⁴ PIL 20. panta trešā daļa; SPSIL23. panta trešā daļa

¹⁵⁵ PIL 20. panta ceturrtā daļa; SPSIL23. panta ceturrtā daļa

¹⁵⁶ Eiropas Komisijas vadlīnijas inovatīvu iepirkumu veikšanai (*Guidance on Innovation Procurement*; dokumenta tulkojums latviešu valodā (Nr. C(2018)3051 final 14.05.2018.))

Šādas tehniskās specifikācijas atļauj tirgus dalībniekiem rīkoties elastīgi, t.sk. ļauj brīvi radīt inovācijas optimālo darbības rezultātu sasniegšanai. Līdz ar to tehniskās specifikācijas, kuras sagatavotas kā funkcionālas prasības, ir piemērotākais tehnisko specifikāciju sagatavošanas veids inovācijas iepirkumu gadījumā.

Publiskos iepirkumus regulējošo tiesību akti nerada šķēršļus sagatavot tehniskās specifikācijas, nosakot funkcionālās prasības, bet tikai regulējumu, kādi principi jāievēro tehnisko specifikāciju sagatavošanas laikā. Turklāt, spriežot pēc prakses aktualitātēm un strīdiem publisko iepirkumu jomā, būtiskākais tehniskās specifikācijas sagatavošanā ir izvirzāmo prasību pamatotība. Ņemot vērā, ka šādas tehniskās specifikācijas sagatavošana ir balstīta pārsvarā uz vajadzības vai mērķa aprakstu, bet mazāk uz prasību izvirzīšanu, tad strīdu par šādu tehniskās specifikācijas saturu varētu būt mazāk, jo tirgum apšaubīt, ka publiskais pircējs ir pamatoti izvirzījis savu vajadzību, ir daudz sarežģītāk, proti, pretendents būtu grūti apšaubīt, ka publiskajam pircējam nevajag to precīzi, pakalpojumu vai būvdarbu, kuru tas ir nolēmis nopirkt.

Tomēr sarežģīta joprojām ir pareizu funkcionālo prasību un to izvērtēšanas kritēriju formulēšana. **Lai sasniegtu mērķi, tam ne tikai jābūt labi definētam, bet arī skaidri noteiktam, piemēram, norādot sasniedzamos rādītājus. Tieši kritēriju izvirzīšana ir sarežģītākais uzdevums inovatīvu iepirkumu gadījumā.** Ievērojot prakses aktualitātes un strīdus publisko iepirkumu jomā, standartizētu kritēriju izvirzīšana neļauj sasniegt mērķi maksimāli labākajā veidā, jo nereti arī vidēji labs risinājums spēj izpildīt visus kritērijus un iegūt līguma slēgšanas tiesības zemākas cenas dēļ. Vienlaikus izvirzot jaunus un nebijušus kritērijus, publiskais pircējs pakļauj sevi paaugstinātam riskam, jo bieži tirgū esošie pretendenti meklē, apstrīd un atrod kritērija vājās vietas, kuras izmanto savā labā, lai paaugstinātu izredzes iegūt līguma slēgšanas tiesības, kas ne tikai var novest pie tā, ka netiek saņemts maksimālais rezultāts, kāds būtu iegūstams no inovācijas iepirkuma, bet var veidot garu apstrīdēšanas procesu, kaitēt projekta virzībai un vajadzības īstenošanai, pasliktināt publiskās personas reputāciju. Līdz ar to kritērija definēšanai un aprakstīšanai ir jāpievērš paaugstināta uzmanība.

Tomēr kritēriju izvirzīšanas riskus var samazināt publiskās personas kompetence un pieredze, labas zināšanas par tirgu un piemērotākajām tehnoloģijām vai risinājumiem. Kompetence, pieredze un zināšanas ir ārkārtīgi svarīgas, lai noteiktu vērienīgus, bet reālus mērķus, un tās var iegūt, izveidojot no dažādu jomu speciālistiem iepirkuma plānošanas un organizēšanas komandu (t.sk. veidojot profesionālu iepirkumu komisiju, kurai tiek piesaistīti dažādu jomu eksperti), veicot iepriekšēju apspriešanos ar tirgus dalībniekiem. Papildus inovāciju iepirkumu veicināšanā būtu ieteicams izveidot platformu, kurā publiskie pircēji un ekonomikas dalībnieki varētu dalīties, komentēt un izvērtēt pieredzi saistībā ar inovāciju iepirkumiem, funkcionālām tehniskajām specifikācijām un līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijiem. Lai gan visbiežāk labās prakses piemēri (t.sk. prasības un kritēriji), ar kuriem dalītos publiskās personas un tirgus dalībnieki, nav tieši pārņemami un kopējami vai atkārtojami, tomēr gan pozitīvā, gan negatīvā pieredze var vairoties zināšanas par veidiem, kā atrisināt problēmjautājumus, radīt jaunas idejas un sniegt atbalstu prasību un kritēriju izstrādē.

8. pielikums – Konkursa procedūra ar sarunām un konkursa dialogs

Konkursa procedūru ar sarunām un konkursa dialoga piemērošanas gadījumi:

- pasūtītāja vajadzības nevar apmierināt, nepielāgojot jau tirgū pieejamus risinājumus;
- iepirkuma līgums ietver projektēšanu vai inovatīvus risinājumus;
- iepirkuma līguma slēgšanas tiesības nevar piešķirt bez iepriekšējām sarunām īpašu apstākļu dēļ;
- pasūtītājs nevar pietiekami precīzi sagatavot tehniskās specifikācijas;
- atklātā vai slēgtā konkursā iesniegti prasībām neatbilstoši piedāvājumi, tie pārsniedz paredzamo līgumcenu, atzīti par nepamatoti lētiem, iesniegti pēc piedāvājumu iesniegšanas termiņa beigām vai pretendenti neatbilst kvalifikācijas prasībām.¹⁵⁷

Jāņem vērā, ka arī šajās iepirkuma procedūrās ir jāveic tie procesuālie soļi, kas norādīti kā vienādi visiem iepirkumiem piemērojamie procesuālie soļi. Tomēr minētie procesuālie soļi ir papildināmi ar sarunu veikšanu. Posmā, kurā publiskais pircējs veic piedāvājumu vērtēšanu, publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti atļauj veikt sarunas un publiskajam pircējam precizēt savas tehniskās specifikācijas, savukārt pretendentiem attiecīgi precizēt savus tehniskos piedāvājumus. Abās šajās iepirkuma procedūrās papildus ir šādi procesuālie soļi:

- kandidātu, kas uzaicināmi iesniegt piedāvājumus, atlase;
- uzaicinājuma iesniegt sākotnējos piedāvājumus vai uzsākt dialogu nosūtīšana izvēlētajiem kandidātiem;
- sarunas par tehnisko specifikāciju, līguma nosacījumiem, kritērijiem, cik tālu tas ir pieļaujams;
- konkursa procedūrā ar sarunām – precizētā uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus nosūtīšana izvēlētajiem kandidātiem, atkārtota piedāvājumu saņemšana un atkārtotas sarunas, bet konkursa dialoga gadījumā – dialoga turpināšana (šīs darbības veic tik ilgi, kamēr publiskais pircējs ir gatavs lūgt iesniegt gala piedāvājumus);
- uzaicinājuma iesniegt gala piedāvājumus nosūtīšana;
- gala piedāvājumu saņemšana no pretendentiem,

un pēc gala piedāvājumu saņemšanas no pretendentiem publiskais pircējs turpina veikt atlikušos procesuālos soļus iepirkumā – uzvarētāja noteikšanu, pārbaudi un izziņošanu.

Vērtējot konkursa procedūras ar sarunām procesa atšķirības no konkursa dialoga procesa,¹⁵⁸ jāsecina, ka abas procedūras ir ļoti līdzīgas un liela daļa iepirkumu organizēšanas nosacījumu attiecas uz abām iepirkuma procedūrām vienādi. Līdz ar to pievēršama uzmanība atšķirīgajiem nosacījumiem:

- attiecībā uz konkursa dialoga gadījumā sagatavojamo kandidātu atlases nolikumu papildus tam, kas norādāms konkursa procedūrā ar sarunām, jānorāda: dialoga norises paredzamais laika grafiks, piedāvājumu izvērtēšanas kritēriji (izvēlas cenu vai izmaksas un ar iepirkuma līguma priekšmetu saistītus kvalitātes kritērijus), informācija par godalgām vai maksājumiem, kas paredzēti konkursa dialoga dalībniekiem, pasūtītāja vajadzības un minimālās prasības piedāvājumiem;
- konkursa procedūrā ar sarunām ir paredzēta iespēja samazināt kandidātu pieteikumu un pretendentu piedāvājumu iesniegšanas termiņu steidzamības dēļ;
- tikai konkursa procedūrā ar sarunām ir paredzēta sākotnējo piedāvājumu saņemšana no pretendentiem, kas norāda uz to, ka konkursa dialogā var uzsākt dialogu par sarunās apspriežamajiem jautājumiem, pirms pretendenti iesniedz savus piedāvājumus (proti, publiskais pircējs savu vajadzību raksturojis tik vispārīgi, ka sarunas uzsākamās ar vajadzības definēšanu nevis tehniskās specifikācijas

¹⁵⁷ IUB 2017. gada 14. februāra seminārs "Jaunais Publisko iepirkumu likums un aktualitātes" https://www.iub.gov.lv/sites/default/files/upload/Jaunais%20PIL_14.02.17.pdf

¹⁵⁸ Tika vērtēti Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 63. līdz 103. punkts attiecībā uz konkursa procedūru ar sarunām salīdzinot ar šo noteikumu 104. līdz 138. punkts, kā arī Ministru kabineta 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 62. līdz 102. punkts attiecībā pret 103. līdz 139. punktu

apspriešanu), kā arī konkursa procedūras ar sarunām gadījumā publiskajam pircējam ir tiesības noteikt, ka iepirkuma līguma slēgšanas tiesības var tikt piešķirtas bez sarunām, balstoties uz sākotnējiem piedāvājumiem (kas nav iespējams konkursa dialoga gadījumā, jo šī procedūra paredzēta gadījumiem, kad nav iespējams iesniegt piedāvājumus, jo vajadzība iepirkuma dokumentācijā nav precīzi definēta);

- konkursa dialoga procedūrā dialoga uzsākšanas uzaicinājumā nav paredzēta norādīt virkni citas prasības iepriekš minētās atšķirības dēļ, piemēram, prasības piedāvājuma nodrošinājumam, ja tāds paredzēts, norāde uz kandidātu atlases nolikumā noteiktajiem izslēgšanas gadījumiem, kas pārbaudāmi pēc piedāvājumu iesniegšanas, un to pārbaudes kārtība, norāde uz jebkādiem papildu dokumentiem, kas iesniedzami, lai pārbaudītu EVIPD iekļautos apliecinājumus un iesniedzamo informāciju, prasības attiecībā uz apakšuzņēmēju norādīšanu un saraksta iesniegšanu un attiecīgie norādīšanas nosacījumi, norāde iesniegt piedāvājuma variantus un attiecīgās prasības, minimālās prasības sākotnējam piedāvājumam, līguma vai vispārīgās vienošanās projekts;
- savukārt attiecībā uz konkursa procedūrā ar sarunām nav stingri noteikts, kas jāiekļauj uzaicinājumā iesniegt galīgo piedāvājumu (ņemot vērā, ka lielākā daļa informācijas, kas nepieciešama saskaņā ar publiskos iepirkumus regulējošajiem tiesību aktiem, jāpieprasa jau sarunu sākumā), bet konkursa dialoga gadījumā visa nepieciešamā informācija ir jāiesniedz, tieši iesniedzot galīgo piedāvājumu, kurā tad arī jāparedz visa informācija, kas nepieciešama saskaņā ar publiskos iepirkumus regulējošajiem tiesību aktiem, iesniegšana;
- konkursa procedūrā ar sarunām ir paredzēts veikt sarunas ar pretendentiem par to sākotnējiem un visiem turpmākajiem piedāvājumiem, lai uzlabotu to saturu, izņemot galīgos piedāvājumus, vienlaikus konkursa procedūrā ar sarunām nedrīkst notikt sarunas par pasūtītāja noteiktajām piedāvājumiem izvirzītajām minimālajām prasībām un piedāvājumu izvērtēšanas kritērijiem;
- savukārt konkursa dialoga gadījumā ir noteikts, ka dialoga laikā iepirkuma komisija ar izraudzītajiem kandidātiem var apspriest visus iepirkuma aspektus, tāpat iepirkuma komisija ir tiesīga ar pretendentu, kuram būtu piešķiramas iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, rīkot sarunas, lai vienotos par iepirkuma līguma galīgajiem noteikumiem, apstiprinātu finansiālās saistības vai citus piedāvājuma noteikumus un lūgt paskaidrojumus, precizējumus un uzlabojumus tā piedāvājumā, vienlaikus sarunas nedrīkst radīt izmaiņas piedāvājuma galvenajos nosacījumos, kas iekļauti piedāvājumā vai uzaicinājumā iesniegt galīgo piedāvājumu, un tādējādi ierobežot konkurenci.

9. pielikums – Metu konkurss

Metu konkursā publiskais pircējs nodrošina dalībniekiem plašu rīcības brīvību paziņojumā par konkursu aprakstīto vajadzību labākā risinājuma ierosināšanā, līdz ar to stimulējot inovācijas potenciālu. Metu konkursa norisē neatkarīga žūrija, kuras sastāvā ir no dalībniekiem neatkarīgi locekļi, izvērtē projektu pieteikumus. Lai nodrošinātu žūrijas kompetenci, vismaz vienai trešdaļai žūrijas locekļu jāatbilst dalībniekiem noteiktajām kvalifikācijas prasībām.

Žūrija var uzdot dalībniekiem precizējošus jautājumus un lēmumu pieņemt saskaņā ar kritērijiem, kas noteikti paziņojumā par metu konkursu. Tā ietvaros žūrija var profesionāli un autonomi izvērtēt tādus kritērijus kā lietotājdraudzīgumu, piemērotību, ergonomiku, kā arī priekšlikuma māksliniecisko, reputācijas vai novatorisko raksturu. Visus minētos aspektus varētu būt grūtāk izmērīt, salīdzināt un izvērtēt citu veidu procedūrās, kurās var būt sarežģīti noteikt un sarindot objektīvus un izmēramus rādītājus. Šajā procedūrā visproblemātiskāk ir nodrošināt objektīvāko un pārredzamāko izvērtēšanas veidu. Šim nolūkam vispiesardzīgākā rīcība būtu samērīgi un pamatoti kombinēt vairākus kritērijus, piemēram, objektīvi izmēramas iegūšanas un darbības izmaksas, efektivitāti, kvalitātes kritērijus.¹⁵⁹

No procesuālo soļu viedokļa metu konkursā ir paredzēts daudz nosacījumu, kas ir līdzīgi iepirkumu procedūru piemērošanas gadījumiem, jo metu konkursā ir jāievēro atklātuma, vienlīdzīgas un taisnīgas attieksmes un konkurences neierobežošanas principi. Savukārt attiecībā uz publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas neizšķērdēšanas principa ievērošanu metu konkursā var tikt paredzētas godalgas, arī, piemēram, 2. un 3. vietas ieguvējiem, kas netiek uzskatīta par finanšu līdzekļu izšķērdēšanu un ir atļauta.

Attiecīgi procesuālie soļi metu konkursā¹⁶⁰ var tikt sadalīti šādi:

- žūrijas locekļu izvirzīšana un nominēšana;
- nolikuma sagatavošana, t.sk. vajadzības noteikšana un aprakstīšana, mērķa izvirzīšana, kvalifikācijas prasību noteikšana, metu vērtēšanas kritēriju noteikšana, godalgu paredzēšana un sadales nosacījumu noteikšana;
- paziņojuma par metu konkursu publicēšana;
- jautājumu uzdošana un atbilžu sniegšana par nolikumu;
- metu un devīzes atšifrējuma iesniegšana;
- metu vērtēšana;
- lēmuma pieņemšana;
- atklāta devīžu atšifrējumu atvēršana;
- godalgoto vietu ieguvēju noteikšana;
- godalgu izsniegšana un metu, kas nav godalgoti, atgriešana to autoriem.

Īpaši atšķirīgie procesuālie soļi ir saistīti ar devīzes noteikšanu un godalgu piešķiršanu. Devīzes metu konkursā paredzētas, jo žūrijai ir jāvērtē ne tikai tehniski aprakstāmie un objektīvi nosakāmie kritēriji, bet arī kvalitātes kritēriji, kas balstās uz katra žūrijas locekļa subjektīvo viedokli un vērtējumu. Līdz ar to, izmantojot devīzes, tiek nodrošināta metu autoru anonimitāte, lai samazinātu ietekmi uz žūrijas viedokli, vērtējot pēc katra konkrētā žūrijas locekļa personiskajām simpātijām vai pretēji – antipātijām pret autoru.

Metu konkursā intelektuālā īpašuma tiesībām jeb autortiesībām ir jāpiemēro īpaša vērtība, jo uzvarētāja idejas turpmāka iegāde var būt atkarīga no tā, kādi nosacījumi attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību pāreju ir paredzēti metu konkursa nolikumā. Saskaņā ar publiskos iepirkumus regulējošajiem tiesību aktiem godalgotie reti pāriet pasūtītāja īpašumā, ja metu konkursa noteikumos nav noteikts citādi; dalībnieks saglabā personiskās autortiesības saskaņā ar Autortiesību likumu; Metu konkursa dalībnieku autortiesības attiecībā uz līdzdalību metu turpmākajā izstrādē un metu turpmāko izmantošanu ievēro saskaņā ar Autortiesību likumu.¹⁶¹ Turklāt metu konkursā paredzētās godalgas

¹⁵⁹ Eiropas Komisijas vadlīnijas inovatīvu iepirkumu veikšanai (*Guidance on Innovation Procurement; dokumenta tulkojums latviešu valodā* (Nr. C(2018)3051 final 14.05.2018.))

¹⁶⁰ Saskaņā ar Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumi Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 3. daļu; Ministru kabineta 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 3. daļu

¹⁶¹ Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumi Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 220.

apmēram un intelektuālā īpašuma tiesību pārejai publiskajam pircējam vajadzētu būt samērīgam, lai nezaudētu tirgus dalībnieku interesi piedalīties konkursā. Ieteicams attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību pāreju publiskajam pircējam izvirzīt nosacījumus tikai tādā apjomā, kādā tās ir nepieciešamas, lai publiskais pircējs varētu sasniegt metu konkursa mērķi jeb definēto vajadzību realizēšanu.

un 221. punkts; Ministru kabineta 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 222. un 224. punkts

10. pielikums – Inovāciju partnerība

Galvenā inovācijas partnerības iezīme ir tāda, ka inovācija notiek līguma izpildes gaitā. Citās procedūrās publiskais pircējs jau zina, kāda veida risinājumu tas pērk: inovācija notiek pirmslīguma posmā un parasti beidzas ar līguma noslēgšanu, kad ir panākta vienošanās par konkrētajām risinājuma īpašībām. Inovācijas partnerībā publiskais pircējs noslēdz līgumu ar labākajiem varbūtējiem inovācijas piegādātājiem. Piegādātājiem reālajā situācijā ir jāizstrādā inovatīvais risinājums un jānodrošina tā īstenošana publiskā pircēja labā.

Publiskā pircēja vajadzības jāapraksta pietiekami precīzi, lai ļautu potenciālajiem pretendentiem izprast problēmas būtību un mērogus un sniegtu tiem pietiekamu informāciju, kas ļautu izlemt, vai piedalīties.¹⁶² Lai gan inovācijas partnerības procedūras rezultātā līgumu var slēgt arī ar vienu piegādātāju – inovācijas partneri, tomēr publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti atļauj slēgt līgumu ar vairākiem inovācijas partneriem, kas nozīmē to, ka faktiski galīgo piedāvājumu atlasī var pārnest uz līguma izpildes laiku, tā iegūstot iespēju atbalstīt vairāku inovatīvu risinājumu izstrādi rezultātu sasniegšanai, un rezultātā izvēloties vienu vai vairākus piegādātājus inovācijas realizēšanai.

Inovācijas partnerības procedūras procesuālie soļi ir līdzīgi konkursa procedūrai ar sarunām. Galvenā atšķirība ir attiecībā uz sarunu nobeiguma posmu, jo konkursa procedūrā ar sarunām sarunas tiek veiktas tik ilgi, kamēr nonāk līdz skaidram risinājumam, par kura realizēšanu tiek slēgts līgums ar procedūrā noteikto uzvarētāju, savukārt inovāciju partnerības procedūrā sarunas noslēdzas tikai līguma izpildes laikā.

Ievērojot MK 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 163. punktu vai sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja gadījumā – MK 2017. gada 28. marta noteikumu Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 165. punktu publiskais pircējs var izlemt slēgt inovācijas partnerības līgumu ar vienu vai vairākiem pretendentiem, kuri veic atsevišķas pētnieciskās un izstrādes darbības. Minētais punkts norāda, ka pētnieciskās un izstrādes darbības tiek pārceltas uz līguma izpildi un notiek tā sākumposmā. Lai atvieglotu darbu ar inovācijas partnerības iepirkumu procedūru, ieteicams lūgt IUB sagatavot tādu uzskates materiālu, kāds ir sagatavots par atklātu un slēgtu konkursu, kurā ir norādīti precīzi procesuālie soļi ("Atklāta konkursa norises kārtība", kas apstiprināts 2019. gada 22. februārī, "Slēgta konkursa norises kārtība", kas apstiprināts 2020. gada 13. februārī).

Arī šajā iepirkuma procedūrā ir jāveic tie procesuālie soļi, kas ir vienādi visiem iepirkumiem, un inovācijas partnerības procedūras procesuālie soļi ir papildināmi ar sarunu veikšanu. Posmā, kurā publiskais pircējs veic piedāvājumu vērtēšanu, publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti nosaka sarunu veikšanu, līdz ar to ir iespējams publiskajam pircējam precizēt savas tehniskās specifikācijas, pretendentiem attiecīgi precizēt savus tehniskos piedāvājumus. Inovācijas partnerības procedūrā papildus ir šādi procesuālie soļi:

- kandidātus, kas uzaicināmi iesniegt piedāvājumus, atlase un kandidātu skaita samazināšana, ja publiskais pircējs to ir noteicis kandidātu atlases nolikumā;
- uzaicinājuma iesniegt sākotnējos piedāvājumus nosūtīšana izvēlētajiem kandidātiem, uzaicinājumā nosakāms intelektuālā īpašuma tiesību regulējums attiecībā uz kandidātu iesniegtajiem pētniecības un inovācijas projektiem;
- sarunas par tehnisko specifikāciju un līguma nosacījumiem, cik tālu tas ir pieļaujams;
- precizētā uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus nosūtīšana izvēlētajiem kandidātiem, atkārtota piedāvājumu saņemšana un atkārtotas sarunas (iepirkuma komisija sarunas turpina tik ilgi, līdz tiek noteikts risinājums vai risinājumi, kas apmierina pasūtītāja vajadzības¹⁶³);
- uzaicinājuma iesniegt gala piedāvājumus nosūtīšana;
- gala piedāvājumu saņemšana no pretendentiem,

¹⁶² Eiropas Komisijas vadlīnijas inovatīvu iepirkumu veikšanai (Guidance on Innovation Procurement; dokumenta tulkojums latviešu valodā (Nr. C(2018)3051 final 14.05.2018.))

¹⁶³ Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 161. punkts; Ministru kabineta 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 163. punkts

un pēc gala piedāvājumu saņemšanas no pretendentiem publiskais pircējs turpina veikt atlikušos procesuālos soļus iepirkumā – inovācijas partneru noteikšanu, pārbaudi un izziņošanu.

Līguma nosacījumos jāparedz pēc būtības līdzīgi nosacījumi, kādi ir iepirkuma procedūru nolikumos un uzaicinājumos iesniegt piedāvājumus, proti, līgums paredz sarunu turpināšanu, tātad tam jāparedz arī uz publiskajiem iepirkumiem attiecināmo principu ievērošanu, nosacījumi attiecībā uz sarunu gaitu, piedāvājuma izvēles kritēriji un turpmākie soļi pēc gala risinājuma izvēles. Gatavojot inovācijas partnerības procedūras rezultātā noslēdzamo līgumu, jāparedz, ka:

- inovācijas partnerība sastāv no secīgiem posmiem, kas atbilst pētniecības un inovācijas procesa soļiem, kas var ietvert produktu izgatavošanu, pakalpojumu sniegšanu vai būvdarbu pabeigšanu,
- inovācijas partnerībā nosaka starpposma mērķus, kas jāsasniedz inovācijas partnerības procedūras partneriem,
- paredz atlīdzības izmaksāšanu atbilstīgās maksājumu daļās.

Pamatojoties uz minētajiem mērķiem, pasūtītājs pēc katra posma var nolemt izbeigt inovācijas partnerību vai gadījumā, ja inovācijas partnerību veido vairāki partneri – samazināt partneru skaitu, izbeidzot atsevišķus inovācijas partnerības līgumus, ar nosacījumu, ka šāda iespēja un tās izmantošanas noteikumi ir bijuši norādīti iepirkuma procedūras dokumentos.¹⁶⁴

Arī līgumā veicamās sarunas, līdzīgi, kā tas tiek noteikts iepirkuma procedūras laikā, proti, inovācijas partnerību, turpina tik ilgi, līdz tiek noteikts risinājums vai risinājumi, kas apmierina pasūtītāja vajadzības un atbilst izvirzītajām minimālajām prasībām. Šādā gadījumā pasūtītājs uzaicina inovācijas partnerus iesniegt piedāvājumus izstrādātā risinājuma ieviešanai (preces piegādei, pakalpojuma sniegšanai vai būvdarbiem) un izvēlas atbilstošāko saskaņā iepirkuma līgumā par inovāciju partnerību izvirzītajiem kritērijiem.¹⁶⁵

164 Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 173. punkts; Ministru kabineta 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 175. punkts

165 Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumu Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 177. punkts; Ministru kabineta 2017. gada 28. marta noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 179. punkts

11. pielikums – Iepirkuma līgums

Pasūtītājs ir tiesīgs paredzēt speciālus iepirkuma līguma izpildes noteikumus galvenokārt saistībā ar:

- ekonomiskiem apstākļiem,
- sociāliem apstākļiem,
- inovācijām,
- vides aizsardzības prasībām,

ievērojot nosacījumu, ka šie noteikumi nav pretrunā ar Eiropas Savienības tieši piemērojamiem tiesību aktiem minētajās jomās un ir norādīti tehniskajās specifikācijās vai paziņojumā par līgumu, vai iepirkuma procedūras dokumentos un ir saistīti ar attiecīgā iepirkuma līguma priekšmetu.

Pasūtītājs iepirkuma līguma sagatavošanā var izmantot nozaru ekspertu vai organizāciju izstrādātas vadlīnijas iepirkumu veikšanai un līgumu slēgšanai, kā arī standartlīgumus.

Slēdzot iepirkuma līgumu, tiek nodrošināta samērīga līgumslēdzēju pušu tiesību un tiesisko interešu ievērošana.¹⁶⁶

Paredzot jebkurus speciālos līguma nosacījumus, vienmēr publiskajam pircējam ir jāvērtē, vai šie nosacījumi ir saistīti ar līguma priekšmetu. Gadās, ka, pamatoti vēloties risināt, piemēram, sociālas vai vides problēmas, publiskais pircējs iekļauj nosacījumus, kas nav saistāmi ar iepirkuma līguma priekšmetu, līdz ar to nav pamatojuma tādus iekļaut līgumā. Tāpat līguma nosacījumi nevar būt pretrunā ar iepirkuma dokumentāciju, jo īpaši tehnisko specifikāciju, nevar atkāpties no iepirkumā izvirzītajiem kritērijiem un pieļaut iepirkumā iesniegtā piedāvājuma nepildīšanu (īpaši tas attiecas uz iepirkumā noteikto kritēriju izpildi, kas apliecināta "solījuma" veidā – pēc sasniedzamajiem rādītājiem).

Tāpat īpašu vērību jāpievērš saistību tiesību pastiprinājumu norādīšanai līgumā. Iepirkuma plānošanas laikā, izvirzot kritērijus, kas saistīti ar mērķa sasniegšanu, jāizvērtē visi paredzamie riski, kas varētu iestāties līguma izpildes laikā. Šo risku iestāšanās mazināšanai līgumā ir jāparedz pretenziju izteikšanas kārtība, līgumsodi un galvojumi. Minētie pastiprinājumi ir jāizvēlas saskaņā ar iepirkuma priekšmeta mērķi un būtību, izvērtējot līguma apjomu un arī izmaksas, kas varētu rasties izpildītājam (galvojumi, kurus nodrošina kredītiestādes un apdrošinātāji, rada papildus izdevumus izpildītājam).

Vienlaikus jāievēro samērīguma princips, jo saistību tiesību pastiprinājumu mērķis ir atturēt puses no līguma regulējuma un izpildes pārkāpumiem, tātad līgumsodiem un galvojumiem ir jābūt samērīgiem attiecībā pret sekām, kuras varētu iestāties. Tāpat samērīgums jāievēro arī starp pušu tiesībām. Veicot publisku iepirkumu, publiskais pircējs vienpusēji sastāda līgumu, tam nevajadzētu paredzēt tikai vienpusēju savu tiesību aizsardzību līgumā. Šāda rīcība būtu ne tikai pretrunā līguma slēgšanā piemērojamiem tiesību aktiem, bet arī nebūtu saprātīga pretendentu piesaistē iepirkumam, proti, īpaši nelabvēlīgi līguma nosacījumi var atturēt tirgus dalībniekus piedalīties iepirkumā vai paaugstināt savas piedāvātās cenas.

Tāpat kā citi iepirkuma dokumenti, arī līguma projekts ir gatavojams, ievērojot līguma priekšmetu jeb publiskās personas vajadzību. Inovāciju iepirkumu gadījumā īpaši ieteicams līgumu gatavot katram iepirkumam individuāli, nevis izmantot standartlīgumu veidnes, jo tāpat kā vajadzība nav standartizējama, tā arī līguma nosacījumi ir pielāgojami konkrētās vajadzības izpildei. Līgumā nosakāmas gan tradicionālās sadaļas, piemēram, līguma priekšmeta apraksts un apjoms, norēķinu kārtība, kvalitātes prasības, termiņi, saistību tiesību pastiprinājumi, grozīšanas iespējas, līguma izbeigšanas nosacījumi, gan arī sadaļas, kas ir īpaši attiecināmas uz konkrēto vajadzību, piemēram, līguma izpildes sadalījums pa posmiem un starpposmu nodevumi, trešo pušu iesaiste vai sadarbība ar trešajām pusēm, drošības prasības.

Kā būtiska jebkura publiska iepirkuma līguma sadaļa ir līguma grozīšanas kārtības noteikšana. Jāņem vērā, ka līgums tiek slēgts iepirkuma rezultātā, tātad līgumā nav pieļaujami jebkuri grozījumi. Veicot grozījumus līgumā, jāņem vērā, ka līgums tiek slēgts iepirkuma rezultātā un ievērojot iepirkuma procedūras dokumentos noteiktās prasības, arī līguma projektā iekļautos noteikumus, kas ir bijuši zināmi visiem pretendentiem, kas piedalījušies iepirkumā un ņēmuši vērā šos noteikumus, sagatavojot savus piedāvājumus. Vērtējot to, vai līguma grozījumi ir pieļaujami, jāņem vērā gan līgumā, gan PIL vai SPSIL noteikto.¹⁶⁷ PIL un SPSIL paredz, ka iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās grozījumi

¹⁶⁶ PIL 60. panta trešā daļa; SPSIL 65. panta trešā daļa

¹⁶⁷ Skaidrojums par iepirkuma līguma un vispārīgās vienošanās grozīšanu (PIL 61.pants), ko apstiprinājis IUB 2020. gada 8. maijā

ir pieļaujami, ja tie nemaina iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās vispārējo raksturu (veidu un iepirkuma procedūras dokumentos noteikto mērķi) un atbilst vienam no šādiem gadījumiem:

- grozījumi ir nebūtiski;
- grozījumi ir būtiski un tiek izdarīti tikai šā panta trešajā daļā minētajos gadījumos;
- grozījumi tiek izdarīti šā panta piektajā daļā minētajā gadījumā neatkarīgi no tā, vai tie ir būtiski vai nebūtiski.¹⁶⁸

Kritērijus grozījumu būtiskuma vai nebūtiskuma novērtēšanai nosaka PIL 61. panta otrā daļa un SPSIL 66. panta otrā daļa, bet atļautos būtiskos grozījumus – PIL 61. panta trešā daļa un SPSIL 66. panta trešā daļa. No būtiskajiem grozījumiem īpaši jāizceļ gadījums, kad tie ir pieļaujami: iepirkuma procedūras dokumenti un iepirkuma līgums vai vispārīgā vienošanās skaidri un nepārprotami paredz grozījumu iespēju, nosacījumus, ar kādiem grozījumi ir pieļaujami, grozījumu apjomu un būtību; šādi noteikumi par grozījumiem var attiekties uz līgumcenas pārskatīšanu, izvēles iespēju izmantošanu, kā arī uz citiem iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās izpildes aspektiem. Minētais gadījums īpaši izceļams, jo ir atkarīgs no publiskā pircēja spējas izvērtēt riskus iepirkuma plānošanas laikā un paredzēt iespēju grozīt līgumu. Pārējo norādīto grozījumu veikšanas gadījumi neparedz publiskā pircēja īpašu darbību iepirkuma plānošanas laikā, jo attiecināmi uz neparedzamām situācijām (nošķiramas no neparedzētām situācijām, proti, tādām, kuras publiskais pircējs varēja paredzēt, bet neparedzēja), kurās veicami grozījumi.

Iesakāms publiskajam pircējam paredzēt līguma grozīšanas iespējas, piemēram,

- līguma izpildes vai posmu termiņa grozījumus,
- līgumcenas grozījumus, t.sk. līgumcenas pozīciju ietvaros,
- papildu pakalpojumu, preces vai darbu iegādes,
- izmaiņas izpildes kārtībā,
- piedāvājumā norādīto materiālu nomainas iespējas,
- atsevišķu posmu izslēgšana, preču, pakalpojumu vai darbu nepasūtīšana.

Līguma grozījumi var tikt īpaši pielāgoti katras konkrētās vajadzības gadījumam. Turklāt inovāciju iepirkuma gadījumā ir svarīgi norādīt visus grozījumus, kurus publiskais pircējs var paredzēt, ievērojot inovācijas virzības nenoteikto dabu un apstākļus. Būtiski, ka, norādot līguma grozīšanas iespējas, publiskais pircējs tās paredz skaidri un nepārprotami un nosaka visas publiskos iepirkumus regulējošajos tiesību aktos paredzētās regulējuma sastāvdaļas: nosacījumus, ar kādiem grozījumi ir pieļaujami, grozījumu apjomu un būtību.

([https://www.iub.gov.lv/sites/iub/files/content/Skaidrojumi%20\(no%2018.05\)/skaidrojums_pil_liguma_grozijumi_20200508.pdf](https://www.iub.gov.lv/sites/iub/files/content/Skaidrojumi%20(no%2018.05)/skaidrojums_pil_liguma_grozijumi_20200508.pdf))
168 PIL 61. panta pirmā daļa; SPSIL66. panta pirmā daļa

12. pielikums – Inovāciju iepirkumu novērtēšanas kritēriji

Saskaņā ar PIL 51. panta pirmo daļu un SPSIL 57. panta pirmo daļu publiskā persona piešķir iepirkuma līguma slēgšanas tiesības saimnieciski visizdevīgākajam piedāvājumam. Saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu nosaka:

- izmantojot cenu vai izmaksas, piemērojot efektivitātes pieeju (piemēram, vērtējot aprites cikla izmaksas);
- ņemot vērā cenu vai izmaksas un ar iepirkuma līguma priekšmetu saistītus kvalitātes kritērijus, piemēram:
 - kvalitāti, tai skaitā tehniskās priekšrocības, estētiskās un funkcionālās īpašības, pieejamību, atbilstību universālajam dizainam, sociālās un vides aizsardzības prasības, inovatīvos raksturlielumus un pārdošanas nosacījumus,
 - iepirkuma līguma izpildes vadības struktūru un iesaistītā personāla kvalifikāciju un pieredzi, ja iepirkuma līguma izpildes kvalitāti var būtiski ietekmēt iesaistītā personāla kvalifikācija un pieredze,
 - pēcpārdošanas pakalpojumus un tehnisko palīdzību, piegādes nosacījumus, piemēram, piegādes datumu, piegādes procesu un piegādes periodu vai piegādes pabeigšanas periodu.

Publiskais pircējs piedāvājumu salīdzināšanai un izvērtēšanai ir tiesīgs izmantot tikai cenu, ja iepirkums tiek veikts kā “mazais iepirkums” vai 2. pielikuma pakalpojums noteiktajā kārtībā vai ja sagatavotā tehniskā specifikācija ir detalizēta un citiem kritērijiem nav būtiskas nozīmes piedāvājuma izvēlē.¹⁶⁹ Līdz ar to jāsecina, ka visbiežāk inovāciju iepirkuma gadījumā nebūs piemērojams vienīgi “zemākās cenas” kritērijs, jo tehniskās specifikācija nebūs sagatavojama detalizēti kā aprakstošā tehniskā specifikācija, bet drīzāk kā funkcionālā tehniskā specifikācija (skatīt ziņojuma 3.3.2. punktu). Attiecīgi ir rūpīgi apsverami un izvirzāmi citi saimnieciskā izdevīguma noteikšanas kritēriji.

Publiskais pircējs ievēro šādus noteikumus attiecībā uz saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma novērtēšanas kritēriju noteikšanu:

- tie nosakāmi konkurenci neierobežojoši un objektīvi salīdzināmi vai izvērtējami,
- iepirkuma procedūras dokumentos jānorāda:
 - visi piedāvājuma izvērtēšanas kritēriji to nozīmīguma secībā,
 - kritēriju vērtības un, ja attiecināms, vērtību diapazoni,
 - piedāvājuma izvēles algoritms saskaņā ar šiem kritērijiem un apraksts, kā tiks piemērots katrs no norādītajiem izvērtēšanas kritērijiem,
- iepirkuma procedūras dokumentos jānorāda izšķirošo piedāvājuma izvēles kritērijs, atbilstoši kuram izvēlēsies piedāvājumu, ja pirms tam, kad pieņems lēmumu par iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, konstatēs, ka vismaz divu piedāvājumu novērtējums ir vienāds (pasūtītājam ir tiesības par izšķirošo piedāvājuma izvēles kritēriju noteikt tādu kritēriju, kas raksturo piegādātāja atbilstību sociālās aizsardzības prasībām, tai skaitā to, ka izraudzīto piedāvājumu iesniedzis piegādātājs, kas ir nacionāla līmeņa darba devēju organizācijas biedrs un ir noslēdzis koplīgumu ar arodbiedrību, kas ir nacionāla līmeņa arodbiedrības biedre, ja piedāvājumu iesniegusi personālsabiedrība vai personu apvienība, koplīgumam jābūt noslēgtam ar katru personālsabiedrības biedru un katru personu apvienības dalībnieku.

Kritēriju noteikšanā lielākie sarežģījumi publiskajam pircējam, jo īpaši inovāciju iepirkumā, ir sagatavot tos objektīvi salīdzināmus vai izvērtējamus, noteikt kritēriju vērtības un to diapazonus, izvēles algoritmu un izvērtēšanas aprakstu. Gan iepirkuma līguma priekšmets, gan saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma novērtēšanas kritēriji ir skaidri jānosaka jau publiskā iepirkuma procedūras sākumā, un publiskais pircējs nevar vēlāk piemērot tādus kritērijus, kas iepriekš nav bijuši zināmi pretendentiem.

Katra saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma novērtēšanas kritērija novērtējums ir skaidri jānosaka publiskā iepirkuma procedūras sākumā, šādi ļaujot pretendentiem objektīvi noteikt piešķiršanas kritēriju savstarpējo faktisko nozīmi vēlākā posmā, kad tos novērtēs līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai. Tāpat arī saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma novērtēšanas kritēriju vērtēšanas kārtību nevar grozīt nevienā publiskā iepirkuma procedūras posmā. Vienlaikus publiskajam pircējam ir pienākums vienādi interpretēt piešķiršanas kritērijus visas procedūras laikā. Lai gan publiskais pircējs ir spējīgs noteikt savus prioritāros kritērijus, kas tam ir svarīgi tā vajadzības realizēšanā, tomēr saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma novērtēšanas kritēriju detalizēta aprakstīšana var būt

¹⁶⁹ PIL 51. panta otrā un ceturtā daļa; SPSIL57. panta otrā un ceturtā daļa

problemātiska, ņemot vērā, ka inovāciju iepirkuma plānošanas laikā var būt neiespējami paredzēt, kādā veidā tiks risināta vajadzības labākā realizēšana.

Saskaņā ar IUB skaidrojumiem par piedāvājuma izvērtēšanas kritērija maiņu pēc iepirkuma izsludināšanas pasūtītājam jau sākotnēji ir jānovērtē un jāizvēlas piedāvājuma izvērtēšanas kritēriji, kuri nebūs maināmi visā laikā no iepirkuma izsludināšanas brīža IUB tīmekļvietnē līdz līguma noslēgšanai ar izvēlēto pretendentu. Minētā pieeja vienādi attiecas gan uz iepirkumiem, kuru paredzamā līgumcena ir zem MK noteiktajām līgumcenu robežvērtībām, gan uz iepirkumiem, kuru paredzamā līgumcena pārsniedz minētās līgumcenu robežvērtības.¹⁷⁰

Minētā jautājumā vērtējama tiesu judikatūra, kur tiesas atziņas norāda uz iespējām kritērijus detalizēt iepirkuma procedūras laikā, vienlaikus ievērojot vispārīgos uz publiskajiem iepirkumiem attiecināmos principus, jo īpaši vienlīdzīgas attieksmes principu (pieradīt vienlīdzīgas attieksmes pārkāpuma neesamību ir publiskā pircēja pienākums).

Augstākās tiesas spriedums (2015. gada 2. aprīlis) lietā Nr. SKA-52/2015: Iepirkuma priekšmets ir paaugstināta servisa sabiedriskā transporta pakalpojuma sniegšana. Nolikuma 5.3. punktā „Piedāvājumu izvēles kritēriji” ir iekļauti vairāki vispārīgi kritēriji, kas vairākos punktos ir papildināti ar piemēriem. Tā 5.3.1.1. punktā, par kuru maksimāli paredzēti 15 punkti (kas ir augstākais punktu skaits kvalitātes nodrošinājuma vērtēšanā), norādīts, ka tiks vērtēts transportlīdzekļu tehniskais papildu aprīkojums (piemēram, vieta bagāžas pārvadāšanai, transportlīdzekļa apgaismojums, pasažieru vietu aprīkojums, pasažieru informēšanas sistēma u.c.). Tāpat norādīts, ka punkti tiks piešķirti atkarībā no piedāvājuma daudzuma un funkcionāli piemērotākajiem aprīkojumiem. Kā tiesas sēdē norādīja IUB pārstāve, šādā veidā (nenorādot konkrētas prasības, bet ļaujot pretendentiem piedāvāt pēc iespējas vairāk uzlabojumu) tiek nodrošināta inovāciju ieviešana un tāpēc ir atbalstāma.

Augstākās tiesas ieskatā inovāciju ieviešana ir atbalstāma. Tomēr, lai maksimāli nodrošinātu piegādātāju brīvu konkurenci, vienlīdzību un taisnīgu iepirkuma procesu, pasūtītājam šāda iepirkuma gadījumā tomēr skaidrāk būtu jāizšķiras par savām vēlmēm un jau pamatprasībās jānorāda, ka, piemēram, transportlīdzekļa apgaismojumam vai pasažieru informēšanas sistēmai piedāvājumā būtu jābūt. Šāda prasība pēc skaidrības un iespējami lielas precizitātes noteiktajos kritērijos ir jo svarīgāka gadījumā, ja, kā izriet no lietas apstākļiem, strīdīgā kritērija vērtējumam tā relatīvās nozīmes kopējo punktu skaitā dēļ var būt izšķiroša nozīme iepirkuma piešķiršanā. Citiem vārdiem, jo lielāks svars (lielāks punktu skaits) ir kādam kritērijam, jo skaidrāk definētam tam jābūt. Augstākās tiesas ieskatā tas atbilst arī Eiropas Savienības Tiesas atzīnai, ka liela nozīme ir tam, lai visi apstākļi, ko līgumslēdzēja iestāde ņem vērā, izvēloties saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu, un, ja iespējams, to relatīvā nozīme būtu zināma potenciālajiem piedāvājumu iesniedzējiem brīdī, kad tie sagatavo savus piedāvājumus (sk., piemēram, 2005.gada 24.novembra sprieduma lietā C-331/04 „ATIEAC u.c.” 24.punktu). Tāpat Eiropas Savienības Tiesa ir norādījusi, ka kritēriji ir skaidri jānorāda līguma dokumentos vai paziņojumā par paredzamo publisko iepirkumu, ja iespējams, to svarīguma dilstošā secībā, lai tādējādi uzņēmēji varētu zināt par to esību un apjomu (sk. 2002.gada 17.septembra spriedumā lietā C-513/99 „Concordia Bus Finland Oy” 62.punktu).

Proti, izvirzot vērtēšanas kritērijus, tie jāraksturo pēc iespējas detalizētāk, skaidri norādot visas savas publiskajam pircējam zināmās vajadzības un norādot piešķiramo punktu skaitu par kritēriju izpildi. Tieši skaidri noteikti kritēriji ir izšķiroši strīdu gadījumā.

Tomēr ES tiesa (2016. gada 14. jūlija) lēmums lietā Nr. C-6/15 *TNS Dimarso NV* pret *Vlaams Gewest* ir atzinusi, ka līgumslēdzēja iestāde pēc piedāvājumu iesniegšanas termiņa izbeigšanās var noteikt apakškritēriju novērtējuma koeficientus, kuri būtībā atbilst iepriekš pretendentiem paziņotajiem kritērijiem, ja ir izpildīti trīs nosacījumi, pirmkārt, ar šo *ex post* noteikšanu netiek grozīti paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras specifikācijās noteiktie līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritēriji, otrkārt, tā neietver elementus, kas būtu varējuši ietekmēt piedāvājuma sagatavošanu, ja tie būtu bijuši zināmi piedāvājuma sagatavošanas laikā, un, treškārt, tā nav tikusi veikta, ņemot vērā elementus, kas varētu diskriminējoši ietekmēt kādu no pretendentiem. Tiesa ir atzinusi, ka vērtēšanas komitejai ir jādod zināma brīvība savu uzdevumu veikšanā un tādēļ tā, negrozot specifikācijā vai paziņojumā par līgumu norādītos piešķiršanas kritērijus, var strukturēt savu iesniegto piedāvājumu pārbaudes un analīzes darbu. Šādu brīvību pamato arī praktiskas dabas apsvērumi - Līgumslēdzējai iestādei vērtēšanas metodi, kuru tā izmantos piedāvājumu vērtēšanai un sarindošanai, ir jāpielāgo atbilstoši lietas apstākļiem.

170 IUB skaidrojums par piedāvājuma izvērtēšanas kritērija maiņu pēc iepirkuma izsludināšanas, ko apstiprinājis IUB 2018. gada 21. martā
([https://www.iub.gov.lv/sites/iub/files/content/Skaidrojumi%20\(no%2018.05\)/skaidrojums_kriterija_maina_20180321.pdf](https://www.iub.gov.lv/sites/iub/files/content/Skaidrojumi%20(no%2018.05)/skaidrojums_kriterija_maina_20180321.pdf))

Tomēr šāds vērtēšanas kritēriju papildinājums ar apakškritērijiem ir rūpīgi jāapsver, ievērojot gan ES tiesas norādītos trīs nosacījumus, gan publiska pircēja spēju pamatot šo trīs nosacījumu izpildi. Attiecīgi šajā jautājumā ir vērojama uzmanības uz IUB iesniegumu izskatīšanas komisijas 2016. gada 27. oktobra lēmumu Nr. 4-1.2/16-293/2, kas norādīja, ka līdz ar to no iepirkuma komisijas locekļu piešķirto punktu atšķirības pēc būtības ir secināms, ka iepirkuma komisijai nav noteiktas vienotas vērtēšanas metodoloģijas (apraksta), kā tiks vērtēti piedāvājumi, t.i., nav secināms, pie kādiem nosacījumiem piedāvājums apakškritērijā saņems maksimālo punktu skaitu, un attiecīgi, kādos gadījumos piešķiramo punktu skaits tiks samazināts un piedāvājums tiks novērtēts ar 0 punktiem kā neatbilstošs attiecīgajiem vērtēšanas apakškritērijiem.

Minētā sakarā iesniegumu izskatīšanas komisija norāda, ka no Eiropas Kopienų Tiesas (tagad - Eiropas Savienības Tiesas) prakses izriet, ka pēc piedāvājumu iesniegšanas termiņa beigām šādu metodoloģiju pēc būtības var noteikt, ja piešķiršanas kritēriji un apakškritēriju punktu sadalījums ir noteikti iepirkuma dokumentācijā pirms piedāvājumu iesniegšanas, precīzi ievērojot trīs nosacījumus: 1) ja netiek grozīti līguma dokumentos vai konkursa paziņojumā noteiktie līguma piešķiršanas kritēriji; 2) šādā metodoloģijā netiek ietverti elementi, kas būtu varējuši ietekmēt piedāvājumu sagatavošanu, ja tie būtu bijuši zināmi piedāvājuma sagatavošanas laikā; 3) šāda metodoloģija netiek pieņemta, ņemot vērā elementus, kas varētu diskriminējoši ietekmēt kādu no pretendentiem. Ievērojot minēto, iesniegumu izskatīšanas komisija norāda, ka, lai nodrošinātu vienotu un objektīvu vērtēšanas kritēriju piemērošanu, pasūtītājam ir jānosaka vienota konkursa nolikuma vērtēšanas metodoloģija (apraksts), t.sk. attiecībā uz apakškritērijiem.

Papildus iesniegumu izskatīšanas komisija vērs uzmanību, ka iepirkuma komisijai, vērtējot pretendentu piedāvājumus, ne vien ir jāvadās pēc iepriekš noteiktajiem piedāvājumu vērtēšanas kritērijiem, bet arī jāspēj pamatot pieņemtā lēmuma (piešķirto punktu skaita) atbilstību noteiktajiem piedāvājuma vērtēšanas kritērijiem, ievērojot PIL noteiktos atklātuma un taisnīgas attieksmes pret piegādātājiem principus. Pamatojuma nepieciešamība izriet gan no PIL 32.panta otrās daļas 2. punkta, gan no PIL 35.panta ceturtās daļas 8.punkta, ņemot vērā, ka iepirkuma komisijai jāspēj norādīt uz izraudzītā piedāvājuma priekšrocībām atbilstoši noteiktajai vērtēšanas metodoloģijai un piešķirto punktu skaitam. Tādējādi iesniegumu izskatīšanas komisija norāda, ka, lai gan piedāvājumus vērtē iepirkuma komisijas locekļi individuāli, tas nemaina minēto lēmuma pamatojuma nepieciešamību un vērtēšanas objektivitātes ievērošanas pienākumu. Tāpat iesniegumu izskatīšanas komisija norāda, ka, lai būtu iespējama iepirkuma komisijas locekļu vērtējumu pamatotības pēcpārbaude, katram iepirkuma komisijas loceklim savs vērtējums ir jāpamato, norādot piedāvājuma trūkumus vai priekšrocības, kas bija izšķirošas piedāvājumam piešķirto punktu izvēlē, jo pretējā gadījumā, iztrūkstot lēmuma pamatojumam, nav iespējams pārbaudīt attiecīgā lēmuma pieņemšanas tiesiskumu.

Arī pretendentiem tiek liegta iespēja iepazīties ar pieņemtā lēmuma pamatojumu, pārliecināties par tā pareizību un izvērtēt, vai ir pamats apstrīdēt pasūtītāja lēmumu. Līdz ar to iesniegumu izskatīšanas komisija uzskata, ka iepirkuma norises dokumentācija bez iepirkuma komisijas locekļu komentāriem par skaidrojumu iepirkuma komisijas rīcību, kāpēc un balstoties uz kādiem apsvērumiem, konstatēto nepilnību rezultātā pretendentiem nav piešķirts lielāks punktu skaits, ir atzīstami par pretējiem PIL.

Šāds saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma novērtēšanas kritēriju noteikšanas pienākums neļauj publiskajam pircējam vērtēt neizmērāmus un objektīvi nenovērtējamus kritērijus, kurus varētu vērtēt privātais pircējs vai publiskais pircējs gadījumos, kad tam nav jāpiemēro PIL vai SPSIL, piemēram, uzticamību un sinerģiju starp pusēm. Nereti inovāciju iepirkuma gadījumā inovācijas potenciāls atkarīgs no pušu sadarbības un spējas vienoties, tomēr publiskajā iepirkumā šādus kritērijus nav iespējams noteikt.

Vērtējot kritērijus, kurus publiskais pircējs var noteikt, jānorāda, ka papildus cenas kritērijam publiskie pircēji var ņemt vērā arī izmaksas. Ar tām parasti saprot publiskā līguma priekšmeta ražošanas, iegūšanas, izmantošanas, patēriņa, uzturēšanas, starpsavienošanas, reciklēšanas un/vai likvidācijas monetāro vērtību. Lai tās aprēķinātu, publiskajiem pircējiem jāizmanto pieejama un objektīva aprites cikla izmaksu metodika. Pienācīga izmaksu noteikšanas metodika piešķir nozīmīgas, skaitliskas vērtības pamatotām publiskā pircēja interesēm, piemēram, autoparka patēriņam, uzturēšanas izmaksām. Uz katru izmaksu komponentu attiecinātā vērtība atšķirsies atkarībā no publiskā pircēja veida un tā konkrētajām vajadzībām, piemēram, pasta transportlīdzekļiem, ko izmanto darbam pilsētvidē, kritēriji jāvērtē citādi, nekā tālsatiksmes kravas transportlīdzekļiem, kuri pārvietojas pa šosejām un lauku apvidiem, kur ir mazāk degvielas uzpildes un apkopes iespēju. Apvienojot līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijus, cenu un izmaksas, var tikt stimulēta inovācija. Inovatīvs transportlīdzeklis var sniegt labākus rezultātus no patēriņa, zaļās enerģijas vai apkopes intervālu viedokļa, pat ja tā sākotnējā pirkšanas cena ir augstāka nekā parastais piedāvājums. Šādi tiek optimizētas publiskā pircēja aprites cikla izmaksas — tas ne tikai atgūst sākotnējos izdevumus, bet

inovatīvais risinājums var arī samazināt kopējos izdevumus visā aprites ciklā. Savukārt ekonomikas dalībnieki, pateicoties tam, ka tiek atzīti to labākie darbības rezultāti no izmaksu kritēriju viedokļa, varēs pārdot inovatīvus produktus, kas citādi varētu nenonākt tirgū.¹⁷¹ Aprites cikla izmaksas ietver pilnībā vai daļēji šādas produkta, pakalpojuma vai būvdarbu aprites cikla izmaksas:

- izmaksas, kas rodas pasūtītājam vai citiem lietotājiem, piemēram, ar iegādi saistītas izmaksas, lietošanas izmaksas (piemēram, elektroenerģijas un citu resursu patēriņš), apkopes izmaksas, aprites cikla beigu izmaksas (piemēram, savākšanas un reģenerācijas izmaksas);
- produkta, pakalpojuma vai būvdarbu aprites ciklā radušās un ar ietekmi uz vidi saistītas izmaksas (piemēram, siltumnīcefekta gāzu un citu piesārņotāju emisiju izmaksas, uz klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos klimata pārmaiņām vērstu pasākumu izmaksas), ja tās var izteikt naudas izteiksmē un pārbaudīt.

Pasūtītājs iepirkuma procedūras dokumentos norāda aprites cikla izmaksu aprēķina metodiku un aprēķina veikšanai nepieciešamos datus, ko iesniedz pretendenti.

Ar ietekmi uz vidi saistīto izmaksu aprēķināšanas metodikai jāatbilst šādiem nosacījumiem: tās pamatā ir objektīvi pārbaudāmi un nediskriminējoši kritēriji; tā ir pieejama visām ieinteresētajām personām; aprēķiniem nepieciešamie dati ir piegādātāju rīcībā, tai skaitā to piegādātāju rīcībā, kuri reģistrēti valstī, kas nav Eiropas Savienības dalībvalsts, bet ir Pasaules Tirdzniecības organizācijas Nolīguma par valsts iepirkumu vai citu Eiropas Savienībai saistošu starptautisku līgumu puse, vai ir viegli iegūstami.

Kā vēl vienu no saimnieciskā izdevīguma noteikšanas kritērijiem publiskos iepirkumus regulējošie tiesību akti paredz kvalitātes kritērijus. Kvalitātes kritēriji ir saistīti ar iepirkuma līguma priekšmetu, ja tie attiecas uz jebkuru būvdarbu, piegādes vai pakalpojuma aprites cikla posmu, kā arī uz faktoriem, kas saistīti ar būvdarbu veikšanas, preču ražošanas vai pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas procesu vai kādu citu procesu aprites cikla posmā, pat ja šādi faktori nav tieši saistīti ar iepirkuma līguma priekšmetu (piemēram, vides aizsardzības prasību vai sociālo kritēriju ievērošana pakalpojuma sniegšanas, produkta ražošanas vai būvdarbu veikšanas laikā).¹⁷²

Kvalitātes kritēriju vērtēšanā jāievēro, ka tie ir jānosaka konkrēti un izmērāmi vai izvērtējami, paredzot vērtības un rādītājus, kas ļauj noprast, kas un cik būtisks ir publiskajam pircējam, lai apmierinātu tā vajadzību. Nereti kritēriji ir izvirzīti tādā veidā, ka to izpildi nevar pierādīt citos veidos, kā tikai apliecinot, ka prasība tiks izpildīta, proti, "solījumu veidā". Jāņem vērā, ka šādas situācijas risināšanā nevar kā vērtēšanas kritēriju noteikt piegādātāja iepriekšējo pieredzi "solījumu" izpildē, jo tas nav uzskatāms par kritēriju, kas saistāms ar iepirkuma priekšmetu. Bet kā kritērijus drīkst izvirzīt speciālista kvalifikācijas prasības. Ņemot vērā, ka kvalitatīva pakalpojuma sniegšana un iepirkuma līguma izpilde var būt tieši saistīta un atkarīga no pretendenta darbinieku profesionalitātes un zināšanām, šo darbinieku iegūtās zināšanas un kvalifikācija (papildus tām, kas ir noteiktas kā minimālās prasības pretendentu atlases vajadzībām) var tikt ņemtas vērā saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma izvēlē.

Papildus jāpievērš uzmanība, jo īpaši inovāciju iepirkumu gadījumā, kā saimnieciskā izdevīguma novērtēšanas kritēriji var tikt izvirzīti kvalitātes kritēriji, kuriem ir "horizontālā ietekme", piemēram, vides aizsardzības un sociālā joma. Tieši šādu kritēriju izvirzīšana, piešķirot pietiekami lielu to nozīmi kopējā vērtēšanas metodikā, var pamudināt pretendentu inovāciju virzienā.

171 Eiropas Komisijas vadlīnijas inovatīvu iepirkumu veikšanai (*Guidance on Innovation Procurement*; dokumenta tulkojums latviešu valodā (Nr. C(2018)3051 final 14.05.2018.))

172 PIL 51. panta trešā daļa; SPSIL57. panta trešā daļa

13. pielikums – Izmantotās literatūras saraksts

ES tiesiskais regulējums

1. EK Ieteikumi par inovāciju iepirkumu	https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fusion=action&list&cotelid=3&year=2018&number=3051&version=F
2. EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.094.01.0065.01.LAV
3. EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA 2014/25/ES (2014. gada 26. februāris) par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.094.01.0243.01.LAV
4. KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI Pirmskomercializācijas posma iepirkumi: inovāciju veicināšana, lai nodrošinātu ilgtspējīgus augstas kvalitātes sabiedriskos pakalpojumus Eiropā	https://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/com_2007_799.pdf
5. EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula)	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679

Latvijas tiesiskais regulējums

6. Publisko iepirkumu likums	https://likumi.lv/ta/id/287760
7. Valsts pārvaldes iekārtas likums	https://likumi.lv/ta/id/63545
8. Ekonomikas ministrijas buklets "Inovācijas iepirkums: būtiskākais"	https://em.gov.lv/files/nozares_politika/Inovacijas%20iepirkums_Butiskakais.pdf
9. Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums	https://likumi.lv/ta/id/288730
10. Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likums	https://likumi.lv/ta/id/36190
11. Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam	https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027_apstiprin%C4%81ts%20Saeim%C4%81_1.pdf
12. MK 28.02.2017. noteikumi Nr.105 "Noteikumi par publisko iepirkumu līgumcenu robežvērtībām"	https://likumi.lv/ta/id/289083
13. MK 28.02.2017. noteikumi Nr.107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība"	https://likumi.lv/ta/id/289086
14. MK 28.03.2017. noteikumi Nr.187 "Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība"	https://likumi.lv/ta/id/289808
15. MK 28.02.2017. noteikumi Nr.103 "Publisko iepirkumu paziņojumi un to sagatavošanas kārtība"	https://likumi.lv/ta/id/289081
16. Autortiesību likums	https://likumi.lv/ta/id/5138
17. MK 28.07.2015. noteikumi Nr.442 "Kārtība,	https://likumi.lv/ta/id/275671

kādā tiek nodrošināta informācijas un komunikācijas tehnoloģiju sistēmu atbilstība minimālajām drošības prasībām”	
18. Nacionālais attīstības plāna 2021.–2027. gadam prioritātes, Pārresoru koordinācijas centrs	https://www.pkc.gov.lv/nap-2027/atbalsti-prioritates
19. Viedās specializācijas stratēģija	https://izm.gov.lv/images/zinatne/IZM_Viedas_Specializ_strategija_2013.pdf
20. Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam	http://polsis.mk.gov.lv/api/file/file34401.doc

Dānijas tiesiskais regulējums, informācija

21. Publisko iepirkumu likums	https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2015/1564
22. Elektronisko sakaru konsolidācijas akts	https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2016/1572
23. Konkursa akts	https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2007/1410
24. Likums par sūdzību komisiju	https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2016/593
25. Komunālo pakalpojumu likums	https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2015/1624
26. Konsolidācijas akts par publisku iepirkumu izsludināšanu, kas nepārsniedz robežvērtības ar skaidrām pārrobežu interesēm, un par elektronisko saziņas līdzekļu izmantošanu konkursos saskaņā ar Publiskā iepirkuma likuma II un III punktu	https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2015/1643
27. Aizsardzības un drošības direktīva	https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2011/892
28. Dānijas "Vieda publiskā iepirkuma stratēģija"	https://www.regeringen.dk/tidligere-publikationer/strategi-for-intelligent-offentligt-indkoeb/
29. Publiskais iepirkums inovācijām, OECD pārskats, laba prakse un stratēģijas - Dānija	https://read.oecd-ilibrary.org/governance/public-procurement-for-innovation_9789264265820-en#page105
30. Publiskais iepirkums - Pētījums par administratīvo spēju ES, Dānijas valsts profils	https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/how/improving-investment/public-procurement/study/country_profile/dk.pdf
31. Valsts un pašvaldību iepirkumu dienesta mājas lapa	https://www.ski.dk/viden/sider/fakta-om-ski.aspx
32. Tirgus attīstības fonds Dānijā – mājas lapa	https://markedsmoedningsfonden.dk/in_english
33. Tirgus attīstības fonds Dānijā - kritēriji	https://markedsmoedningsfonden.dk/vejledning-kriterier
34. Projekts TIME (tehnoloģiju inovācijas, vide un enerģētika)	https://www.cleantech-cluster.dk/project/time-teknologi-innovation-miljoe-og-energi/
35. Projekts CTI (finansējums inovāciju sadarbībai enerģētikas un vides tehnoloģiju jomā kopumā)	https://www.cleantech-cluster.dk/project/cti-cleantech-innovation/
36. Dānijas Ceļu direkcijas projekts "Reāllaika satiksmes datu ieguve"	https://spice-project.eu/wp-content/uploads/sites/14/2017/07/DRD_RTT-Data-Procurement.pdf
37. Dānijas Ceļu direkcijas projekta "Reāllaika satiksmes datu ieguve" iepirkuma dati	http://lp.vejdirektoratet.dk/EN/roadsector/supplierportal/Pages/Search.aspx?k=Procurement%20of%20real-time%20traffic%20data%20TenderDeadline%3Ctoday%20AND%20NOT%20TenderType=%22Invited%20tender%20-%20pre-qualification%20process%22&TenderSearchType=Awarded&AddSearchFilter=Procurement%20of%20real-time%20traffic%20data

38.	Kopenhāģenas pilsētas iepirkuma "Inteliģentas ielu apgaismojuma sistēmas iepirkums" Ceļu direkcijas projekts "Reāllaika satiksmes datu ieguve" dati	https://spice-project.eu/wp-content/uploads/sites/14/2017/08/Copenhagen_Street_Light.pdf
39.	Kopenhāģenas pilsētas iepirkuma "Inteliģentas ielu apgaismojuma sistēmas iepirkums" Ceļu direkcijas projekts "Reāllaika satiksmes datu ieguve" dati	http://www.thornlighting.com/en/about-us/press/thorn-road-lighting-solution-for-copenhagen-1/2016_05_17_case-study_thorn-copenhagen_en.pdf
40.	Publiskais iepirkums - Pētījums par administratīvo spēju ES, Dānijas valsts profils	https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/how/improving-investment/public-procurement/study/country_profile/dk.pdf

Somijas tiesiskais regulējums, informācija

41.	Likums par publisko iepirkumu un koncesijām	https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161397#Pidp446480752
42.	Likums par iepirkumu subjektiem, kas darbojas ūdens un enerģijas piegādes, transporta un pasta pakalpojumu jomā un koncesijas	https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161398
43.	Administratīvā procesa likums	https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434
44.	Pašvaldību likums	https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2015/en20150410
45.	Likums par klienta atbildību, izmantojot ārējo darbaspēku	https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20061233
46.	Likums par valdības darbības atklātību	https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621
47.	Fizisko personu datu likums	https://finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/19990523
48.	Inovāciju partnerības rokasgrāmata "Attīstības darbs kā daļa no publiskā iepirkuma"	https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/utiset/uutiset-2017/uuden-hankintalain-innovaatiokumppanuudesta-kasikirja/
49.	Inovāciju partnerības rokasgrāmata "Attīstības darbs kā daļa no publiskā iepirkuma"	https://www.businessfinland.fi/48cd19/globalassets/julkaisut/innovaatiokumppanuus-kasikirja.pdf
50.	Oulu pilsētas iepirkumu noteikumi	https://www.ouka.fi/documents/52058/101334/Hankintam%C3%A4%C3%A4r%C3%A4ykset+voimaan+23.4.2018.pdf/ddad19b0-23ae-4fa9-9199-a7b6e86cb389
51.	OuluBOT projekta publiski pieejamā informācija	https://www.kaleva.fi/kaupunki-hakee-rahoitusta-oulubotille-tekoalylia-h/1745407
52.	Ceļvedis inovatīvam publiskajam iepirkumam Tampērē, informācija par projektu	https://www.interregeurope.eu/policylearning/good-practices/item/3593/road-map-for-innovative-public-procurement-in-the-city-of-tampere/
53.	Ceļvedis inovatīvam publiskajam iepirkumam Tampērē	https://www.hankintakeino.fi/sites/default/files/media/file/KEINO_Tiekarttailtaipaiva_28.1.2019_Hankintojen-strateginen-kehittaminen-ja-tiekartta-Tampere_0.pdf
54.	Biznesa Somija (Business Finland), projekta "Inovatīvi transporta risinājumi" dati	https://www.salo.fi/kaupunkijahallinto/strategiajatalous/strategiajavisio/saloalykaskaupunki/inovatiivisetliikennratkaisut/
55.	Biznesa Somija (Business Finland), projekta "Inovatīvi transporta risinājumi" dati	https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/tutkimus-ja-kehitysrahoitus/innovatiiviset-julkiset-hankinnat/innovatiiviset-liikennratkaisut/
56.	Projekta "DigiOne" dati	https://www.vantaa.fi/hallinto_ja_talous/talous_ja_strategia/hankkeet_ja_projektit/sivistystoi

men_toimiala/oppimisen_uusi_ekosysteemi#T
%C3%A4rkeimm%C3%A4t linjaukset

Igaunijas tiesiskais regulējums, informācija

57.	Likums par publisko iepirkumu	https://www.riigiteataja.ee/akt/101072017001
58.	Enterprise Estonia projekti inovāciju jomā	https://www.eas.ee/easi-elluviidavad-projektid/#articleblock-Innovatsiooni_hankimistoetavategevustearendamine
59.	Strukturālās palīdzības likums 2014.-2020.gadam	https://www.riigiteataja.ee/akt/108072020005?dbNotReadOnly=true#para14
60.	Nosacījumu inovāciju iepirkuma atbalstam Igaunijā	https://www.riigiteataja.ee/akt/129032016011?leiaKehtiv
61.	Tallinas Tehniskās universitātes ekonomikas nodaļas maģistra Madisa Kõppera pētījumā par inovāciju iepirkumu ieviešanas praksi Igaunijas pašvaldībās	http://rhskoolitused.publicon.ee/userfiles/rtk/rhs_22-23nov_tartu/Pärn%20Lee_Innovatsiooni_hanked.pdf
62.	Vadlīnijas "Kā izveidot kompetences centru inovāciju iepirkumiem"	https://procure2innovate.eu/fileadmin/user_upload/Documents/Procure2Innovate_Howto_setup_a_competence_centre_on_innovation_procurement.pdf
63.	Tirgus analīzes ceļvedis, EAS	http://www.eas.ee/wp-content/uploads/2019/09/02-Innohanked-turuanal%C3%BC%C3%BCs-ver-1.docx
64.	Projekta "Procure2Innovate" mājas lapa	https://procure2innovate.eu/home/
65.	Igaunijas e-iekirkumu sistēmas mājas lapa	https://riigihanked.riik.ee/rhr-web/#/search
66.	X-Road projekta publiski pieejamā informācija	https://www.mynewsdesk.com/niis/pressreleases/estonia-and-finland-conduct-a-public-procurement-of-x-road-software-core-development-2443642 https://www.niis.org/public-procurements https://x-road.global/xroad-history

Vācijas tiesiskais regulējums, informācija

67.	Likums pret konkurences ierobežojumiem	https://www.gesetze-im-internet.de/gwb/index.html
68.	Noteikumi par publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu	http://www.gesetze-im-internet.de/vgv_2016/index.html
69.	Vācijas Federālās ekonomikas un enerģētikas ministrijas noteikumi	https://www.bmwi.de/Redaktion/DE/Downloads/U/unterschwel lenvergabeordnung-uvgo.pdf
70.	Rīkojums par koncesiju piešķiršanu Vācijā	http://www.gesetze-im-internet.de/konzvgv/BJNR068300016.html#BJNR068300016BJNG000100000
71.	Līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas un līguma noteikumi	http://www.bmwi.de/Redaktion/DE/Downloads/Gesetz/verdingungsordnung-fuer-leistungen-vol-a-2009.html
72.	Būvniecības darbu vispārējie līgumu nosacījumi Vācijā	http://www.forum-vergabe.de/fileadmin/user_upload/Gesetzestexte/VOB-B_2016_01.08.2016.pdf

73.	Iepirkuma rīkojums aizsardzības un drošības nozarē, lai īstenotu Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Direktīvu 2009/81 / EK par procedūru koordinēšanu, lai piešķirtu noteiktus būvniecības, piegādes un pakalpojumu līgumus aizsardzības un drošības nozarēs, kā arī Izmaiņas direktīvās 2004/17 / EK un 2004/18 / EK	http://www.gesetze-im-internet.de/vsvgv/index.html
74.	Brīvo profesiju pakalpojumu iepirkumus noteikumi Vācijā	https://www.jurion.de/gesetze/vof-2/
75.	Specializēti noteikumi par federālo būvniecību	https://www.fib-bund.de/Inhalt/Vergabe/
76.	Vācijas publisko iepirkuma portāls	https://www.vergabe24.de/vergaberecht/gesetz-und-verordnungen/
77.	Vācijas iepirkumu portāls Vergabe24 publicētā informācija par Inovāciju iepirkumiem	https://www.vergabe24.de/auftraggeber/professionell-ausschreiben/innovationen-foerdern/
78.	https://www.bmwi.de/Redaktion/DE/Wettbewerb/innovation-schafft-vorsprung.html	https://www.bmwi.de/Redaktion/DE/Wettbewerb/innovation-schafft-vorsprung.html
79.	Kompetences centra KOINNO mājas lapa	https://de.koinno-bmwi.de/
80.	KOINNO e-apmācība: viss par inovatīvu publisko iepirkumu	https://www.koinno-bmwi.de/fileadmin/user_upload/publikationen/KOINNO_Factsheet_E-Learning_DE_2020_web.pdf
81.	Informācija par Inovācijas balvu	https://www.bmwi.de/Redaktion/DE/Downloads/U/unterschwelvenvergabeordnung-uvgo.pdf
82.	Federālās ekonomikas un enerģētikas ministrijas un KOINNO vadlīnijas	https://www.bmwi.de/Redaktion/DE/Downloads/I/impulse-mehr-innovation.pdf?__blob=publicationFile&v=1
83.	Federālās ekonomikas un enerģētikas ministrijas un KOINNO vadlīnijas	https://www.bmwi.de/Redaktion/DE/Publikationen/Wirtschaft/koinno-innovative-oeffentliche-beschaffung.pdf?
84.	Federālās ekonomikas un enerģētikas ministrijas un KOINNO vadlīnijas	https://www.bmwi.de/Redaktion/DE/Publikationen/Studien/evaluierung-kompetenzzentrums-innovative-beschaffung.pdf?__blob=publicationFile&v=3
85.	Informācija par Inovācijas balvu	https://www.bme.de/initiativen/foerderpreise-awards/innovation-schafft-vorsprung/
86.	Projekta "Visaptverošs, novatorisks augstas redzamības tērpu iepirkums no Hessen Mobil" dati	https://mobil.hessen.de/sites/mobil.hessen.de/files/2020-02-13%20Urkunde%20Innovationspreis_0.pdf
87.	Projekta "Visaptverošs, novatorisks augstas redzamības tērpu iepirkums no Hessen Mobil" dati	https://mobil.hessen.de/%C3%BCber-uns/ausgezeichnete-beschaffung
88.	KOINNO praktisks piemērs - Visaptverošs, novatorisks augstas redzamības tērpu iepirkums no Hessen Mobil	https://de.koinno-bmwi.de/fileadmin/user_upload/praxisbeispiele/KOINNO-Praxisbeispiel_2020_86_Preistraeger_Ganzheitliche_innovative_Beschaffung_von_Warnschutanzuegen_bei_Hessen_Mobil.pdf
89.	Federālās materiālu pārvaldības, iepirkumu un loģistikas asociācijas mājas lapa	https://www.bme.de/start/

90.	Pieteikšanās process konkursam	Inovāciju balvas	https://www.bme.de/initiativen/foerderpreise-awards/innovation-schafft-vorsprung/bewerbung/
91.	Inovāciju partnerības krusa sensors Paziņojuma atsauces numurs: VV-15/2017- POE, Paziņojums par piešķirtajiem līgumiem Apbalvošanas procesa rezultāti		https://ausschreibungen-deutschland.de/411124_Innovationspartnerschaft_Hagelsensor_Referenznummer_der_Bekanntmachung_2017_Offenbach_am_Main
92.	Projekta "Krusas sensora izstrāde, inovācijas partnerība ar Vācijas meteoroloģisko dienestu", dati		https://www.dwd.de/DE/Home/home_node.html
93.	KOINNO praktisks piemērs - Krusas sensora izstrāde, inovācijas partnerība ar Vācijas meteoroloģisko dienestu		https://de.koinno-bmw.de/fileadmin/user_upload/praxisbeispiele/KOINNO-Praxisbeispiele_2019_69_Hagelsensor_DWD-komprimiert.pdf
94.	Blokķēdes risinājuma projektēšana un izstrāde, lai atbalstītu starpiestāžu procesus patvēruma jomā Federālajā migrācijas un bēgļu birojā, dati		https://www.fit.fraunhofer.de/de/fb/wirtschaftsinformatik/projects/blockchain-immigration/asylprozess.html
95.	KOINNO praktisks piemērs - Inovatīvs publiskā iepirkuma projekts Blokķēdes risinājuma koncepcija un izstrāde atbalstam starp aģentūru procesiem patvēruma jomā Federālajā birojā		https://de.koinno-bmw.de/fileadmin/user_upload/praxisbeispiele/KOINNO-Praxisbeispiel_2020_85_Konzipierung_und_Entwicklung_einer_Blockchain-Loesung.pdf
96.	Blokķēdes risinājuma projektēšana un izstrāde, lai atbalstītu starpiestāžu procesus patvēruma jomā Federālajā migrācijas un bēgļu birojā, dati		https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Digitalisierung/blockchain-whitepaper.pdf?blob=publicationFile&v=10

Nīderlandes tiesiskais regulējums, informācija

97.	Nīderlandes Iepirkuma likums		https://wetten.overheid.nl/BWBR0032203/2019-04-18
98.	Vadlīnijas inovāciju iepirkumu īstenošanai, kompetences centrs PIANO		https://www.piano.nl/nl
99.	Informācija par kompetences centru PIANO		https://www.piano.nl/nl/over-piano
100.	Vadlīnijas inovāciju iepirkumu īstenošanai – Risku pārvaldība		https://www.piano.nl/nl/stappenplan-risicomanagement-bij-innovatiegericht-inkopen
101.	Vadlīnijas inovāciju iepirkumu īstenošanai – Inovācijas būvniecībā		https://www.piano.nl/nl/document/16401/hoen-innovaties-inkopen-de-bouw-en-gww
102.	Vadlīnijas un citi dokumenti inovāciju iepirkumu īstenošanai, kompetences centrs PIANO		https://www.piano.nl/nl/themas/innovatiegericht-inkopen/praktijk-tools-innovatiegericht-inkopen
103.	Kompetences centra PIANO sagatavots videomateriāls, skaidrojot inovāciju iepirkumus		http://www.innovatiekoffer.nl/
104.	Vadlīnijas inovāciju iepirkumu īstenošanai – Tirgus izpēte		http://www.innovatiekoffer.nl/instrumenten/marktverkenning/
105.	Vadlīnijas inovāciju iepirkumu īstenošanai – Veiktspējas iepirkums		https://www.piano.nl/nl/inkoopproces/fase-0-organisatie-van-inkoop/prestatie-inkoop-of-best-value-procurement
106.	Eindhovenas pašvaldības ēku vieda ilgtspējība - labās prakses piemēra dati		https://www.eindhoven.nl/bestuur-en-beleid/organisatie/verbouwing-stadhuis
107.	Eindhovenas pašvaldības ēku vieda ilgtspējība - labās prakses piemēra dati		http://www.innovatiekoffer.nl/trajecten/slim-verduurzamen-van-gemeentegebouwen-in-eindhoven/

108.	https://sustainablebuildings.eu/s/public/call_for_tenders/start	https://sustainablebuildings.eu/s/public/call_for_tenders/start
------	---	---

Citi informācijas avoti

109.	Vebināra "Kopīgo pirmskomerciālo iepirkumu juridiskie aspekti: no modelēšanas līdz ieviešanai" prezentācija, 2015.gads, Francija	http://www.picse.eu/events/webinar-legal-aspects-of-joint-pre-commercial-procurements-modeling-implementation-25
110.	Latvijas Republikas Augstākās tiesas TIESU PRAKSES APKOPOJUMS PUBLISKO IEPIRKUMU LIETĀS (2005.gada februāris – 2020.gada jūnijs)	http://www.at.gov.lv/files/uploads/files/6_Judikatura/Tiesu_prakses_apkopojumi/2020/Tiesu_prakses_apkopjums_publiciskie_iepirkumi_2020.docx
111.	Publiskos iepirkumus regulējošās Eiropas Savienības direktīvas, publicētas IUB	https://www.iub.gov.lv/lv/node/77
112.	Ieteikumi pasūtītājiem, sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un finansējuma saņēmējiem tirgus izpētes veikšanā, IUB	https://www.iub.gov.lv/sites/iub/files/content/Skaidrojumi/skaidrojums_tirgus_izpete_20200803.pdf
113.	Publiskos iepirkumus regulējošās Eiropas Savienības direktīvas	https://www.iub.gov.lv/sites/iub/files/content/Skaidrojumi%20(no%2018.05)/shema_ak_20190222.pdf
114.	Tiesas spriedums (ceturtā palāta), 2016. gada 14. jūlijs TNS Dimarso NV pret Vlaams Gewest Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu - Piegādes valsts līgumi - Direktīva 2004/18 / EK - 53. panta 2. punkts - Piešķiršanas kritēriji - Ekonomiski visizdevīgākais piedāvājums - Novērtēšanas metode - Svēršanas kārtība - Līgumslēdzējas iestādes pienākums precizēt uzaicinājumā uz konkursu piešķiršanas kritēriju svērums - pienākuma darbības joma	http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-6/15
115.	Zaļā publiskā iepirkuma piemērošanas vadlīnijas	https://www.varam.gov.lv/lv/zala-publika-iepirkuma-piemerosanas-vadlinijas
116.	IKT nozares rekomendācijas saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma vērtēšanas kritērijiem iepirkumiem IT jomā, LIKTA	https://www.iub.gov.lv/sites/iub/files/data_content/ikt_rekomendacijas_svp_vert_krit_iep_it_20181029.pdf
117.	Publiskais iepirkums inovācijām, OECD pārskats, laba prakse un stratēģijas	https://read.oecd-ilibrary.org/governance/public-procurement-for-innovation_9789264265820-en#page105
118.	Audita iestādes funkcijas un pienākumi, Rīkkopas dokuments "Publiskā iepirkuma audits", Lisabona, 2018	https://www.eca.europa.eu/sites/cc/Lists/CC Documents/Toolkit-2018/Toolkit-2018-update.pdf
119.	Eiropas komisija, Valstu investīciju inovācijas iepirkumos un politikas sistēmu salīdzinošā novērtēšana visā Eiropā (<i>Benchmarking of national innovation procurement investments and policy frameworks across Europe</i>), PwC 12.10.2020. prezentācija "The Strategic Use of Innovation Procurement in the Digital Economy"	https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/benchmarking-national-innovation-procurement-investments-and-policy-frameworks-across-europe

14. pielikums – Intervijas

Intervētās iestādes

Nr.	Iestāde	Datums
1.	VAS "Latvijas valsts meži"	07.09.2020.
2.	Latvijas Organiskās sintēzes institūts	10.09.2020.
3.	Valsts kontrole	11.09.2020.
4.	Latvijas Būvuzņēmēju partnerība	11.09.2020.
5.	Elektronikas un datorzinātņu institūts	15.09.2020.
6.	AS "Latvenergo"	16.09.2020.
7.	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra	16.09.2020.
8.	Iepirkumu uzraudzības birojs	17.09.2020.
9.	VAS "Elektroniskie sakari	18.09.2020.
10.	Rīgas Tehniskā universitāte	22.09.2020.
11.	Ogres novada pašvaldība	13.09.2020. 23.09.2020.
12.	Zemgales plānošanas reģions	28.09.2020.
13.	Finanšu ministrija	28.09.2020.

15. pielikums – Fokusgrupas diskusija

Fokusgrupas diskusijas dalībnieki, 2020.gada 30.septembrī

Nr.	Iestāde
1.	Ekonomikas ministrija
2.	VAS "Latvijas valsts meži"
3.	Valsts kontrole
4.	Finanšu ministrija
5.	Rīgas Tehniskā universitāte
6.	AS "Latvenergo"
7.	Iepirkumu uzraudzības birojs
8.	VAS "Elektroniskie sakari
9.	Ogres novada pašvaldība
10.	Pārresoru koordinācijas centrs, Kapitālsabiedrības pārvaldes nodaļa